T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
FİNANSMAN PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ARNAVUT BANKACILIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ

Pranvera LATİFİ

Danışman
Prof. Dr. Göktuğ Cenk AKKAYA

İzmir - 2015

YÜKSEK LİSANS
TEZ/ PROJE ONAY SAYFASI

2012801564

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Adı ve Soyadı : PRANVERA LATİFİ

Tez Başlığı : Arnavut Bankacılık Sektöründe Finansal Performans Değerlendirmesi

Savunma Tarihi : 05.11.2015

Danışmanı : Prof.Dr.Göktuğ Cenk AKKAYA

JÜRİ ÜYELERİ

Ünvanı, Adı, Soyadı	Üniversitesi	İmza
Prof.Dr.Göktuğ Cenk AKKAYA	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	
Doç.Dr.Nilgün KUTAY	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	
Doç.Dr.Melih ÖZÇALIK	CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	

Oybirliği (X)
Oy Çokluğu ( )

PRANVERA LATİFİ tarafından hazırlanmış ve sunulmuş "**Arnavut Bankacılık Sektöründe Finansal Performans Değerlendirmesi**" başlıklı Tezi(X) / Projesi( ) kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Mustafa Yaşar TINAR
Müdür

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "**Arnavut Bankacılık Sektöründe Finansal Performans Değerlendirilmesi**" adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

18.09.2015

Pranvera LATİFİ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Arnavut Bankacılık Sektöründe Finansal Performans Değerlendirilmesi

Pranvera LATİFİ

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı
Finansman Programı

Komünist sistemin düşmesiyle, 1990 yılında demokrasiye kavuşan Arnavutluk tüm dünyada büyük bir hızla yaşanmakta olan serbest piyasa sistemine adapte olabilmek için finansal sektör alanında reformlarını gerçekleştirmeye ağırlık vermiştir. Arnavutluk'ta banka dışı gibi finansal araçların gelişmiş olmaması nedeniyle, bankalar finansal sistemin omurgasını oluşturmaktadır. Bankalar Arnavut ekonomisinde can damarıdır.

Arnavutluk'ta mevduat bankacılık alanında, yabancı sermaye yoğunluğunun da etkisiyle bankaların düzenli çalışmalarını teminen uzaktan gözetim ve yerinden denetimin bir aracı olarak kullanılan CAMELS sistemi 2002'den itibaren Merkez Bankasınca uygulanmaktadır. Son yıllarda ise CAEL sistemi da uygulanmaya başlamıştır.

Bu çalışmada; ticari bankacılığa değinildikten sonra, Arnavutluk bankacılık sektörünün finansal performansları analiz edilmiş ve bunun için 14 ticari bankanın finansal performansları ölçülmüştür. Çalışma 2011-2013 yılları arasını kapsamaktadır. Bu ölçüm yapılırken öncelikle yıllık faaliyet raporlarındaki bankaların bilanço ve gelir tablolarından, Merkez Bankasından, Arnavut Bankacılık Birliğinden vs. veriler elde edilmiştir. CAMELS yerinde, bu analizde kullanılan rasyolar CAMEL rasyoları: sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, yönetim kalitesi, karlılık ve likidite rasyolarıdır. CAMELS'in 6ncı

bileşeni (piyasa riski) çalışmanın örneklemine dâhil edilmemiştir çünkü söz konusu veriler bulunmamıştır. Dolayısıyla, bankalarının performansı değerlendirmek amacıyla, yalnız CAMEL skorları kullanılmıştır. Sonuçları karşılaştırmak amacıyla ise, AHP - TOPSİS yöntemi de uygulanarak, performans puanları hesaplanmış.

AHP'nin ağırlık bileşenleri BKT'nin uzmanının yardımıyla belirlenmiştir. Analiz sonucunda tüm yıllar irdelendiğinde performansı en yüksek çıkan bankalar BKT Banka, Raiffeissen Banka ve Intesa San Paolo Banka, performansı en düşük çıkan banka ise Tirana Banka olarak tespit edilmiştir. Tüm bankaları incelendiğinde, aktiflerin kalitesine daha yüksek, mevduat-kredi oranına daha yüksek, batık kredilerine daha düşük sahip olan bu yabancı bankalar Arnavut bankacılık sisteminde hâkim olmaktadır. Tirana Banka ve Alpha Banka ise Yunan sermayeli bankalar olduğu için, Yunanistan'daki krizin onlara da bulaştığı ve performanslarını olumsuz bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Anahtar kelimeler: Arnavutluk'taki ticari bankalar, AHP, TOPSİS yöntemi, CAMEL analizi

ABSTRACT

Master Thesis

Financial Performance Evaluation of Albanian Banking Sector

Dokuz Eylül University
Institute of Social Sciences
Business Department
Master in Finance Program

With the collapse of Soviet Union, Albania embraced the democracy in 1990's. Since then, Albania has been focused on implementing reforms in the financial sector in order to adapt the free markets system, which has taken place at a high pace all over the world. In Albania, other financial intermediaries are not developed. Therefore, banks constitute the backbone of the financial system. They represent the blood of the Albanian economy.

While in commercial banking sector, it is observed a significant presence of foreign capital, Albania Central Bank has implemented CAMELS system, as a primary tool for monitoring and supervising the banking activity. In the last years, the application of CAEL system has started as well.

In this study referring to the existing literature related to commercial banking, the performance of the Albanian banking sector is analyzed through measuring the performance of 14 out of 16 commercial banks that operates currently. The study encompasses the period between 2011 and 2013. The data of the study were obtained from balance sheets and income statements of annual reports, Central Bank's website, Albanian Banking Association etc. Instead of CAMELS ratios, the ratios employed in this analysis include CAMEL ratios such as: capital adequacy, assets quality, management quality, profitability and liquidity ratios. Regarding the six-th component of CAMELS, the data related to sensitivity risk could not be found; therefore sensitivity risk is not included in the analysis. In order to measure the performance of banks, the CAMEL score were utilized. In addition, in order to be able to compare the results, AHP-

TOPSİS is applied and its respective performance points are calculated as well. The weighted averages of AHP method were determined through assistance of a banking expert working at BKT bank.

The obtained results from the study suggest that BKT Bank, Raiffeissen Bank and Intesa San Paolo Bank have the highest performance score, while Tirana Bank and Alpha Bank come at the bottom of the list. Examining all banks' performance, it is concluded that the biggest foreign capital banks have better assets quality, higher deposits to credits ratio and a lower NPL ratio. Therefore, these foreign banks dominate the Albanian banking system. On the other hand, Tirana Bank and Alpha Bank which have Greek capital, have the lowest performance in the market. Financial difficulties and debt crisis of their parent country, Greece has affected both these two banks through direct contagion and higher NPL ratio, causing a significant worsening in their activity.

Key words: Albanian commercial banking, AHP, TOPSİS, CAMEL analysis

ARNAVUT BANKACILIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ii
YEMİN METNİ iii
ÖZET iv
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER viii
KISALTMALAR xi
TABLOLAR LİSTESİ xii
GRAFİKLER LİSTESİ xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ xiv
EKLER LİSTESİ xv

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
ARNAVUT BANKACILIK SEKTÖRÜNE GENEL BAKIŞ

1.1 TİCARİ BANKACILIĞINA GİRİŞ 3
1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE DENETİMİN ÖNEMİ 4
1.3 BASEL I, II, III ANLAŞMASI 6
1.3.1 Basel I 6
1.3.2 Basel II 7
1.3.3 Basel III 8
1.4 ARNAVUT FİNANSAL SİSTEME GENEL BAKIŞ 9
1.4.1 Kömünizm'den Serbest Piyasaya Geçiş Dönemi 9
1.4.2 Dolandırıcı Bir Piramit Şeması ve 1997'deki Finansal Krizi 13
1.4.3 1997- 2002 Döneminde Bankacılık Sektöründeki Gelişmeleri 14
1.4.4 Mevduat Krizin Eşiğinde Bankacılık Sektörünün Durumu 15

1.4.5 Asimetrik Bilgi ve Panik Kökenli olan 2002 Bankacılık Krizi 16
1.4.6 Makroekonomik Görünüm 17
1.4.7 Finansal Sektörünün Yapısı 18
1.4.8 Bankacılık Sektörünün Yapısı ve özellikleri 20
1.4.9 Bankacılık Sektörünün Son Gelişmeleri 23
1.4.10 Küresel Krizden Sonra Sektörünün Durumu 24

İKİNCİ BÖLÜM
FİNANSAL PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİNDE CAMEL ANALİZİ VE AHP - TOPSİS

2.1 FİNANSAL PERFORMANS DEĞERLEME KAVRAMI 27
2.2 CAMEL ANALİZİ 30
2.2.1 CAMEL Değerlendirme Sisteminin Tarihsel Gelişimi 30
2.2.2 CAMEL Derecelendirme Sistemi 32
2.2.3 CAMEL Bileşenleri 34
2.3 ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME ANALİZİ 41
2.4 ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ YÖNTEMİ (AHP) 44
2.4.1 AHP'nin Tanımı ve Özellikleri 44
2.4.2 AHP'nin Aşamaları 45
2.4.3 AHP'nin Üstün ve Zayıf Yönleri 52
2.5 TOPSİS YÖNTEMİ 53
2.5.1 TOPSİS Tanımı ve Özellikleri 53
2.5.2 TOPSİS Yönteminin Aşamaları 54
2.5.3 TOPSİS'in Üstün ve Zayıf Yanları 58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARNAVUT BANKALARININ FINANSAL PERFORMANSLARININ DEĞERLENDİRMESİNDE CAMEL ANALIZI VE AHP-TOPSİS UYGULAMASI

3.1 YAZIN TARAMASI 59
3.2 ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ 66

3.3 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI 67
3.4 VERİLERİN TOPLANMASI 67
3.5 ARAŞTIRMANIN MODELİ 68
3.6 ARAŞTIRMA BULGULARI 69
3.6.1 AHP Uygulamasının Yorumları 69
3.6.2 CAMEL Uygulamasının Yorumları 74
3.6.3 TOPSİS Uygulamasının Yorumları 92
SONUÇ 101
KAYNAKÇA 107

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABB	Arnavut Bankacılık Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AİG	American International Group
AHP	Analitik Hiyerarşi Süreci
ATM	Automated Teller Machine
BKT	Banka Kombetare Tregtare
CBA	Credit Bank of Albania
ELECTRE	Elimination Et Choix Traduisant La Realité
FDİC	Federal Deposit Insurance Corporation
İBAN	İnternational Bank Account Number
İCB	İnternational Commercial Bank
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
İMF	İnternational Monetary Fund
NBG	National Bank of Greece
POS	Point of Sale
RG	Random Gösterge
ROE	Return on Equity
RSS	Rezidual Standart Sapma
SYR	Sermaye Yeterliliği Rasyo
S.	Sayfa No
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TSK	Tasarruf ve Kredi Kuruluşu
TG	Tutarlılık Gösterge
TMSF	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TO	Tutarlılık Oranı
UBA	United Bank of Albania
UFİRS	Uniform Financial İnstitutions Rating System
VZA	Veri Zarflama Analizi
Vs.	Ve sairesi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1:	Dünyada Çeşitli Denetim Sistemleri	s. 5
Tablo 2:	Temel Makroekonomik Göstergeler	s. 18
Tablo 3:	Arnavut Finansal Sistemin Evrimi	s. 19
Tablo 4:	Arnavutluk'taki Güncel Bankalar (2013)	s. 22
Tablo 5:	Bankacılık Sektörünün Temel Göstergeleri	s. 23
Tablo 6:	CAMEL Dereceleri	s. 32
Tablo 7:	CAMEL Dereceleme Aralığı ve Açıklaması	s. 33
Tablo 8:	AHP'nin Önem Derecesi ve Açıklaması	s. 48
Tablo 9:	Rassallık Endeksi Verileri	s. 51
Tablo 10:	Kategoriler için İkili Karşılaştırma Tablosu	s. 69
Tablo 11:	AHP'nin Kriter Ağırlıklar	s. 69
Tablo 12:	CAMEL Bileşenleri ve Finansal Oranlar	s. 73
Tablo 13:	CAMEL Rasyoları 2013	s. 76
Tablo 14:	CAMEL Rasyoları 2012	s. 77
Tablo 15:	CAMEL Rasyoları 2011	s. 78
Tablo 16:	CAMEL Puanları	s. 79
Tablo 17:	Sermaye Yeterliliği Kategorinin Ağırlıkları	s. 85
Tablo 18:	Aktif Kalitesi Kategorinin Ağırlıkları	s. 87
Tablo 19:	Yönetim Kalitesi Kategorinin Ağırlıkları	s. 88
Tablo 20:	Karlılık Kategorinin Ağırlıkları	s. 89
Tablo 21:	Likidite Kategorinin Ağırlıkları	s. 90
Tablo 22:	2013 Yılın TOPSİS Ci+ Değeri	s. 92
Tablo 23:	2012 Yılın TOPSİS Ci+ Değeri	s. 92
Tablo 24:	2011 Yılın TOPSİS Ci+ Değeri	s. 92
Tablo 25:	Çalışma Kapsamında Seçilen Bankaların Sırlaması	s. 94
Tablo 26:	2011-2013 Yıla Ait Sapma Değerleri	s. 99

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1.	Arnavutluk Finansal Sistemi 2013	s. 18
Grafik 2.	AHP'nin Sub-kategorilerin Ağırlıkları	s. 72
Grafik 3.	Bankalarının Sıralaması 2013	s. 80
Grafik 4.	Bankalarının Sıralaması 2012	s. 80
Grafik 5.	Bankalarının Sıralaması 2011	s. 80
Grafik 6.	Sermaye Yeterlilik Performans Endeksi	s. 82
Grafik 7.	Aktif Kalitesi Performans Endeksi	s. 82
Grafik 8.	Yönetim Kalitesi Performans Endeksi	s. 83
Grafik 9.	Karlılık Performans Endeksi	s. 83
Grafik 10.	Likidite Performans Endeksi	s. 84
Grafik 11.	TOPSİS'e Göre Bankaların Sıralaması 2013	s. 93
Grafik 12.	TOPSİS'e Göre Bankaların Sıralaması 2012	s. 93
Grafik 13.	TOPSİS'e Göre Bankaların Sıralaması 2011	s. 94

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Arnavut Bankacılık Sisteminin Maruz Kaldığı Riskler s. 27

Şekil 2. ÇKKV Yönteminin Sınıflandırılması s. 43

Şekil 3. AHP'nin Aşamaları s. 45

Şekil 4. AHP'nin Hiyerarşik Yapısı s. 46

Şekil 5. CAMEL'in Aşamaları s. 74

Şekil 6. CAMEL ve TOPSİS 2013 Sıralamalarının Grafik Gösterimi s. 96

Şekil 7. CAMEL ve TOPSİS 2012 Sıralamalarının Grafik Gösterimi s. 97

Şekil 8. CAMEL ve TOPSİS 2011 Sıralamalarının Grafik Gösterimi s. 98

EKLER LİSTESİ

EK 1	Arnavut Bankacılık Sektörün Aktifi ve Pasifi Haziran 2015	Ek.s.	1
EK 2	Arnavut Bankacılık Sektörün Aktifi ve Pasifi Aralık 2014	Ek.s.	2
EK 3	Arnavut Bankacılık Sektörün Aktifi ve Pasifi Aralık 2013	Ek.s.	3
EK 4	Bankacılık Sektörün Karlılığı & Performansı Haziran 2015	Ek.s.	4
EK 5	Bankacılık Sektörün Karlılığı & Performansı Aralık 2014	Ek.s.	4
EK 6	Bankacılık Sektörün Karlılığı & Performansı Aralık 2013	Ek.s.	4
EK 7	Referans Değer Hesabı 2013	Ek.s.	5
EK 8	Referans Değer Hesabı 2012	Ek.s.	5
EK 9	Referans Değer Hesabı 2011	Ek.s.	5
EK 10	Endeks Değeri 2013	Ek.s.	6
EK 11	Endeks Değeri 2012	Ek.s.	6
EK 12	Endeks Değeri 2011	Ek.s.	6
EK 13	Sapma Değeri 2013	Ek.s.	7
EK 14	Sapma Değeri 2012	Ek.s.	7
EK 15	Sapma Değeri 2011	Ek.s.	7
EK 16	CAMEL Puanları 2013	Ek.s.	8
EK 17	CAMEL Puanları 2012	Ek.s.	8
EK 18	CAMEL Puanları 2011	Ek.s.	8
EK 19	Standart Karar Matrisi 2013	Ek.s.	9
EK 20	Standart Karar Matrisi 2012	Ek.s.	10
EK 21	Standart Karar Matrisi 2011	Ek.s.	11
EK 22	Ağırlıklı Standart Karar Matrisi 2013	Ek.s.	12
EK 23	Ağırlıklı Standart Karar Matrisi 2012	Ek.s.	13
EK 24	Ağırlıklı Standart Karar Matrisi 2011	Ek.s.	14
EK 25	Ağırlıklandırılmış Normalize Matrisi 2013	Ek.s.	15
EK 26	Ağırlıklandırılmış Normalize Matrisi 2012	Ek.s.	16
EK 27	Ağırlıklandırılmış Normalize Matrisi 2011	Ek.s.	17
EK 28	S+ Matris Tablosu 2013	Ek.s.	18
EK 29	S+ Matris Tablosu 2012	Ek.s.	19
EK 30	S+ Matris Tablosu 2011	Ek.s.	20

EK 31 S- Matris Tablosu 2013 Ek.s. 21
EK 32 S- Matris Tablosu 2012 Ek.s. 22
EK 33 S- Matris Tablosu 2011 Ek.s. 23

GİRİŞ

Arnavut finansal sisteminde diğer finansal kurumlar yeterince gelişmediğinden, bankalar ana kurumlardır. Finansal piyasada en büyük paya sahip olan bankalar, reel piyasa ile finans piyasası arasındaki en önemli köprülerdendir. Banka kurumunun düzgün çalışmadığı, işlevini yitirdiği bir ülkede reel ekonominin etken ve etkin olması olanaksızdır. Bu nedenle bankacılık sektörü çok büyük önem taşımaktadır.

Bir ekonomide tam istihdamın sağlanması, enflâsyonun kontrol edilmesi, adil gelir bölüşümünün temini ve ekonomik büyümenin sağlanabilmesi için bankaların sağlıklı yönetilmesi bir zorunluluktur. Bankaların finansal performans değerleme konusu oldukça önemlidir. Finansal piyasalarda karar alan oyuncular finansal performans değerlemelerinden yararlanmaktadırlar. 2008-2009 yılındaki küresel finansal krizden sonra önemi giderek artan bu konuyla ilgili, her ülkede her yıl düzenli olarak pek çok çalışma yapılmakta ve yayınlanmaktadır. Arnavutluk'ta ise bu konudaki çalışmalarda, bir hayli gecikilmiştir. Arnavutluk'ta, banka performans değerlemesi ile ilgili çalışmalar çok yetersizdir. Bu tez çalışmasında, CAMEL ve AHP-TOPSİS yöntemi kullanarak, Arnavutluk'taki bankaların performansları değerlendirilip bankalar sıralandırılmaktadır. Bu nedenle yatırımcılara, müşterilere ve toplumun diğer bireylerine bankacılık finansal performans konusunda ışık tutması beklenmektedir. Dolayısıyla, bu açıdan önem taşımaktadır.

Bu çalışmada yukarıda bahsedildiği gibi, bankaların finansal performansı çok kriterli yöntemlerden incelenmiştir. Araştırmanın verilerini Arnavut Bankalar Birliğine kayıtlı seçilmiş 14 bankanın finansal tabloları oluşturmaktadır. Ayrıca diğer istatistik, tablo, şekil ve grafikler bankalara ait internet sayfasından, Arnavut Merkez Bankasından ve Arnavut İstatistik Kurumdan da yararlanılarak oluşturulmuştur. Yorum yapılırken ise desteklenen bilgiler, ABB bültenlerinden, Merkez Bankası ve İMF yayınlarından, çeşitli finans dergilerinden, aracı kurumlardan, yayınlamış makalerden, internet sitelerinden vs. sağlanmıştır.

Bu çalışmanın teorik kısmını bankaların performans değerlendirme tanımı oluşturmuştur. Banka performansının ölçümünde kullanılan CAMEL rasyolar açıklanmış ve bu araçlar bir banka performansının ölçülmesi üzerine durulmuştur. Aynı zamanda uygulama kısmına kullanılan AHP ve TOPSİS yöntemleri üzerine durulmuştur.

Uygulama kısmında ise, 14 ticari bankaya ait önemli rasyolar 2011-2013 yılları itibariyle hesaplanmıştır. Bu rasyoların CAMEL analizini oluştururken, aynı anda AHP - TOPSİS uygulaması kullanılarak, bir takım sonuçlarına ulaşılmıştır. Sonuçlar çizelge ve grafiklerle ifade edilmiş, yorumlanmış ve değerlendirilmiştir. Elde edilen sıralamaya dayanılarak, ilgili dönemdeki en yüksek ve en düşük performansa sahip bankalar belirlenmiş ve yorumlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümü, ticari bankacılığına giriş ve Arnavutluk'taki bankacılık sektörünün gelişimi ve yapısı ile ilgilidir.

İkinci bölüm, ticari bankalarda çok kriterli performans değerlendirme yöntemlerinin teorik yönü üzerinde durmuştur. Bu bölümde rasyolar yardımıyla CAMEL performans analizinin gerçekleştirilmesi anlatılıp, AHP ve TOPSİS yöntemleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, Arnavutluk Bankacılık Birliğine, üye olan seçilmiş 14 ticari bankaların bir finansal performans analizi yapılmış ve değerlendirilmiştir. UBA (United Bank of Albania) katılım bankası olduğundan ve CBA (Credit Bank of Albania) ise çok küçük bir banka olduğu için, çalışmanın örneklemine dâhil edilmemiştir. Son bölümde ise, elde edilen bulgular yorumlanmış ve bazı öneriler sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARNAVUT BANKACILIK SEKTÖRÜNE GENEL BAKIŞ

1.1. TİCARİ BANKACILIĞINA GİRİŞ

Bankacılık sektörü, gelişmiş ülkelerin tamamında serbest piyasa ekonomisinin temel taşıdır. Bankacılık, bireysel tasarrufların bir araya toplanarak, büyük projelerin finansmanının sağlanması, kaynak fazlası olanların ödünç verme yoluyla kaynak açığı olanları fonlaması ve bu yolla ekonomik kalkınmayı sağlaması şeklinde önemli bir fonksiyon görür.[1] Bankacılık sektörü; tarımdan inşaata, tekstilden üretime bütün endüstrilerde aracı rolü oynayarak ülke ekonomisinde çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Dolayısıyla bankacılık sektörü milli gelire ve milli gelirin büyümesine doğrudan katkıda bulunmaktadır[2].

Bankacılık sektörü özellikle 20. yüzyılda büyük bir atılım yaşamış ve son 20 yıl içinde de teknolojik ve finansal gelişmelere paralel olarak çok hızlı bir gelişme kaydetmiştir.[3] Günümüz ekonomilerinde para ve kredi politikasının vazgeçilmez araçlarından olan bankalar, her ülkenin ekonomik yapısı ve ihtiyaçları paralelinde yasalarla denetim altına alınmıştır.[4] Yerine getirdikleri fonksiyonlar açısından ülke kalkınmasında oynadıkları önemli rol, bankaları ulusal ve uluslararası seviyede kendine özgü mali kuruluşlar haline getirmiştir.[5]

Ticaret (mevduat) bankaları, finans sektöründe, finansal kurumlar arasında çok özel, farklı bir konuma sahiptir. Bu tür bankaların finans sektöründe sahip olduğu payının büyüklüğü, her türlü finansal hizmeti verebilmeleri, kredilerinin çeşitliliği, satınalma gücü yaratabilmeleri, istikrar ve büyüme yönelik para politikasının yürütülmesine etkin araçları olmaları, ticaret bankalarını, diğer finansal kurumlarına göre daha özel bir konuma getirmektedir. Ticaret bankalarının (i) ekonomideki işlevleri (fonksiyonları), (ii) yapmış oldukları işlemlerin ve sunmuş oldukları hizmetlerin niteliği, (iii) karşılaşmış oldukları risklerin çeşitliliği, (iv)

---

[1] Aydin, N. Delikanlı U. ve diğeri, (2012), "Bankacılık ve Sigortacılığına Giriş", *Anadolu Üniversitesi E-kitabı*, http://ds.anadolu.edu.tr/eKitap/BSI101U.pdf , s.iv (30.06.2015)
[2] Dash, M. ve Das, A. (2009), "A CAMELS Analysis of the Indian Banking Industry", *SSRN Papers*, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1666900 , s.1 (25.11.2015)
[3] Günal, M. (2001), "Türk Bankacılık Sektörünün Sorunları ve Geleceği", Ankara Ticaret Odası, s.5
[4] http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazpazartesi16.doc (25.11.2015)
[5] Geylan, R. (1985),"Ticari Banka Yönetimi ve Türk Ticari Bankaların Temel Yönetim Sorunları", *Anadolu Üniversitesi Basımevi*, Eskişehir, s.3

faaliyetlerinin yasalarla ya da idari kararlarla düzenlenmesi, kamu otoritelerinin denetim ve gözetimi altında tutmaları, (v) küreselleşmenin belki de en yoğun yaşandığı sektöründe faaliyette bulunmaları, bankaların yönetimlerini, düzenledikleri tabloları, performans değerlendirilmesini de etkilemektedir. Bu nedenle bankaların finansal yönetimi, banka dışı işletmelerden farklı özellikler göstermektedir[6].

1.2. BANKACILIK SEKTÖRÜNDE DENETİMİN ÖNEMİ

Ekonomide önemli işlevleri ve geniş kitlelerle ilişkileri olan ve genelde üçüncü kişilerin kaynaklarını kullanan ve tasfiyeleri halinde topluma büyük boyutlu zarar verebilecek olan bankalar, çeşitli kamu otoritelerinin denetim ve gözetimi altındadırlar. Ekonomik faaliyet alanları içinde en fazla düzenlemeye tabi tutulmuş, kurallara bağlanmış olan sektör bankacılıktır. Gerçekten bankaların faaliyeti, çeşitli yasalarla, yönetmelik, kararname, tebliğ gibi idari kararlarla düzenlemekte ve çok sayıda kamu otoritelerinin gözetim ve denetim altında bulunmaktadır.

Gerçi 1980 sonrasında finansal pazarlardaki liberalleşme eğilimine, kamu otoritelerince daha az düzenlemeye tabi tutulma şeklinde ifade edebileceğimiz deregülasyona karşı, bankalar üzerindeki denetim ve gözetim sürmekte; 2008/2009 krizi sonrası denetimin etkinleştirilmesi eğilimi güçlenmektedir. Bankaların üzerindeki denetim ve gözetimin temel amacıdır. Bankacılık faaliyetinin aksatılmadan, kurallara ve ülkenin ekonomik amaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaktadır[7]. Denetim amaçları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Koruyucu amaçlı denetim
2. Yönlendirici denetim
3. Ekonomik istikrar sağlamaya yönelik denetim
4. Rekabet sağlayıcı tekelciliği önleyici denetim

Bankalar bir ülkenin finansal sisteminin temel kurumlarındandır. Üstlendikleri görevler itibariyle ülke ekonomisinin sağlıklı çalışmasında büyük öneme sahiptirler. Dolayısıyla bu sektörde meydana gelebilecek olumsuzlukların hem finansal sektör hem de ülke ekonomisi açısından büyük sorunlar doğuracağı açıktır. Bundan dolayı özellikle bankaların denetimleri büyük önem taşımaktadır.

[6] Akgüç, Ö. (2011),Ticaret Bankalarının Yönetimi, *Bankacılık Dizisi*, İstanbul, No.5, s.1
[7] Akgüç, Ö. (2011), Bölüm 1, s.12-13

Dünyada pek çok ülke bankacılık kuruluşlarının denetimi ve gözetimi için değişik sistemler geliştirmişlerdir[8].

Tablo 1: Dünyada Çeşitli Denetim Sistemleri

Ülke	Denetim Otoritesi	Sistem	Uygulama Yılı	Sistem tipi
Fransa	Bankacılık Komisyonu	Organizasyon ve Önleyici Hareket Takviyesi (ORAP)	1997	Raporlama Üzerinden Denetimci Banka Dereceleme Sistemi
		Banka Analizi için Destek Sistemi (SAABA)	1997	Erken Uyarı Sistemi Modeli-Beklenen Kayıp
Almanya	Alman Federal Denetim Ofisi (BAFin)	BAKİS (BAKred - BAKFin Information System)	1997	Finansal Oran ve Benzer Grup Analizi Sistemi
İtalya	İtalya Bankası	PATROL	1993	Raporlama Üzerinden Denetimci Banka Dereceleme Sistemi
		Erken uyarı sistemi	Planladı	Erken Uyarı Modeli-Sorun Çıkması ve zamanlaması tahmini
Hollanda	Hollanda Bankası	Risk Analizi Destek Aracı (RAST)	1999	Kapsamlı Değerlendirme Sistemi
		Gözlemleme Sistemi	Planladı	Finansal Oran ve Benzer Grup Analizi
İngiltere	Finansal Servis Otoritesi	Risk Değerlendirmesi, Denetleme ve Değerlendirme Araçları (RATE)	1998	Kapsamlı Banka Değerlendirme Sistemi
ABD	Her üç denetim otoritesi (FRS, FDIC, OCC)	CAMELS	1980	Yerinde Denetim Dereceleme Sistemi
	Federal Rezerv Sistemi	Bireysel Banka İzleme Ekranları	1980	Yerinde Denetim Dereceleme Sistemi
		İnceleme Ratinglerini Tahmin Sistemi	1993	Erken Uyarı Modeli – Derece Tahmini
		SEER Risk Sıralaması	1993	Erken Uyarı Modeli-Derece Tahmini
	FDIC	CAEL	1985- 2000	Raporlama Üzerinden Denetimci Banka Dereceleme Sistemi
		GMS-Büyüme İzleme Sistemi	1980'lerin ortası	Basit Erken Uyarı Modeli-Yüksek Büyüme Gösteren Bankaların İncelenmesi
		İstatistiksel CAMELS Raporlama Üzerinden Denetim Ratingi SCOR	1995	Erken Uyarı Modeli - Rating Düşüşlerini Tahmin Modeli
	OCC	Banka Hesap makinesi (Bank Calculator)	Planladı	Erken Uyarı Modeli - Sorun Çıkması Tahmini

Kaynak: Sahajwala R. ve Bergh, P. (2000), s.5

Son yirmi yılda dünya ekonomisindeki küreselleşme ve serbestleşmenin sonucu olarak bankacılık işlemleri daha riskli ve karmaşık bir hal almıştır. Özellikle finansal entegrasyon süreci ve beraberinde taşıdığı finansal liberalizasyön uygulamaları bankacılık sektörünü karmaşık bir yapıya sokmakta ve potansiyel olarak daha riskli yapmaktadır[9]. Bu durum, banka denetçilerinin denetim süreçlerini planlamasında yeni zorlukların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bundan dolayı denetim elemanları bankaları sürekli bir şekilde izlemek ve değerlendirmek için yeni prosedür ve metotlar geliştirmişlerdir. Yapılan bu değişikliklerle birlikte özellikle

[8] Uysal, M. (2010), "Türkiye'deki Mevduat Bankalarının Camels Performans Analizi", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon

[9] Sahajwala, R. ve Bergh, P. (2000), "Supervisory Risk Assessment and Early Warning Systems", *Basel Committee on Banking Supervision Working Papers*, Basel, s.13

bankaların finansal durumlarında bozulmaların olabildiğince erken bir şekilde belirlenmesi hususuna özel önem verilmiştir[10].

Banka denetiminin amacı, bankaların güvenli ve sağlıklı olmalarını sürdürmektir. Bu denetim, vergi mükelleflerini mevduat sigortasından kaynaklanan yükümlülüklerden korumakta ve finansal istikrarın muhafazasına yardımcı olmaktadır[11]. Bankacılık gözetim ve denetim uygulamaları ülkeden ülkeye farklılıklar göstermekle birlikte, temelde uygulanan iki sistem söz konusudur. Bu sistemler "yerinde denetim (on-site)" ve "uzaktan gözetim (off-site)" sistemleridir[12].

1.3. BASEL I, II, III ANLAŞMASI

Denetim kapsamında, 1974 yılında kurulan Basel Komitesi, sermaye yeterliliğinde asgari bir standard oluşturmak amacıyla, Basel I anlaşmasını yayımlamıştır. Fakat yıllar geçtikçe, piyasaların yeni gelişmeleriyle beraber, ortaya çıkan birçok riskler Basel I'inin eksiklerini belirlemiştir. Dolayısıyla, bu eksikleri karşılamak ve bankaların mali yapılarının güçlendirmesi için, Basel II ve son yıllarda Basel III paketi hazırlanmıştır. Bu son paketi ise uygulanmaya hala başlamamıştır. Bu konuyla ilgili, aşagıdaki bölümde en onemli bilgilere yer verilmiştir.

1.3.1. Basel I

Küreselleşmeyle birlikte, bankacılık denetimiyle ilgili ana hususların anlaşılmasını kolaylaştırmak ve dünya çapında bankacılık denetiminin kalitesini iyileştirmek için 1974 yılında on üç ülkenin merkez bankaları ve bankacılık denetim otoriteleri tarafından Basel Komitesi kurulmuştur. Basel Komitesi ulusal sermaye yeterliliği hesaplama yöntemlerini birbirleriyle uyumlu hale getirmek ve bu konuda asgari bir standart oluşturmak amacıyla Basel I denilen sermaye anlaşmasını 1988 yılında yayımlamıştır[13].

---

[10] Logan, A. (2000), "The early 1990s small bank crisis: Leading indicators", *Financial Stability Review*, Bank of England s.80

[11] Gülşen, A. (2008). "Banka Denetçileri Bankalara Mahsus Enformasyonu İfşa Etmeli midir?", *Maliye Dergisi*, Sayı 155, s.187.

[12] Çinko, M. ve Avcı, E. (2008). "CAMELS Dereceleme Sistemi ve Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Başarısızlık Tahmini", *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar,* Cilt 2, Sayı 2. s.26

[13] Sakarya, B. (2006), "Türkiye'de Bankacılık Krizleri Nedenleri ve Regülasyon Uygulamaları", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsu, Sakarya, s.112.

Basel komitesi bankaların taşıdığı olası risklerin gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkacak zararı en aza indirgeyecek olan bankaların sahip olması gereken asgari sermaye tutarını belirlemeyi amaçlamıştır[14]. Bankaların aldığı riskler karşılığı belirli tutarda sermaye bulundurması gereği bankaların mali yapılarının güçlü ve istikrarlı olmasını temin etmiştir[15].

Sadece kredi risklerini dikkate alan Basel I Uzlaşısının ardından bankaların finansal yapılarında piyasa risklerinin de oldukça önemli bir rol üstlendiği fark edilmiş, sermaye ve risk anlamında çok önemli bir bağlantı kuran Basel I Kriteri' ne 1996 yılında faiz oranı, döviz kuru, hisse senedi ve mal fiyatlarındaki değişimin bütününü içine alan piyasa riski ile entegresi sağlanmış ve önemli bir eksiklik giderilmiştir[16].

1.3.2. Basel II

Bu nedenle 26 Haziran 2004'de Basel Komitesi Basel II' yi yayımlamış ve 2006 yılından itibaren de Basel II uygulanmaya başlanmıştır. Finansal piyasada bankalar dâhil tüm kredi ve yatırım kuruluşlarına uygulanması öngörülen Basel II düzenlemesi, risk odaklı sermaye yönetimine ve risk odaklı kredi fiyatlamasına dayanmaktadır[17]. Basel II Kriterlerinin 3 temel dayanak noktası vardır: Minimum sermaye gereksinimi, denetim fonksiyonunun işleyişi ve piyasa disiplinidir. Bu 3 temel dayanak noktası Basel II Kriterleri'nin yapısal bloklarını oluşturur.

2007 küresel krizi ile birlikte dünya genelinde yaygınlaşan banka iflasları, denetim açısından, Basel II 'nin yetersizliğini ortaya çıkarmış ve sorgulamalar başlamıştır. Küresel kriz ile birlikte Basel II Kriterlerine yönelik tartışmalar artmıştır. İktisatçı Joseph Stiglitz, Basel II düzenlemelerinin temel felsefesini oluşturan öz denetimin ve derecelendirme şirketlerinin kredi notlarına dayalı yapının kendi başına bir oksimoron olduğunun yaşanan krizle birlikte belirginleştiğini aktarmıştır. Küresel krizi kehanetçisi Nouriel Roubini ise yaşanan küresel krize vurgu yaparak irrasyonel

[14] Parasız, I. (2011), "Türkiye'de ve Dünya'da Bankacılık", *Ezgi Kitabevi Yayınları*, s.136
[15] Aykut, C. (2008), "Basel II Standartları", Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Yayınları: *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, Sayı 30
[16] BDDK, (2005), "10 Soruda Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı (Basel II)", *Basel II' ye Uyum Çalışmaları*, s.1–2.
[17] Aksoy, T. (2007), "Derecelendirme Süreci Işığında Basel II'nin KOBİ'lere Etkileri ve KOBİ'lerce Atılması Gereken Adımlar: Analitik Bir Bakış", *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı 84, s.71-101.

bolluğun ve düzenleme farklılıklarının olduğu bir dünyada Basel II'nin başarılı olamayacağını belirtmiştir[18]. Küresel kriz ile birlikte Basel II yaklaşımının olağan piyasa şartlarında uygulanabilir ve öngörülebilir olduğu fakat olağandışı piyasa yapısında ise birtakım yetersizlikler taşıdığını söyleyebiliriz.

Eylül 2008 yılında Lehman Brothers'ın iflasını duyurması, ABD' deki büyük yatırım bankalarının banka holding şirketlerine dönüştürülmesi, Fannie Mae ve Fredi Mac'in ulusallaştırılması, AIG' in çöküşün eşiğine gelmesi, Fortis' in parçalanması ve satılması, İzlanda'nın en büyük bankalarından birinin iflası ve ülkedeki bankacılık sektörünün çöküşü, birçok ülkenin bankalarına ciddi fonlar sağlanması, kriz ortamında gerekli önlemlerin alınamaması mevcut sistemin eksikliklerini ortaya koymuştur. Küresel finansal kriz reel sektörü de etkilemiş ve dünya çapında işsizlik oranları çok yüksek artışlar göstermiştir. Finansal krizin çok maliyetli ve sıkıntılar içerisinde geçmesi, finans sisteminin ve bankacılığın gelecekte olası krizlere karşı daha dirençli olmasını sağlamak amacıyla likidite, sermaye kalitesinin arttırılması, ekonomideki işleyişin dikkate alınması ve sermaye yükümlülüğünün arttırılması gibi önemli değişikleri zorunlu kılmıştır[19].

1.3.3. Basel III

Basel III Bankacılık Denetim Komitesi'nin reform paketinde, asgari çekirdek sermaye gereksinimi % 2' den % 4,5'e yükseltilmektedir. Bunula birlikte bankaların gelecekte ortaya çıkabilecek riskli ekonomik durumlara karşı % 2, 5' luk bir sermaye tamponu da bulundurmaları gerekecektir. Dolayısıyla toplam sermaye gereksinimi %7' ye ulaşmış olacaktır[20]. Ayrıca Tier 1 olarak adlandırılan ana sermaye %8,5 'e kademeli olarak arttırılacaktır. Ancak birinci kuşak sermaye oranının %8,5 'luk seviyesi bir asgari seviye olmaktan öte bazı konularda bankaların rahat hareket etmeleri için gerekli düzey olarak tespit edilmiştir[21].

Basel III ile piyasalara getirilen diğer bir yenilik de finansal konjonktüre bağlı olarak meydana gelen risklerin önlenmesi adına bir sermaye tamponu kurulmasıdır.

[18] Candan, H. (2008), "Kriz Sürecinde Basel II'de Öngörülen Değişiklikler", *Bankacılar Dergisi*, Sayı 65, Ankara, s.80-84.
[19] BDDK, (2010), "Sorularla Basel III", *Risk Yönetim Dairesi*, s.4
[20] BDDK, (2010), "Risk Bülteni", *Risk Yönetim Dairesi*, s.8
[21] BDDK, (2010), "Sorularla Basel III", *Risk Yönetim Dairesi*, s.2

Reel ekonominin durumu, finansal sistemin işlerliği, ekonomideki daralma döneminde piyasada meydana gelen dalgalanmalara ve sistematik risklere karşı direnci arttırmak için gerekli sermaye tutarı % 0 - % 2,5 arasında değişen ek bir sermaye artırımı öngörülmektedir[22].

Basel III' teki diğer bir yenilik ise risk bazlı olmayan bir kaldıraç oranının belirlenmesidir. Belirli dönüşüm oranlarıyla dikkate alınmış bilanço dışı kalemler ve aktifler toplamı ile ana sermaye arasındaki risk bazlı olmayan bir asgari oranın tesis edilmesi planlanmaktadır. Öngörülen kaldıraç oranı kademeli olarak artış göstermesi hedeflenmekle birlikte kaldıraç oranının %36 olarak belirtilmiştir[23].

Basel III düzenlemesi ile yasal öz kaynak hesaplamasına, finansal kaldıraca, likiditeye ve diğer konulara ilişkin düzenlemeleri içerir. Fakat Basel III düzenlemelerinin tam uyumunun sağlanması 2013-2019 arasındaki yıllarda gerçekleşmesi planlanmaktadır[24].

1.4. ARNAVUT FİNANSAL SİSTEME GENEL BAKIŞ

Balkan Yarımadası'nda olan Arnavutluk, Yunanistan'ın kuzeybatısında, Adriyatik ve İyon denizine sahili olan bir konumda bulunmaktadır. Osmanlı Devleti ile beş yüz yıllık bir tarihe sahip olan ülke, 1912 yılında bağımsızlığını ilan etmiştir. Arnavutluk, 19. Yüzyılın birinci kısmını işgallerden sakınarak geçirmiştir. 1944 yılında II. Dünya savaşının bitişinden kısa bir süre sonra, Enver Hoxha liderliğindeki komünist parti iktidarı ele geçirmiştir. Devamındaki 40 yıllık süre zarfında Hoxha, ülkeyi diğer tüm devletlerden izole eden, sıkı bir komünist egemenliğe sürüklemiştir. Hoxha 1985 yılında ölmüş, ancak Komünist parti Arnavutlar doğu Avrupa ülkelerinin bağlı olduğu Sovyetler Birliğinin dağılışını duyana kadar 5 yıl daha iktidarda kalmıştır. Komünizmin Arnavutluk'ta çöküşü 1990 yılında gerçekleşmiş, üniversite öğrencileri tarafından barışçıl bir devrim olarak kabul edilmiştir. Merkezi planlama ekonomisinden, açık piyasa ekonomisine geçen olan Arnavutluk, birçok geçiş sıkıntılarıyla karşılaşmıştır[25].

---

[22] Takan, M. Boyacıoğlu, M. (2011), "Bankacılık Teori, Uygulama ve Yöntem", 3. Basım, *Ankara Nobel Yayın*, s.597.
[23] Takan, M. ve Boyacıoğlu, M. s.597.
[24] Takan, M. ve Boyacıoğlu, M. s.598.
[25] Bankers' Petroleum, http://www.bankerspetroleum.com/albania/overview (25.11.2015)

1.4.1 Kömünizm'den Serbest Piyasaya Geçiş Dönemi

Geçiş sürecinde; diğer komünist ülkelerle ekonomik olarak benzer özelliklerle beraber bazı farklı özelliklere de sahip olan Arnavutluk, Avrupa'nın en yoksul ülkesi haline gelmiştir. 45 yıl boyunca titizlikle Marksist ideolojiyi ve Stalinci uygulamaları takip eden Arnavutluk, karar almada âdemi merkeziyetçiliğin sağlanması ve serbest piyasa rolünün artırılması gibi önemli politik ve ekonomik reformların yapılmadığı, Avrupa'daki tek komünist blok ülkesidir. Arnavutluk, geçiş sürecine, piyasa ekonomisi için gerekli reformları yapmak adına en hazırlıksız ülke olarak girmiştir[26].

Sosyalist dönemde, bankacılık sistemi tamamen merkezi sistemle yönetilmekteydi ve 1976 yılına kadar yalnızca bir bankadan, Arnavutluk Devlet Bankasından oluşmaktaydı. Bu banka aynı zaman da para otoritesiydi ve ekonomiye kredi sağlayıcı olarak da çalışmaktaydı. Fakat bankanın aracılık rolü, kredi dağıtımı ve para politikasının merkezin kontrolünde yapılması nedeniyle kısıtlıydı. Banka, üretici işletmeler arasında işlemlerin kaydını tutmaktan sorumlu bir görev yapmaktaydı. Bankanın dışında, Nakit Tasarrufu ve Sigortacılığı Genel Müdürlüğü halktan toplanan tasarrufların değerlendirilmesi ve genel olarak kooperatif mülkiyetine ait olan malların sigortasıyla beraber sigortacılık işlemlerinden sorumluydu. Daha önce devlet bankası içerisinde örgütlenmiş olarak çalışan ve tarım sektörü fon arzını düzenleyen daire Ziraat Bankası adıyla ayrı bir banka olarak 1977 yılında kurulmuştur[27]. 1990 yılında devlet bankasına bağlı dış ilişkiler bölümü, Arnavutluk ticaret bankasının kurulması, ihracatın ve dış ödemeler dengesinin teşvik edilmesi adına hazırlayıcı görev görmüştür.

Özetle, serbest piyasa ekonomisine geçişin eşiğinde olan sosyalist bankacılık sistemi, şu ciddi eksiklikleri ile karakterize ediliyordu:
(i) Bankaların yalnızca üretici işletmelerin kayıt işlemlerini yapmaları nedeniyle, finansal aracılık rolleri sınırlıydı; (ii) bu koşullar altında kredi değerlendirmesinin eksikliği sebebiyle, risk yönetimi de eksik kalıyordu: (iii) kur değişim oranları hesaplanıyordu; ama riskleri hesaplanmıyordu; (iv) Muhasebecilik sisteminin ana

[26] Kule, Dh. ve Haderi S. (2011)
[27] Cani, Sh. ve Haderi, S. (2002), "Arnavut Finansal Sistemi: Geçiş İlerleme yoksa Kırılganlık Altında?", *Arnavut Merkez Bankası Yayınları*, s.4, http://www.bankofalbania.org/web/pub/cani_haderi_ang_203_1.pdf (25.11.2015)

işlevlerinden olan genel planlama hedeflerinin yerine getirilmesi, kayıt ve izleme sistemleri uluslararası muhasebe sistemlerinden farklılık gösteriyordu ve bu farklılıklar bankacılık sistemine doğrudan yansıyordu; (v) Piyasa ekonomisinde bankacılık deneyimi eksikliği başka önemli bir eksiklikti ve banka müdürleri uluslararası piyasa deneyiminden yoksundu.

Geçiş dönemine, seksenlerde hissedilmeye başlayan 1990'da % 13 ve 1991'de % 27.7 ile GSYH'nin düşüşü eşlik etmiştir. Cari işlemler, ihracattaki ciddi azalma ve özellikle tüketici mallarının ithalatındaki artışlar durumu daha fazla kötüleştirmiştir. Ticaret açığı 1990'da $150 milyon, 1991'de $308 milyona ulaştı. Geçiş sürecinin başlangıcıyla birlikte, komünist rejim zamanında devlet bankası mevduatlarıyla finanse edilmiş olan bütçe açıkları, maaş ve sübvansiyonlar için zorunlu olan devlet gelirlerinin sağlandığı devlet işletmelerinin kayıplarıyla daha fazla artış göstermiştir. Bütçe açığı 1990-1992 yılları arasında 15-31'e ulaşmıştır[28].

Orta ve Doğu Avrupa'nın diğer ülkelerinde olduğu gibi, Arnavutluk tam fonksiyonel bir finansal sistem kurmak veya yeniden inşa sürecine hız vermek durumunda kalmıştır. Arnavutluk'ta bu sürecin temel adımlarından biri yabancı sermayenin bankacılık sistemine girişine izin verilmesi olmuştur (Örneğin; Şubeler, üyelikler, ortak girişimler, temsilcilikler) veya devlet bankalarının özelleştirmesi yoluyla (tamamen veya kısmen).

Nisan 1992 yılında Arnavutluk Millet Meclisi, Arnavutluk Bankası ve bankacılık sistemi üzerine olan kanunu onaylamıştır. Bu yasalar Arnavutluk bankacılık sisteminin tek-seviyeli sistemden iki-seviyeli sisteme geçişini gösteriyordu. Bu yasaların temelinde, Merkez bankasının yanı sıra özel bankaların da lisanslandırılması ve bankacılık sisteminin düzenlenmesi yer alıyordu. "The Bank of Albania" ülkenin merkez bankası ve birinci hala bankası olarak kurulmuş, bunun yanında; Milli Ticaret Bankası, Tarım Ticaret Bankası ise bankacılık sisteminde ikinci basamağı teşkil etmektedir. Tasarruf bankası evrensel gereklere uygun olarak yeni bir statü ile tasarruf enstitüsünün halefi olarak kurulmuştur. Milli Ticaret Bankası, Arnavut Ticaret Bankası ile Arnavut Devlet Bankası'nın yurtiçi ticari faaliyetlerinin birleşimiyle oluşmuştur. Ayrıca, 1992 yılında ortak sermaye ile

[28] IMF Economic Review , (1995), s.5

(Yabancı sermaye ve Arnavutluk devlet sermayesi) diğer iki bankaya lisans verilmiştir: İtalyan-Arnavut Ortaklık Bankası ve Arap-Arnavut İslam Bankası. 1993 yılında Kosova Hükümeti Dardania Bankasını kurmuş ve 1996'da iki bankaya daha lisans verilmiştir: Tirana Bankası ve Yunan Milli Bankası'nın şubesi. O yıllarda, yıldan yıla gelişen bankacılık sistemine rağmen, bankacılık sektörünün gelişimini hâkim statüde olan kamu bankaları belirlemekteydi[29].

Hükümet bankacılık ve finansal hizmetleri daha geniş bir yelpazede sunabilmek için evrensel bankacılığı organizasyon yapısı olarak seçmiştir. Kurulan sistemde yüksek bir yoğunluk vardır ve piyasa % 90 üç ana bankanın elindeydi. Milli Ticaret Bankası iş hesaplarını ve yabancı işlemleri tekelinde bulundururken; Tasarruf Bankası, aile transferlerinin neredeyse hepsini kapsaması hasebiyle piyasanın %75 ine hâkimdi. Bu çerçevede, geçiş sürecinin ilk yıllarında büyümeyi teşvik etmiş, aynı zamanda menkul kıymet transferleri kalan kredilerin miktarını arttırmıştır. Mevcut bankaların alınan sonuçlarla kredi şartlarını karşılamaları ve geleceğe yönelik olumlu beklentiler göstermeleri mümkün değildi. Bu nedenle, Arnavutluk Merkez Bankası, kredi sınırı ayarlaması yaparak müdahale etmiştir. Bu dönemde finansal piyasalar yabancı yatırımlarına ve kuruluşlarına yabancı özel bankaların açılmasıyla başlamış, bununla beraber, bu bankalar devlet bankalarıyla rekabet etmemişlerdir. Yabacı iştirakiyle kurulan ilk banka, "Banca di Roma" ve Milli Ticaret Bankası ortaklığında ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'nın (EBRD) azınlık iştirakiyle 1994 yılında kurulan İtalyan-Arnavut bankası olmuştur. Arap-Arnavut Bankası ise Milli Ticaret Bankası ve Arap yatırımcılar tarafından kurulan diğer bir ortak girişim bankasıydı[30].

Merkezi ekonomik sistemin mirasına rağmen, yavaş adımlarla da olsa bankacılık sektöründeki büyüme eğilimi fark edilebilir düzeylere ulaşmıştır. 1994 yılında varlıkları toplamı 146.2 milyar LEKE olan ve GSYIH'nın %79 unu oluşturan altı banka işletilmekteydi ve ana ağırlık %77 ile Milli Ticaret Bankasına aitti. 1995 yılında sistemin toplam aktiflerinde 80.8 milyar LEKE (35% GSYİH) tir. Diğer bankalar yükselen işlem hacmini işaret ederken Milli Ticaret Bankasının (Diğer Varlıklar Hesabı) 1994 yılında 90.7 milyar LEKE ile sonuçlanırken, 1995 yılında 6 milyar LEKE'e indirilmiştir. 1996 yılında bankacılık sistemi toplam aktifleri 128.8

[29] Cani, Sh. ve Haderi, S. (2002), s.5
[30] Barone, R. ve Porrini, D. (2010), "The Role of Foreign Banks in the Albanian Economic System", *Banks and Bank Systems*, Volume 5, Issue 2, s. 59-69, s. 60

milyar LEKE'e ulaşmıştır. Diğer bankalar hafif bir artış yaşamışken, 48 Milyar LEKE olan aktiflerdeki artışın (41 milyar LEKE'i) Milli Ticaret Bankasına aittir[31]. Milli Ticaret Bankası'nın varlıklarının artış nedeni piramit şemasındaki car işlemlerin ve vadesiz mevduat akımının artması sebebiyledir. Piramit Şemasının nasıl gerçekleştiği, aşağıda ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

1.4.2. Dolandırıcı Bir Piramit Şeması ve 1997 Finansal Krizi

Yeni reformların hayata geçirilmesi ve ilerleme sağlanabilmesi için girişimlere rağmen, Arnavut Bankacılık sistemi kırılgan bir durumda kalmıştır. Bunun dışında bankacılık geleneğinin eksikliği büyük bir engel olarak kabul edilebilirdi. Nüfusun çoğunluğu, devralınan izolasyon kültürü nedeniyle finansal eğitimden yoksundur. Diğer taraftan, komünizmden demokrasiye geçiş dönemiyle birlikte kitleler halinde, özellikle Yunanistan ve İtalya'ya göçler olmuştur. Bu durum sıcak para ve döviz girdisinin yükselmesiyle kayıt dışı ekonominin gelişmesine katkı sağlamış ve kısa sürede gayri mali kuruluşlar tarafından yönetilmeye başlanmıştır[32]. Bu finansal kuruluşlar verdikleri yüksek faiz oranlarıyla diğer yatırımcıları cezbetmek istemişlerdir. Yatırımcılar arasındaki finansal eğitim eksikliği ve cahillik, gerçekçi olmayan ihtiraslarla birleşince bütün ülke aslında bankacılık sektörüyle ilişkilendirilemeyen bir çöküş tuzağına sürüklenmiştir. Bankacılık sistemi bu eksik yanıyla, bu piramitlerin artan tasarrufları (özellikle göçmen tasarruflarını) emmelerine imkân vermiştir. Mevduatlar için bu şirketler tarafından ayarlanan faiz oranları aylık % 6'dan % 8'e çıkarılmıştır. Yüksek faiz oranları büyük miktarda para akışına sebep olmuş ancak bu para akışı üretim ve menkul yatırımlara yansımamıştır. Öte yandan müşterilerin de isteğiyle geri yatırım fenomeni ortaya çıkmıştır. Firmaların mevduat yönetiminin eksik oluşu firmaların aşırı rezervlere sahip olmasını sağlamış, bu da aşırı düzeyde devlet tahvili satın almalarına yol açmıştır. Başlangıçta, resmi bankacılık sisteminin eksik koşulları değerlendirildiğinde, pazarda faaliyet gösteren bu firmalar karlı yatırımları ve ekonomik büyümeyi teşvik eden yanları sebebiyle Arnavut yöneticiler tarafından olumlu karşılanmıştır. Geçiş döneminde, yüksek faiz veren firmaların ortaya çıkmasının yanında kendi içlerinde

[31] IMF Economic Review , (1995), s.6
[32] Barone, R. ve Porrini, D. (2010), s.61

yatırım yaparak büyüyen şirketlerde ortaya çıkmaya başlamış, zaman geçtikçe bunlar piramit firmalarına dönüşmüşlerdir[33].

Bu firmalar parayı belli olmayan şekillerde kullanmış, bazı durumlarda üretim için yatırım yapmış, ancak bunun yanında kaçakçılık, yasadışı göç, uyuşturucu, fuhuş ve silah trafiği gibi suç faaliyetleri finanse ettikleri düşünülmüştür. Nitekim piramitlerin iflasları başlamıştır, çünkü borçları verilen kredilerden daha büyüktür. Tüketicilerin finansal olgular üzerindeki bilgi eksikliği ve kuruluşların şeffaf olmayışı yatırımcıların ülkenin nasıl bir riske doğru gittiğini görmelerini engellemiştir. 1991'de Arnavutluk'un da üyesi olduğu IMF'nin uyarılarına rağmen; hükümet halkı piramit firmalarına yatırım yapmaya teşvik etmiştir. Nitekim 1996 Kasım ayının sonunda, Sude firmasının başarısızlığı balonu patlatmış ve bu güven kırıcı durum diğer bütün şirket ve bankaların çöküşüne sebep olmuştur.

1.4.3. 1997'den Sonra 2002'ye Kadar Bankacılık Sisteminin Gelişmeleri

Bu tarihte Arnavutlukta çalışma izni almış olan dört banka vardır ve bu bankalar finansal çöküş ve kayıplardan dolaylı olarak etkilenmişlerdir. Zararın büyük kısmı 1993'den beri büyümekte olan gayri resmi yatırım firmaları ve ajansları etkilenmiştir. Bu durumda hükümet mevduatları tazmin etmeyi reddetmiş; bunun üzerine halk iç savaş çıkartarak karşılık vermiştir. IMF ve Dünya Bankasının sayesinde yeni hükümet ancak Temmuz ayında durumu kontrol etmeyi başarabilmiştir. Finansal sistemin çöküşü ve üretimin durmasıyla birlikte GSYİH - 10% a düşmüş ve enflasyonda % 40'lık bir artış yaşanmıştır. Bu durum sebebiyle oluşan ekonomi üzerindeki etki neyse ki kısa bir zaman içerisinde hükümetin çabaları, fiyat sisteminin uygunluğu ve ücretlerin esnek olması nedeniyle aşılmıştır. Halk en büyük bedeli baş gösteren fakirlik patlamasıyla yaşamış ve bunu takip eden güven eksikliği etkin ve şeffaf bir finansal sistemin oluşturulmasına uzun bir süre engel olmuştur. Hükümet daha karmaşık bir finansal sistem ve düzenleyici kurumlar kurarak net bir şekilde denetim ve yönetim sistemi kurmayı amaçlamıştır. Hükümetin bu kararlı politikası, durumun düzeltilmesine büyük katkı sağlamış ve 1999 yılında yeni bankaların açılmasını teşvik etmiştir.

[33] Cani, Sh. ve Haderi, S. (2002), s. 8-9

1998-2002 senelerinde, yeni özel bankaların girmesi ya da kamu banklarının özelleştirilmeleri bankacılık sisteminin ilerlemesine katkı sağlamıştır. Bu reformlar finansal aracılığın derinleşmesine ve bankacılık hizmetlerinin kalite artışına yol açmıştır. Yeni özel bankaların sayısının artışıyla beraber, Arnavut bankacılık sisteminde bankaların sayısı 2002'de 14'e ulaşmış, 1997'de tamamen yabancı sermayeli olan International Commercial Bank lisansı alarak faaliyete başlamıştır. 1998'de ise Amerikalı Arnavut Bankasına ve Alpha Bankanın şubesi olan Tirana Bankasına lisans verilmiştir[34]. 1999'da, üç tane banka daha faaliyet yürütmüştür: First Investment Bank (FİBANKA), The Intercommercial Bank ve Fefad Bank[35]. 2002 yılında Kuveyt yabancı sermaye olan Albanian Credit Bankası da piyasaya eklenmiştir. Yabancı özel bankaların hakimiyeti Arnavutluk bankacılık sisteminin temelindedir. Kamu sermayeli banka olan yalnız Tasarruf Bankasıdır. Arnavutluk'ta 2002 yılı verilerine göre, her 1 milyon nüfusa 4.5 banka bulunurken, Romanya'da 1,5 banka, Macaristan'da 3 banka, Hırvatistan'da 10 banka, Bulgaristan'da ise ayni rakam bulunmuştur[36].

Bu dönemin başka önemli bir göstergesi de bu dönemde kredi piyasasının iyileşmesi söz konusudur. Özel Firmalara kredi verilmesi artmıştır ve aynı zamanda takipteki kredilerinin oranı düşürmüştür. 1998'de batik krediler oranı % 10,8 iken, 2000'de % 6,9'a ulaşmıştır. Denetim ve gözetim ile ilgili, kanunlardaki yeni düzeltmelerinin ve yapılanmaların ilerlemeye katkısıyla, bankacılık denetleme sürekli iyileştirilmiştir. 2000 yıllarından itibaren, Arnavutluk Merkez Bankası güncel bir gözetim ve derecelendirme aracı olarak CAMELS sistemini uygulanmaya başlamıştır[37].

Olumlu gelişmelerine rağmen, bankacılık yapının etkileri nedeniyle sorunlar devam etmektedir. Bankacılık piyasasında tek bir bankanın hakimiyeti bankacılık sisteminin önemli bir gereksinimini ortaya koymuştur. 2001 yılının sonunda, tek bir bankanın varlıkları bankacılık sektörünün % 55'i oluşturmuş, iki bankanınki ise % 70 sini oluşturmuştu. Bu durum, bankacılık sisteminde önemli ölçüde rekabeti sınırlamış, hatta merkez bankasınca yürütülen para politikasına da olumsuz etki

[34] Cani, Sh. Ve Haderi S. (2002), s.12
[35] Naqellari, A. ve Pacukaj, S. ve Shahini, E. (2009), "Development of The Banking Market in Albania", *European Journal of Sustainable Development* , Sayı 3, Cilt 3, s.329-344, s.332
[36] Cani, Sh. ve Haderi, S. (2002), s.12-13
[37] Cani, Sh. ve Haderi, S. (2002), s.14

ederek, bankacılık sisteminin gelişmesine ve etkinliğini artırmasına engel olmuştur[38]. Diğer taraftan, düşük rekabet sınırlı hizmetlerin yelpazesine ve verimli hizmetlerin gereksinime yansımıştır[39].

1.4.4 Mevduat Krizin Eşiğinde Bankacılık Sisteminin Durumu

2001 yılın sonunda, bankacılık sektörünün değerlendirilmesine göre, durumun her açıdan sağlam ve hiç bir sorun yaşanmadığı vurgulanmıştır. Bu analiz bankaların aktif kalitesi, sermaye yeterliliği, likidite ve karlılık oranları dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. 2001 yılı sonunda, takipteki kredilerin oranı % 4 tür. Sermaye genel olarak bankalar ve bankacılık sisteminin istikrarı, kamu güvenini sağlamak için yeterli düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bankalar faaliyetlerini desteklemeye, birikmiş ya da öngörülemeyen kayıpları karşılamaya, kredi taleplerini sürekli karşılamaya yetecek sermayeye sahip oldukları da görülmüştür. Merkez bankasınca %5 - %9 dizi arasında bulunan finansal kaldıraç oranı % 6.3 tür ve bu da sistemin sağlıklı olduğunu göstermiştir. % 35,5 olan sermaye yeterliliği oranı % 12 olan minimum asgari düzeyden 3 kat daha yüksektir. Karlılık açısından, 1999'dan sonra, bankacılık sistemi, % 1.15 ROA ve % 18,6 % ROA oranlarıyla, 2001 yılı sonunu karla kapatmıştır. Likidite açısından bankaların durumu nispeten sağlamdır çünkü likit varlıklar toplam aktifin % 90'ını oluşturmuştur, ayrıca bunların yarısının fazlası hazine bonolarını içermiştir. Kısa vadeli likit aktif kısa vadeli pasif oranı % 98' dir.

Sonuç olarak, yeni bir krizin eşiği hiç bir iktisatçı ve denetim otoritesince öngörülemeyip belirlenememiştir çünkü finansal açıdan bankalar sağlam, istikrarlı ve güvenli değerlendirilmiştir. Ancak makroekonomik temel göstergeleri hiç bir krizin olacağını işaret etmezken, Mart 2002'de Arnavutluk'u yeni bir kriz kaptırmıştır[40].

1.4.5 Asimetrik Bilgi ve Panik Kökenli olan 2002 Bankacılık Krizi

97 piramit şemasından sonra, Arnavut finansal sistemi 2002'de daha aşırı bir kriz dönemi yaşamıştır. Bu defa, bankacılık sektöründe başlayan kriz, asimetrik bilgi,

[38] Bk. Baleta vd. (2000), "Dominance of Albanian Banking sector", *Albania Central Bank Discussion Papers*, Sayı 3, Cilt 4
[39] Treichel'e göre, bankacılık faaliyetinin çeşitlendirmesi için, baştan risk yönetim modern tekniklerini teşvik etmesi gerekirmiş.
[40] Cani, Sh. ve Haderi, S. (2002), s.15-17

panik ve büyük ölçende mevduatların çekilmesinden kaynaklanmıştır. Tasarruf Bankasının özelleştirmeye geçeceği haberin yayılması paniğe ve kamu güvenin sarsılmasına sebep olmuş, beraberinde de krizi getirmiştir. Bu dönemde Tasarruf Bankası ülkenin en büyük bankasıdır, Milli Ticaret Bankası ise ikinci sırada gelmektedir. Bu bankalardan mevduat çekilmesi Mart'ta 9,4 bilyon Leke iken, Nisanda 2002'de, 12 bilyon Lek'e ulaşmıştır. Dolayısıyla, Tasarruf Bankanın piyasadaki mevduat konsantrasyonu % 96,3'ten % 56,6'ya düşmüştür.

Bu krizin kökenlerini kamu güveninin sarsılması, asimetrik bilgi ve panik oluşturmaktadır. Mevduat çekilmesi başta kırsal bölgelerden başlayarak hızlı bir şekilde yaygınlaşmıştır çünkü bu bölgelere bankacılık sistemiyle ilgili bilgiler, değerlendirmeler ve analizler ulaşmamıştır. Ayrıca, 1997'deki piramit yatırım, aracıların dolandırıcı faaliyetlerinden sonra, devlet mevduatların sahibi olduğunu kastederek, kamu bankalarına güvenmiştir ve mevduatları bu bankaya yatırmıştır. Bu bağlamda, Tasarruf Bankasının özelleştirme teklifi ve mevduat sigortası kanununun onaylanması birçok siyasi faktörlerle birleşerek, bankalarının kamu güvenini şok etmiştir ve büyük mevduat çekilmesine sebep olmuştur.

Sonuç olarak, eski sosyalist yapının veraseti ve etkileri nedeniyle, geçiş sürecinin olumsuz gelişmelerinden, bankacılık sistemine yetersiz halk eğitimi, asimetrik bilgi ve dalgalanan siyasi gelişmeler birleşerek, Arnavutluk'ta bankacılık krizine yol açmıştır[41].

1.4.6 Makroekonomik Görünüm

2008 yılının 2. aşamasında yaşanan global krizin etkileri, Arnavutluk ekonomisinin dışa bağımlılığının nispeten az olması nedeniyle, pek hissedilmemiştir. 2009 yılında krizin etkileri olumsuz olarak hissedilmeye başlasa da % 3'lük büyüme krizin etkilerinin çok da ciddi olmadığını göstermektedir[42].

Bazı temel ekonomik göstergelerdeki değişimler yıllar itibariyle aşağıdaki tablo 2'de yer almaktadır. 2013 yılında Arnavut ekonomisi % 1,45 oranında büyümüştür. Enflasyon oranı % 3 seviyesinde kontrol altına alınmaya çalışılmakta olup, bu politika paralelinde 2013 yılı enflasyonu % 2,04 olarak gerçekleşmiştir.

[41] Cani, Sh. ve Haderi, S. (2002), s.19
[42] Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu,(2011), *Arnavutluk Ülke Bülteni*, s.3

İşsizlik oranını azaltmak için yapılan çalışmalar pek başarılı olmamıştır. İşsizlik oranı bir önceki yılına göre artırarak, 2013 yılında % 13,40'a ulaşmıştır. Dikat çekici bir gösterge özel sektöre kredinin değişimidir. İlk defa bu sektörünün kredisinde, % 1,4 oranında düşüs görülmüştür. Makroekonomik göstergelerden, bir başka önemli gösterge cari açığıdır. 2011 yılında GSYH'nin % 13,20'si olan cari açığı, 2013 yılında % 10,60'a ulaşmıştır.

Tablo 2: Temel Makroekonomik Göstergeler

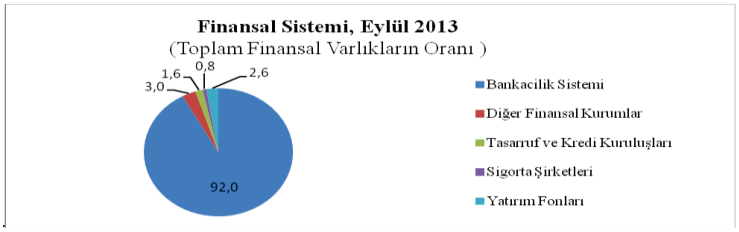
Temel Ekonomik Göstergeler	2013	2012	2011
Enflasyon oranı %	1,94	2,04	3,45
GSYH büyüme hızı %	1,45	1,00	3,17
İşsizlik Oranı	13,40	12,80	13,10
Cari açığı (GSYH %)	- 10,60	- 10,20	- 13,20
Ithalat (GSYH %)	35,70	36,70	39,40
Ihracat (GSYH %)	18,20	15,90	15,20
DYSY (GSYH %)	9,70	6,90	6,80
M3 para arzı %	2,30	5,00	9,20
Özel sektörünün kredinin artışı %	- 1,40	1,40	10,40
Döviz kuru ALL/ Euro	105,7	108,2	100,8
Döviz kuru ALL/ USD	140,3	139,0	140,3

Kaynak: Arnavut Merkez Bankası, http://www.bankofalbania.org/ (30.08.2015)

1.4.7 Finansal Sektörünün Yapısı

Arnavut finans sektörü çok yoğun bir sektördür. Genelde yabancı bankalar piyasaya hâkim olmaktadır. Bankalar finansal sistemin toplam varlıklarının % 90' ını oluşturmaktadır. Bu 2012' deki GSYİH' nin yaklaşık % 90'ına eşittir. Arnavutluk'un en büyük beş banka sistemin aktifi ve mevduatlarının yaklaşık dörtte üçünü oluşturmaktadır. Yabancı iştirakli bankalar toplam bankacılık sektörünün varlıklarının yaklaşık 90' ını % oluşturmaktadır. En büyük beş bankanın dördü bu yabancı bankalar arasındadır[43].

Grafik 1: Arnavutluk Finansal Sistemi 2013

[43] Arnavut Merkez Bankası, http://www.bankofalbania.org/ (30.08.2015)

Bankaların kredisi kurumsal sektörde yoğunlaşıp toplam kredilerin değerinin yaklaşık dörtte üçünü oluşturmaktadır. 13 Eylül 2013 tarihi itibariyle elde edilen verilere göre, gayrimenkul kredileri, toplam kredilerin yaklaşık yüzde 40'ını oluştururken, açık kredi (overdraft), ekipman satın alma ve işletme sermayesi sırasıyla, yaklaşık yüzde 25, yüzde 17 ve yüzde 13ünü oluşturmaktadır. 2007'de Kobilere verilen kredilerin payı yüzde 37'iken, 2013 Eylül'e % 27 'ye düşmüştür[44].

Finansal sistemin geri kalan kısmı küçüktür (finansal sistemin varlıkları yüzde 6'dır). 2013 yarıyılına göre, Arnavut finansal sisteminde bankaların dışında, 11 sigorta şirketi, 2 yatırım fonu, 124 Tasarruf ve Kredi Kuruluşu, 2 bağımsız TSK, 3 emeklilik fonu ve 21 banka olamayan (mevduat kabul etmeyen) finansal kuruluş bulunmaktadır[45].

Tablo 3: Arnavut Finansal Sistemin Evrimi

Arnavut Finansal Sistemin Evrimi		
(GSYH'ya oranına %)		
	2005	**Eylül 2013**
Bankacılık Sistemi	75,9	90,8
Diğer Finansal Kurumlar	1,50	2,50
Tasarruf ve Kredi Kuruluşları	0,6	0,8
Sigorta Şirketleri	1,4	1,6
Emeklilik Yatırım Fonları	-	-
Yatırım Fonları	-	3

Kaynak: Arnavut Merkez Bankası, http://www.bankofalbania.org/ (27.06.2015)

Arnavut finansal sisteminin oluşturan kurumları şunlardır:

- Sigorta şirketleri: Arnavutluk'un toplam finansal sistemindeki varlıklarının yaklaşık % 1½'unu oluştururken, sigortacılık piyasası Avrupa'nın en küçük sigorta piyasalarından birisidir. Gevşek sigorta mevzuatı, düşük harcanabilir gelirler ve zayıf kayıt sistemi gelişiminin önündeki engeller olarak dikkat çekmektedir.
- Yatırım fonları: 2012 yılında Raiffeissen bank Arnavut iştiraki bir yatırım fonu olarak kurulduğunda, İlk yatırım fonu faaliyete başlamıştır. Bu olay

[44] İMF, (2014), "Albania: Financial System Stability Assessment", *IMF Country Report*, Sayı 14, Cilt 79, s.8
[45] İMF, (2014), s.8

ayrıca Raiffeissen Bank'ın Arnavutluk'taki egemen riske maruz kalmamak için, kamu borç piyasasındaki katılımını azaltma kararı ile aynı zamana denk gelmektedir Sonradan ikinci fon eklenmiştir. Ekim 2013'te, iki fonun toplam net varlık değeri 316.700.000 €' dur. 22.000 yatırımcıdan (çoğunlukla bireyler) daha fazlası bu fonlara katılmaktadır.

- Tasarruf ve Kredi Kuruluşları finansal sistemin varlıkların yüzde 1'inden daha azını tutmaktadır. Arnavut finansal sisteminde iki Tasarruf ve Kredi Kuruluşu (124 üyeyle) ve iki bağımsız kredi birliği bulunmaktadır. Sendikalarının varlıklarının üçte biri banka hisselerine ve hazine bonolarına yatırılmaktadır. TKK genellikle tarım sektöründeki kendi üyelerine kredi sunmaktadır.
- Emeklilik fonları: Gönüllü özel emeklilik piyasasının payı ('Üçüncü ayağı'), % 0,1'inden daha azını tutmaktadır. Hükümet tarafından sunulan zorunlu emeklilik ödemelerini eklemeyi amaçlamaktadır. Eylül 2013'e göre, $ 3,4 milyon net varlık değeri ile ve 7.784 toplam üyeliğiyle faaliyette yalnız üç tane emeklilik fonları bulunmaktadır.
- Banka dışı finansal kuruluşları: Finansal sisteminin varlıklarının % 2,6'sını tutmakta ve banka dışı finansal kuruluşlarla (mevduat kabul etmeyen kredi kurumları) (43%) finansal kiralama şirketleri (37%) gibi kuruluşları içermektedir. Diğer kuruluşlar para transferleri ve faktöring gibi hizmetleri müşterilere sunmaktadır[46].

1.4.8. Arnavut bankacılık sektörünün yapısı ve özellikleri

Arnavutluk'ta bankacılık sektörü oldukça gelişmiş durumda ve finansal piyasasının can damarıdır. Arnavutluk banka sistemi mali sektörünün en büyük dinamiğidir. Mali sistemin % 90'ı sermaye varlıklarına sahiptir. Banka sisteminin ekonominin gelişmesi için mali aracılık katkısı, bölgedeki diğer ülkelere kıyasen çok düşüktür. Buna rağmen son zamanlarda, özellikle de 2006 yılından itibaren olumlu adımlar da atılmıştır. 2006 yılından itibaren mevduatların kredilere olan dağılımının artması ve hazine bonolarına verilen paraların azalması, ekonomideki ilerlemenin başlıca göstergelerindendir[47]. Bu nedenle bankacılık sektörünün büyüme trendine

[46] IMF, (2014), s.8
[47] Birleşmis Markalar , (2012) , "Arnavutluk Ülke Bülteni", *Hedef Ülke Raporları*, s.22 http://birlesmismarkalar.org.tr/file/hedef-ulke-raporlari/Arnavutluk.pdf (24.05.2015)

girmesi ülke ekonomisini de pozitif yönde etkilemektedir. Bu trendi doğrudan etkileyen bankalar çok çeşitlidir. Finansal sektöründeki piyasa payının en büyük kısmına ait olan ticari bankalardadır. Arnavutluk'ta çok sayıda ticari banka bulunmaktadır. Hatta Arnavutluk'ta katılım bankalardan faaliyet gösteren tek bir banka vardır: UBA katılım bankası (United Bank of Albania) [48].

Geçmişten günümüze gelene kadar birkaç banka iflas ederek kapanmışken, diğeri birleşme ve devri yaparak ismini değiştirip piyasada faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir. 2008 yılı itibariyle Arnavut bankacılık sektöründe, 16 ticari banka faaliyet göstermekte olup, söz konusu bankalarla ilgili düzenleme ve kontrol Arnavutluk Merkez Bankası tarafından yapılmaktadır. Tüm bankaların aktiviteleri geniş çaplı, çok azı ziraat ve yatırım kredilerine yönelmişlerdir. Banka açmak için asgari sermaye 1 milyar Lek olmalıdır[49]. Bankaların çoğu komşu ülkelerdekilerin (Yunanistan ve Italya) şubeleri veya destekleriyle oluşmuştur. Özellikle de banka sayısında Yunanistan'ın ağırlığı hissedilmektedir. Sadece BKT bankası (% 100 hissesi Türklere aittir) ile Procredit (% 100 hissesi Almanlara aittir) doğrudan sermaye transferiyle oluşmuşlardır. Sistemdeki en büyük banka ise, banka sistemi sermayesinin toplamının % 20,20'sine sahip olan Raiffeissen Banka'dır[50]. Mevcut bankaların sadece ikisi Arnavut sermayesinden oluşmaktadır. BKT Banka ise mevduat büyüklüğünde sektördeki ikinci büyük banka olarak yer almaktadır[51]. Şu anda aktif olarak faaliyetlerini sürdüren bankalar Tablo 4'te gösterilmektedir[52].

---

[48] Arnavut Bankalar Birliği, (2013) , http://www.aab.al/al/index.php (30.06.2015)
[49] Merkez Bankasınca 26.01.2005 tarihli alınan karara göre, asgari sermaye 700 milyon Lek'ten 1 milyara artırmıştır.
[50] 2013 yılındaki verilere göre
29 Arnavut Merkez Bankası, (2013), http://www.bankofalbania.org/ (30.06.2015)
30 Arnavut Bankalar Birliği, (2013), http://www.aab.al/al/index.php (30.06.2015)

Tablo 4: Arnavutluk'taki Güncel Bankalar (2013)

Bankalar	Özsermaye yapısı	Ülke	Kuruluş Tarihi	Varlıklar ('000 EURO)	Krediler	Öz sermaye	Mevduatlar	Dönem Karı	Şube sayısı
ALPHA BANK	Alpha Bak A.E (100%)	Yunanistan	1998	583.563	247.568	82.404	480.992	-103	42
BKT BANKA KOMBETARE TREGTARE	Çalık finansal hizmetler A.Ş (100%)	Türkiye	1992	1.944.016	643.856	156.18	1.565.146	28.555	84
CREDINS bank	Bireyler ve A.SC Union (78%)	Arnavutluk	2003	767.526	480.288	69.956	654.752	1.925	47
	B.F.S.E Holding BV (19.25%)	Hollanda							
	SIAEM A.G (2.75%)	İsviçre							
CBA	Al-Kharafi Group (100%)	Kuveyt	2002	1.308	1.851	3.659	3.659	-813	2
CRÉDIT AGRICOLE	IUB Holding (100%)	Fransa	1999	217.622	151.705	31.469	135.704	-3.071	20
Fibank First Investment Bank	Fibank A.D (100%)	Bulgaristan	1999	121.707	46.423	10.059	109.89	844	9
INTERNATIONAL COMMERCIAL BANK	Financial Group Holding A.G	İsviçre	1997	65.544	20.275	11.202	48.649	340	7
INTESA SANPAOLO	Intesa Sanpaolo S.p.A (98.61%)	İtalya	1998	992.793	363.139	128.384	818.123	7.003	31
	Societa Italiana per le imprese all'Estero S.p.A (1.39%)								
NATIONAL BANK OF GREECE	NBG Group A.Ş (100%)	Yunanistan	1996	316.184	204.029	57.449	245.429	602	27
ProCredit Bank	Procredit Holding (100%)	Almanya	1999	287.874	163.979	33.479	231.399	-1.193	30
Raiffeisen BANK	Raiffeisen SEE Region holding GmbH (100%)	Avusturya	1992	2.072.507	912.961	212.714	1.757.385	31.813	102
SOCIETE GENERALE	Societe Generale (88.64%)	Fransa	2004	499.256	268.336	56.169	404.343	2.909	42
	Azınlık hissedarlar (11.36%)	Arnavutluk							
TIRANA BANK Piraeus Bank Group	Piraues Bank (98.83%)	Yunanistan	1996	724.538	313.804	133.792	560.847	10.865	53
	Tzivelis Ioannis Greece (1.17%)								
UNIONBANK	Unioni financiar Tirane (UFT) Sh.p.k (85.66%)	Arnavutluk	2006	233.072	101.614	42.142	194.265	491	29
	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (AİKB) (10.62%)	Ingiltere							
	Edmond Leka (1.86%)	Arnavutluk							
	Niko Leka (1.86%)								
UBA Banka e Bashkuar e shqipërisë	Islamic Development Bank (86.70%)	Suudi Arabistan	1994	44.249	10.626	10.302	33.725	-431	6
	Ithmaar Bank (4.63%)	Bahreyn							
	Ithmaar Bank (4.63%)								
	Business Focus SDN BHD (1.47%)	Malezya							
	Saudi Brother Commercial Co. (0.58%)	Suudi Arabistan							
	Bireyler (4.31%)								
VENETO BANKA GRUPPO VENETO BANCA	Veneto Banca S.p.A	İtalya	1994	160.488	99.976	32.831	121.038	540	15

1.4.9. Bankacılık Sektörünün Son Gelişmeleri

Genelde kredi vermenin genişlemesini zorlaştıran birçok yapısal, kurumsal ve idari engel bulunmaktadır. Fakat 2008 yılında Arnavutluk Bankacılık sistemi içinde kurulan Kredi Kayıt sistemi artık 8'inci yılını doldurmuştur. Kredi Kayıt sistemi bankacılara daha bilinçli kredi kararları vermeleri ve sorunlu müşterilerinin azaltılması bakımından büyük bir yardımda bulunmaktadır. Kredi kayıt sistemi, içinde her borç alan kişi hakkında bilgi içeren elektronik bir veri tabanına sahiptir[53]. Mevduat genellikle Euro ve ABD Doları üzerinde olup, Lek olanları da vardır. Krediler de genellikle yabancı para birimi (Euro, Dolar) üzerinden verilmektedir. Bankalar geçtiğimiz yıllar içinde, genel kamuya ve işletmelere daha fazla bankacılık ve finansal hizmet erişimi sağlayabilmek için kendi perakende ağlarıyla birlikte, ATM ve POS sayılarını arttırdılar. Yurtiçi ve yurtdışı ödemelerde kullanılan İBAN uygulamasına Arnavutluk'taki tüm bankalar fiilen 1 Haziran 2009 tarihinden itibaren geçmiş bulunmaktadır[54].

Tablo 5: Bankacılık Sektörünün Temel Göstergeleri

Gösterge	Aralık 2014	Yıllık Değişim	Aralık 2013	Yıllık Değişim	Aralık 2012	Yıllık Değişim	Aralık 2011
Toplam varlıklar (Milyon ALL)	1.293.721	4,81%	1.234.321	3,90%	1.187.983	6,05%	1.120.168
% GSYH	91,60%		91,1%		89,4%		84,6%
Toplam krediler	595.138	4,93%	567.160	-1,84%	577.816	2,05%	566.217
% GSYH	42,14%		41,8%		42,7%		42,8%
- Bireysel krediler	151.505	1,23%	149.661	0,10%	149.507	0,43%	148.873
- Kurumsal krediler	443.633	6,26%	417.499	-2,52%	428.309	2,63%	417.344
Toplam mevduatlar	1.072.227	4,55%	1.025.569	3,42%	991.669	7,32%	924.062
% GSYH	75,90%		75,7%		73,3%		69,8%
- Perakende mevduatlar	918.775	2,59%	895.582	3,07%	868.933	8,91%	797.838
- Kurumsal mevduatlar	153.452	18,05%	129.987	5,91%	122.737	-2,76%	126.224
Dönem karı (birikmiş)	11.192	70,51%	6.564	74,18%	3.769	433,59%	706
Özsermaye	110.971,2	7,39%	103.338	1,47%	101.841	4,66%	97.305
Sermaye yeterliliği	16,80%	-6,67%	18,00%	11,30%	16,17%	3,67%	15,60%
ROE	10,50%	64,06%	6,40%	69,30%	3,78%	399,73%	0,76%
ROA	0,90%	80,00%	0,50%	53,59%	0,33%	384,14%	0,07%
Takipteki krediler	22,80%	-2,98%	23,50%	4,47%	22,49%	19,84%	18,77%
Şubelerin sayısı	527	-4,01%	549	-1,26%	556	0,72%	552
ATM sayısı	811	-1,34%	822	-0,12%	823	2,24%	805
POS sayısı	6540	15,38%	5668	6,80%	5307	3,53%	5126

Kaynak: Arnavut Merkez Bankası, "Raporti i mbikeqyres se Sistemit Bankar" (2011-2013)

[53] Arnavut Bankacılık Sektörüne Genel Bakış, Ekonomi Bakanlığı (24.11. 2015) http://www.ekonomi.gov.tr/portal/content/conn/UCM/uuid/dDocName:EK-018531;jsessionid=BCbtjwP4bqdZ-F3q0toFrqWox8gtx6kFYXrkww8xdhMtyfLlVDCH!-935247506

[54] Arnavut Bankalar Birliği, (2008), *Yıllık Raporu*, s.15 http://www.aab.al/documents/rp/AABRaportVjetor2008AnnualReport.pdf (24.11.2015)

Mevduatlar 2012 yılına kıyasla % 7,32 artışla 2012 yılını 991,669 Milyon ALL olarak kapatmış olup, 2013'ten Aralık 2014 yılına kadar düzenli bir şekilde artmış ve Aralık ayında 1.072.227 Milyon ALL'e ulaşmıştır. Başka önemli bir gelişme kurumsal ve perakende mevduatlarının dengeli bir şekilde büyümesidir. Özellikle kurumsal mevduatlar Aralik 2014'te % 18,05 bir büyüme kaydetmiştir. Aralık 2014'te bankaların varlıkları, % 4,81 olarak artış göstererek GSYH'nin % 92'lik bölümüne yaklaşmıştır. Arnavut bankacılık sektöründe, kredi portföyü GSYH'nin % 13,5'tan % 47'e artış kaydetmiştir (2008)[55]. 2012'de krediler % 2.05 artırırken, 2013'te kredi portöföyu % 1,84 düşüşle yılını kapatmıştır. 2014'te ise % 4,93 olarak artış kaydederek, GSYH'nin yüzde 42'lik bölümüne yaklaşmıştır. Bankacılık sektörünün dönem net karı devamlı bir şekilde artırmıştır. Özellikle 2012'de bir önceki yılına göre dönem net karı 4,3 kat artırmıştır ve 706 milyar ALL'ten 3.769 milyar ALL'e ulaşmıştır. Son yıllarda da artış devam ederek Aralık 2014 yılı 11.192 milyon ALL olarak kapanmıştır. Fakat karlılık açısından (ROE ve ROA oranına göre) Arnavut bankaların performansı düşük olarak değerlendirmektedir. Arnavut bankacılık sisteminin en onemli göstergesi takipteki kredilerin oranıdır. 2014'te bir düşüş gösterildiğine rağmen, % 22,8 olan takipteki kredileri oranı yüksek kalmakta ve Arnavut bankacılık sistemini birçok riske karşı kırılgan bırakmaktadır. Bu risklerden en önemli olan kredi riskidir.

1.4.10. Küresel Krizden Sonra Sektörünün Durumu

2008 yılında yaşanan küresel finansal krizin akabinde, ekonomik aktivitelerdeki yavaşlama ile artan kamu borç stoku, yüksek işsizlik, hızla düşen yurtdışı işçi gelirleri, yatırımcı iştahındaki azalış, sektördeki sorunlu kredi portföyünün bankaların öz varlık düzeyini aşması, hala yeterli olmakla birlikte sermaye yeterliliği rasyolarındaki düşüş trendinin devam etmesi ve 2015 yılından başlayarak operasyonel ve piyasa riskinin sermaye yeterlilik hesaplamasının dikkate alınmaya başlaması ile sermaye rasyolarının daha da aşağıya gelecek olması, Arnavutluk Merkez Bankasının düzenleme ve teşviklerine rağmen krediler portföyünde beklenen büyümenin sağlanamamış olması ve sorunlu krediler portföyündeki sınırlı oranda iyileşme ve bankacılık karlılık rasyolarındaki son iki yıldaki toparlanmaya karşın

[55] 2008 yılındaki verilere göre

banka bilançoları üzerindeki baskının devam edeceği düşünülmektedir. 2014 yılın sonu itibariyle Arnavutluk Bankacılık Sektöründeki % 22.8 seviyesindeki sorunlu krediler portföyünün varlığı ve direnç kazanması sektörün baş etmesi gereken en büyük sorun olarak halen gündemdeki yerini korumaktadır[56].

Ayrıca, Dünya Bankası Yönetim Kurulu Üyesi Patrizio Pagano, küresel finans krizinden en çok etkilenen ülkelerden biri olan Yunanistan'daki krizin Arnavutluğu da etkileyebileceği uyarası yapmıştır. Balkanlar'ın Yunanistan'la en çok ilişkisi bulunan ülkelerden Arnavutluk'un da Yunan ekonomik krizinden etkilenebileceği eklenmiştir çünkü Yunanistan'da işçi olarak çalışan çok sayıda Arnavutluk vatandaşının bulunduğunu, bunlar aracılığıyla nakit akışı olmaktadır. Ayrıca iki ülke arasında birçok konuda da ticari ilişkilerin bulunduğunu ve Arnavutluk'ta faaliyet gösteren birçok Yunan bankasının da bulunduğunu belirten Pagano, Yunanistan'daki herhangi bir finansal durumun Arnavutluk'u da etkileyeceğini söylemiştir[57]. Bu ortamda yayılma riski yüksek değerlendirmektedir. Bankacılık sektörünün çeşitli özellikleri şoklara karşı kırılganlığı artırmaktadır. Arnavut bankacılık sektöründe en önemli riskler aşağıdaki özetlenmiştir:

a) *Düşük banka karlılığı ve sorunlu kredilerin toplam krediler içinde artan oranı:*

2007'de sorunlu kredilerin oranı % 3,4'u oluştururken, 2013' te önemli ölçüde artarak % 27' ya ulaşmıştır. Bu ekonominin kırılganlığı ve biriken yüksek kamu borcu (GSYH'nin 5%) olarak yansıtmıştır. Arnavut Merkez Bankası tarafından, hükümet borçlarının sorunlu kredilerin oranını 5-6 puan etkilediğini tahmin edilmiştir. Denetim ve düzenleme mevzuatının yetersizliğinden dolayı, kredi standartlarının ve kalitesinin düşmesiyle beraber, küresel kriz başlamadan önce kredi patlaması Bankaların düşük karlılığına ve yüksek sorunlu kredi oranına sebep olmuştur. Bu riskleri uluslararası normların üzerinde olan ödeme gücü oranından yatıştırırken, yine de batik kredilerin oranı banka sermayenin % 55'ini oluşturmaktadır. Ayrıca, Eylül 2013'te Bankaların kârlılığı aşırı düşerek negatife

[56] JCR-ER JCR Eurasia Rating, (2015), Istanbul (22.09.2015) http://www.jcrer.com.tr/Upload/Files/Reports/20150619103200_jcrer_bkt_basin_2015.pdf
[57] Dünya Bülteni - Haber Merkezi, (2015), "Yunanistan krizi Arnavutluk'u da etkileyebilir", http://www.dunyabulteni.net/haber/337214/yunanistan-krizi-arnavutluku-da-etkileyebilir (20.09.2015)

dönüşmüş (-1,7%), kredi karşılamaya geçmişte destek veren tamponu da aşındırmıştır. 2014 yilinda ise bankalar karlılık açısından iyileşme göstermiştir[58].

b) Yüksek finansal euroizasyonu:

Bu riskler şunları kapsanmaktadır: (i) Döviz/yabancı para kredilerin yarısı hedge olmayan kredi alanlara aittir. (ii) Büyük vade uyumsuzlukları vardır. (iii) Euro krediler için, kredi riski az değer biçilmiş olabilir çünkü dolaylı kur riskini ölçmek zordur. Ayrıca, doğrudan yabancı yatırımın ani duruşu doğrudan sistemik Euro likiditesini etkileyebilmektedir ve Arnavut Merkez Bankası ise nihai kredi mercii olarak yabancı döviz kurunda kredi vermekte sınırlı bir kapasiteye/yetkiye sahiptir[59].

c) Yatırım fonları, bankalar ve mevcut yapı arasındaki güçlü sistemsel bağlantılar:

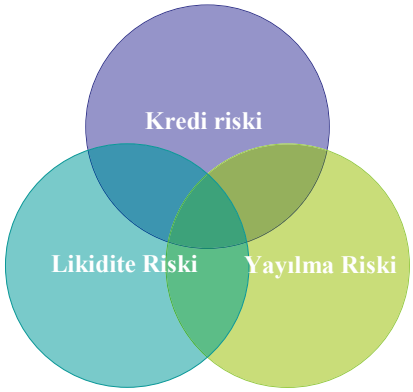
Bankaların varlıklarının % 33'u devlet tahvillerini kapsamaktadır. Bunların üçte ikisi devletin borcunu oluşturmaktadır. Bu mali bağımlılık bankalar ve hükûmet için sistemsel riskleri ortaya çıkarmaktadır. Bankalar uzun vadeli borçlanma senetlerinin değerindeki değişikliklere karşı çok hassastır, hükûmet ise bankaların borç düzenli çevirmeye bağlı olmaktadır. Buna ek olarak, çoğunlukla likit olmayan devlet tahvili içeren yatırım fonları, bankaları etkileyen sistemsel likidite riski oluşturmaktadır[60].

d) Finansal sistemdeki önemli yabancı bankaların varlığı:

Ana ülkelerdeki mali zorlukların doğrudan etkisiyle, finansmanın sıkıştırılması ya da batik kredileri artırılması Arnavut kurumlarını etkileyebilir. Arnavutluk bankacılık sektöründe yabancı ana bankalardan kaynaklanan yayılma riskini sınırlamak amacıyla, bankaların şubeleri bağlı ortaklıklarına dönşümü tam zamanında alınan bir eylem olmasına rağmen, kaldıracı azaltma baskısı yine de devam edebilir. İMF tarafından yapılan "Arnavut bankalarının dayanıklılığı: Bir stres testi ve senaryo analizi" başlıklı güncel bir araştırmasının sonuçlarına göre, Arnavut bankacılık sistemi kırılgandır ve birçok riske maruz kalmaktadır. Bu riskler Şekil 1'de gösterildiği gibi**,** kredi riski, likidite riski ve yayılma riskidir[61].

[58] IMF, (2014), s.11
[59] IMF, (2014), s.11
[60] IMF, (2014), s.13
[61] IMF, (2014), s.13

Şekil 1: Arnavut Bankacılık Sisteminin Maruz Kaldığı Riskler

İKİNCİ BÖLÜM
FİNANSAL PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİNDE CAMEL ANALİZİ VE AHP - TOPSİS

2.1. FİNANSAL PERFORMANS DEĞERLEME KAVRAMI

Yukarıdaki bahsedildiği gibi, bankaların finansal performans değerleme konusu oldukça önemlidir. Özellikle, bu gelişmelerle beraber, 2008-2009 küresel finansal krizden sonra finansal performans değerlendirmesi konusunun önemi gün gittikçe artırmıştır. Ayrıca, bu konuyla ilgili, her ülkede her yıl düzenli olarak pek çok çalışma yapılmakta ve yayınlanmaktadır.

Köken olarak İngilizce'den gelen performans kavramı, sözlük anlamı olarak yapma, yerine getirme, uygulama, bir görevi başarabilme gücü demektir[62]. Diğer bir tanım, "Görevin önceden belirlenen ölçütlere uygun olarak yerine getirilme derecesi, amacın gerçekleştirilme oranı" olarak yapılabilir[63].

İşletmeler açısından performans ise, işletmenin içinde bulunduğu yer ve zamana göre seçilmiş, belirli bir modele bağlı olan ve faaliyet tamamlandıktan sonra

[62] Bayurt, N. (2007), "İşletmelerde Performans Değerlendirmenin Önemi ve Performans Göstergeleri Arasındaki İlişkiler", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı.53, s.10
[63] Gülcü, A. ve diğerleri, (2004), "Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nin Veri Zarflama Analizi Yöntemiyle Göreceli Etkinlik Analizi", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, s. 90.

gerçekleştirilen bir yönetim işlevidir[64]. Performans diğer bir tanımla "işletmeler için birey, grup, toplum veya nitel açılardan ulaşma derecesinin bir ölçüsü olup ve genel anlamda sonuç ve hedef bağlantısıyla ifade edilmesi gereken bir kavram olarak ifade edilebilir[65]".

Performansla ilgili yapılan tanımlara bakıldığında performansın nitel ve nicel olmak üzere iki temel unsuru mevcuttur. Nitel unsurlar, müşteri memnuniyeti, işletmenin ürettiği mal ve hizmetlerin özellikleri, personel ve işletme yönetiminin kalitesi gibi konuları kapsamaktadır. Nicel unsurlar ise işletmenin finansal durumunu gösteren finansal tablo ve raporlardır[66].

Finansal performans, finansal amaçlara ne ölçüde ulaşıldığını ifade eder. Sermaye piyasasının gelişmesi, para-kredi kuruluşlarının fon kullandırmada daha sağlam temellere dayanma ihtiyacı ve bankaların büyüme eğilimi günümüzde finansal performansı son derece önemli bir konuma oturtmuştur[67].

Genel olarak bir ekonomide tasarruf fazlası olan kesimlerden toplanan fonların üretken ve verimli alanlarda kullanılmak üzere tasarruf açığı olan kesimlere minimum maliyetlerle aktarılması fonksiyonunu gören bankaların, son yıllarda yaşanan ekonomik gelişme ile birlikte rekabetin giderek arttığı, iletişim ve bilgi teknolojilerinin daha yaygın kullanıldığı günümüzde önemi artmakta ve bu nedenle bankacılık sektöründeki gelişmeler, karşılıklı bir biçimde ekonominin bütün aktörlerini etkilemektedir[68].

Bankaların doğaları gereği kırılgan ve riskli bir yapıya sahip olmaları, finansal bünyelerinin sürekli izlenmesini ve ekonomik olarak etkinliğini iyileştirici önlemlerin alınmasını zorunlu hale getirmiştir. Sağlıklı bir gözetim ve denetim

---

[64]Özkan, S. "Performans Yönetimi mi Dediniz Pardon!", s.1, http://www.stratejika.com/makale (30.05.2015)

[65] Eleren, A. ve Soba, M. (2009),"İşletmelerde Çok Boyutlu Performans Ölçümü ve Uşak Deri Sektöründe Bir Uygulama", *1.Uluslararası Davraz Kongresi* , http://.www.idc.sdu.tr/tammetinler s. 4-5 (22.04.2015)

[66] Arıçelik, G. (2010), "Ticari Bankalarda Performans Ölçümü: CAMELS Analizine Dayalı Bir İnceleme", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. s.4

[67] Akgüç, Ö. (1995), " Mali Tablolar Analizi", *İstanbul Muhasebe Enstitüsü*, İstanbul, s.58.

[68] Mukhtarov, Sh. (2012), "Azerbaycan Bankacılık Sektörünün Camels Performans Analizi", *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul

açısından finansal bünye analizlerinin de ötesinde, bankaların bir işletme birimi olarak kaynaklarının emniyet, verimlilik ve seyyaliyet (akışkanlık) ilkeleri kapsamında kullanımlarının ölçülmesi gerekmektedir. Böylesine bir önemli role sahip bankaların performanslarının çok dikkatli bir şekilde ölçülmesi ve değerlendirilmesi önem arz etmektedir[69].

Günümüz bankaları arasındaki rekabetçi ortam ve hizmet kalitesinin geliştirilmesi zorunluluğu bankaların ayakta kalabilmesi için kaynaklarını etkin bir şekilde kullanmayı ve verimli bir şekilde çalışmayı zorunlu kılar. Bu nedenle, etkinlik, verimlilik, karlılık gibi performans boyutlarının değerlendirilmesi tüm bankalar için son derece önemlidir. Performans ile rekabet arasındaki büyük etkileşim, yoğun rekabetin yaşandığı dönemlerde bankaların performans ölçümlerinin önem kazanmasına ve kriz zamanlarında bu önemin daha da artmasına neden olmaktadır[70].

Bankalarda sağlıklı karar alma, planlama ve denetim işlevlerinin etkin biçimde yürütülebilmesi düzenli aralıklarla finansal analiz yapılmasını ve finansal performansın ölçülmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Bu nedenle banka yöneticilerinin en önemli sorumlulukları arasında finansal performansın ölçülmesi ve analizi gelmektedir[71]. Ayrıca bankalara parasını emanet eden tasarruf sahipleri, kredi ilişkisi içinde olan kişi ve kuruluşlar, bankalara kredi veren yurt içi ve yurt dışı mali kurumlar, banka güvencesi ve garantisi ile bir taahhüt altına giren veya yatırım yapan kişi ve kuruluşlar, bankanın ortakları, denetim ve gözetim otoriteleri haklı sebepler ile bankanın finansal yapısı hakkında bilgi edinmek istemeleri performans ölçümünü bankalar açısından önemli hale getiren etkenler olarak sayılabilir. Bunun yanısıra, bankalar performans ölçümü yaparak arzu ettikleri büyüme ve karlılık hedeflerine ulaşıp ulaşmadıklarını, hizmet kalitesi, müşteri memnuniyeti, çalışanların terfisi ve

[69] Tözüm, H. (2002), "Bankalarda Performans Değerlendirilmesi," *Active: Bankacılık ve Finans Dergisi*, s.1
[70] Çetin, A. ve Bıtırak, I, (2010), "Banka Karlılık Performansının Analitik Hiyerarşi Süreci ile Değerlendirilmesi: Ticari Bankalar ile Katılım Bankalarında Bir Uygulama", *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, Sayı 2, s. 77
[71] Ayrıçay, Y. ve Özçalıcı, M. ve Kaya, A. (2013), "Gri İlişkisel Analizin Finansal Kıyaslama Aracı Olarak kullanılması: IMKB-30 Endeksindeki Finansal Olmayan Firmalar Üzerine Bir Uygulama", *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayi 10, Cilt 1, s.220

işten çıkarılması, görevlerin yeniden tanımlanması ve ücretlendirilmesi gibi konularda da değerlendirme yapma fırsatına sahip olmaktadırlar[72].

Bugüne kadar kullanılan ve halen de kullanılmakta olan sadece muhasebe verilerine dayalı değerlemenin banka performansın değerlendirmesinde yetersiz kaldığı görülmektedir. Bankalarda muhasebe verilerine dayalı performans değerlemenin eksik yönlerinin fark edilmesi, finansal performans değerlendirilmesinde çok boyutlu performans değerleme yaklaşımlarının (CAMELS, TOPSİS, AHP, PROMETHEE) gibi yöntemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çok boyutlu performans değerleme yaklaşımları, banka faaliyetlerinin tüm boyutlarıyla değerlendirilmesini sağlamaktadır. Bu yaklaşımlar, finansal durumu, kârlılık, piyasa riski, kalite, yenilik, esneklik, müşteriler, insan kaynakları, gibi öncelikli yönetim değerlerini destekleyen geniş çaplı performans göstergelerini kullanmaktadır[73].

2.2. CAMEL ANALİZİ

Yukarıdaki bahsedildiği gibi, bankaların finansal performanslarını değerlendirmek için çeşitli yöntemlerden faydalanılmaktadır. Bu yöntemlerden en klasik olanı oran analizidir. Bunun dışında parametrik ve parametrik olmayan yaklaşımların kullanıldığı istatistiki ve matematiksel yöntemler de uygulanmaktadır. Bunların bir karması olarak finansal oranları temel alan bir diğer yaklaşım da CAMEL yöntemidir. Aşagıdaki bölümde, CAMEL ilgili en onemli bilgileri sunulmuştur.

2.2.1. CAMEL Değerlendirme Sisteminin Tarihsel Gelişimi

Bankacılık sektöründe önemli ve verimli bir etkinlik analiz yöntemi olan oran analizi ve bu kapsamda en çok kullanılan CAMEL(S) oran analizi olmaktadır. CAMEL(S) ticari bankaların risk bazlı denetimi sırasında genel durumunun belirlenmesinde ve uzaktan gözetim faaliyetlerinde kullanılan bir değerlendirme

[72] Albayrak, Y.E. ve Erkut H. "Banka Performans Değerlendirmede Analitik Hiyerarşi Süreç Yaklaşımı", *İTÜ Dergisi/Mühendislik*, Sayı 6, Cilt 4, s. 48 - 49.
[73] Elitaş, C. ve Ağca,V. (2006),"Firmalarda Çok Boyutlu Performans Değerleme Yaklaşımları: Kavramsal Bir Çerçeve", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 2, Cilt 8,s. 344

(reyting) sistemidir. CAMEL sistemi 1970'li yıllarda ABD'de Federal yasa düzenleme kurumu tarafından ortaya konmuştur. 1991 yılında Amerika'da Federal Tasarruf Mevduatı Sigorta Kurumu (FDİC) düzenleme yasası, mevduat toplayan bütün bankalara yılda bir kere CAMEL derecelendirmeye tabi tutulma zorunlu kılmıştır (Federal Deposit Insurance Corporation Improvement Act of 1991)[74].

Amerika Birleşik Devletleri'nde bankaların yerinde denetimi için yaygın olarak bilinen adıyla CAMEL(S) dereceleme sistemi, orijinal adı ile Tekdüzen Finansal Kurumlar Dereceleme Sistemi (UFİRS) kullanılmaktadır. CAMEL ilk oluşumunda beş bileşenden oluşan bir sistem olarak tasarlanmıştır. Bu bileşenler, Sermaye Yeterliliği (Capital Adequacy), Varlık Kalitesi (Assets Quality), Yönetim Yeterliliği (Management Adequacy), Karlılık (Earnings) ve Likiditedir (Liquidity). Fakat gelişen finansal piyasalar ve teknolojik imkânlar neticesinde artan işlem çeşitliliği ve miktarı, denetim ve gözetim otoritesi ile birlikte bir başka bileşeni de sisteme dâhil etmeye yöneltmiştir[75].

1996 yılı sonunda UFİRS, CAMEL modelini revize ederek modele bankanın piyasa riskine duyarlılığı (sensitivity to market risk) bileşenini de eklemiş ve model CAMELS halini almıştır[76].1996 yılında "Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)" bileşeni de eklenerek sistem bugünkü halini (CAMELS) almıştır. Bu sistematik bileşen, pazar faktörü, faiz oranı, döviz ve fiyat riskine bankaların duyarlılığını ölçer. Sistematik risk olarak da tabir edilen altıncı bileşen, zamana ve kurumlara göre değişmekle beraber özellikle kriz ortamlarında belirginleşmektedir. Özellikle ABD'de bu altıncı bileşenin geliştirilmesi için çabalar sürmektedir[77].

ABD Merkez Bankası ekonomistleri, CAMEL derecelerinin "yeni" (son altı ay için hesaplanmış) olması durumunda modeli banka başarısızlıklarını tahmin etmede istatistiksel izleme yöntemlerinden daha başarılı görmektedirler. Bankacılık sisteminin geleneksel (mikro) göstergeleri olan CAMEL sisteminin iyi çalışabilmesi

[74] Abdullahyev, M. (2013), "Türk Bankacılık sektöründe dezenflasyon sürecinde CAMELS analizi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 37, s.97
[75] Çinko, M. ve Avcı, E. (2008), "CAMELS Dereceleme Sistemi ve Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Başarısızlık Tahmini", *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar*, Cilt 2, Sayı 2, s.28
[76] Feldman, R. (1999). "What are CAMELS and Who Should Know?", *Fedgazette*, s.13
[77] Gasbarro, D. vd. (2002), s. 248-249

için; kaliteli verilere ulaşılabilmesi, gözetim altyapısının kurulmuş olması ve iyi işleyen bir piyasanın varlığına ihtiyaç vardır. Bu nedenle CAMEL sistemi, gelişmiş ülkelerde anlamlı sonuçlar verirken gelişmekte olan ülkelerde bankacılık sisteminin performansını ölçmeye yarayacak başka göstergelere de ihtiyaç duyulabilir[78].

2.2.2. CAMEL derecelendirme sistemi

CAMEL(S) sistemi bankaların mali pozisyonlarını beş/altı kriter üzerine dayanan tek bir derece ile ifade etmektedir. Fakat bankalar CAMEL(S)'ın beş/altı bileşeni için ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutulur. Yapılan bu işlemde birçok finansal rasyo kullanılmakta olup, değerlendirme 1-5 arası ölçek üzerinden yapılmaktadır. Analiz sonucunun "1" olması ilgili bileşende en iyi performans gösteren bankayı, "5" olması ise ilgili bileşende en kötü performansı gösteren bankayı işaret etmektedir. Ölçeğin artması performansın kötüleştiğini göstermektedir. Her bileşen bu şekilde hesaplandıktan sonra bütün bileşenlerin ağırlıklı ortalaması alınıp, bankanın nihai CAMEL değeri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6: CAMEL Dereceleri

CAMEL dereceleri	**Açıklaması**
Tatmin Edici	
1	Her açıdan güvenli ve sağlam bankalardır.
2	Bütün bileşenlerin değerleri üçten küçükse, banka sağlam ve güvenilirdir.
Tatmin Edici Değil	
3	Bankanın performansında sorunlar yaşanmakta, tatminkâr bir yapıda çalışmamaktadır. Denetçilerin analizin tespit ettiği sorunlu alanlara yönelmesi gerekmektedir.
4	Güvensiz ve sağlıksız uygulamalar veya kötü koşul sergileyen bankaları gösterir. Ciddi mali ve idari performans eksiklikleri vardır.
5	Son derece güvensiz ve sağlıksız uygulama ve kötü koşul sergileyen bankaları gösterir. Bu dereceyi alan bankanın yakında sigorta fonuna devredilmesi veya iflas etmesi beklenmektedir.

Kaynak: Federal Reserve, Press Release, (1996)
http://www.federalreserve.gov/BoardDocs/press/general/1996/19961224/default.htm (22.05.2015)

[78] Çelik, P. (2004) "Bankaların Risk Derecelendirmesi", *TCMB Uzmanlık Tezi*, s.80-81

Her bir bileşen hesaplandıktan sonra o bileşenlerin ağırlıklı ortalaması analizi yapılan bankanın genel performans notunu verecektir. Buna göre[79];

- **1** her yönden güçlü bankayı temsil etmekle beraber bankanın CAMEL'i oluşturan her bir bileşeninin 1 ya da 2 olması gerekir.
- **2** genel olarak güçlü bankaları temsil etmekle birlikte CAMEL'i oluşturan her bir bileşenin 3'ten kötü olmaması gerekir.
- **3** söz konusu bankanın performansı ile ilgili sıkıntıları olduğunu, tatmin edici bir yapıda çalışmadığını ve olası ekonomik şoklara karşı yeterince dayanıklı olamayacağını gösterir.
- **4** söz konusu bankanın ciddi problemleri olduğunu, finansal ve yönetimsel bozulmaların da yaşandığı, dolayısıyla performansının da kötü olduğunu gösterir.
- **5** analizi yapılan bankanın çok ciddi mali açıdan sıkıntılarının ve yönetimsel problemlerinin olduğunu, bankanın batma riskinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir[80]

Bileşenlerin ağırlık derecesi, denetim otoritesi tarafından bankanın yapısı, çapı veya genel-özel konular dikkate alınarak belirlenmekte olup denetçinin kontrolü altındadır. Aşağıda Tablo 7'den görüldüğü üzere her bir CAMEL bileşeni için CAMEL dereceleri ayrı ayrı1'den 5'e kadar derecelendirilmekte ve en son aşamada mevcut dereceler birleştirilerek yine 1'den 5'e kadar olan tek bir derece elde edilmektedir.

Tablo 7: CAMEL Dereceleme Aralığı ve Açıklaması

Dereceleme Ölçeği	Dereceleme Aralığı	Dereceleme Analizleri
1	1.0-1.4	Güçlü Performans
2	1.6-2.4	Yeterli Performans
3	2.6-3.4	Orta Performans
4	3.6-4.4	Marjinal Performans
5	4.6-5.0	Yetersiz Performans

Kaynak: Sahajwala, R. ve Bergh, P. (2000), s. 47.

[79] CAMEL bileşenlerinin seçimi konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Lane vd. (1986), Looney vd. (1989), Elliott vd. (1991), Eccher vd. (1996) ve Thomson (1991)

[80] Kaya, Y. (2011), "Türk Bankacılık Sektöründe CAMELS Analizi", BDDK, *Mali Sektör Politikaları Dairesi Çalışma Raporları*, Sayı 200, Cilt 6, s.1

CAMEL derecesi 1 veya 2 olan güçlü bankalar için yapılan yerinde denetimler daha geniş aralıklarla olmakta ve dereceleri bu aralığa bağlı olarak yenilenmekte, CAMEL derecesi 4 veya 5 olan sorunlu bankalar ise daha sık incelenmekte ve daha sık yerinde denetime tabi tutulmaktadırlar[81]. Kamu tarafından bilinen bilgilerin dışında, özel bilgilerin eklenmesi ile CAMEL de kullanılan veriler bankaların konumlandığı derece grubunu değiştirebileceği ve derecelerini düşürebileceği görülmüştür. Dolayısıyla CAMEL derecesi için kullanılan verilerin niteliği önemli olmaktadır[82].

2.2.3. CAMEL Bileşenleri

CAMEL bileşenleri ilk harflerinin aldığı 5 temel bileşenden oluşur:

C: Capital =) Sermaye yeterliliğini,
A: Asset Quality =) Varlık kalitesini,
M: Management Adequacy =) Yönetim yeterliliğini,
E: Earnings =) Karlılık durumunu,
L: Liquidity =) Likidite gücünü ifade etmektedir.

CAMEL sistemi yukarıda sayılan beş bileşenden meydana gelen, etkinlik değerleme, denetim ve gözetim gibi alanlarda kullanılan bir oran yaklaşımıdır. Söz konusu bileşenlerin değerlendirilmesi süreci; kurumun büyüklüğünü, yapısının karmaşıklığını, işlemlerinin zorluk derecesini ve kurumun risk profilini dikkate almaktadır.

Basel komitesinin 1996 yılından sonra CAMEL bileşenlerine eklediği piyasa riski ile CAMEL bileşenleri CAMELS halini almıştır. CAMELS'in ise son bileşeni S (Sensitivity to Market Risk) piyasa risklerine duyarlılığı ifade eder. Genel itibarıyla piyasa riski, sermaye piyasası aktörlerinin alım-satım portföylerinde yer alan varlıkların, döviz kuru, faiz oranı, likidite gibi etkenler sebebiyle değerlerinde azalma

[81] Wheelock, D.ve Wilson, P. (1999), "The Contribution of On-site Examination Ratings to an Empirical Model of Bank Failures", *Working Papers 1999-023A*, Federal Reserve Bank of St. Louis, Research Division, s. 3-4
[82] Berger, A. N. ve Dawies,S. M. (1994), "The Information Content of Bank Examinations," Finance and Economics Discussion Series, *Board of Governors of the Federal Reserve System* (U.S), Sayı 20

olması ihtimalidir[83]. Piyasa risklerine duyarlılığı ile ilgili veriler bulunamadığı için bu çalışmada yalnız CAMEL yöntemi uygulanmıştır. Dolayısıyla Piyasa risklerine duyarlılığına hiç durulmadan, aşağıda yalnız söz konusu CAMEL bileşenleri ile ilgili daha kapsamlı bilgiler sunulmaktadır.

Sermaye Yeterliliği: Sermaye yeterliliği iflas etme riskini azaltmada çok önemli olan banka sermayesinin toplam miktarı üzerine odaklanır. Diğer bir deyişle, finansal kurumların bilanço sarsıntısına karşı sağlamlığını belirler[84]. Güçlü bir sermaye yapısına sahip olan bankaların, olası tüm risklere karşı daha dayanıklı olacakları söylenebilir[85]. Banka sermayesinin bankaların taşıdığı riskler ile iyi ilişkilendirilmesi ve yüksek sermaye yeterliliği, bankaların finansal yapılarının sağlamlığı ve dayanıklılığı anlamında bir gösterge teşkil etmektedir[86].

Banka yöneticileri ekonominin durağan olduğu durumda mevcut sermayeyi güçlendirme eğilimindedirler. Sonuçta bankalar kredi kullandırma kanallarını gözden geçirip yeniden revize edecek, denetleyici otoriteler de sermaye yeterlilik oranlarını arttıracaktır. Ekonominin güçlü olduğu, uluslararası şoklara maruz kalma ihtimalinin düştüğü dönemlerde ise tersi uygulamalar görülür [87].

ABD'de yetkililerin yerinde denetiminde bankaların sermaye yeterliliğini değerlendirirken dikkate aldıkları kriterler aşağıda sıralanmaktadır[88]:

- Sermaye düzeyi ve kalitesi, bankanın genel mali durumunun banka büyüklüğü de dikkate alınarak değerlendirilmesi,
- Acil ek sermaye yaratılması gerektiği durumlarda kaynak imkânlarının durumu,

[83] Malta Financial Services Authority, (2004),"The Framework of Banking Supervision", http://forex-automatic-trading-systems.com/thenewwaytotrade/references/BankingSupervision.framework.pdf , s.14 (25.05.2015)
[84] Laghari, M. K. (2011), "Comperative Analysis of NBP & MCB Performance under CAMELS Model", *İnterdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, Sayı 1, Cilt 3, s.1108
[85] Rogers, M., "Corporate Governance And Financial Performance of Selected Commercial Banks in Uganda", http://www.crrconference.org/downloads/2006rogers.pdf, s. 8 (30.05.2015)
[86] Arıçelik, G. (2010), s.79
[87] Keefe, O.J. ve Wilcox, J.A. (2009), "How Has Bank Supervision Performed And How Might It Be Improved?", *Federal Reserve Bank of Boston's 54th Economic Conference* "After the Fall: Re-evaluating Supervisory, Regulatory and Monetary Policy", s.3-4
[88] Sakarya, Ş. (2010), "CAMELS Derecelendirme Sistemine Göre İMKB'deki Yerli ve Yabancı Sermayeli Bankaların Karşılaştırmalı Analizi", *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Alaeddin Yavaşça Özel Sayısı, s.14.

- Sorunlu varlıkların durumu ve bunlara yeterli karşılığın ayrılıp ayrılmadığı, yeniden değerleme koşulları,
- Bilançonun aktif yapısının çeşitli riskleri de içerecek şekilde ayrıştırılması. Örneğin, risk yoğunlaşması, ticaret dışı aktivitelerden kaynaklanan riskler, duran varlıkların durumu gibi,
- Bilanço dışı işlemlerin yarattığı risklerin değerlendirilmesi,
- Karlılık durumu,
- Bankanın büyümeye ilişkin planları,
- Dağıtılmamış karların büyüklüğü,

Sermaye piyasalarına ve diğer sermaye kaynaklarına erişim imkânları.

Aktif Kalitesi: Aktif kalitesi bankalar açısından önem taşıyan bir kavram olup, bu kavram içerisinde yer alan en önemli unsur kredilerin kalitesidir. Aktif kalitesinin değerlendirilmesinde düşünülmesi geleneksel bir husus kredi kayıplarına ayrılan karşılıkların yeterliliğidir[89].

Borcunu ödemede ortaya çıkan bir gecikme de, olası bir riski ifade etmektedir[90]. Sektörde, bankalara faiz yükü getiren yabancı kaynakların toplam banka kaynaklarının önemli bir bölümünü oluşturması ve buna karşın öz kaynakların payının daha düşük olması pasiflerin esnekliğini azaltmaktadır[91].

Bankalardaki en önemli riski, varlıklarının değer yitirmesi oluşturur. Bundan dolayı bankaların varlıklarının değer yitirme riskinin az olması gerekir. Bununla birlikte banka kaynaklarının büyük bölümünün faiz ödeme yükümlülüğü taşıması, banka varlıklarının önemli bir bölümünün de getirili olmasını gerektirir. Sonuç olarak banka varlıklarının kalitesi hem değer yitirme riski hem de yeterli gelir sağlama açısından önemlidir[92].

Aktif kalitesi, kredilerin ve teminat kalitesinin ölçümünde kullanılmaktadır. Kullandırılan kredinin taraf veya taraflarının kalitesi burada öne çıkmaktadır. Fakat

[89] FDIC, (1996), s. 27
[90] Kandemir, T. Ve Arıcı, N. (2013), Süleyman Demirel Üniversitesi, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi***,** Cilt 18, Sayı, 1, s.61-87.
[91] Akgüç,Ö.(2012), s.521
[92] Akgüç,Ö. (2012), s.521.

aktif kalitesi sadece geri ödememe riskini ifade etmemektedir. Ayrıca belli bir sektörde yoğunlaşan krediler bankanın gelecekte olumsuz risklere maruz kalabileceğinin göstergesidir. Örneğin ABD'nin subprime mortgage sektöründe yoğunlaşan kredilerden dolayı birçok banka başarısızlık yaşamıştır. Bu riski engellemenin yolu ise kredi portföyünün farklı sektörlere dağıtımını sağlamaktır[93].

Aktif kalitesinin derecelendirilmesi, potansiyel kredi riskleri, yatırım portföyleri, gayrimenkul sahiplikleri, diğer varlıklar ve bilânço dışı işlemler ile ilgili risk miktarını yansıtır. Bunun yanında yöneticilerin yönetim yeteneğinden kaynaklanabilecek ölçme, izleme, tespit ve kontrol riskleri doğrudan aktif kalitesi bileşenine de yansımaktadır[94].

ABD'de yerinde denetçilerin bankanın aktif kalitesini değerlendirirken dikkate aldıkları kriterleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz [95]:

- Kredi kullandırma sürecinin etkinliği / uygunluğu, şartları, yönetimsel değerlendirme, kredi kullandırırken ihtiyaç duyulan risk değerlendirmesinin yapılıp yapılmaması ve bu doğrultuda gerekli teminatın alınması,
- Sorunlu varlıkların (takibe alınmış, tahsili gecikmiş, yeniden yapılandırılmış vb.) belirlenmesi, izlenmesi ve bu süreçte gösterilen başarı,
- Kredi karşılıklarının durumu, yeterli olası zarar karşılıklarının ayrılması,
- Kredi riskinin seviyesi ve bilanço dışı faaliyetlerde verilen teminatların, türev işlemlerin ve kredi limitlerinin incelenerek değerlendirilmesi,
- Kredi ve yatırım portföyünün değerlendirilmesi,
- Varlık yoğunlaşmasının değerlendirilmesi
- Sorunlu varlıkları tahsil etmede gösterilen başarı,
- Yönetim bilgi ve iç denetim sistemlerinin durumu.

Yönetim Kalitesi: Bankaların amacı, varlık ve kaynaklarını belli bir risk düzeyinde tutarak kârları arttırmak ve bankanın piyasa değerini en yüksek seviyelere

[93] Whalen, G. ve Thomson, J.(1988), "Using financial data to identify changes in bank condition", *Economic Review*, Federal Reserve Bank of Cleveland, Cilt 2, s.18
[94] Şolak, S. (2010), s.60
[95] www.ffiec.gov (30.05.2015)

taşımak ve bankacılık fonksiyonlarını tam olarak yerine getirmektir[96].

Yönetim kalitesi, esnek ve yeterli bir şekilde karar verme yeteneğini ve yönetimsel bağımsızlığı kapsayan yönetim pozisyonunun kuruluşunun ne kadar iyi olduğunu gösterir. Personel için belirgin bir yönetimin ve desteğin olup olmadığını belirler[97]. Bu bileşen yardımıyla yönetim kurulu ve yönetimin kendi görevleriyle ilgili olarak, kurumun faaliyetlerine ilişkin riskleri tanımlama, ölçme, izleme, kontrol etme ve kurumun yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere uygun, güvenli ve etkili çalışmasını sağlama kabiliyeti belirlenmektedir[98].

Yönetim kalitesi, ağırlıklı olarak denetçilerin ve araştırmacıların sübjektif değer ve verilerine dayandığı için farklılık arz eder. Yönetimin derecelendirilmesi, banka yetkililerinin kalite ve yönetim verimliliğinin denetimi üzerine kurulmuştur[99]. Yönetimin değerlendirilmesi, sadece kredilerin, yatırım ve işletme politikalarının ve çalışma usullerinin iç kontrol kalitesini analiz etmez; aynı zamanda idarecilerin ve hissedarların ilgili kanun ve yönetmeliklere bağlılığını da inceler. Yönetimin mali durumunun kalitesi, piyasa kullanıcılarının beklentilerine uygun şekilde tespit edilir.

Zayıf yönleri bulunan bankalar mercek altına alınıp düzeltme yoluna gidilir. Bankalar her bileşen için tek tek analiz edildiği gibi, grup olarak da analiz edilmelidir. Analiz, sadece yerel düzeyde değil, makro ve uluslararası düzeyde de kriterleri dikkate alabilir[100].

ABD'de yerinde denetimde yönetim kalitesi değerlendirilirken dikkate alınan faktörler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır[101]:

1. Banka yönetiminin denetçiler tarafından yapılan değerlendirmeleri ve ikazları dikkate almaları, mevzuata uygun, iyi ve verimli çalışan bir bankacılık sisteminin oluşturulması konusundaki isteklilikleri,
2. Yönetimin başarısı ve derinliği,

[96] Arıçelik, G. (2010), s.82
[97] Kouser, R. ve Saba, I. (2012), "Gauging the Financial Performance of Banking Sector Using CAMEL Model: Comparison of Conventional, Mixed and pure İslamic Banks in Pakistan", *İnternational Research Journal of Finance and Economics*, ISSN 1450- 2887, Issue 82, s.75
[98] Çağıl, G. ve Mukhtarov, S.(2014) "Azerbeycan Ticari Bankacılık Sektörünün Camels Yöntemi İle Performans Analizi", *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 41, s.77-94
[99] Whalen, G. ve Thomson, J. (1988), s.18
[100] FED, (1994), s.816-817
[101] www.ffiec.gov (30.05.2015)

3. Uygun politikaların üretilme seviyesi ve faaliyet alanlarındaki iç kontrol sistemlerinin yeterli olması,
4. Yönetim kurulu ve üst yönetimin faaliyetlerle ilgili riskleri kontrol etmedeki başarısı, sektördeki gelişmelere, yeni ürün ve hizmetlere uyum gösterme ve bu konularda önderlik etme kapasiteleri,
5. Mevzuata uygun işleyiş,
6. Yönetim kurulu ve üst yönetimde otorite dağılımı, yönetişim kalitesi,
7. Bankaya ait yönetim bilgi ve risk sistemlerinin yapısı, kapsamı ve faaliyet alanlarına göre yeterliliği,
8. Banka ile ilgili alınan kararların yönetim kurulu tarafından desteklenme şartları,
9. Bankanın risk profili ve genel başarısıdır.

Karlılık: Bu bileşen bankaların karlılığını değerlendirmekte olup hem tarihsel hem de kalite açısından kazançları ele alırken aynı zamanda mevcut yapının sürdürülebilirliğini de göz önünde bulundurmaktadır[102]. Bankaların da diğer şirketler gibi faaliyetlerini sürdürebilmeleri için kâr elde etmeye ihtiyaçları vardır. Çünkü ancak kâr edebilen bankalar kârını öz kaynaklarına ilave ederek malî durumunu güçlendirebilir. Kâr edebilen banka, aynı zamanda malî durumunu güçlü tutabilmek için gerekli olan 'takipteki alacak karşılığı' ayırabilir. Kâr, ayrıca mevduat sahiplerinin güvencesidir. Kâr edemeyen bankanın fon/mevduat sahiplerine kâr payı/faiz ödeme gücü de azalır. Banka kârları, fon/mevduat sahiplerine olduğu kadar banka ile çalışan yurtiçi ve yurtdışı kuruluşlara da güven verir. Zira kâr, kazanılan değerin bir göstergesidir[103]. Karlılık analizi faaliyetlerin etkinliği ve yönetimin başarısı gibi diğer konularda da aydınlatıcı bilgi sunar[104]. Yerinde denetim ve uzaktan gözetimde, bankanın kazanç durumunun değerlendirilmesinde aşağıdaki kriterler dikkate alınır [105]:

1. Kazançların kaynakları ve kalitesi,

[102] Kaya, Y. (2001), s.4
[103] Gökmen, Ö. (2007), s.82
[104] Arslan, M. (2014), "Bankacılık Sektöründe Camels Analizi ve bir Uygulama", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi
[105] www.ffiec.gov (30.05.2015)

2. Dağıtılmamış karlar yoluyla banka açısından yeterli sermayenin oluşturulup oluşturulamadığı,
3. Kazançların durumunun istikrar açısından ve konjonktüre bağlı olarak değerlendirilmesi,
4. Kazançların piyasa riskine duyarlılığı,
5. Karşılık sisteminin ve yeniden değerlemenin durumu,
6. Yönetim bilgi sistemlerinin ve bütçelendirme sistemlerinin değerlendirilmesidir.

Likidite: Likidite işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü ölçmek için işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını belirlemek için kullanılır[106].Bankaların karşı karşıya kalabileceği risklerden en önemlisi likidite riskidir. Genel olarak fon yönetimi uygulamaları; bankanın likidite seviyesini, finansal yükümlülüklerini zamanında ve etkili bir biçimde karşılayabilecek ve müşterileri likiditeye ihtiyaç duydukları zaman bunları yerine getirebilecek seviyede tutmaya yönelik olmalıdır[107].

Likidite, bir banka için hayati öneme sahiptir. Çünkü banka likidite riskinin realize olması neticesinde çok kısa zamanda batabilir. Bu nedenle, bankacılıkta likidite riski asgarî düzeyde tutulmaya çalışılmaktadır. Bankalar, mevduat çekme talebini karşılayamamak ve kredi taleplerini geri çevirmek şeklindeki başlıca iki olguyu likidite yetersizliğinin işareti olarak kabul etmektedirler[108]. Likidite risklerinin önlenebilmesi için bankanın alternatif finansman kaynakları ve varlık yapısı önem arz eder[109].

Likidite çok önemli, fakat unutmamak gerekir ki, yüksek seviyedeki likit varlıklar aynı zamanda banka için yüksek maliyet oluşturur. Bankaların aktifinde tam likit kalemlerin çok olması aynı zamanda bankaların karlılık performansını da olumsuz etkiler. Tam tersi durumunda yani likidite yetersizliği durumunda ise bankaya olan güven azalır ve bankanın faaliyetleri aksar[110]. Bu yüzden, uygun likidite stratejileriyle kâr maksimizasyonu sağlanmak için, bankanın elinde ne kadar likit varlıklar tutması gerektiğine doğru karar verilmesi gerekmektedir.

[106] Özdemir, M. (1999), "Finansal Yönetim", (2. Baskı), *Türkmen Kitapevi*, İstanbul, s.29
[107] Kandemir, T. ve Arıcı, N. (2013), s.61-87.
[108] Çolak, Ö. (2002), s. 103
[109] Whalen, G. ve Thomson, J. (1988), s.18-19
[110] Arslan, M. (2014), s.90

ABD'de yerinde denetimde bu bileşen değerlendirilirken göz önüne alınması gereken kriterler aşağıda sunulmuştur[111] :

1. Likidite kaynaklarının bugün ve gelecek için değerlendirilmesi ve likidite ihtiyacının bankanın durumunu ve operasyonlarını olumsuz etkilemeden giderilmesi,
2. Para piyasaları ve benzeri fon piyasalarına erişim imkânları,
3. Bankanın fon kaynaklarının farklılaştırılma durumu (bilanço ve bilanço dışı),
4. Kısa vadeli oynak fonlara bağımlılık düzeyi,
5. Mevduatların gelişimi ve istikrarı,
6. Varlıkların menkul kıymetlere dönüştürülebilme durumu ve ihtiyaç halinde satılabilme olanakları,
7. Bankanın likidite durumunun kaynak yönetimindeki etkinlik, likidite stratejileri ve yönetim bilgi sistemlerini de içerecek şekilde değerlendirilmesidir.

2.3. ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME ANALİZİ

Karar verme, eşitli amaçlar, bu amaçlara ulaştıracak yollar, araçlar ve imkânlar arasında secim ve tercih yapmakla ilgili zihinsel, bedensel ve duygusal süreçlerin toplamıdır[112]. Karar verme karar vericinin birden fazla seçenek arasından belirli bir amaca ulaşabilmek için seçim yapması karar; karar elde edilmesini sağlayan işlemlerde karar verme olarak ifade edilmektedir[113].

Hayatın her alanında yapılan tercihler insanların hayatlarını belirlemektedir. Her yapılan tercih vazgeçilen en az bir alternatife neden olmaktadır. Alternatiflere göre doğru yapılan tercihler insanlara fayda sağlamaktayken yanlış tercihler çeşitli şekillerde insanlara bir maliyet veya bedel ödetmektedir.

Karar verme analizi bu duruma paralel olarak alternatiflerin değerlendirilmesi amacıyla ortaya çıkmıştır[114].

---

[111] Kaya,Y. (2001), s.4
[112] Eren, E. (2003), "Yönetim ve Organizasyon", *Beta Yayınevi*, İstanbul, s.185.
[113] Tekin, M.(1999), "Kantitatif Karar Verme Teknikleri", *Eğitim Kitabevi*, Konya, s.16
[114] Ertuğrul, İ. ve Özcil, A. (2014), "Çok Kriterli Karar Vermede TOPSIS ve VİKOR Yöntemleriyle Klima Seçimi", Çankırı Karatekin Üniversitesi, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, s. 267-282

Günlük yaşantıda karşılaşılan birçok kararda birden fazla kantitatif ve kalitatif kriter ve amaçlar bulunmaktadır. Karar verici alternatifler arasında secim yaparken birden fazla kriterleri göz önünde bulundurmak zorundadır. En iyi alternatifin secimi ancak birbirleriyle çelişen kriterlerin birlikte değerlendirilmesi ile yapılabilmektedir[115].

ÇKKV üç çeşit problemle ilgilenmektedir; seçme problemi, sıralama problemi sınıflandırma problemi. Bu çalışmanın amacı bankaların sıralaması, sınıflandırması ve bankaların seçimi olduğu için, çok kriterli karar verme problemleriyle karşı karşıyız. Dolayısıyla, CAMELS analizinden dışında, ÇKKV yöntemlerinin kullanımı gerekmektedir.

Çok kriterli karar verme yöntemleri insanların çeşitli boyutları kapsayan karmaşık kararlarla ilgilendiğinde daha iyi seçim yapmalarına yardım etmek için tasarlanmıştır. Karmaşık bir sorun maliyet, performans, güvenilirlik, güvenlik, verimlilik ve ekonomiklik gibi ölçülemez ve çelişkili kriter veya amaçlarla tanımlanır[116].

ÇKKV yöntemleri, 1960'lı yıllarda karar verme işlerine yardımcı olacak bir takım araçların gerekli görülmesiyle geliştirilmeye başlanmıştır. Seçimde ulaşılmak istenen hedefi birçok parametrenin belirlediği ve seçim için değerlendirilecek alternatiflerin her birinin kendine has avantajlarının bulunduğu durumlarda karar verme işlemi zor olacaktır. Böyle durumlarda kararı verecek kişi ya tüm bu kararsızlık sıkıntısından kurtulmak için, sağlıklı olup olmadığını önemsemeden, bir karara varacak ya da uzun ve rasyonel olmayan analizler sonunda kuşku içerisinde bir karara varacaktır. ÇKKV yöntemlerini kullanmaktaki amaç alternatif ve parametre (kriter) sayılarının fazla olduğu durumlarda karar verme mekanizmasını

[115] Doğan, B. (2004), "Karar Vermede Çok kriterli Bir Yaklaşım Modeli olarak Analitik Hiyerarşi Aüreci ve Mayın Avlama Gemisi Seçiminde Analitik Hiyerarşi Süreci Yönteminin Uygulanması", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Deniz Harp Okulu, Deniz Bilimleri ve Mühendisliği Enstitüsü, İstanbul, s.7

[116] Achillas, Ch. vd. (2013), "The use of multi-criteria decision analysis to tackle waste management problems: a literature review", *The journal of the International Solid Wastes and Public Cleansing Association*, Sayı 2, s.115

kontrol altında tutabilmek ve karar sonucunu mümkün olduğu kadar kolay ve çabuk elde etmektir[117].

C.L. Hwang ve K. Yoon, çok kriterli karar verme problemlerini, kavramlarının bulundurdukları farklı özellikler ışığında iki büyük sınıfa ayırmışlardır[118]. Bu sınıflardan birisi, çok nitelikli karar verme (ÇNKV) ve diğeri ise çok amaçlı karar vermedir (ÇAKV). Çok nitelikli karar verme yöntemleri, belirlenen kesin alternatifler içerisinden bir alternatifin seçilmesinde kullanılırken; çok amaçlı karar verme yöntemleri matematiksel kısıtlar aracılığıyla tanımlanan sınırsız sayıdaki alternatifleri içeren amaç problemleri için uygulanır.[119]

Günümüzün dinamik ekonomik koşullarında işletmelerin değerlendirilmesinde sadece finansal tablolardan elde edilen oranların kullanılması yeterli olmamaktadır. Bu açıdan son yıllarda kullanılan çok kriterli karar verme yöntemleriyle, birbirleriyle çelişebilen kriterlerin basit düzeyde karar almaya yardımcı olmalarıyla geniş bir kullanım alanına sahip olmuşlardır. Finans literatüründe de çok sayıdaki analiz sonuçlarını bir tek göstergeye indirmek için çalışmalar yapılmıştır. Örneğin Du-Pont Analizi, Altman Z-Score, Veri zarflama analizi, Çok Kriterli Karar Alma Yöntemleri (AHP, TOPSİS, VİKOR, ELECTRE, PROMETHEE vb.) geliştirilen yöntemlerden birkaçıdır[120].

Şekil 2'de görldügü gibi**,** ÇKKV yönteminin çok amaçli karar verme ve çok nitelikli karar verme iki grupta sınflandırması mümkündür. Değer fayda modelleri, hedef programlama (GP), dinamik programlama, veri zarflama analizi (VZA) vs. çok amaçlı karar verme yöntemleri; analitik hiyerarşi süreci (AHS), analitik ağ süreci (AAS), TOPSIS, ELECTRE, SMART, PROMETHEE vd. ise çok nitelikli karar verme yöntemleri olarak gruplandırır.

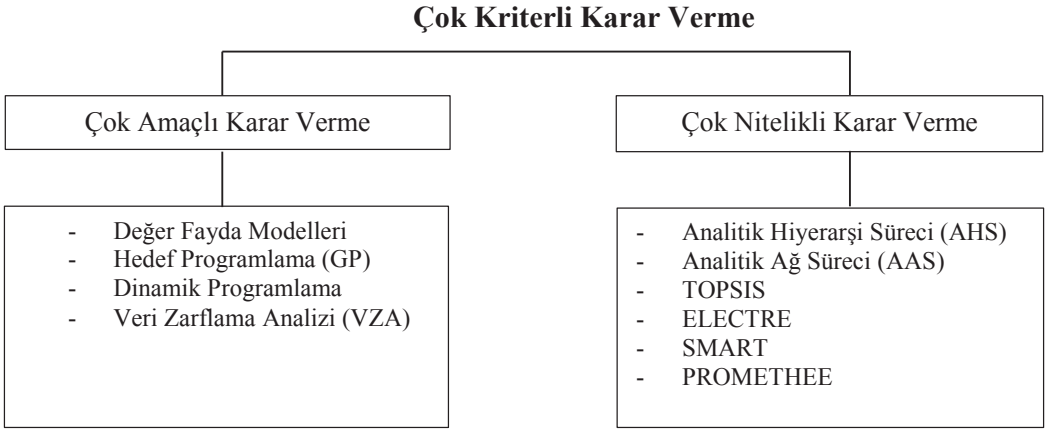
[117] Herişçakar, E.(1999), "Gemi Ana Makine Seçiminde Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri AHP ve SMART Uygulaması", *Gemi İnşaatı ve Teknolojisi Teknik Kongresi*, İstanbul, s.240-256

[118] Hwang, C.L ve Yoon, K. (1981), "Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications", *Springer - Verlag*, s.4

[119] Umarusman, N. (2007), "Çok Amaçlı Karar Problemlerinde Duyarlılık Analizi ve Bulanık Mantık İlişkisi: De Novo Programlama Uygulaması", *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, s.6

[120] Saldanlı, A. ve Sırma, İ. (2014), "TOPSİS yönteminin Finansal Performans Göstergesi Olarak Kullanılabilirliği", *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 41, s. 186

Şekil 2: ÇKKV Yönteminin Sınıflandırılması

Kaynak: Arıkan, s.24

2.4. ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECI (AHP)

Analitik Hiyerarşi Prosesi ilk olarak 1968 yılında Myers ve Albert ikilisi tarafından ortaya konmuş ve 1977'de ise Thomas Saaty tarafından bir model olarak geliştirilip karar verme yöntemi olarak problem çözümünde kullanılır hale getirilmiştir[121]. AHP yöntemi karar vericilerin çok farklı alanlardaki karar problemlerini yapılandırma ve analiz etme sürecine büyük başarı ile hizmet etmiş ve yoğun olarak uygulaması yapılmıştır[122]. Aşağıda çok nitelikli karar verme yöntemlerinden bu çalışmada uygulanan AHP yöntemi detaylı bir şekilde incelenmiştir.

2.4.1. AHP'nin tanımı ve özellikleri

Thomas Lorie Saaty, ABD savunma bakanlığı silahsızlanma, orta doğu sorunu, Sudan ulaştırma sisteminin geliştirilmesi gibi karmaşık problemlerin üzerinde çalışmıştır. Yöneylem araştırmasına ve matematik alanına birçok teorik katkıda bulunan Profesör Saaty, giderek karmaşıklaşan modelleme yaklaşımlarının karar problemlerinin çözümünde beklenen etkiyi yapmadığını görmüş ve karmaşık karar problemlerinin çözümünde kullanılmak üzere matematiksel sadeliği sebebiyle

[121] Yaralıoğlu, K. (2001), "*Performans Değerlemede Analitik Hiyerarşi Prosesi*", DEÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, s.130
[122] Çitli, N.(2006), "Bulanık Çok Kriterli Karar Verme", Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, s. 66

kolay anlaşılan ve uygulanan bir yöntem geliştirme uğraşına girmiştir. Çalışmalarının sonucunda bugün AHP adı ile anılan yöntemi geliştirmiştir.

AHP; karmaşıklığın hiyerarşik yapılandırılması, ikili karşılaştırma, redundant yargılama, ağırlıkları türetmede özvektör (eigenvector) ve tutarlılığın ölçümü gibi daha önceden bilinen ayrık konsept ve teknikten oluşmaktadır. Bu tekniklerin her birisi "kendi çapında" faydalı olmasına rağmen, T. Saaty bu konsept ve teknikleri bazı yeniliklerle sinerjik bir şekilde birleştirerek parçalarının toplamından daha güçlü bir süreç oluşturmuştur[123]. AHP, karar vericilerin karmaşık problemleri, problemin ana hedefi, kriterleri (criteria/attributes/ objectives), alt kriterler ve alternatifleri arasındaki ilişkiyi gösteren bir hiyerarşik yapıda modellemelerine olanak verir[124].

Bu metot karar alma sürecinde sezgisel duyguları da katarak alternatiflerin belirli bir oran ölçeğinde karşılaştırılmasını sağlar. Bu yaklaşımın gücü sistematik bir yolla objektif ve sübjektif faktörleri düzenleyerek karar verme problemlerine yapısal ve basit bir çözüm sağlamasından gelmektedir[125]. AHP, rasyonel veya irrasyonel tercihleri ve sezgileri de karar verme sürecine katabilmek için kapsamlı çerçeve sunmaktadır. AHP ayrıca, karar seçeneklerinin değerlendirilmesi ve seçilmesi sürecinde nitel ve nicel karar faktörlerinin de kullanılabilmesini sağlayan bir yöntemdir[126].

AHP yöntemi, karmaşık problemlerin çözümünde pratik bir araç olarak kullanılmaktadır. AHP hakkında yayınlanmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Bunlar AHP yönteminin, planlama, en iyi alternatifin seçilmesi, kaynak dağıtımı gibi çeşitli alanlarda uygulamalarını içermektedir[127].

---

[123] Drayer, R. vd.(1992), "Decision Support for Media Selection Using the Analytic Hierarchy Process", *Journal of Advertising*, Cilt 21, Sayı 1, s. 61

[124] Kuruüzum, A. ve Atasan, N. (2001), "Analitik Hiyerarşi Yöntemi ve İşletmecilik Alanında Uygulamaları", *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, s.84

[125] Al-Subhi Al- Harbi, (2001), "Application of the AHP in Project Management", *International Journal of Project Management*, Sayı 19, s. 19- 27, s. 20

[126] Saat, M. (2000), "Çok Amaçlı Karar Vermede Bir Yaklaşım: Analitik Hiyerarşi Yöntemi", *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Sayı 2, s.150

[127] Omkarprasad, S. ve Kumar, S. (2006), "Analytic Hierarchy Process: An Overview of Applications", *European Journal of Operational Research*, Cilt 169, s.1

2.4.2. AHP'nin aşamaları

Analitik Hiyerarşi Prosesi ile karar aşamaları aşağıdaki şekilde gibi verilmiştir[128]:

Şekil 3: AHP'nin Aşamaları

1. Problemin Tanımlanması:

Bu aşama, aslında diğer bütün karar verme yöntemlerine ait problemlerinin çözümünde de kullanılan ilk aşamadır. Problemin tanımlanması sırasında dikkat edilmesi gereken en önemli husus, problemin AHP yöntemine uygun olup olmadığı, diğer bir deyişle, elemanların kantitatif göstergeleri bulunup bulunmadığıdır. AHP yönteminin en önemli özelliği, öznel değerlendirmeler için bir ölçü birimi yaratmasıdır.

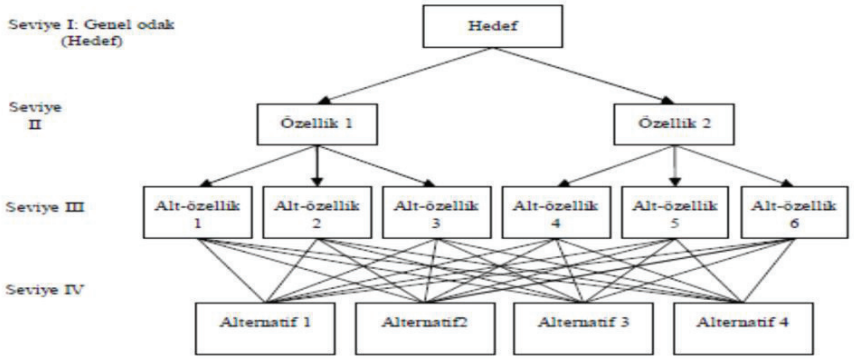
2. Hiyerarşik Yapının Kurulması

Hiyerarşi, karmaşık yapılı karar verme problemlerinin sebep-sonuç ilişkilerinin doğrusal zincir formunda açıklanıp ayrıştırılması, temsil edilip analiz edilmesi için etkin bir süreç olup; araştırmacının problemi anlayabilmesini sağlar. Tasarlanan bir hiyerarşinin amacı, üst seviyedeki elemanların alt seviyedeki

[128] Saaty, T. (1980), " How To Make A Decision: The Analytic Hierarchy Process", *Interfaces*, Cilt 24, Sayı 6, s.19-43

elemanlara olan etkisini, ya da alt seviyedeki elemanların üst seviyedeki elemanların önemine veya tamamlanmasına katkılarını belirlemektir[129]. Hiyerarşiler tam ve tam olmayan olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Üst seviyedeki elemanların alt seviyedeki tüm elemanlar tarafından belirlenmişse bu tip hiyerarşilere "tam hiyerarşi" denir. AHP'nin hiyerarşiye örnek model aşağıdaki gibi verilebilir:

Şekil 4: AHP'nin Hiyerarşik Yapısı

Kaynak: Razmi vd.(2002), s.203

Şekil 4'te AHP'nin hiyerarşik yapısı yer almaktadır. Hiyerarşinin en tepesinde en iyi kararı verme ya da en iyi alternatifi seçme gibi en makro amaç vardır1. Hiyerarşinin daha aşağı seviyesinde amaca katkıda bulunan özellikler yer almaktadır2.Bu özelliklerin ayrıntıları hiyerarşinin daha aşağı seviyelerinde artabilir. Hiyerarşinin en alt seviyesinde karar alternatifleri ya da seçenekleri yer alır.

Bu aşama, aslında diğer bütün karar verme yöntemlerine ait problemlerinin çözümünde de kullanılan ilk aşamadır. Hiyerarşik yapının oluşturulması öncesinde problemin tanımlanması sırasında dikkat edilmesi gereken en önemli husus, bu problemin AHP yöntemine uygun olup olmadığı, diğer bir deyişle, elemanların kantitatif göstergeleri bulunup bulunmadığıdır. Bunun nedeni AHP yöntemi öznel değerlendirmeler için bir ölçü birimi yaratmaktadır[130].

[129] Keçek, G. ve Yıldırım, E. (2010), "Kurumsal Kaynak Planlama Sisteminin Analitik Hiyerarşi Süreci ile Seçimi: Otomotiv Sektöründe Bir Uygulama", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, s.198

[130] Levent, E. (2002), " Hava Kuvvetleri Komutanlığında Aday Seçiminde AHP ile Etkin Karar Verme", *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.63

3. İkili Karşılaştırma Matrislerinin Oluşturulması

Bu aşamada ikili karşılaştırmalar yapılır. İkili karşılaştırmalar; genelde karşılaştırılan elemanların bazı niteliklere uymalarına göre insanların tercih edilme, hoşlanma ya da önem sıralarına olan duyarlılıklarını açıklayabilen doğal bir süreçtir[131]. İkili karşılaştırma matrisleri kriterlerin ve seçeneklerin ikili karşılaştırılmasıyla oluşturulmaktadır. Böylelikle kriterlerin ve seçeneklerin genel hedefe olan etkilerinin ağırlıkları belirlenmektedir.

İkili karşılaştırılmaların yapılabilmesi için ilgili kişilere anket yapılması gerekmektedir. Anketlerin uygulanacağı kişi veya kişiler konunun uzmanı olmalı veya en azından konuyu bilen ve konuya aşina olan kişiler olmalıdır. Aksi takdirde ikili karşılaştırmalarda çok yüksek tutarsızlıkların çıkması kaçınılmazdır[132]. İki karşılaştırma matrisi köşegen elemanları 1 olan nxn tipinde bir kare matristir. Karşılaştırma matrisinin köşegeni üzerindeki bileşenler, yani i=j olduğunda, 1 değerini alır.[133] Çünkü bu durumda ilgili faktör kendisi ile karşılaştırılmaktadır.

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ . & & & . \\ . & & & . \\ . & & & . \\ a_{n1} & a_{n2} & \dots & a_{nn} \end{bmatrix} \qquad (1.1)$$

$$A = \begin{bmatrix} 1 & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ 1/a_{21} & 1 & \dots & a_{2n} \\ . & & & . \\ . & & & . \\ . & & & . \\ 1/a_{n1} & 1/a_{n2} & \dots & 1 \end{bmatrix} \qquad (1.2)$$

Örnek olarak, karar verici A alternatifini B alternatifine göre "orta önemde" tercih ediyorsa, bu hükmün AHP içerisindeki sayısal ifadesi "3" olacaktır, eğer "güçlü önemde" tercih ediyor ise 5 değeri, eğer "çok güçlü önemde" tercih ediyor ise 7 değeri ve "sıra dışı önemde" tercih ediyor ise 9 değeri kullanılır. 2, 4, 6 ve 8 değerleri de ara değerler olarak tercih ölçeğinde kullanılabilir. 1 değeri ise iki elemanın "eşit önemli" olarak tercih edildiği hükmünün verilmesi durumunda kullanılır. Eğer hiyerarşinin belirlenen seviyesi karşılaştırılacak n eleman içeriyorsa toplam n*(n −1) / 2 adet ikili karşılaştırma yapmak gerekir[134].

---

[131] Saaty, T. (2001),"Deriving the AHP 1-9 Scale from First Principles", *İSAHP*, Berne, Switzerland, http://www.creativedecisions.net/papers , s.1 (05.07.2015)
[132] Kuruüzüm, A. (2001), s. 86
[133] Yavuz, S. (2012), "Öğretmenlerin Otomobil Tercihlerinde Etkili Olan Faktörlerin Analitik Hiyerarşi Yöntemiyle Belirlenmesi", *Erzincan Üniversitesi*, Cilt 2, Sayı 32, s. 32
[134] Kuruüzüm, A. (2001), s. 86

Saaty tarafından bu konuda kullanılmak üzere oluşturulan "İkili Karşılaştırmalar için Temel Ölçek" Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: AHP'nin Önem Derecesi Ve Açıklaması

Önem Derecesi	Tanım	Açıklama
1	Eşit önem	İki faaliyet amaca eşit düzeyde katkıda bulunuyor
3	Zayıf derecede daha önem	Tecrübe ve yargı bir faaliyeti diğerine az derecede tercih ettiriyor
5	Güçlü önem	Tecrübe ve yargı bir faaliyeti diğerine kuvvetli bir şekilde tercih ettiriyor
7	Çok güçlü veya kanıtlanmış önem	Bir faaliyet güçlü bir şekilde tercih ediliyor ve baskınlığı uygulamada rahatlıkla görülüyor
9	Kesin önem	Bir faaliyetin diğerine tercih edilmesine ilişkin kanıtlar çok büyük bir doğruluğa sahip
2,4,6,8	Ara değerler	Uzlaşma gerektiğinde kullanmak üzere iki ardışık yargı açısına düşen değerler

Kaynak: Saaty, T. (1980), "How To Make A Decision: The Analytic Hierarchy Process", s.19-43

4. Aşama: Kriterlerinin Ağırlıklarının Belirlenmesi

Karşılaştırma matrisi, kriterlerin birbirlerine göre önem seviyelerini belirli bir mantık içerisinde gösterir. Ancak bu kriterlerin birbirlerine göre ağırlıklarını belirlemek için, karşılaştırma matrisini oluşturan sütun vektörlerinden yararlanılır. N adet ve n bileşenli B sütun vektörü oluşturulur. Aşağıda bu vektör gösterilmiştir.

$$B_i = \begin{bmatrix} b_{11} \\ b_{21} \\ . \\ . \\ . \\ b_{n1} \end{bmatrix} \qquad (1.3)$$

Matrisin nx1 boyutunda öz vektörü şu şekilde belirlenmektedir: i=1,2,3,…,n ve j=1,2,3,…,n olmak üzere; $b_{ij} = \frac{a_{ij}}{\sum_{i=1}^{n} a_{ij}}$ (1.4) ; $W_i = \frac{\sum_{j=1}^{n} b_{ij}}{n}$ (1.5) .

Kriterlerin yüzde önem dağılımlarını belirlemek için W = [wi] nx1 şeklindeki sütün vektörlerinin hesaplanması gerekmektedir. W sütün vektörü, 2 numaralı eşitlikte

belirtilen bij değerlerinin meydana getirdiği matrisin satır elemanlarının aritmetik ortalamasından elde edilir[135]. W vektörü eşitlik da gösterilmiştir[136]:

$$W = \begin{bmatrix} w_1 \\ w_2 \\ . \\ . \\ . \\ w_n \end{bmatrix} \qquad (1.6)$$

5. Tutarlılık Oranının Hesaplanması ve Kontrolü

AHP yönteminde ikili karşılaştırmaların yapılması ve sonuçların sentezlenmesinden sonra dikkate alınması gereken diğer bir unsur, kıyaslamaların tutarlı olmasıdır. Tutarlı olmak rasyonel düşünüşün bir önkoşulu olarak kabul edilir, ancak uygulamada tam anlamı ile tutarlı olmak nerede ise imkânsızdır. AHP mükemmel bir tutarlılık talep etmemekte, yeni bilgilere ulaşmanın ancak bir miktar tutarsızlığa müsaade etmekle mümkün olabileceğini öngörmektedir. Tutarsızlığa müsaade ederken, yargılamalarda meydana gelecek tutarsızlığın ölçülmesini gerekli kılmakta ve bu ölçümü sağlamaktadır. İkili karşılaştırma yargılarının tutarlılığını ölçmek için Saaty tarafından geliştirilen bir "Tutarlılık Endeksi/ Tutarlılık Oranı kullanılmaktadır[137]. AHP, TO hesaplamasının özünü, faktör sayısı ile **Temel Değer** adı verilen (λ) bir katsayının karşılaştırılmasına dayandırmaktadır. λ'nın hesaplanması için öncelikle A karşılaştırma matrisi ile W öncelik vektörünün matris çarpımından D sütun vektörü elde edilir:

$$D = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & ... & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & ... & a_{2n} \\ . & & & . \\ . & & & . \\ . & & & . \\ a_{n1} & a_{n2} & ... & a_{nn} \end{bmatrix} x \begin{bmatrix} w_1 \\ w_2 \\ . \\ . \\ . \\ w_n \end{bmatrix} \qquad (1.7)$$

(1.8) formülünde tanımlandığı gibi, bulunan D sütun vektörü ile W sütun vektörünün karşılıklı elemanlarının bölümünden her bir değerlendirme faktörüne ilişkin temel

[135] Supçiler, A. ve Çapraz, Ö. (2011), *Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, Sayı 13, (12. Uluslararası Ekonometri, Yöneylem Araştırması, İstatistik Sempozyumu Özel Sayısı), İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, s.1-22
[136] Ku, Edward C.S. ve Fan, Yi Wen, (2009)
[137] Saaty, T.(1980),"The Analytic Hierarchy Process", *McGraw-Hill*, ABD, s.21.

değer (E) elde edilir. Bu değerlerin aritmetik ortalaması (1.9) formülü) ise karşılaştırmaya ilişkin temel değeri (λ) verir.

$$E_i = \frac{d_i}{w_i} \quad (i = 1,2,...,n) \qquad (1.8)$$

$$\lambda = \frac{\sum_{i=1}^{n} E_i}{n} \qquad (1.9)$$

λ hesaplandıktan sonra **Tutarlılık Göstergesi** (**TG**), (1.10) formülünden yararlanarak hesaplanabilir:

$$TG = \frac{\lambda - n}{n-1} \qquad (1.10)$$

Son aşamada ise TG, Random Gösterge (RG) olarak adlandırılan ve Tablo 16'da gösterilen standart düzeltme değerine bölünerek ((1.11) formülü) TO elde edilir.

$$TO = \frac{TG}{RG} \qquad (1.11)$$

Hesaplanan TO değerinin 0.10'dan küçük olması karar vericinin yaptığı karşılaştırmaların tutarlı olduğunu gösterir. TO değerinin 0.10'dan büyük olması ya AHP' deki bir hesaplama hatasını ya da karar vericinin karşılaştırmalarındaki tutarsızlığını gösterir.

Tablo 9: Rassallık Endeksi Verileri

n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
RG	0	0	0,58	0,9	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

Kaynak: Satty ve Tran, (2007), s. 966

6. Her Bir Faktör İçin, m Karar Noktasındaki Yüzde Önem Dağılımları Bulunur

Bu aşama yukarıda anlatılan şekilde ancak bu kez, her bir faktör açısından karar noktalarının yüzde önem dağılımları belirlenir. Diğer bir deyişle birebir karşılaştırmalar ve matris işlemleri faktör sayısı kadar (n kez) tekrarlanır. Ancak bu kez her bir faktör için karar noktalarında kullanılacak G karşılaştırma matrislerinin boyutu mxm olacaktır. Her bir karşılaştırma işleminden sonra $mx1$ boyutlu ve değerlendirilen faktörün karar noktalarına

göre yüzde dağılımlarını gösteren S sütun vektörleri elde edilir. Bu sütun vektörleri aşağıda tanımlanmıştır:

$$S_i = \begin{bmatrix} s_{11} \\ s_{21} \\ . \\ . \\ . \\ s_{m1} \end{bmatrix} \qquad (1.12)$$

6. Alternatiflerle İlgili Sıralamanın Belirlenmesi

AHP'nin son aşaması karar probleminin çözümlenmesi aşamasıdır. Bu aşamada kriter öncelikleri ve tercih derecelerinin sentezi yapılarak alternatiflerle ilgili sıralama belirlenir.

Bu sıralamayı belirlemek için; k-1. seviyedeki her alt kriterin global önceliği ile alternatiflerin o alt kriterlere göre tercih dereceleri çarpılarak ağırlıklı değerler bulunur. Böylece etkileşim halinde olan öğelerin önceliklerinin en üst seviyeden, en alttaki alternatiflere kadar birbirleriyle çarpılması sonucunda önceliklere göre alternatifler sıralanır ve en iyi alternatif bulunur. Bir alternatifin sıralama puanı ağırlıklı değerlerinin toplamına eşittir. Sıralamanın belirlemesi aşağıda gösterilmiştir[138].

$$K = \begin{bmatrix} s_{11} & s_{12} & \dots & s_{1n} \\ s_{21} & s_{22} & \dots & s_{2n} \\ . & & & . \\ . & & & . \\ . & & & . \\ s_{m1} & s_{m2} & \dots & s_{mn} \end{bmatrix} \qquad (1.13)$$

P= k-1'nci seviyedeki alt kriterlerin global öncelikleri

A= Alternatifler

a=Alternatiflerin k-1'nci seviyedeki alt kriterlere göre tercih değerleri

Buna göre A1 alternatifinin sıralama puanı (1.14)'daki gibi gösterilir.

[138] Çelem, C. a.g.e., s. 150; Kıvrak, a.g.e, s. 95

$$\sum_{i=1}^{n} (a_{1i} * P_i) \qquad (1.14)$$

2.4.3. AHP 'nin üstün ve zayıf yönleri

AHP' nin uygulanmasının üstün ve zayıf yönleri aşağıdaki gibi özetlenebilir[139]:

AHP ' nin Üstün Yanları:

- Problemin içeriğinin daha kolay anlaşılmasının sağlanması,
- Karmaşık, çok kişili ve çok kriterli problemleri hiyerarşik olarak yapılandırması,
- Karmaşık problemleri basitleştirmesi,
- Nicel ve nitel kriterleri birlikte ele alma imkânı sunması
- Karar vericinin yargılarının tutarlılığının test edilmesini sağlaması,
- Fikir birliğine kolayca ulaşılabilmesi, yeni anlayışların ortaya çıkması ve elde edilen sonuçların güvenilirliğinin daha fazla olmasıdır.

AHP 'nin Zayıf Yanları:

- Alternatif ve kriter sayısının fazla olduğu durumlarda ikili karşılaştırma matrislerini oluşturmanın güçleşmesi,
- Kriterlerin çok net bir şekilde tanımlanması gerektiği,
- Karar vericinin tek bir kişi değil de grup olması durumunda karşılaştırma işleminin zaman almasıdır.

2.5. TOPSİS Yöntemi

2.5.1. TOPSİS tanımı ve özellikleri

TOPSİS Yöntemi (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) Yoon ve Hwang tarafından 1980 yılında ELECTRE yöntemine bir seçenek olarak geliştirilmiştir ve çok ölçütlü karar verme yöntemleri arasında en yaygınlarından biri olarak kullanılmaktadır[140]. Metodun temel konsepti; seçilmiş

[139] Sipahi, S. ve Berber, A. (2002), " Dönüşümsel Liderlik Perspektifinin Analitik Hiyerarşi Prosesi Tekniği ile Analizi", *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, Cilt 31, Sayı 1, s.113.
[140] Hwang, Ch.L. ve Yoon, K.P. (1981), "Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications", *Springer-Verlag*, New York

alternatif bir nevi geometrik anlamda ideal çözüme en kısa mesafede ve negatif-ideal çözümden en uzak mesafede olmalıdır. TOPSİS metodu her bir kriterin tekdüze bir şekilde artan ya da azalan fayda eğilimine sahip olduğunu varsaymaktadır. Bundan dolayı, ideal ve negatif-ideal çözümleri tanımlamak kolaydır. Öklid mesafesi yaklaşımı alternatiflerin ideal çözüme göreli yakınlıklarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Böylece bu göreli mesafelerin karşılaştırılmalarının bir serisi aracılığıyla alternatiflerin tercih sırası çıkarılabilmektedir[141].

Daha sonraları bu düşünce Zeleny (1982) ve Hall (1989) tarafından da uygulanmış, ve Yoon (1987) ve Hwang, Lai ve Liu (1993) tarafından geliştirilmiştir[142]. TOPSİS sürecinde kriter değerleri (rating) ve kriter önem ağırlıkları (importance weight) sayısal değerlerdir[143]. İdeal ya da pozitif ideal çözüm olarak ifade edilen çözüm, fayda kriterini maksimize eden, maliyet kriterini ise minimize eden çözümdür. Diğer taraftan, negatif ya da anti ideal çözüm ise maliyet kriterini maksimize eden, fayda kriterini minimize eden çözümdür[144].

Kısaca, bir kaç tane seçeneğin kriterlere ve bu kriterlerin ağırlıklarına göre birbiriyle karşılaştırılması ve iyiden kötüye doğru sıralanmasına yarayan, bir metottur. Alternatifler arasından belli kriterlere göre seçim yapmaya yarayan TOPSİS Yoon ELECTRE yönteminin temel yaklaşımlarını kullanır. Karar noktalarının ideal çözüme yakınlığı ana prensibine dayanır ve çözüm adımları ELECTRE yöntemine benzemekle birlikte ELECTRE yönteminden daha kısadır. TOPSİS yöntemi 6 adımdan oluşan bir işlem dizisinden oluşur[145].

2.5.2. TOPSİS yönteminin aşamaları

TOPSİS aşağıda gösterilen 6 aşamadan oluşmaktadır[146].

---

[141] Triantaphyllou, E. (2000), "Multi – Criteria Decision Making Methods: A Comperative Study", *Kluwer Academic Publishers*, Dordrecht, s.3.
[142] Kaya, Y. ve Kahraman, C. (2004), "Çok Amaçlı Karar Verme Yöntemlerinden TOPSIS ve ELECTRE Yöntemlerinin Karşılaştırılması", *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Enstitüsü*, İstanbul
[143] Shanian, A. ve Savadogo, O. (2006), "A Material Selection Model Based on The Concept of Multiple Attribute Decision Making", *Materials and Design, Cilt 27*, Sayı 4, s. 329–337
[144] Wang, Y. ve Elhag, T. (2006). "An Approach to Avoiding Rank Reversal in AHP", Decision Support Systems, Cilt 42, Sayı 3, s.1474-1480
[145] Arslan, M. (2010),"Bulanık TOPSİS Metodu ile Türk Şeker Fabrikalarının Performansının Değerlendirilmesi", *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, FEN Bilimleri Enstitüsü, Konya
[146] Triantaphyllou, E. (2000), s.18

Adım 1: Karar Matrisinin (A) Oluşturulması

Karar matrisinin satırlarında üstünlükleri sıralanmak istenen karar noktaları, sütunlarında ise karar vermede kullanılacak değerlendirme faktörleri yer alır. A matrisi karar verici tarafından oluşturulan başlangıç matrisidir. Karar matrisi aşağıdaki gibi gösterilir:

$$A_{ij} = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ . & & & . \\ . & & & . \\ . & & & . \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{bmatrix} \qquad (1.15)$$

A_{ij} Matrisinde m karar noktası sayısını, n değerlendirme faktörü sayısını verir.

Adım 2: Standart Karar Matrisinin (R) Oluşturulması

Standart Karar Matrisi, A matrisinin elemanlarından yararlanarak ve aşağıdaki formül kullanılarak hesaplanır. $r_{ij} = \dfrac{a_{ij}}{\sqrt{\sum_{k=1}^{m} a_{kj}^2}}$ (1.16)

R matrisi aşağıdaki gibi elde edilir:

$$R_{ij} = \begin{bmatrix} r_{11} & r_{12} & \dots & r_{1n} \\ r_{21} & r_{22} & \dots & r_{2n} \\ . & & & . \\ . & & & . \\ . & & & . \\ r_{m1} & r_{m2} & \dots & r_{mn} \end{bmatrix} \qquad (1.17)$$

Adım 3: Ağırlıklı Standart Karar Matrisinin (V) Oluşturulması

Öncelikle değerlendirme faktörlerine ilişkin ağırlık değerleri w_i belirlenir $\sum_{i=1}^{n} w_i = 1$

Daha sonra R matrisinin her bir sütunundaki elemanlar ilgili değeri ile çarpılarak V matrisi oluşturulur. V matrisi aşağıda gösterilmiştir:

$$V_{ij} = \begin{bmatrix} w_1 r_{11} & w_2 r_{12} & \dots & w_n r_{1n} \\ w_1 r_{21} & w_2 r_{22} & \dots & w_n r_{2n} \\ . & & & . \\ . & & & . \\ . & & & . \\ w_1 r_{m1} & w_2 r_{m2} & \dots & w_n r_{mn} \end{bmatrix} \qquad (1.18)$$

Değerlendirme kriterlerine ilişkin ağırlıklar w_1,w_2,w_n şeklinde belirlenir. Oluşturulacak ağırlıklı normalize edilmiş karar matrisi için, R matrisinin sütunlarındaki değerler ilgili değerlendirme kriteri ağırlık değerleri ile çarpılarak V matrisinin sütunları hesaplanmaktadır[147].

Adım 4: İdeal A^* ve Negatif İdeal A^- Çözümlerin Oluşturulması

TOPSİS yöntemi, her bir değerlendirme faktörünün monoton artan veya azalan bir eğilime sahip olduğunu varsaymaktadır. İdeal çözüm setinin oluşturulabilmesi için V matrisindeki ağırlıklandırılmış değerlendirme faktörlerinin yani sütun değerlerinin en büyükleri (ilgili değerlendirme faktörü minimizasyön yönlü ise en küçüğü) seçilir. İdeal çözüm setinin bulunması aşağıdaki formülde gösterilmiştir.

$$A^* = \left\{ (\max_i v_{ij} \,|\, j \in J), (\min_i v_{ij} \,|\, j \in J' \right\} \qquad (1.19)$$

(1.19) formülünden hesaplanacak set $A^* = \{v_1^*, v_2^*, ..., v_n^*\}$ şeklinde gösterilebilir. Negatif ideal çözüm seti ise, V matrisindeki ağırlıklandırılmış değerlendirme faktörlerinin yani sütun değerlerinin en küçükleri (ilgili değerlendirme faktörü maksimizasyon yönlü ise en büyüğü) seçilerek oluşturulur. Negatif ideal çözüm setinin bulunması aşağıdaki formülde gösterilmiştir.

$$A^- = \left\{ (\min_i v_{ij} \,|\, j \in J), (\max_i v_{ij} \,|\, j \in J' \right\} \qquad (1.20)$$

(1.20) formülünden hesaplanacak set $A^- = \{v_1^-, v_2^-, ..., v_n^-\}$ şeklinde gösterilebilir. Her iki formülde de J fayda (maksimizasyon), J' ise kayıp

[147] Ömürbek, N. ve diğerleri (2013),"Analitik Ağ Süreci ve TOPSIS Yöntemleri ile Bilim Dalı Seçimi", *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı 9, s.126

(minimizasyön) değerini göstermektedir. Gerek ideal gerekse negatif ideal çözüm seti, değerlendirme faktörü sayısı yani m elemandan oluşmaktadır.

Adım 5: Ayırım Ölçülerinin Hesaplanması

TOPSİS yönteminde her bir karar noktasına ilişkin değerlendirme faktör değerinin İdeal ve negatif ideal çözüm setinden sapmalarının bulunabilmesi için Euclidian Uzaklık Yaklaşımından yararlanılmaktadır. Buradan elde edilen karar noktalarına ilişkin sapma değerleri ise İdeal Ayırım S_i^* ve Negatif İdeal Ayırım S_i^- Ölçüsü olarak adlandırılmaktadır. İdeal ayırım S_i^* ölçüsünün hesaplanması (1.21) formülünde, negatif ideal ayırım S_i^- ölçüsünün hesaplanması ise (1.22) formülünde gösterilmiştir.

$$S_i^* = \sqrt{\sum_{j=1}^{n} (v_{ij} - v_j^*)^2} \qquad (1.21)$$

$$S_i^- = \sqrt{\sum_{j=1}^{n} (v_{ij} - v_j^-)^2} \qquad (1.22)$$

Burada hesaplanacak ve sayısı doğal olarak karar noktası sayısı kadar olacaktır.

Adım 6: İdeal Çözüme Göreli Yakınlığın Hesaplanması

Her bir karar noktasının ideal çözüme göreli yakınlığının C_i^* hesaplanmasında ideal ve negatif ideal ayırım ölçülerinden yararlanılır. Burada kullanılan ölçüt, negatif ideal ayırım ölçüsünün toplam ayırım ölçüsü içindeki payıdır. İdeal çözüme göreli yakınlık değerinin hesaplanması aşağıdaki formülde gösterilmiştir.

$$C_i^* = \frac{S_i^-}{S_i^- + S_i^*} \qquad (1.23)$$

Burada C_i^* değeri $0 \leq C_i^* \leq 1$ aralığında değer alır ve $C_i^* = 1$ ilgili karar noktasının ideal çözüme, $C_i^* = 0$ ilgili karar noktasının negatif ideal çözüme mutlak yakınlığını gösterir[148].

2.5.3. TOPSİS'in üstün ve zayıf yanları

TOPSİS metodu ELECTRE' nin temeli üzerine geliştirilmiştir. Bu nedenle metotların ilk iki aşamalarının aynı olması şaşırtıcı değildir. Hem ELECTRE hem de TOPSİS ölçeklerin karşılaştırılabilmesi için bir normalize karar matrisi temeli ile başlamaktadır. İkinci aşamada da her iki metot da tercihlerin ağırlık değerlerini karar vericilerden almaktadırlar. Üçüncü aşamada metotlar farklılaşmaktadır. Bir fark olarak ise ELECTRE alternatiflerden birinin diğerine olan üstünlüğüne göre elemeleri yaparken, TOPSİS ideal çözüme en yakın, negatif ideal çözüme en uzak alternatifin en iyi alternatif olduğunu göstermektedir[149]. TOPSİS yöntemi, sağlam temelli mantık yapısı, ideal ve ideal karşıtı çözümleri aynı zamanda dikkate alması ve kolay hesaplama prosedürü ile yaygın bir kullanım alanı olan bir yöntemdir[150]. Hedef programlama ve etkileşimli yöntemler pozitif ideal çözüme en yakın tek bir ölçütü dikkate alırken, TOPSİS yöntemi çok ölçütlü karar problemlerini çözmek için daha uygundur.

---

[148] Uygurtük, H. ve Korkmaz, T. (2012)," Finansal Performansın TOPSİS Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi ile Belirlemesi: Ana Metal Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi IIBF Dergisi*, s.104-105

[149] Blanca, S. (2005),"Multi-Criteria Decision Making An Application Study of ELECTRE & TOPSİS", http://wwwai.wu-wien.ac.at/~bernroid/lehre/seminare/ws04/A7-TOPSİS-0107503.pdf (30.05.2015)

[150] Karsak, E. (2002), "Distance-Based Fuzzy MCMD Approach for Evaluating Flexible Manufacturing Systems Alternatives", *İnternational Journal of Production Research*, Istanbul, s.3172.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARNAVUT BANKALARININ FINANSAL PERFORMANSLARININ DEĞERLENDİRMESİNDE CAMEL ANALIZI VE AHP-TOPSİS UYGULAMASI

3.1 YAZIN TARAMASI

Bankacılık alanında performans değerlendirme konusunda, Rasyo Analizi, VZA, CAMELS, PROMETHEE, TOPSİS, VİKOR gibi çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Literatürde bankaların performanslarını değerlendirmeye yönelik yapılan çalışmalar mevcuttur. Bu bölümde, Türk bankacılık sistemi ve sonra Arnavut bankacılık sistemi üzerine yapılmış bazı araştırmalara ve onların sonuçlarına yer verilmeye çalışılmaktadır.

Altunbaş ve Molyneux (1995) çalışmalarında, rasyo analizi yöntemiyle Türk bankacılık sektörünün 1988–1993 yılları arasındaki performansını toplam dokuz rasyonun gelişimini inceleyerek analiz etmişlerdir. Bu rasyolardan üçü etkinliği ölçen rasyolarıdır (toplam giderler/toplam gelirler, toplam giderler/ toplam aktifler ve personel giderleri/ toplam giderler). Çalışma Türk bankacılık sisteminin AB bankalarına oranla daha karlı, fakat daha az etkin olduğunu bulgulamıştır. Ayrıca Türk bankalarının daha emek-yoğun çalıştıkları ve ölçeklerinin AB bankalarına göre çok küçük olmasının da dezavantaj yarattığı çalışmanın diğer bulguları arasındadır.

Çilli (1995) çalışmasında 1989–1991 dönemi itibariyle 25 özel ticari bankanın verilerini kullanarak çok ürünlü (multiproduct) bir maliyet fonksiyonu aracılığıyla Türk bankacılık sisteminde ölçek ve kapsam ekonomilerinin varlığını incelemiştir. Çalışma üç girdi (mevduat, yurtdışı krediler ve işgücü) ve iki çıktı (kredi ve menkul değerler cüzdanı) içermektedir. Çalışmanın sonuçları, bankacılık sisteminde ölçeğe göre artan getiri olmadığını aksine ölçeğe göre azalan getiriler olduğunu göstermiştir.

Yolalan (1996) yaptığı çalışmada, banka bilânçolarından türettiği beş rasyoyu kullanmış ve banka grupları itibariyle, göreli performansı araştırmıştır. Bu çalışmada 1988–1995 arası kamu, yabancı ve özel bankalar olarak gruplanan gözlem değerleri ciddi bir sapma göstermemiş; 24 gözlemden 5 tanesi etkinlik sınırı üzerinde yer

almıştır. Çalışma, yabancı ve özel bankaların, kamu bankalarına oranla büyük oranda bir göreli etkinlik sergilediğini bulgulamıştır.

Çolak ve Altan (2002) çalışmalarında 1999 ve 2000 yılları için 41 adet bankayı içeren bir analiz gerçekleştirmişlerdir. VZA yönteminden faydalandıkları bu çalışmada 6 adet girdi (sermaye standart rasyosu, toplam krediler/toplam aktifler, takipteki krediler/toplam krediler, duran aktifler/toplam likit, aktifler/toplam aktifler, likit aktifler/ mevduat + mevduat dışı kaynaklar) ve 3 adet çıktı (net dönem karı/ortalama toplam aktifler, net dönem karı/ortalama özkaynaklar, net dönem karı/ortalama ödenmiş sermaye) kullanmışlardır. Çalışmanın sonuçlarına göre küçük ölçekli bankalar, büyük ölçekli bankalara göre daha etkindir.

Kaya 2001, CAMELS yöntemi uygulayarak, Türk Bankacılık sektörünü analiz etmeye çalışmıştır. Çalışmanın veri seti TBB internet sayfasından sağlanmıştır ve gözlem yılları olarak 1997 ve 2000 kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, oluşturulan CAMELS sisteminin bileşenlerinin 2000 yılında 1997 yılına göre kötüleştiği görülmektedir. Bankaların aktif büyüklüklerine göre, 1997 yılında aktif büyüklüğüne göre küçük bankaların daha iyi performans gösterdiği, ancak, bu yapının 2000 yılında büyük bankalar lehine değiştiği sonucuna varılmıştır. Bankaların CAMELS performanslarındaki farklılaşmayı araştırmak için yapılan non-parametrik test sonuçlarına göre, bu farklılaşmanın kaynağının TMSF kapsamındaki bankalardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. TMSF dışındaki bankaların CAMELS değerlerinde ise bu iki yıl arasında belirgin bir farklılaşma tespit edilememiştir.

Ertuğrul ve Karakaşoğlu (2008) hizmet sektöründe önemli bir paya sahip olan ticari bankaların performanslarını değerlendirebilmek için VİKOR yönteminin uygulanabilirliği ele almıştır. Çalışmada, VİKOR yöntemiyle bir bankanın şubelerinin performansları değerlendirilmiş ve şubeler arasında performansa göre bir sıralama yapılmıştır.

Süleyman (2009) ticari bankalarda hizmet kalitesini etkileyen faktörleri belirlemeye ve bankaların hizmet performansını değerlendirmeye çalışmıştır. Bu amaçla çalışmada önce bankacılık sektöründe hizmet kalitesinin değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanılan güvenilirlik, güven, empati ve fiziksel

özelliklerden oluşan hizmet kalitesi boyutlarının Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yaklaşımını kullanarak önem derecesi belirlenmiştir. Ardından ise TOPSİS yöntemi kullanılarak üç ticari bankanın hizmet performansı değerlendirilmiştir. Çalışmada bankacılık sektöründe en önemli hizmet kalitesi boyutunun güvenilirlik (0.451) olduğu ve güvenilirlik boyutunu güven (0.364) boyutunun takip ettiği belirlenmişti. Bu çalışmada fiziksel özelliklerin diğer boyutlardan daha az önemli olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda güvenilirliğin en önemli hizmet kalitesi boyutu ve B bankasının en yüksek hizmet performansına sahip olduğu belirlenmiştir.

Akkaya, Kütay ve Tükenmez (2010) bankaların mali durumlarının değerlendirilmesinde uygulanan, yerinde denetim ve uzaktan gözetim sistemleri içerisinde en çok bilinen CAMELS performans puanlama sistemi ile Türkiye'de faaliyette bulunan üç kamu sermayeli ve beş özel sermayeli ticari bankaların 2003 - 2007 yıllarına ilişkin değerlendirilmesini yapmıştır. CAMELS sisteminin 6 bileşenine ilişkin olarak 17 adet finansal rasyo belirlenmiş, bu rasyolardan hareketle üç banka için referans değerleri, endeks değerleri ve CAMELS puanları elde edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, incelenen bankaların %88'inin CAMELS puanlarında bir gelişme olduğu ortaya konmuştur. Bu gelişmenin ise büyük ölçüde likidite bileşeninden kaynaklandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte CAMELS puanları düşen bankalarda ise düşüşün Aktif Kalitesi, Yönetim Kalitesi ve ağırlıklı olarak Piyasa Duyarlılığından kaynaklandığı görülmüştür. Hiçbir banka 5 yıllık dönemde her bileşen açısından bütünleşik bir iyileşme sağlayamamıştır. İncelenen bankaların farklı bileşenler açısından gelişme kaydettikleri bununla birlikte banka stratejilerinin kırılganlık ve kriz etkileri taşıdığı görülmüştür.

Demireli (2010), 2001-2007 yılları arasında çok kriterleri karar verme yöntemlerinden TOPSİS yöntemi aracılığıyla, Türkiye'de faaliyet gösteren kamu sermayeli bankaların performanslarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında ilgili dönemde faaliyetlerini sürdüren 3 banka (Türkiye Cumhuriyeti Halk Bankası, Türkiye Vakıflar Bankası, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası) analiz kapsamına alınmıştır. Performans puanlaması sırasında 10 adet kriter (oran) seçmiş ve her bir kritere eşit düzeyde ağırlık vermiştir. Çalışma sonucunda yurt çapında yaygın olarak faaliyet gösteren kamu sermayeli bankaların

yerel ve global finansal krizlerden etkilendiği, performans puanlarının yurtdışı verilere dayalı olarak sürekli olarak dalgalanmalar gösterdiği, bankacılık sektöründe göze çarpan bir iyileşmenin kaydedilemediği saptanmıştır.

Sakarya (2010), çalışmaya 6'sı yerli ve 7'si yabancı sermayeli olmak üzere toplam 13 banka dâhil ederek, 2005–2006 ve 2007 yıllarına ait verilerden hareketle İMKB'deki yerli ve yabancı sermayeli bankaların karşılaştırmalı bir analizi yapmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, Sermaye yeterlilik oranlarının (SYR oranı hariç) yabancı sermayeli bankalarda yerli sermayeli bankalara göre daha düşük olduğu, varlık kalitesinin paralel bir seyir izlemekle birlikte yabancı sermayeli bankalarda biraz yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Yönetim kalitesi ile ilgili olarak yabancı sermayeli bankaların oranlarının yerli sermayeli bankalarla hemen hemen paralel bir seyir izlediği, karlılık açısından ise yerli sermayeli bankaların daha iyi oldukları ancak TG/TG noktasında ise yabancı sermayeli bankaların daha iyi oldukları tespit edilmiştir. Son olarak likidite açısından yerli sermayeli bankaların daha iyi oldukları ve piyasa risklerine duyarlılık noktasında yabancı sermayeli bankaların daha hassas oldukları tespit edilmiştir.

Dinçer ve Görener (2011), Türkiye'deki kamu, özel ve yabancı sermayeli banka gruplarının performans ölçümüne ilişkin bir değerlendirme yapmaya çalışmıştır. Performans değerlendirmede seçilen kriterleri: Sermaye yeterliliği, bilanço yapısı, likidite, kârlılık, gelir ve gider yapısı, sektör payları, grup payları ve şube odaklı verileridir. Kriterlerinin ağırlıkları, AHP yardımıyla hesaplanmış, sonrasında VİKOR ve TOPSİS yöntemleri kullanarak ilgili birimlerin performans değerlendirmeleri yapmıştır. Analiz sonucunda, her iki yöntemde yabancı bankaların diğer gruplara oranla daha iyi bir performansa sahip olduğu tespit etmiştir ve bunun nedeni, son dönemlerde birçok yabancı bankanın, özel sermayeli bankaları kendi bünyesine katmış olduğuna bağlamıştır.

Hali ve Baykara (2012), Türkiye'de finansal sistem içerisinde hızla büyüyen ve gelişen katılım bankalarının 2005–2011 yılları arasındaki faaliyetlerinin etkinlik ve verimliliklerini, TOPSİS yöntemini kullanarak, ölçülmeye çalışmıştır. Analiz sonuçlarına göre; Albaraka Türk en etkin, Bank Asya ise en verimli banka olarak

belirlenmiştir. Kuveyt Türk'ün sunduğu yatırım araçlarını çeşitlendirmesine paralel olarak etkinlik ve verimliliğinde gözle görülür bir artış sağladığı tespit edilmiştir.

Abdullayev (2013) Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren tüm mevduat bankaları kapsanarak, 2005 – 2008 yılların arasında CAMEL modeli ile analiz etmiştir. Bankaları kamu, özel ve yabancı bankalar ayrı üç grupta bölerek, her dönem için bir performans endeksi oluştur ve ayrıntılardan kaçınılarak daha makro bir yaklaşımla sektördeki mevduat bankalarının performansı incelemiştir.

Aytekin ve Sakarya (2013) hisse senetleri BİST' te işlem gören ve bankacılık sektörü kapsamında yer alan 12 mevduat bankasına ait 1999-2004 ve 2006-2011 dönemi mali tabloları kullanarak, bankaların finansal performansları CAMELS yöntemiyle analiz etmiştir. Çalışmada hesaplanmış olan CAMELS puanlarındaki performans sıralamalarının birbirlerinden farklılıklarının olup olmadıkları da istatistiki olarak incelenmiştir. Buna göre; analize dâhil edilen değişkenler açısından 2001 Türkiye finansal krizi öncesi ve sonrasında BİST'te işlem gören mevduat bankaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olmadığı ve yine analize dâhil edilen değişkenler açısından 2008 küresel finansal krizi öncesi ve sonrasında BİST'te işlem gören mevduat bankaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda mevduat bankalarının performans puanlarının yerel kriz dönemi ile küresel kriz döneminde genel olarak dalgalanma gösterdiği tespit edilmiştir.

Kandemir ve Arıcı (2013), Türkiye'de faaliyet gösteren mevduat bankaları mülkiyet yapılarına göre gruplandırarak, 2001-2010 yılları arasındaki performanslarının grup bazında karşılaştırmalı olarak CAMELS Performans Değerleme Modeli ile analiz etmiştir. Yapılan analiz neticesinde 2001 bankacılık krizi sonrasında mevduat bankalarının yüksek sermaye yeterlilik ve likidite oranlarına sahip oldukları ve dolayısıyla olası krizlere karşı oldukça temkinli hareket ettikleri görülmüştür. İncelenen dönemde, yabancı sermayeli mevduat bankaları aktif kalitesi ve yönetim kalitesi açısından en iyi performansı gösteren grup olurken, piyasa risklerine karşı diğer gruplara göre daha duyarlı oldukları tespit edilmiştir.

Bağcı ve Rençber (2014) kamu bankaları ile özel bankalar arasında kârlılık performansları karşılaştırması yapmıştır. Analizler için 2006-2012 yılları arası 3 kamu bankası ve halka açık 10 özel banka kullanılmıştı, ölçüm ise Promethee yöntemi ile yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda kamu bankaları içerisinde en kârlı banka Halk Bankası, özel bankalar içerisinde ise Denizbank'tır. Tüm bankalar incelendiğinde ise; hem kamu bankalarının daha kârlı olduğu hem de Halk Bankası'nın en kârlı banka olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2008-2009 yılındaki küresel finansal krizden sonra önemi giderek artan finansal performans değerleme konusu ile ilgili, her ülkede her yıl düzenli olarak pek çok çalışma yapılmakta ve yayınlanmaktadır. Arnavutluk'ta ise bu konudaki çalışmalarda, bir hayli gecikilmiştir. Arnavutluk'ta, banka performans değerlemesi ile ilgili çalışmalar çok yetersizdir. Aşağıda Arnavut bankacılık sistemi üzerine yapılmış bazı araştırmalara ve onların sonuçlarına yer verilmektedir.

Cani ve Haderi (2002) çalışmasında Arnavut bankacılığı sistemindeki gelişmeleri analiz ederek, iki tane kriz dönemi de (1997 ve 2002) vurgulamıştır: Birinci kriz için, finansal bankacılık sistemine yakından alakalı olmadan, bir krizi piramit şemasından tutuşturdu, ikinci finansal kriz dönemi ise Bankacılık sisteminin gerçek, arı bir bozukluğu yansıtmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, önemli bir ilerleme yaşadığına rağmen, Arnavut bankacılık sisteminin kırılgan ve birçok riske maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu risklerin artmasıyla, bankacılık krizlerine sebep olabileceği vurgulamıştır. Dolayısıyla, bankaların arasında rekabet teşviki, ödeme sistemlerin mükemmelliği, denetim güçlendirilmesi, aynı zamanda makroekonomik açısından reel ekonominin gelişimi ve ülkenin siyasi istikrarı gibi eylemler, kamu güveninin artırmasına ve bankacılık sistemin gelişmesine yol açarak, bankacılık krizlerine engel oluşturmaktadır.

Barbullushi (2012) çalışmasında 2005-2010 dönemi itibariyle Arnavutluk'un en büyük 4 ticari bankasının verilerini kullanarak, VZA yöntemi aracılığıyla, Arnavut bankacılık sisteminin verimliğini değerlendirmiştir. Bu çalışmada 3 tane farklı model oluşturulurken, 2 adet girdi (varlıklar ve çalışanların sayısı) ve 2 adet çıktı (gelirler ve karlılık) kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, 3 modelden benzer sonuçlar elde edildiğine göre, bir bankanın diğerlerine göre daha etkin olduğu

sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak, bankacılık sistemin etkinliği son yıllarda artırmış ve bunu bireysel ve kurumsal artan kredi talebine bağlanmıştır.

Çekrezi, (2015) Arnavutluk'ta faaliyet sürdüren ticari bankaların finansal performansını etkileyen faktörleri belirlemeye çalışmıştır. Analiz kapsamında 2010-2013 yılları arasında 16 farklı ticari yerel ve yabancı sermayeli bankalar seçilmiştir. Yatay kesit zaman serisi verileri kullanılmıştır. Sonuçlarına göre, bankanın boyutu kârlılığına negatif olarak fakat istatistiksel açısından anlamsız bir etkisi olduğu, sermaye yeterliliği ise bankanın kârlılığına en etkili faktör olduğu tespit edilmiştir. Sermaye yeterliliği kârlılığına negatif bir şekilde etkilemesi ile beraber, yüksek sermaye yeterliliği oranı bankanın kârlılığını gerilettiği sonucuna ulaşılmıştır. Likidite de bankanın kârlılığını negatif bir şekilde etkilediği belirlenmiştir. Bankanın boyutu ise bankaların kârlılık performans analizinde önemsiz bir faktör olduğu sonuç olarak vurgulamıştır.

Duraj ve Moci çoklu (2015) regresyon yöntemi kullanarak Arnavut bankaların kârlılığını etkileyen faktörleri tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma kapsamında Arnavutluk'ta faaliyet sürdüren 16 banka 1999-2014 yıllar arasında analize alınmıştır. Girdi olarak Sermaye kârlılığı, batık kredileri, likidite riski, toplam krediler, GSYH oranı ve enflasyon oranı alınmıştır, çıktı olarak ise net gelirler özkaynaklara oranı, batik kredileri ve mevduat toplam krediler oranı. Çoklu regresyon analizlere göre, bu modeli % 99.7 başarı olduğu ve bankaların kârlılığının değişkenliği (ROE aracılığıyla ölçülen kârlılık) analiz içerisinde kapsayan faktörleri % 99.7'yi açıklandığı görülmüştür. Batik kredileri, toplam kredileri ve enflasyon oranı kârlılığına negatif olarak etkilenirken, mevduat toplam kredilere oranı ve GSYH oranının kârlılığı arasındaki ilişki pozitif olduğu, dolayısıyla olumlu bir şekilde kârlılığını etkilendiği sonucuna varılmıştır.

Gremi (2015) Arnavutluk'taki bankacılık piyasasının etkinliğini ölçülmeye çalışmıştır. Çalışma kapsamında 2007 - 2014 yılları arasında, faaliyetlerini sürdüren en büyük 6 banka (Raiffeissen Bank, Alpha Bank, Intesa San Paolo Bank, Tirana Bank, BKT, Credins Bank) analiz kapsamına alınmıştır. Çalışmanın veri seti ise yıllık denetmiş olan finansal raporlardan sağlanmıştır. Veri işlemesi sırasında istatistik yöntemler (regresyon analizi) ve ekonometrik yöntemleri (Microfit 4)

uygulanmıştır. Girdi olarak net kari, mevduatlar/kredilere, pasif/aktif, yatırımlar/aktifler ve kurumun boyutu, çıktı ise ROE kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda Arnavut bankacılık sisteminin az rekabetli olduğu, Raiffeissen adlı bankanın menkul kıymetler piyasasında hakim olduğu sonucuna varılmıştır. Bankaların büyük bir kısmı faaliyet giderleri faaliyet gelirleri ile kapsanamadığı, verimlilik açısından Arnavut bankacılığın eksikliğini bir gösterge olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Arnavut bankacılık piyasasının etkinliği, dalgalanmalarını gösterdiği ve 2007'den sonra sergilenen düşüş trendi bankaların performansının kötüleştiği belirlenmiştir.

Varesi (2015), dünya ekonomilerde ve özellikle batılı balkanların ülkelerinde yaşanan krizleri ve finansal zorlukları göz önüne alarak, Arnavut bankacılık sistemin verimliğini VZA ve Malmquist Verimlilik Endeksi aracılığıyla değerlendirmeye çalışmıştır. 2008-2013 yılları kapsayan çalışmada, bankaları 3'e gruplandırmış: Bunlar Arnavut, Yunan ve diğer yabancı sermayeli bankalar. Analiz sonuçlarına göre, yerel bankaların toplam verimlilik endeksinde artış olduğu ve bu uluslararası piyasaların dalgalanmalarının ve Euro Bölgesinin mali istikrarsızlığının onları daha az etkilediğine bağlamıştır. Diğer sonuçlarına göre, genelde bankaların verimlilik artışı bankanın boyutuyla orantılı olmadığı, küçük ve orta boyutlu bankalar büyük bankalara göre daha çok verimli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Günümüzde bankacılık sektörünün sık sık kriz dönemi yasaması nedeniyle, finansal analiz finansal kararların alınmasında önem arz eden bir konudur. Bu çalışmanın amacı; günümüzde bankacılık alanında önemli bir yere sahip olan CAMEL kriterlerine göre, Arnavutluk'ta faaliyet gösteren yerli ve özel sermayeli 14 ticari bankanın finansal performanslarını ölçerek karşılaştırmalı bir analiz yapmak ve bu analiz neticesinde banka gruplarının finansal özellikleri ve performansları arasında bir farklılık olup olmadığını tespit etmektir. Başka bir deyişle, bankaların sıralaması, sınıflandırması ve bankaların seçimi hedeflenmektedir.

Bu amaçla, Arnavut Bankacılık Birliğine üye olan 16 bankadan en büyük 14 banka seçilmiş ve seçilen bankaların 2011-2013 yılları arasındaki finansal oranları

hesaplanmıştır. Bu finansal göstergeler kullanılarak, öncelikle AHP ile finansal oranlar ağırlıklandırılmış ve hiyerarşik bir model oluşturulmuştur. Bu ağırlıklandırma sonrasında bankaların sıralaması için, CAMEL yöntemi uygulanarak skorları belirlenmiştir. Analiz sonucunda ilgili bankalar arasında bir derecelendirmeye ulaşılması hedeflenmeden, puanlarına göre bankaların sıralaması gerçekleştirilmiştir. Fakat sonuçların ne ölçüde doğru olduğunu kontrol etmek amacıyla, aynı AHP ağırlıkları TOPSİS yöntemi uygulanarak, bankaların TOPSİS performans puanları da hesaplanmıştır. Böylece, iki yöntemi karşılaştırarak, Arnavutluk bankacılık sektöründe, hangi bankaların en yüksek ve en düşük performansa sahip olduğu tespit etmiştir. Bu finansal performans değerlendirme sonucunda performans puanları aracıyla, bankalar sınıflandırılmıştır.

Finansal piyasalarda karar alan oyuncular finansal performans değerlemelerinden yararlanmaktadırlar. 2008-2009 küresel finansal krizinden sonra önemi artan bu konuyla ilgili, her ülkede her yıl düzenli olarak pek çok çalışma yapılmakta ve yayınlanmaktadır. Arnavutluk'ta ise bu konudaki çalışmalarda, bir hayli gecikilmiştir. Arnavutluk'ta, banka performans değerlemesi ile ilgili çalışmalar çok yetersizdir. Bu tez çalışmasının, AHP-CAMEL ve AHP-TOPSİS yöntemleri birlikte kullanılarak, Arnavutluk'taki müşterilere ve toplumun diğer bireylerine bankacılığın finansal performansı konusunda ışık tutması hedeflenmektedir. Dolayısıyla, bu açıdan, büyük önem taşımaktadır.

3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Araştırma, finans sektörü içerisinde, en büyük paya sahip olan ticari bankaları kapsanmaktadır. 16 ticari bankadan 14 banka seçilmiştir. UBA katılım bankası olduğu için ve CBA da oldukça küçük ölçekli bir banka olduğundan, çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma için gerekli olan finansal tablo verileri Arnavutluk Bankalar Birliği, Merkez Bankası ve her bankanın yıllık faaliyet raporlarından alınmıştır. Diğer istatistikler, tablolar, şekiller ve grafikler için bankalara ait internet

sayfasından, Arnavut Merkez Bankasından ve Arnavut İstatistik Kurumdan da yararlanılmıştır. Yorum yapılırken ise desteklenen bilgiler, ABB bültenlerinden, Merkez Bankası ve İMF yayınlarından, çeşitli finans dergilerinden, aracı kurumlardan ve internet sitelerinden sağlanmıştır. Ayrıca araştırma verilerinin toplanması ve seçim kriterlerinin belirlenmesi sürecinde, konusunda uzmanlaşmış, bankacılık sektörünü iyi bilen, Arnavutluk'taki ve dünyadaki finansal gelişmeleri yakından takip edebilen uzman kişilerin görüşleri alınmıştır.

3.5. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Finansal karar problemleri birçok kriterden oluşmaktadır. Günümüzde müşteriler ya da yatırımlarca bir banka seçildiği zaman, yalnızca bankanın karı bazı alınarak bir banka değerlendirmemektedir. Bankanın likiditesi, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, yönetim yeterliliği gibi birçok kriterler de göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak bu kriterlere verilen önem (ağırlıkları) ülkenin duruma göre, ülkeden ülkeye göre değişebilmektedir. Örneğin: şuan Yunanistan bir kriz döneminde olduğu için, tüm bankaların güçlükler yaşadığı bilinmektedir. Yunan bankalar iflasın eşiğine geldiklerinden likidite ve sermaye yeterlilikleri oldukça önem arz eder. Fakat Arnavutluk'ta bankacılık daha istikrarlı olduğu için, iflas söz konusu değildir. Arnavutluk'taki bankacılık sistemini değerlendirirken ise bankaların aktif kalitesi, karlılık performansı, yönetim kalitesi gibi faktörlerin daha önemli olduğunu söylenebilir. Dolayısıyla, bu çalışmada Arnavutluk'ta bulunan bankaların finansal kriterlerini değerlendirmek amacıyla, uzman kişilerin görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın metodolojisi çeşitli modellerden ve aşamalardan oluşmaktadır. Öncelikle araştırmaya dâhil edilen 14 ticari bankanın 2011-2013 yılları arasındaki bilanço ve gelir tablolarına ulaşılmıştır. Ticari bankaların bilanço ve gelir tabloları her bankanın kendi internet sitesinden diğer finansal bilgileri ise Arnavutluk Bankalar Birliği'nden elde edilmiştir. Ardından analizde kullanılacak rasyolar için gerekli veriler bilanço ve gelir tablolarından bulunup rasyolar hesaplanmıştır. Rasyolar hesaplandıktan sonra AHP ağırlıkları bir banka uzmanı (BKT' bankadaki bir uzmanı) tarafından belirlenmiştir. Bankaların finansal performanslarının ölçümünde birçok yöntem kullanılabilmektedir. Bu çalışmada, ABD'de geliştirilen ve Arnavutluk bankacılık sektöründe de uygulanabilirliği bir yöntem olan CAMEL

Performans Değerleme Modeli kullanılmıştır. CAMELS'in 6ncı bileşeni (piyasa riski) çalışmanın örneklemine dâhil edilmemiştir çünkü söz konusu veriler bulunmamıştır. Aynı zamanda bankaların performanslarını karşılaştırmak amacıyla, AHP-TOPSİS de uygulanmıştır. Bunun sebebi çalışmanın amacıyla ilgilidir. Çalışmanın amacı bankaların sıralanması, sınıflandırılması ve seçimi olduğu için, çok kriterli karar verme problemlerinden biriyle karşı karşıyayız. Dolayısıyla, CAMEL analizinden dışında, ÇKKV yöntemlerinin kullanımı gerekmektedir.

Söz konusu CAMEL modeli çerçevesinde 5 bileşen için toplam 20 adet finansal oran kullanılmıştır. Uygulamanın ilk aşamasında, Analitik hiyerarşi sürecinden yararlanılarak Tablo 12'de yer alan 5 kategorideki 20 finansal oradan hareketle, bankaların finansal durumunun etkin bir yöntemle değerlendirilmesi için, ağırlık puanları oluşturulmuştur. Çalışmanın amacını gerçekleştirebilmek için, AHP yöntemiyle CAMEL kriterleri ağırlıklandırılmış ve sonra CAMEL yöntemi uygulanarak, skorlara ulaşılmıştır. İkinci aşamada ise finansal oranları ve AHP ağırlıkları TOPSİS yöntemi kullanılarak, TOPSİS skorları hesaplanıp bankaların sıralaması ulaşılmıştır. Üçüncü aşamada ise elde edilen sonuçların doğru ve güvenilir olup olmadığını test etmek amacıyla, iki yöntemi (CAMEL skorları ve TOPSİS puanları) karşılaştırarak, rezidual standart sapmaları her yıl için hesaplanmıştır.

3.6. ARAŞTIRMA BULGULARI

3.6.1. AHP uygulamasının yorumları

Yukarıda bahsedildiği gibi, kriterlerin önem derecesi bankacılık sektöründe uzman görüşleri temel alınarak belirlenmiştir. İkili karşılaştırma matrisi, uzman görüşü sonuçlarının her bir matris hücresindeki önem derecelerine göre almış olduğu puanları Excel'de aritmetik ortalaması alınarak oluşturulmuştur. Uygulama kısmının ilk aşamasında kategorilerin ve finansal oranların karşılaştırılmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Kategorilerin karşılaştırılasına ilişkin hesaplamalar Tablo 10' da gösterilmiştir.

Tablo 10: Kategoriler İçin İkili Karşılaştırma Tablosu

AHP'de Kullanılan Rasyolar					
Kategoriler	SERMAYE YETERLİLİĞİ	AKTİF KALİTESİ	YÖNETİM KALİTESİ	KARLILIK	LİKİDİTE
SERMAYE YETERLİLİĞİ	1,00	0,20	0,17	0,33	0,20
AKTİF KALİTESİ	5,00	1,00	2,00	5,00	2,00
YÖNETİM KALİTESİ	6,00	0,50	1,00	5,00	2,00
KARLILIK	3,00	0,20	0,20	1,00	0,33
LİKİDİTE	5,00	0,50	0,50	3,00	1,00
TOPLAM	20,00	2,40	3,87	14,33	5,53

Değişkenler arasındaki görece önem önceliğine göre ikili karşılaştırmalar yapılıp, kriter ağırlıkları hesaplanmıştır. İkili karşılaştırma matrisindeki her bir sütun değerinin ayrı ayrı ilgili sütun toplamı değerine bölünerek normalleştirilmiş matris elde edilmiştir. Ardından her bir satıra ait değerler toplanarak sıra toplamı elde edilip, bu toplamın ortalaması alınarak kriter ağırlıkları tespit edilmiştir. Her faktör için önem dağılımları hesaplandığında ise Tablo 11 elde edilmiştir.

Tablo 11: AHP'nin Kriter Ağırlıkları

Kategoriler	**Ağırlıklar**	λmax, TI, RI, TO	
(C) SERMAYE YETERLİLİĞİ %	0,049	λmax =	5,21
(A) AKTİF KALİTESİ %	0,380	Tİ =	0,05
(M) YÖNETİM KALİTESİ %	0,300	Rİ =	1,12
(E) KARLILIK %	0,080	TO =	0,05
(L) LİKİDİTE %	0,200		

Önem dağılımları hesaplandığına göre, kategorilerin arasında % 38 ağırlığına ait olan aktif kalitesi en önemli kategoridir. İkinci sırada ise yönetim kalitesi ve likiditedir. Karlılık ve sermaye yeterliliği oranlarının aktif kalitesi ve likiditeye göre daha az önemli olduğu belirlenmiştir. Uzman tarafından belirlenen karşılaştırmalara göre, elde alinmiş AHP'nin kategori sonuçlarının Arnavut bankacılık sistemi açısından doğru olduğu söylenebilir. Çünkü İMF'nin 2014'teki " Albania: Financial System Stability Assessment" raporuna göre, Arnavut bankalarına uygulanan stres testing analizleri doğrultusunda, bazı bankaların aktif kalitesinin durumunun kötüleşmesi söz konusudur. Bu, takipteki kredilerinin kalitesinin devamlı kötüleşmesinden ve batik kredilerin artmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle

karlılık performansında gerileme yaşanan bankalarda, takipteki kredilerin karşılıklarının tamamen karla karşılanmamış olması sermaye yeterliliğinin erozyonuna yol açmaktadır. İMF tarafından yapılan stres testi uygulamalarına göre (2014), Arnavutluk'taki bankaların finansal açıdan olumsuz ve olası makroekonomik senaryolara karşı dayanıklılıkları zayıf bulunmuştur. Kırılganlıklardan en büyük olanı kredi riskidir. Yabancı para/ döviz kredilerinde, değer kaybı ve gerileyen kredi büyümesi batik kredilerinin keskin yükselişine sebep olmaktadır. Milli parayla (yerli) kredilerde ise, olumsuz etki kredi büyümesinin durmasından kaynaklanmaktadır (daha yüksek yerli faiz oranının etkisinin daha küçük olduğu söylenebilir). Duyarlılık testlerine göre kredi portföylerinin yoğunlaşması (özellikle bankalardan en çok borç alan kişilerin temerrütte düşmesinden) kredi riskini ağırlaştırmaktadır.

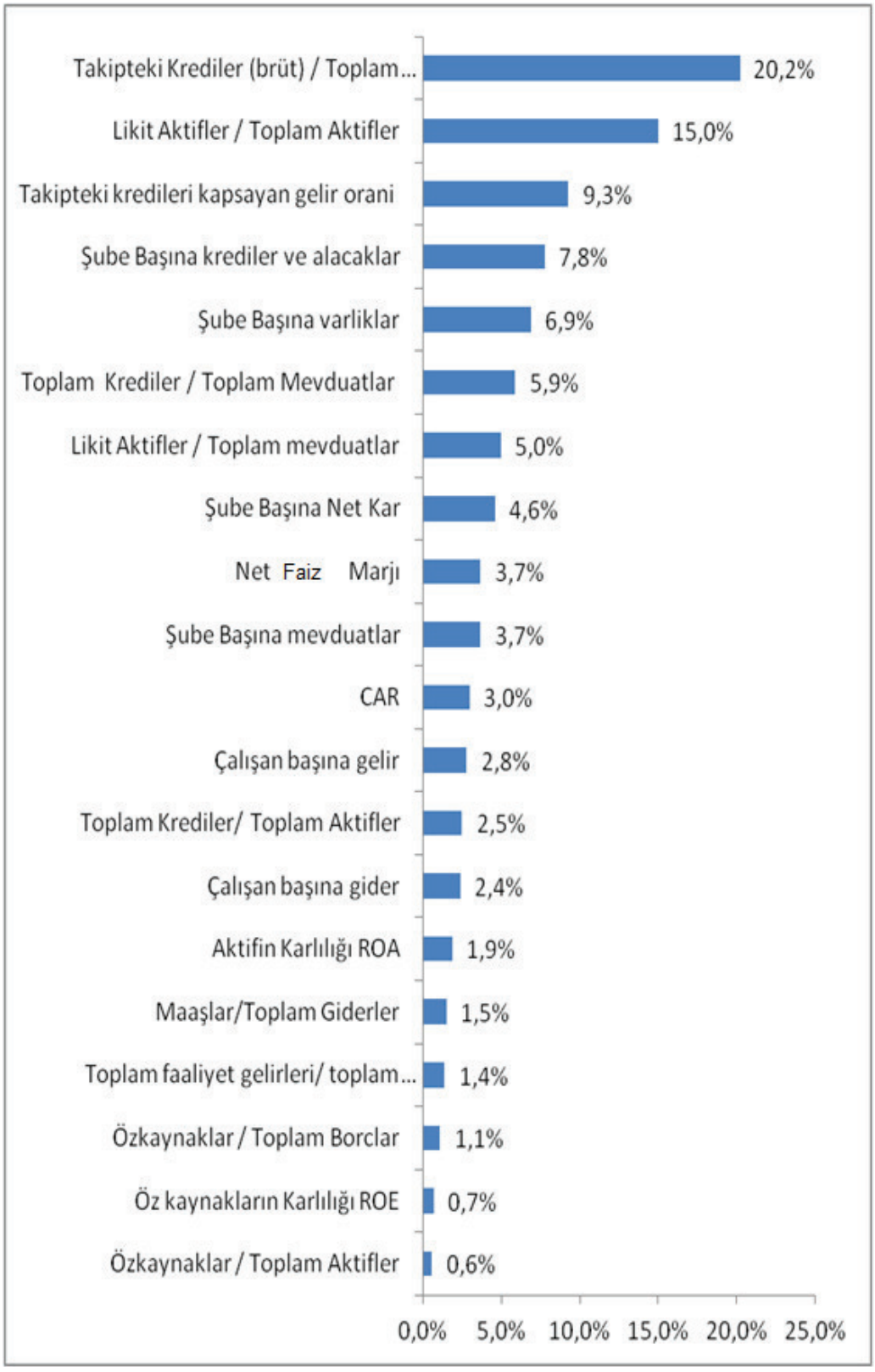
Bu yorumlarla beraber, aktif kalitesinin bankacılık sektöründe CAMEL kategorilerinden en önemlisi olduğu söylenebilir. Görüşen BKT'deki uzmanın yaptığı ikili karşılaştırmalara göre bankanın yönetim kalitesinin önem sıralamasında ikinci olduğu, likiditenin ise üçüncü olduğu görülmektedir. Yönetim kalitesi açısından, şube başına krediler, şube başına aktifler, şube başına mevduatlar ya da maaşlar/toplam giderler gibi oranların önemli olduğu söylenebilir çünkü bankanın kârlılık performansı da kredilere ve mevduatlara bağlıdır. Dolayısıyla, iyi bir performans için, bankanın iyi bir yönetimine sahip olması gerekmektedir. Bu çalışma yönetimin sadece kantitatif oranlarını içermektedir. Ancak hizmet kalitesinin önemi de dikkate alınmalıdır. Bankalar diğer finansal kurumlar arasında en çok hassasiyet gösteren kurumlardır çünkü faaliyetlerinin temeli güvene ve itimada dayalıdır. Müşterilerin güveni sarsıp paniğe neden olursa, en sağlam banka bile çok kısa bir sürede mevduatlar çekileceğinden iflas duruma düşebilmektedir. Dolayısıyla, bankanın yönetim kalitesi oldukça önemlidir. Fakat bu çalışmanın amacı yalnız finansal performans değerlendirmesini kapsandığı için, bu konuda hiç durulmamaktadır.

Kategorilerin üçüncüsü ise likidite kalitesidir. Yukarıdaki bahsedilen İMF raporuna dayanarak, likidite stres testi sonuçlarına göre, küçük bankalar dışında, Arnavut bankalarının çoğu büyük mevduatların geri çekilmesi durumunda bile Merkez Bankasının likidite sağlamasına ihtiyacı duymadan idare edebilmektedir.

Döviz mevduatlarına yapılan stres testi, yalnız tek bir bankanın Merkez Bankasından bir haftalık likidite enjeksiyonuna ihtiyaç duyacağını, 2 bankanın ise 2-aylik likidite beslemeye ihtiyaç duyacağını göstermiştir. Yukarıdaki yapılan yorumlarının sonucunda, elde edilen AHP bulguları doğru olduğunu söylenebilir. Sonuçların güvenilirliğini ispat etmek amacıyla, TO oranını dikkate alınmaktadır.

Tablo 11' de görüldüğü gibi tutarsızlık oranı % 10' un altında olduğu için karar vericiler tarafından ortaya konulan yargılar ve karşılaştırmalar tutarlıdır denilir. Kategoriler için ağırlıklar belirlendikten sonra ayni işlem finansal oranlar için da gerçekleştirilmiştir. Finansal oranların karşılaştırmasına ilişkin hesaplamalarda ekte yer almaktadır. Sub-kategorilerin ağırlıkları belirlenmeye çalışırken, görüldüğü gibi tutarsızlık oranı burada da % 10' un altında olduğu için karar vericiler tarafından ortaya konulan karşılaştırmalar tutarlı olduğu, dolayısıyla verilen ağırlıkları anlamlı ve doğrudur denilebilir. AHP 'yi uyguladıktan sonra, tüm finansal rasyoların ağırlıkları elde edilmiştir. AHP' ye göre finansal rasyoların ağırlıkları aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Grafik 2: AHP'nin Sub-Kategorilerin Ağırlıkları

3.6.2. CAMEL uygulamasının yorumları

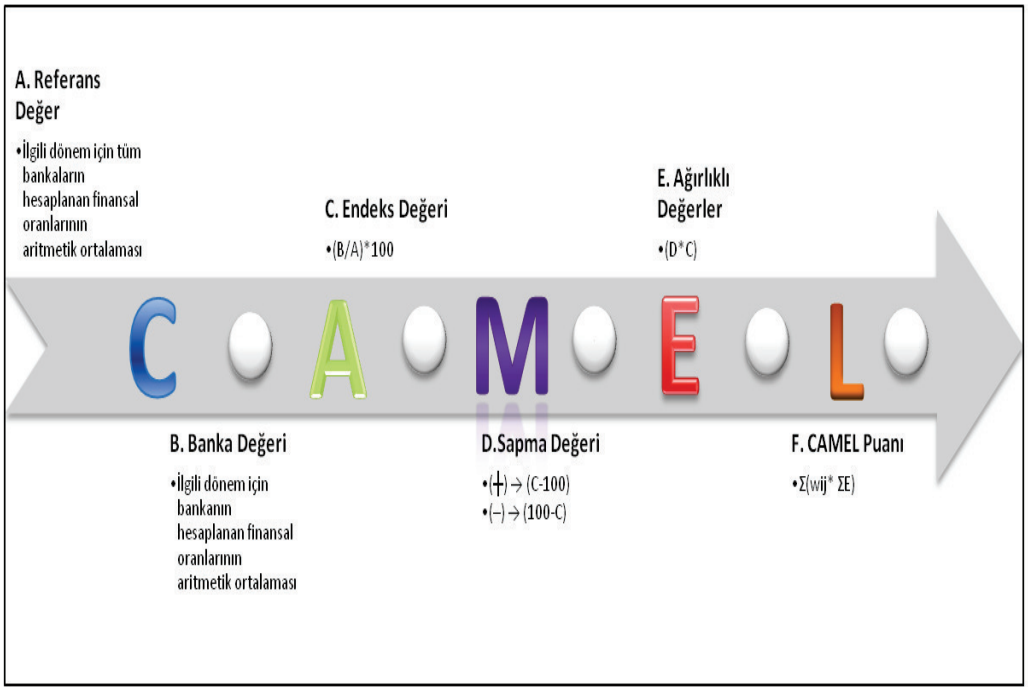
Çalışmanın ikinci aşamasında öncelikle, CAMEL ana bileşenlerinin beş oranı esas alınarak 20 finansal oran belirlenmiş. CAMEL analizi gereği hem bu finansal oranlara, hem de CAMEL bileşenlerine yukarıdaki belirli ağırlıklar verilmiştir. Bu oranların belirlenmesinde ve ağırlıklandırılmasında konu ile ilgili sektör temsilcileriyle yapılan görüşmeler dikkate alınarak, bir önceki aşamada yapılan AHP çalışmalarından yararlanılmıştır. Söz konusu CAMEL'de kullanılacak finansal oranlar, ağırlıklandırmaları ve ilişkinin yönü Tablo 12'de yer vermiştir.

Tablo 12: CAMEL Bileşenleri Ve Finansal Oranlar

CAMEL Bileşenleri ve Finansal Oranlar			
	Kısaltma	İlişkinin Yönü	AHP'ye göre Bileşene Verilen Ağırlık
(C) SERMAYE YETERLİLİĞİ			
1. Özkaynaklar/(Kredi + Piyasa + Operasyonel Riske Esas Tutar) CAR	C1	+	0,030
2. Özkaynaklar / Toplam Aktifler	C2	+	0,006
3. Özkaynaklar / Toplam Borçlar	C3	+	0,011
(A) AKTİF KALİTESİ			
1. Takipteki Krediler (brüt) / Toplam Krediler ve Alacaklar	A1	-	0,202
2. Takipteki kredileri kapsayan gelir orani	A2	+	0,093
3. Toplam Krediler / Toplam Mevduatlar	A3	+	0,059
4. Toplam Krediler/ Toplam Aktifler	A4	+	0,025
(M) YÖNETİM KALİTESİ			
1. Maaşlar/Toplam Giderler	M1	-	0,015
2. Çalışan başına gelir	M2	+	0,028
3. Çalışan başına gider	M3	-	0,024
4. Şube Başına varliklar	M4	+	0,069
5. Şube Başına mevduatlar	M5	+	0,037
6. Şube Başına krediler ve alacaklar	M6	+	0,078
7. Şube Başına Net Kar	M7	+	0,046
(E) KARLILIK			
1. Toplam faaliyet gelirleri/ toplam faaliyet giderler	E1	+	0,014
2. Aktifin Karlılığı ROA	E2	+	0,019
3. Öz kaynakların Karlılığı ROE	E3	+	0,007
4. Net Faiz Marjı	E4	+	0,037
(L) LİKİDİTE			
1. Likit Aktifler / Toplam Aktifler	L1	+	0,050
2. Likit Aktifler / Toplam mevduatlar	L2	+	0,150

Tablodaki üçüncü sütun (ilişkinin yönü) finansal oran ile oranın ait olduğu bileşen arasındaki ilişkinin yönünü olumlu/olumsuz (+/-) şeklinde göstermektedir. Örneğin öz kaynaklar/toplam aktifler oranı (C2) arttıkça, bankanın sermaye yeterliliği artacaktır. Yani oran ile bileşen arasındaki ilişki pozitif yönlüdür. Diğer yandan takipteki kredilerin toplam krediler ve alacaklara oranı (A1) arttıkça bankanın aktif kalitesi düşecektir. Dolayısıyla, oran ile bileşen arasındaki ilişki negatif yönlüdür. Çalışmanın CAMEL uygulama kısmı, Şekil 5'ta görülen aşamalar takip edilerek gerçekleştirilmiştir.

Şekil 5: CAMEL'in Aşamaları

Birinci aşamada, bankaların seçilen göstergeler itibarıyla durumlarının karşılaştırılabilmesi için referans göstergeler hesaplanmıştır. Bu amaçla 14 bankanın ilgili her bir gösterge için veri setinin aritmetik ortalama değeri referans değer olarak belirlenmiştir. Yukarıdaki şekilde yer alan referans değerlerin (A) hesaplanmasında öncelikle analize dâhil edilen tüm bankaların ilgili dönem için her yıla ait finansal oranlarının aritmetik ortalaması hesaplanmıştır. Banka değeri (B) için ise ilgili bankanın döneme ilişkin finansal oranlarının aritmetik ortalaması hesaplanmıştır. Banka değerinin referans değerine bölümünün 100 ile çarpımıyla endeks değeri (C) elde edilmiştir. Sonraki adımda, ana bileşen ile finansal oran arasındaki ilişkinin

yönü pozitif (+) ise sapma değerinin (D) hesaplanabilmesi için endeks değerinden 100 çıkarılmaktadır. Ana bileşen ile finansal oran arasındaki ilişki yönünün negatif (-) olması durumunda ise sapma değeri, 100'den endeks değerinin çıkarılmasıyla elde edilmektedir. Hesaplanan endeks değeri ile sapma değerinin çarpımı ağırlıklı değeri (E) oluşturmaktadır. Ana bileşen altında yer alan her bir finansal orana ait ağırlıklı değerin toplanarak ana bileşenin ağırlığıyla çarpılması ilgili ana bileşenin ağırlıklı değerini göstermektedir. Aynı işlemin 5 ana bileşen için de yapılarak elde edilen ağırlıklı değerlerin ilgili ana bileşenin ağırlığıyla çarpılması ve elde edilen puanların toplanması bankalarının CAMEL puanı (F) olarak ortaya çıkarmaktadır

Uygulamada ele alınan bankaların 2011- 2013'e kadar yıllık finansal rasyoları 5 ana bileşene göre, aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 13: CAMEL Rasyoları 2013

		CAMEL KRITERLERI																		
	2013	(C) SERMAYE YETERLİLİĞİ			AKTİF KALİTESİ				(M) YÖNETİM KALİTESİ							(E) KARLILIK			(L) LİKİDİTE	
	Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	L1	L2
1	Alpha Bank Albania	12,73%	85,88%	6,08	54,59%	16,38%	47,25%	38,94%	20,14%	- 36,55	7.406,89	207.128,04	170.721,55	758.587,93	- 343,74	1,07	-0,004%	-0,031%	49,82%	16,30%
2	Banka Kombëtare Tregtare	14,60%	91,97%	11,45	6,60%	45,95%	41,14%	33,12%	39,62%	33.852,50	37.183,53	31.854.074,29	25.646.016,62	10.550.028,77	467.889,92	2,16	0,392%	4,922%	51,92%	11,02%
3	Credins Bank	14,65%	90,88%	9,97	16,48%	45,14%	73,65%	62,58%	16,99%	441,32	7.359,45	173.845,60	147.710,39	1.432.759,70	5.812,32	1,08	0,068%	0,732%	23,42%	20,30%
4	Credit Agricole	16,57%	85,54%	5,92	53,17%	42,94%	91,01%	56,75%	39,83%	- 1.663,27	4.100,72	117.801,36	73.458,17	865.765,50	- 21.539,40	1,09	-0,342%	-2,328%	12,82%	15,40%
5	Fibank Albania	17,64%	91,74%	11,10	12,06%	39,31%	42,25%	38,14%	31,54%	970,45	4.285,98	139.863,67	126.283,31	723.172,11	13.155,00	1,21	0,193%	2,212%	29,03%	1,21%
6	International Commercial Bank	30,79%	82,91%	4,85	16,17%	18,71%	41,68%	30,93%	41,88%	560,45	3.772,29	108.108,65	80.241,82	406.075,14	6.805,43	1,08	0,134%	0,787%	54,32%	15,39%
7	Intesa Sanpaolo Bank Albania	20,95%	87,07%	6,73	33,70%	51,11%	37,86%	31,20%	21,44%	1.842,06	8.657,30	261.143,72	215.198,53	1.401.013,29	31.671,52	1,26	0,182%	1,408%	51,00%	10,87%
8	NBG Bank Albania	18,20%	81,83%	4,50	37,30%	42,26%	73,48%	55,74%	37,56%	318,33	3.976,67	167.279,37	126.887,66	915.162,30	3.124,37	1,30	0,049%	0,264%	28,74%	14,66%
9	ProCredit Bank	14,27%	88,37%	7,60	12,97%	58,44%	70,86%	56,96%	33,73%	- 370,14	4.397,63	89.292,28	71.774,57	766.329,17	- 5.576,80	0,91	-0,104%	-0,917%	34,21%	27,17%
10	Raiffeisen Bank Albania	21,93%	89,60%	8,61	16,41%	63,43%	47,21%	39,87%	24,15%	3.279,27	7.093,98	205.925,59	173.920,93	1.140.645,57	45.556,10	1,52	0,380%	3,783%	49,74%	14,36%
11	Societe Generale Albania	14,12%	88,75%	7,89	8,80%	33,70%	66,36%	53,75%	29,65%	1.022,14	5.403,49	175.427,77	142.077,25	895.732,19	9.710,33	1,20	0,154%	1,343%	33,03%	9,84%
12	Tirana Bank	16,14%	81,28%	4,34	34,90%	37,98%	49,21%	38,17%	16,67%	- 2.795,03	7.465,80	217.552,19	168.772,59	730.196,21	- 24.575,13	0,62	-0,327%	-1,830%	36,10%	20,11%
13	Union Bank	12,98%	92,15%	11,74	16,19%	32,91%	49,79%	41,49%	29,95%	197,55	3.606,86	106.782,98	88.984,51	467.478,72	2.084,45	1,06	0,050%	0,619%	44,83%	15,40%
14	Veneto Banka	23,45%	79,54%	3,89	23,05%	10,89%	82,60%	62,30%	32,72%	601,01	5.534,37	178.560,76	134.678,37	934.444,73	5.048,47	1,13	0,095%	0,491%	28,21%	26,98%

Tablo 14: CAMEL Rasyoları 2012

		CAMEL KRITERLERI																		
	2012	(C) SERMAYE YETERLİLİĞİ			AKTİF KALİTESİ				(M) YÖNETİM KALİTESİ							(E) KARLILIK			(L) LİKİDİTE	
	Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	L1	L2
1	Alpha Bank Albania	12,09%	85,22%	5,77	61,50%	11,07%	54,21%	44,20%	20,91%	101,01	6.907,68	203.711,06	166.103,36	836.063,60	937,90	1,03	0,013%	0,093%	43,33%	11,51%
2	Banka Kombëtare Tregtare	14,30%	92,11%	11,68	8,08%	28,51%	45,32%	36,55%	38,26%	27.220,51	35.604,69	28.160.409,23	22.709.493,43	10.291.397,06	372.232,22	1,96	0,368%	4,790%	46,62%	12,27%
3	Credins Bank	14,15%	90,36%	9,38	14,08%	43,59%	80,12%	67,81%	15,85%	1.034,08	7.400,66	141.923,71	120.116,04	1.324.792,43	14.235,06	1,17	0,190%	2,030%	18,42%	15,72%
4	Credit Agricole	16,73%	85,09%	5,71	45,10%	44,26%	113,92%	59,81%	35,47%	- 2.727,46	4.565,16	127.799,17	67.096,02	970.758,60	- 34.638,80	1,25	-0,533%	-3,885%	12,75%	19,28%
5	Fibank Albania	16,60%	90,71%	9,76	8,29%	38,57%	48,24%	43,36%	36,36%	882,54	3.590,96	120.494,39	108.287,64	590.327,00	9.972,70	1,25	0,218%	2,051%	24,14%	2,73%
6	International Commercial Bank	31,08%	83,01%	4,89	17,55%	20,47%	43,02%	33,54%	39,50%	215,68	3.187,58	88.315,92	68.864,75	359.174,63	2.615,13	1,05	0,061%	0,362%	56,59%	16,86%
7	Intesa Sanpaolo Bank Albania	20,49%	86,99%	6,69	31,50%	37,08%	41,06%	33,95%	18,04%	1.466,61	9.402,78	238.845,74	197.467,74	1.422.856,29	25.736,68	1,18	0,154%	1,268%	53,70%	15,13%
8	NBG Bank Albania	15,63%	81,05%	4,28	37,45%	38,18%	84,81%	63,01%	32,95%	283,91	4.681,03	161.618,58	120.070,81	973.070,89	2.712,89	1,31	0,043%	0,240%	25,21%	14,16%
9	ProCredit Bank	13,54%	88,92%	8,02	12,67%	41,13%	71,54%	56,97%	32,50%	105,14	3.775,40	70.263,28	55.949,08	615.534,54	1.616,86	1,03	0,037%	0,340%	30,04%	23,65%
10	Raiffeisen Bank Albania	15,84%	90,26%	9,27	10,32%	88,80%	43,80%	39,06%	29,02%	3.639,00	5.957,86	218.737,05	195.058,87	1.209.482,71	51.511,33	1,67	0,413%	4,381%	50,44%	13,42%
11	Societe Generale Albania	13,39%	88,23%	7,50	9,10%	27,80%	67,18%	55,49%	29,71%	1.132,75	5.113,96	158.819,32	131.188,59	801.345,30	10.300,16	1,21	0,188%	1,652%	31,14%	7,58%
12	Tirana Bank	7,42%	82,95%	4,87	32,40%	20,03%	69,52%	51,97%	14,78%	- 423,88	7.479,85	209.196,10	156.372,09	904.630,70	- 3.527,32	0,94	-0,052%	-0,298%	31,59%	19,03%
13	Union Bank	12,59%	91,73%	11,09	15,02%	25,22%	54,86%	46,95%	32,48%	39,59	3.463,16	97.158,68	83.155,36	454.600,00	394,52	1,01	0,011%	0,127%	40,77%	12,10%
14	Veneto Banka	16,97%	82,09%	4,58	12,20%	16,24%	105,57%	72,24%	36,22%	730,17	5.080,67	162.447,92	111.154,03	1.046.340,00	6.510,67	1,17	0,126%	0,635%	19,94%	24,98%

Tablo 15: CAMEL Rasyoları 2011

		CAMEL KRITERLERI																		
	2011	(C) SERMAYE YETERLİLİĞİ			AKTİF KALİTESİ				(M) YÖNETİM KALİTESİ							(E) KARLILIK			(L) LİKİDİTE	
	Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	L1	L2
1	Alpha Bank Albania	15,01%	87,09%	6,75	50,23%	8,90%	63,04%	52,24%	16,91%	- 1.520,87	8.283,02	191.625,91	158.805,66	858.679,89	- 13.045,64	0,80	-0,210%	-1,703%	35,62%	11,54%
2	Banka Kombëtare Tregtare	12,93%	92,59%	12,50	5,64%	34,52%	49,20%	41,73%	39,02%	27.775,86	35.599,18	23.308.610,56	19.766.287,95	9.725.791,68	367.682,93	1,98	0,437%	5,726%	44,61%	12,05%
3	Credins Bank	13,92%	90,94%	10,04	10,79%	28,61%	82,12%	69,62%	20,15%	2.811,93	5.510,60	142.983,37	121.214,19	1.332.538,55	37.641,52	1,56	0,533%	6,362%	16,98%	14,27%
4	Credit Agricole	12,96%	87,46%	6,98	42,94%	34,00%	161,46%	64,01%	33,07%	- 3.246,09	4.817,19	127.999,33	50.742,20	945.874,09	- 37.477,59	1,02	-0,642%	-4,980%	9,82%	17,79%
5	Fibank Albania	20,19%	87,42%	6,95	9,22%	40,70%	53,86%	44,44%	32,10%	- 656,91	4.086,59	82.730,54	68.265,72	457.564,89	- 8.174,89	0,82	-0,216%	-1,629%	24,07%	1,89%
6	International Commercial Bank	36,28%	83,47%	5,05	14,50%	31,58%	38,62%	27,25%	32,36%	351,60	3.569,46	102.038,53	71.988,75	295.406,25	3.735,75	1,12	0,095%	0,517%	58,32%	15,73%
7	Intesa Sanpaolo Bank Albania	19,30%	88,72%	7,86	21,80%	39,85%	44,25%	36,76%	29,78%	4.543,77	5.760,13	237.630,66	197.417,53	1.530.073,74	79.589,23	1,81	0,494%	4,524%	48,31%	8,30%
8	NBG Bank Albania	15,00%	82,90%	4,85	29,58%	38,40%	93,44%	66,96%	41,12%	552,24	4.105,26	162.846,91	116.689,02	1.070.205,63	5.420,15	1,69	0,082%	0,525%	18,06%	15,45%
9	ProCredit Bank	14,08%	89,05%	8,13	5,14%	68,16%	74,56%	59,81%	32,20%	439,40	3.341,08	62.266,52	49.941,32	595.817,85	7.030,43	1,15	0,175%	1,661%	27,17%	15,23%
10	Raiffeisen Bank Albania	15,15%	90,87%	9,95	14,79%	59,18%	44,57%	38,45%	29,90%	4.826,49	5.056,80	219.928,00	189.724,53	1.205.109,53	68.789,15	2,06	0,590%	6,208%	52,37%	8,64%
11	Societe Generale Albania	13,95%	89,26%	8,31	14,01%	18,51%	64,02%	53,12%	32,53%	816,31	4.563,74	153.330,01	127.211,64	717.502,83	7.191,31	1,24	0,146%	1,340%	33,11%	8,16%
12	Tirana Bank	17,72%	82,09%	4,58	11,80%	56,71%	78,37%	58,52%	18,74%	1.630,67	6.563,27	199.624,62	149.044,92	978.307,39	13.656,86	1,23	0,208%	1,276%	25,84%	12,32%
13	Union Bank	13,85%	90,73%	9,79	12,75%	24,20%	58,01%	48,43%	38,16%	444,69	2.878,99	84.840,37	70.828,33	391.031,21	4.232,24	1,17	0,137%	1,494%	36,79%	12,89%
14	Veneto Banka	24,60%	77,87%	3,52	10,40%	21,53%	121,93%	73,90%	34,35%	526,20	5.352,27	155.874,01	94.471,49	1.126.321,22	5.145,11	1,00	0,103%	0,503%	20,25%	32,09%

CAMEL'in aşamaları ise her yıl için ekteki Tablo EK 7 – Tablo EK 18'e kadar gösterilmektedir.

Bu işlemin sonunda, CAMEL puanlarına ulaşılmıştır (Tablo 16). Bankaların puanları incelediğinde, 3 banka dışında, genelde Arnavut Bankalarının negatif puanlar aldığı tespit edilmiştir. Bunlar BKT, Raiffeissen ve Intesa San Paolo Banka'dır. Societe Generale ise 2012 ve 2011'deki yansıyan kötü durumu, negatif CAMEL puanlarını, 2013' te pozitif bir puana dönüştürmüştür. Fakat diğer 3 bankaya göre, Societe Generale'in CAMEL puanının çok düşük olduğu söylenebilir. Diğer düşük puanlı bankaların Alpha Banka ve Tirana Banka olduğu söylenebilir. Negatif puan alan bankalar arasında, en düşük olanı Credit Agricole Bankadır.

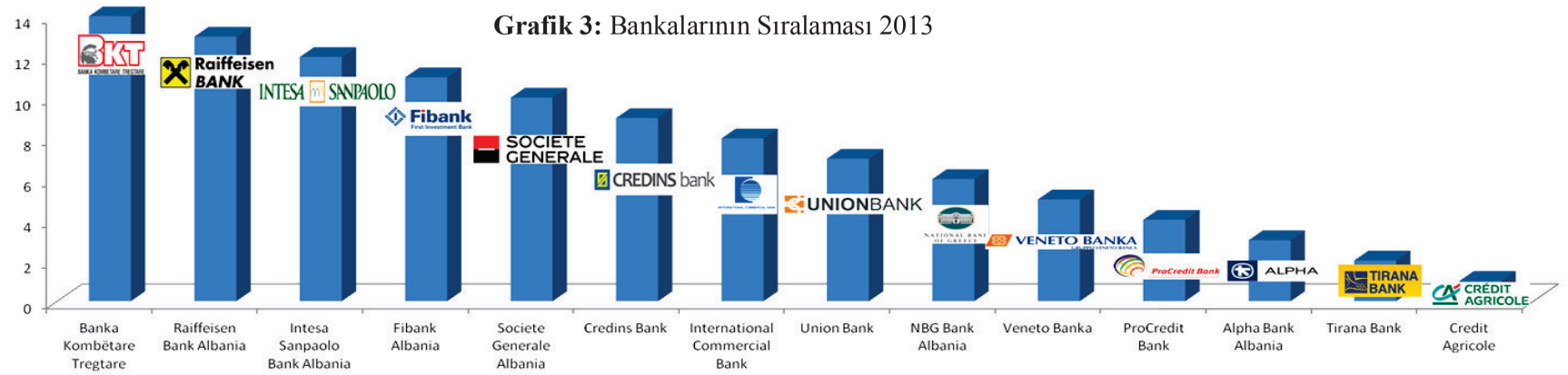
Tüm bankalar arasında pozitif iyileşme gösteren tek banka BKT' dır . BKT 2011 - 2012' ye kadar CAMEL puanını 25'e artırıken, 2012- 2013'e kadar CAMEL skorlarını 35 puan artırmıştır. Bunun tam tersine, performansı kötüleşen bankalar Tirana Bank, Pro-Credit Banka ve Credins Banka'dır. Tirana Banka 2011'de pozitif 4 puan alırken, 2012' de 47 puan düşerek, eksi 43 puana gerilemiştir, 2013'te ise durumu daha kötüleşerek, -87'ye gerilemiştir. Ayni şekilde, Procredit bank 2011'de 12 puan alırken, 2012 ve 2013'de skorları sırasıyla -12 ve -27'e gerilemiştir. .

Credins Bankanın ise 2011 ve 2012'de pozitif puanları her yıl azalarak, 2013'te -6 olmuştur. Bankalar arasındaki sıralamayı tespit etmek amacıyla, CAMEL skorları sıralanarak, bankaların sıralaması elde edilmiştir. Bu Grafik 3, Grafik 4 ve Grafik 5'te gösterilmiştir.

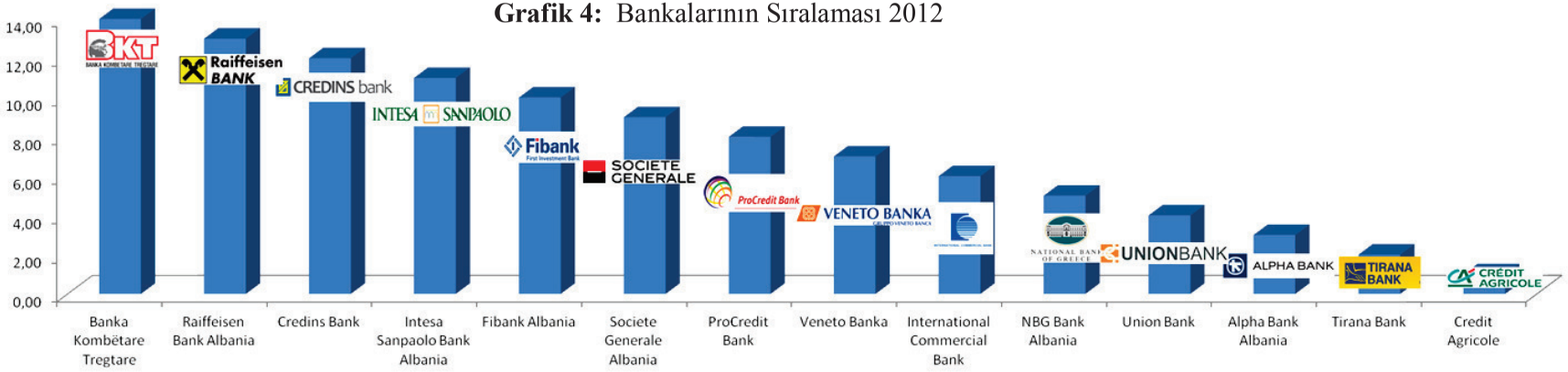
Tablo 16: CAMEL Puanları

Bankalar	CAMEL puanları		
	2013	2012	2011
Alpha Bank Albania	-40	-43	-68
Banka Kombëtare Tregtare	218	183	158
Credins Bank	-6	11	27
Credit Agricole	-90	-97	-89
Fibank Albania	6	0	-50
International Commercial Bank	-9	-19	-10
Intesa Sanpaolo Bank Albania	20	8	39
NBG Bank Albania	-19	-22	-22
ProCredit Bank	-27	-12	12
Raiffeisen Bank Albania	71	83	62
Societe Generale Albania	1	-3	-23
Tirana Bank	-87	-43	4
Union Bank	-16	-29	-20
Veneto Banka	-22	-17	-19

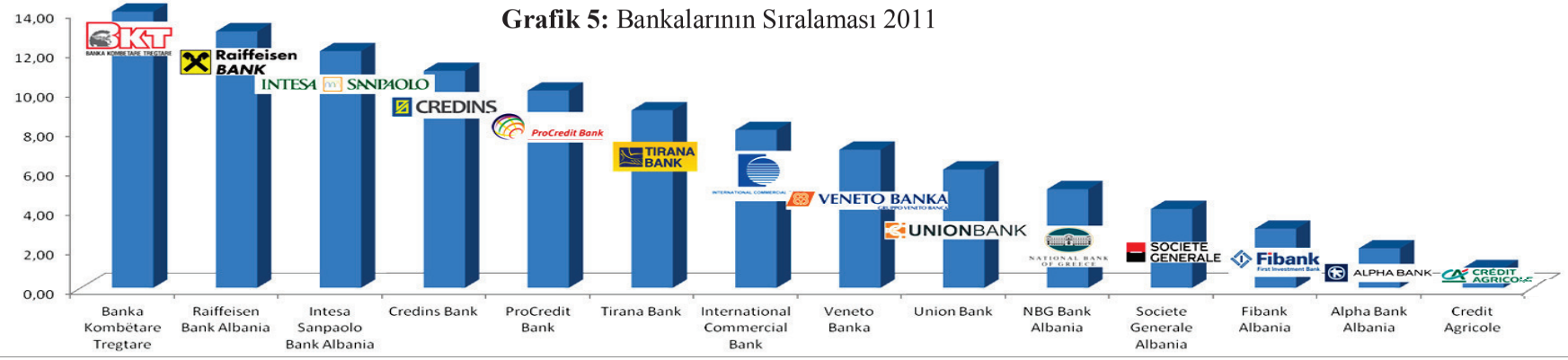
Grafik 3: Bankalarının Sıralaması 2013

Grafik 4: Bankalarının Sıralaması 2012

Grafik 5: Bankalarının Sıralaması 2011

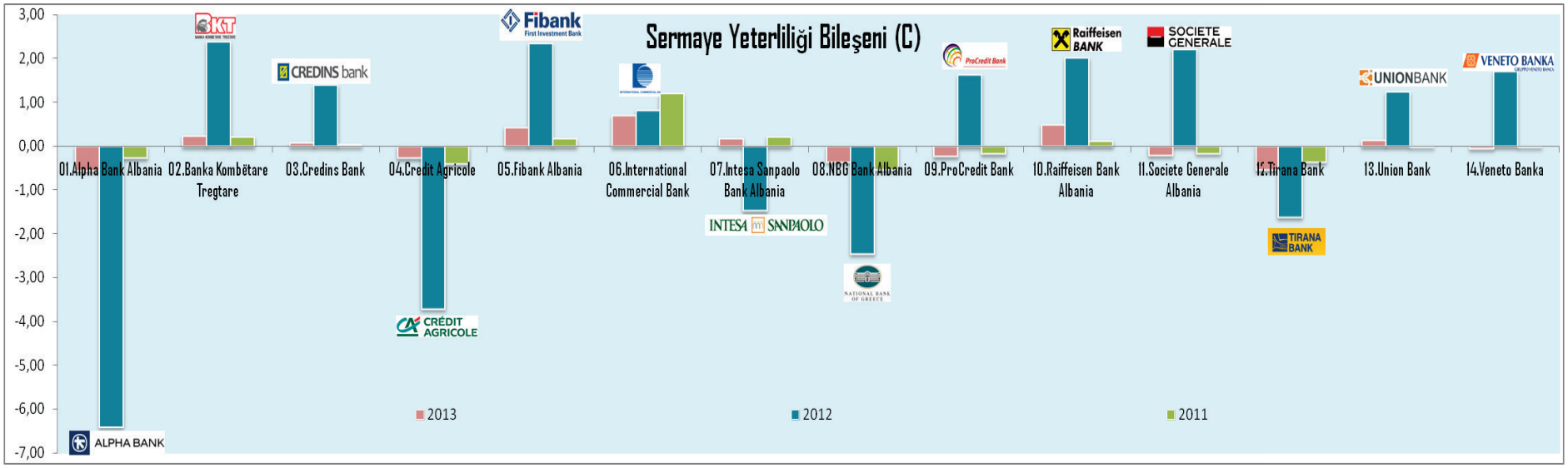

2013 yılın bankaları incelendiğinde, birinci sırada gelen bankaların BKT, Raiffeissen Banka ve Intesa San Paolo Banka olduğu tespit edilmiştir. En son sırada gelen bankalar ise Credit Agricole Banka, Tirana Banka ve Alpha Bankadır. En iyi ve en kötü bankalar arasında, FİBANKA, Societe Generale Banka ve Credins Bankanın kısmen ortalama düzeyde performans gösteren bankalar olduğu; ICB, Union Banka, NBG, Veneto Banka ve Procredit Bankanın ise zayıfa yakın bir performans gösterdiği tespit edilmiştir. 2011'de üçüncü sırada Intesa San Paolo yer alırken, en son sıralarda FİBANKA uçüsünden biri olduğunu tespit etmiştir. 2012'de Credins Bankanın performansı iyileşme gösterek üçüncü sıraya yükselmiş, Alpha Banka ve Tirana Banka'nın durumu kötüleşerek en son sıralara gerilemiştir. 2013'te Intesa San Paolo tekrar üçüncü sıraya yerleşmiştir. 2012- 2013' te bankaların ilk ve son sıralarının değişmediği fark edilmiştir.

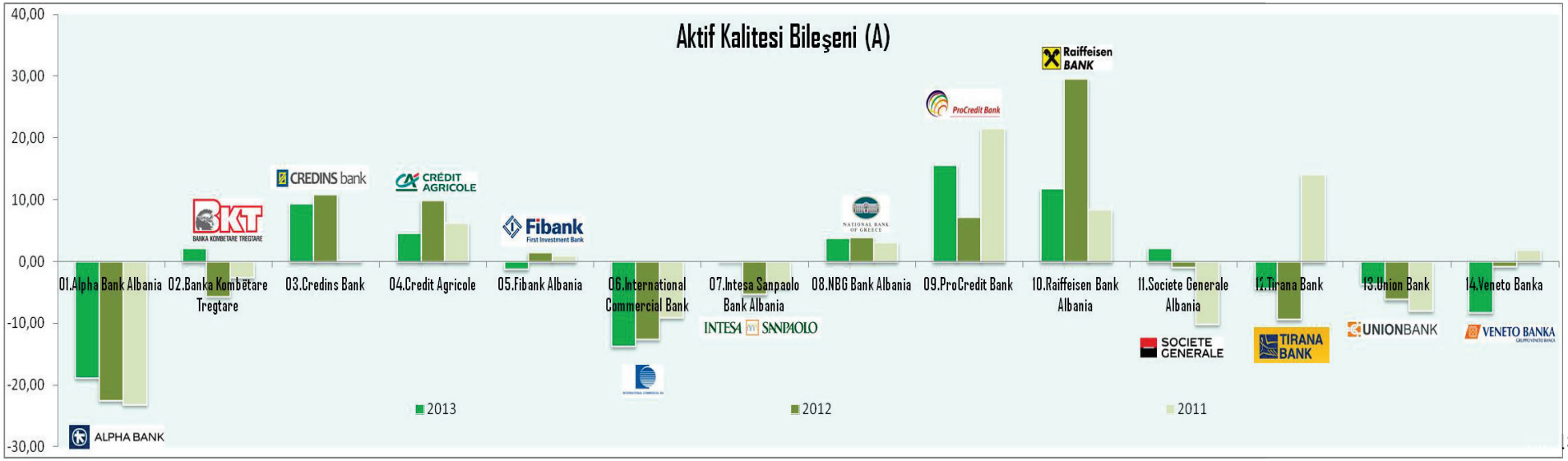
Bankaların kendi dinamik sıralamasına bakıldığında, 2011'de birinci ve ikinci olan en iyi bankaların sıralamasının değişmediği fark edilmiştir. Fakat üçüncü ve dördüncü sıralar Intesa San Paolo, Credins ve FİBANKA arasında değişmektedir. Özellikle FİBANKA'nın büyük gelişme gösterdiği tespit edilmiştir: 2011'de 12nci sırayken, 2012' te beşinci sıraya, 2013'te ise dördüncü sıraya yerleşmiştir. Societe Generale Banka da 2011'de dördüncü sıradayken, 2012'de 9'uncu sıraya, 2013' te ise 10'uncu sırada yer almıştır. Intesa San Paolo Banka 2011'de üçüncü sıradayken, 2012'de bir sıra kaybederek dördüncü sıraya gerilemiştir. Fakat 2013'te iyileşme göstererek tekrar üçüncü sıraya yükselmiştir. Procredit Banka ise 2011'de beşinci sıradayken, 2012 ve 2013'te kötüleşerek, sekizinci sıradan dördüncü sıraya inmiştir. Tirana Banka'nın performans durumunun yıl gittikçe daha zayıf ve kötü olduğu da tespit edilmiştir. 2011'de beşinci sırada ortalama düzeyde performans gösteren bir banka iken, 2012 ve 2013'te ikinci sıraya düşerek kötü bir performans gösterdiği gözlenmiştir.

Yukarıda bahsedilen bankaların sıralaması değişiklik gösterirken, Alpha Banka ve Credit Agricole Bankanın ise istikrarlı bir şekilde son sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir. Fakat bankalarının yüksek ya da düşük sıralanmasına hangi kategorilerin sebep olduğunu belirlemek amacıyla, her yıl, her bankanın her bir CAMEL bileşeni için, oluşturan endeksi incelememiz gerekmektedir. Aşağıdaki grafikler (Grafik 6-10'a kadar) 2011'den 2013'e kadar sermaye yeterliliğini performans endeksini, aktif kalitesini, yönetim kalitesini, kârlılık ve likidite endeksini göstermektedir.

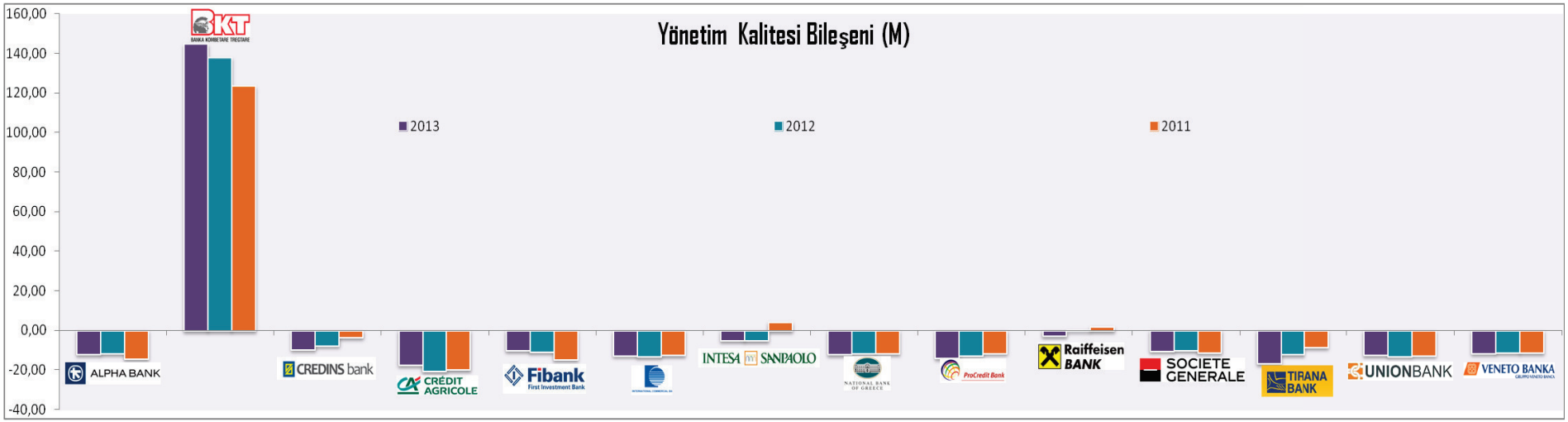
Grafik 6: Sermaye Yeterlilik Performans Endeksi

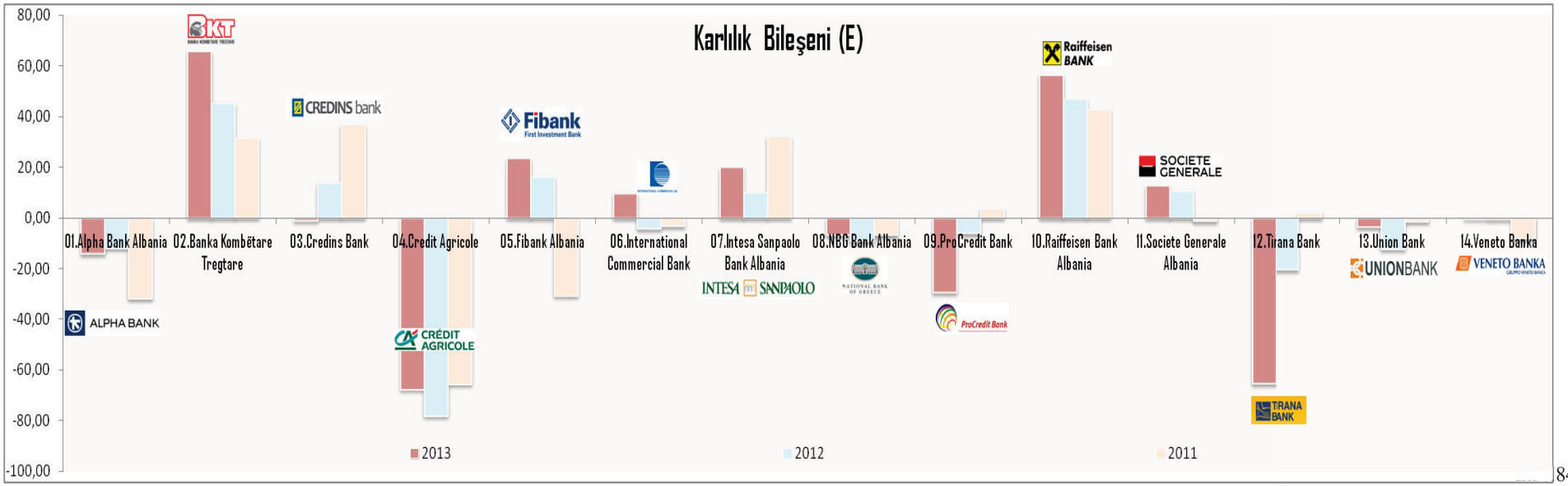
Grafik 7: Aktif Kalitesi Performans Endeksi

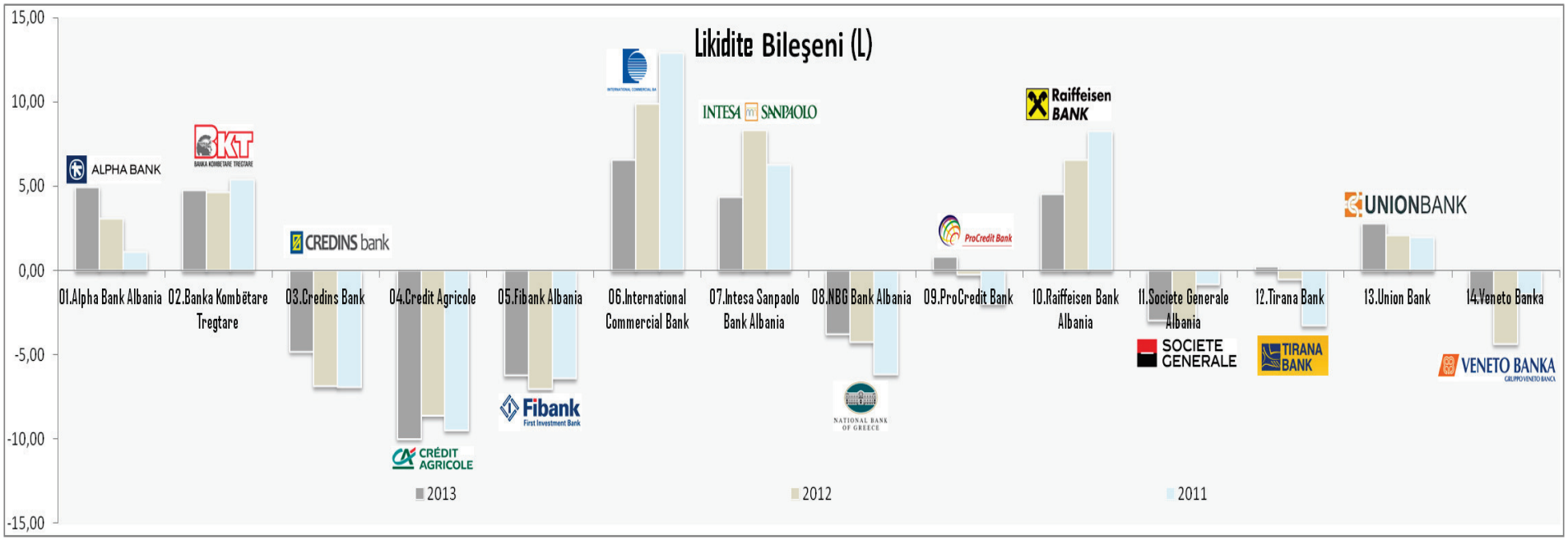
Grafik 8: Yönetim Kalitesi Performans Endeksi

Grafik 9: Karlılık Performans Endeksi

Grafik 10: Likidite Performans Endeksi

Sermaye Yeterliliği

Sermaye yeterliliği bileşeni 3 finansal orandan oluşturmaktadır: bunlar CAR (sermaye yeterliliği oranı), Öz kaynaklar/toplam aktiflere oranı ve öz kaynaklar toplam borçlara oranı. Uzman görüşlerine göre AHP ' nin ağırlıkları doğrultusunda, Arnavut bankacılık sisteminde, bu kategorinin içerisinde CAR'ın en önemli oran olduğu söylenebilir. CAR oranı öz kaynaklar toplam borçlara oranından 3 kat daha önemliyken, öz kaynaklar toplam aktiflere oranına göre ise 6 kat daha önemli olduğunu söylenebilir.

Tablo 17: Sermaye Yeterliliği Kategorinin Ağırlıkları

	Ağırlıklar
SERMAYE YETERLİLİĞİ %	**4,90%**
1. CAR	62,37%
2. Özkaynaklar / Toplam Aktifler	13,74%
3. Özkaynaklar / Toplam Borçlar	23,89%

Sermaye Yeterliliği grafiğine (Grafik 6) bakıldığında, 2012 yılında bankalar arasındaki performans puanlarında büyük bir fark olduğunu gözlenmektedir. Söz konusu yıl içinde birçok bankanın büyük bir sermaye yetersizliği yaşadığı söylenebilir. 2013' te ise bankalar arasındaki sermaye yeterliliği performans puanlarındaki farkın en düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Buna göre, 2013 yılında bankaların performansının artış sergilediği söylenebilir. 2011 yılında 8 bankanın sermaye yeterliliği bileşeninde negatif puanlar aldığı tespit edilmiştir. Fakat bunlar arasında sadece 4 banka düşük bir negatif puan alırken, diğer 4 bankanın 0'a yakın negatif bir puan aldığı tespit edilmiştir.

En düşük negatif puan alan bankalar NBG Banka, Credit Agricole, Tirana Banka ve Alpha Banka'dır. Procredit Banka, Societe Generale, Union Banka ve Veneto Banka'nın sermaye yeterliliği durumunun yukarıda bahsedilen bankalarınkine göre, daha iyi olduğu söylenebilir. Buna rağmen yine de pozitif puan alan Credins banka, FİBANKA, Intesa San Paolo ve Raiffeissen Bankaya göre, performans skorlarının düşük olduğu sonucuna varılmıştır. En yüksek puan alan BKT ve International Commercial Banka'dır. 2012 yılında ise bankaların sermaye yeterliği bileşeni büyük bir oynaklık trendi sergilemiştir. Bazı bankaların gelişim trendi göstererek durumları iyileşirken, diğer bankaların kötüleşen bir trend

sergilediği tespit edilmiştir. Buna göre Intesa San Paolo, Tirana Banka, NBG, Credit Agricole ve Alpha Banka'nın 2012'de oldukça negatif bir puan almıştır. Bunların arasında en düşük puan alan Credit Agricole ve Alpha Bankadır.

Bir yıl öncesine göre, Union Banka, Veneto Banka, Societe Generale ve Procredit Banka büyük bir artış göstermiş ve pozitif puan almıştır. Fakat yılın en yüksek pozitif puan alan bankaları: BKT, FİBANKA, Raiffeissen ve Societe Generale Banka'dır. International Commercial Banka'nın sermaye düzeyi bir önceki yılda birinci sıradayken, 2012' de düşüş yaşamış ve en düşük pozitif puan alan banka olarak dikkat çekmiştir. 2013' te yine bazı bankaların sermaye yeterliliği bileşeninde büyük dalgalanmalar yaşandığı tespit edilmiştir.

En düşük puan alan bankaların artış göstererek aradaki farkı kapattığı, diğer bankaların seviyesine ulaşmış olduğu söylenebilir. Yine de 2013'te Alpha Banka, Credit Agricole ve Tirana Banka en düşük puanlı bankalardır. Procredit Banka ve Societe Generale Banka yeniden gerileme trendi izleyerek, pozitif puanları negatif puanlara dönüştürmüştür. 2013' te en yüksek puan alan bankalar International Commercial Banka, Raiffeissen ve FİBANKA'dır. Bunların arkasından, BKT, Intesa San Paolo Union Banka ve Credins Banka gelmektedir. Fakat bir önceki yıla göre, pozitif performans puan alan bankaların sayısı 9'dan 6'ya düşmüştür.

Bu bölümde sonuç olarak sermaye yeterliliğin payı diğer kriterlere göre CAMEL'in toplam puanlarında daha düşük olduğu için, sermaye yeterliliği bankaların puan sıralamasında temel etkileyen faktörü oluşturmamaktadır. Örneğin; İCB bankanın sermaye seviyesi en yüksek olmasına rağmen, bu bankanın en güçlü banka olduğu anlamına gelmemektedir. Dolayısıyla, aşağıdaki CAMEL puanlarını en çok etkileyen faktör olan aktif kalitesi incelenecektir.

Aktif Kalitesi

Aktif Kalitesi bileşeni aşağıdaki finansal oranlardan oluşmaktadır. Bunlar arasında en önemlisi takipteki kredilerin toplam kredilere oranı ve takiptekileri kapsayan gelir oranı olduğu söylenebilir. Dolayısıyla aktif kalitesi bileşeninin puanlarını en çok etkileyen faktörün bu iki oran olduğu söylenebilir.

Tablo 18: Aktif Kalitesi Kategorinin Ağırlıkları

	Ağırlıklar
AKTİF KALİTESİ %	**38,00%**
1. Takipteki Krediler (brüt) / Toplam Krediler ve Alacaklar	53,19%
2. Takipteki kredileri kapsayan gelir orani	24,57%
3. Toplam Krediler / Toplam Mevduatlar	15,53%
4. Toplam Krediler/ Toplam Aktifler	6,71%

Grafik 7 bakıldığında, 2011 yılında bankaların yarısı negatif puanlar alırken (Alpha Banka, BKT, ICB, Intesa San Paolo, Societe Generale ve Union Banka), diğer kalan kısmi pozitif puan almıştır (Credit Agricole, NBG, Procredit Banka, Raiffeissen Banka, Tirana Banka ve Veneto banka). Credins Banka ve FİBANKA ise pozitif puanlar almasına rağmen, aktif kalitesi açısından pozitif puanlı bankalar arasında en düşük performans sergileyen banka olarak dikkat çekmektedir. En düşük negatif puan alan bankalar ise Alpha Banka, ICB ve Societe Generale Banka'dır. En yüksek puanları alan bankalar Procredit Banka, Raiffeissen Banka ve Tirana Banka'dır.

2012' de birçok bankanın durumunun ters yönde değiştiği görülmektedir. Tirana Bankanın aktif kalitesinin kötüleşmesi bankanın aktif kalitesi puanını azaltarak, negatif puanlar almasına neden olmuştur. Veneto Bankanın puanları da 2012' de pozitif' ten negatife dönmüştür. 2012'de negatif puan alan bankaların sayısı 6' dan 9' a yükselmiştir. Veneto Banka, Union Banka, Tirana Banka, Societe Generale Banka, Intesa San Paolo Banka, ICB, BKT ve Alpha Bankanın arasında en düşük puan alan bankaların Alpha Banka ve Societe Generale Banka olduğu söylenebilir. Pozitif puan alan bankalar ise BKT, Credins Banka, Credit Agricole, FİBANKA, NBG, Procredit ve Raiffeissen Bankadır.

2011'den 2013'e kadar pozitif puan alan ve dolayısıyla iyi bir aktif kalitesi yansıtan bankalar şunlardır: Credins Banka, Credit Agricole, NBG, Procredit ve Raiffeissen Bankadır. BKT'nin 2012' den 2013'e kadar yükselen bir trend sergilediği görülmektedir. Aktif kalitesini iyileştirerek 2012' deki negatif puanını 2013'te pozitif puana dönüştürmüştür. 2013' te pozitif puan alan bankaların sayısı 6'dan 7'ye

yükselmiştir (BKT, Credins Credit Agricole, NBG Procredit, Raiffeissen ve Societe). Diğer bankalar ise negatif puan almıştır. Bunlar arasında en düşük puan Alpha Bankaya aittir.

Yönetim Kalitesi

Yönetim kalitesi önem ağırlılık açısından aktif kalitesinden sonra ikinci sırada gelmektedir. Yönetim kalite bileşeni 7 orandan oluşturmaktadır. Bunların en önemlisi şube başına krediler ve alacaklar, şube başına aktifler, şube başına net kar ve şube başına mevduat oranlarıdır.

Tablo 19: Yönetim Kalitesi Kategorinin Ağırlıkları

	Ağırlıklar
YÖNETİM KALİTESİ %	30,00%
1. Maaşlar/Toplam Giderler	5,14%
2. Çalışan başına gelir	9,58%
3. Çalışan başına gider	8,02%
4. Şube Başına varliklar	23,07%
5. Şube Başına mevduatlar	12,54%
6. Şube Başına krediler ve alacaklar	26,06%
7. Şube Başına Net Kar	15,58%

Yönetim kalitesi grafiği incelendiğinde (Grafik 8), BKT, Intesa San Paolo (2011) ve Raiffeissen Banka (2011, 2012) hariç, bankaların hepsi tüm yıllarda negatif puan almıştır. Bu bankaların iyi bir yönetime sahip olmadığı anlamına gelmektedir. BKT'nin şube başına krediler ve alacaklar, şube başına net kar, şube başına varlıklar gibi oranları diğer bankalara göre daha yüksek olduğu için, bankanın çok yüksek ve ileri bir yönetim kalitesine sahip olduğunu göstermektedir. Uç yıl boyunca pozitif yönde gelişen bir yönetim politikası sergileyen, BKT' nin puanı yıllar geçtikçe yükselmiştir. Raiffeissen Banka ise 2011 ve 2012 yılında düşük olsa da pozitif bir puan alırken, 2013'te ise puanı negatife dönüşmüştür. Intesa San Paolo, yalnız 2011'de pozitif bir puana sahipken 2012 ve 2013' te negatif puan almıştır. Credit Agricole Banka üç yıl boyunca yönetim açısından en düşük puanı alan banka olarak dikkat çekmiştir. Bir önceki aktif kalitesi bileşenine dönersek, Credit Agricole Bankanın aktif kalitesi açısından diğer bankalara göre iyi olmasına rağmen, bankanın yönetim kalitesi açısından çok düşük bir puan almasının, son sırada yer almasına sebep olduğu söylenebilir.

Karlılık bileşeni

Karlılık bileşeninin bankanın CAMEL performans puanlarını % 8 oranında etkilediği söylenebilir. Karlılık bileşeni aşağıdaki Tablo görüldüğü gibi kategorilerden oluşturmaktadır. Geleneksel yöntemler sadece ROA ve ROE' ye önem verirken, görüşülen banka uzmanına göre, kârlılık kategorinde en önemli rasyo net faiz marjıdır. Bundan sonra, sırayla ROA, ROE ve faaliyet gelirlerinin faaliyet giderlerine oranı gelmektedir.

Tablo 20: Karlılık Kategorinin Ağırlıkları

	Ağırlıklar
KARLILIK %	8,00%
1. Öz kaynakların Karlılığı ROE	18,20%
2. Aktifin Karlılığı ROA	24,73%
3. T. faaliyet gelirleri/ Toplam faaliyet giderler	9,71%
4. Net Faiz Marjı	47,36%

Karlılık bileşeni grafiğine bakıldığında (Grafik 9), yine bankalar arasında büyük bir oynaklık olduğu görülecektir. Bazı bankalar kârlılık performansını her yıl artırırken (Societe Generale, Raiffeissen, Veneto ve BKT), 2011'den 2013'e kadar pek çok banka kârlılık performansında büyük dalgalanmalar göstermiştir. Karında azalma görülen bankalar Credins Banka ve Tirana Bankadır. Credins Banka 2011 ve 2012'de pozitif puanı alırken, 2013'te düşük kârlılık performansı negatif bir puan almasına sebep olmuştur. Tirana Bankanın da kötüleşen kârlılık durumu, 2011'deki pozitif puanını 2012 ve 2013'te düşük negatif puanlara dönüştürmüştür. Bankalar arasında FİBANKA ve İCB negatif trendini pozitif bir trendine dönüştürerek, kârlılık performansını artırmaya çalışmıştır. İCB 2011 ve 2012'de negatif bir kârlılık puanı alırken, 2013'te kârlılık performansı yükselterek, pozitif kârlılık puanı almıştır. FİBANKA ise yalnız 2011'de düşük negatif bir puan almıştır. 2012' den sonra karını artıran bir politika izleyerek kârlılık performansını önemli düzeyde yükseltmiştir.
2011'de en yüksek puan alan bankalar Raiffeissen Banka, Credins Banka, BKT ve Intesa San Paolo iken; 2012' de Raiffeissen, BKT ve FİBANKA olmuştur. 2013' te ise BKT Banka kârını yükselten bir trend izleyerek birinci sıraya yerleşmiştir, Raiffeissen ise ikinci sıraya gerilemiştir. 2011'de en kötü kârlılık performansı gösteren bankalar: Credit Agricole, FİBANKA ve Alpha Banka olurken; 2012' de

Credit Agricole ve Tirana Banka, 2013'te ise Credit Agricole, Procredit Banka ve Tirana Banka'dır.

Likidite bileşeni

Likidite bileşeni ise Likit aktifler/ toplam aktifler ve likit aktiflerin toplam mevduatlara oranından oluşmaktadır. Bunlar arasında en önemli olanı likit aktiflerin toplam mevduatlara oranıdır, likidite bileşenini %75 düzeyinde etkilediğinden, kategorinin içerisindeki en önemli orandır.

Tablo 21: Likidite Kategorinin Ağırlıkları

	Ağırlıklar
LIKIDITE %	20%
1. Likit Aktifler / Toplam Aktifler	25%
2. Likit Aktifler / Toplam mevduatlar	75%

Yukarıdaki likidite grafiği incelendiğinde (Grafik 10), Procredit Banka ve Tirana Banka hariç, diğer bankaları 2011- 2013 yılları arasındaki puanlarına göre, iki ayrı kategoriye ayırmak mümkündür: düşük likiditeli bankalar ve yüksek likiditeli bankalar. Hiç bir bankanın pozitif puanı negatif puana ve tam tersine negatif puanı pozitif puana dönüştürmediği tespit edilmiştir. Yüksek likiditeye sahip olan bankalar şunlardır: Alpha Banka, BKT, Union Banka, Raiffeissen Bank, Intesa San Paolo ve İnternational Commercial Bankadır. İnternational Commercial Banka her yıl en çok likiditeye sahip banka olarak dikkat çekmektedir. Likidite puanı negatif olan bankalar şunlardır: Tirana Banka, Procredit Banka, Veneto Banka, Societe Generale Banka, NBG, FİBANKA, Credins ve Credit Agricole. Bunlar arasında Credit Agircole'unun ciddi likidite sorunu yasadığı gözlenmiştir. 2013' te Tirana Banka ve Procredit Banka pozitif puan alan bankalar arasında son sırada yer almalarına rağmen, bir önceki yıla göre iyileşen bir trend sergilemişlerdir.

Yukarıdaki yorumlar ve analizler göz önüne alındığında, Arnavutluk'taki banka gruplarının finansal özellikleri ve performansları arasında bir farklılık olduğu söylenebilir. En yüksek performans sahip bankaların BKT, Raiffeissen Banka ve Intesa San Paolo Banka olduğu söylenebilir. Bileşenlerin ağırlıkları dikkate alındığında 5 CAMEL bileşeni açısından, bu bankaların her kategoride en yüksek

performans değerlerine sahip olduğu görülmektedir. En düşük performans gösteren bankalar ise Credit Agricole, Tirana Bank ve Alpha Banka'dır. Bu bankaların üç yıl boyunca hemen hemen her kategoride sıkıntılar yasadığı izlenmiştir. Dolayısıyla, her yıl bankaların arasındaki sıralamada en son sıralarda yer almışlardır.

3.6.3. TOPSİS uygulamasının yorumları

TOPSİS Yönetiminde CAMEL'in rasyoları ve AHP'nin önem ağırlıkları kullanılmıştır. Yukarıdaki yöntemlerden elde edilen verilerle oluşturulan 3 tablo ile her yıl için TOPSİS'in 6 adımı uygulanmış ve bankaların sıralaması yapılmıştır. 2013 yılına ait uygulama tabloları sunulmuşken, diğer yıllara ait uygulamaları aynı şekilde ekler bölümünde sunulmuştur. Burada ise sadece bankaların C+ değeri ve sıralaması gösterilmiştir.

TOPSİS yöntemine göre oluşturulan matrisler 2011-2013 yılları arası olmak üzere 6 matris oluşturulmuştur. Tablolarda; sütunlarda C1, C2, C3, A1, A2, A3, A4, M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, E1, E2, E3, E4, L1, L2 ve satırlarda 01.ALP, 02.BKT, 03.CRE, 04.CAG, 05.FIB, 06.ICB, 07.ISP, 08.NBG, 09.PCB, 10.RFS, 11.SGA, 12.TIR, 13.UNB,14.VEN kodları kullanılmıştır. Bu kodların hepsinin birer anlamı ve ifade ettiği bir banka veya rasyo vardır. Sütunlarda kullanılan kodlar CAMEL'in ayni rasyoları belirtmektedir. Satırlarda sırayla ise bankalar ifade edilir:

1. Alpha Banka
2. BKT (Banka Kombetare Tregtare)
3. Credins Banka
4. Credit Agricole Banka
5. FİBANKA
6. İCB (İnternational Commercial Banka)
7. İntesa San Paolo Albania
8. NBG Banka Albania
9. ProCredit Banka
10. Raiffeisen Banka
11. Societe Generale Banka
12. Tirana Banka
13. Union Banka
14. Veneto Banka

TOPSİS aşamaları takip ederek, son aşamada her yıla ait bankaların C+ değerleri elde edilmiştir. Aşağıdaki Tablolarda (Tablo 22, Tablo 23 ve Tablo 24'te) bu sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 22: 2013 Yılın TOPSİS Ci+ Değeri

Kodlar	2013 Bankalar	Ci + degeri
01.ALP	Alpha Bank Albania	0,3908
02.BKT	Banka Kombëtare Tregtare	0,9474
03.CRE	Credins Bank	0,3263
04.CAG	Credit Agricole	0,3313
05.FIB	Fibank Albania	0,4069
06.ICB	International Commercial Bank	0,3436
07.ISP	Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,4376
08.NBG	NBG Bank Albania	0,4527
09.PCB	ProCredit Bank	0,2251
10.RFS	Raiffeisen Bank Albania	0,5899
11.SGA	Societe Generale Albania	0,3915
12.TIR	Tirana Bank	0,0549
13.UNB	Union Bank	0,3165
14.VEN	Veneto Banka	0,3623

Tablo 23: 2012 Yılın TOPSİS Ci+ Değeri

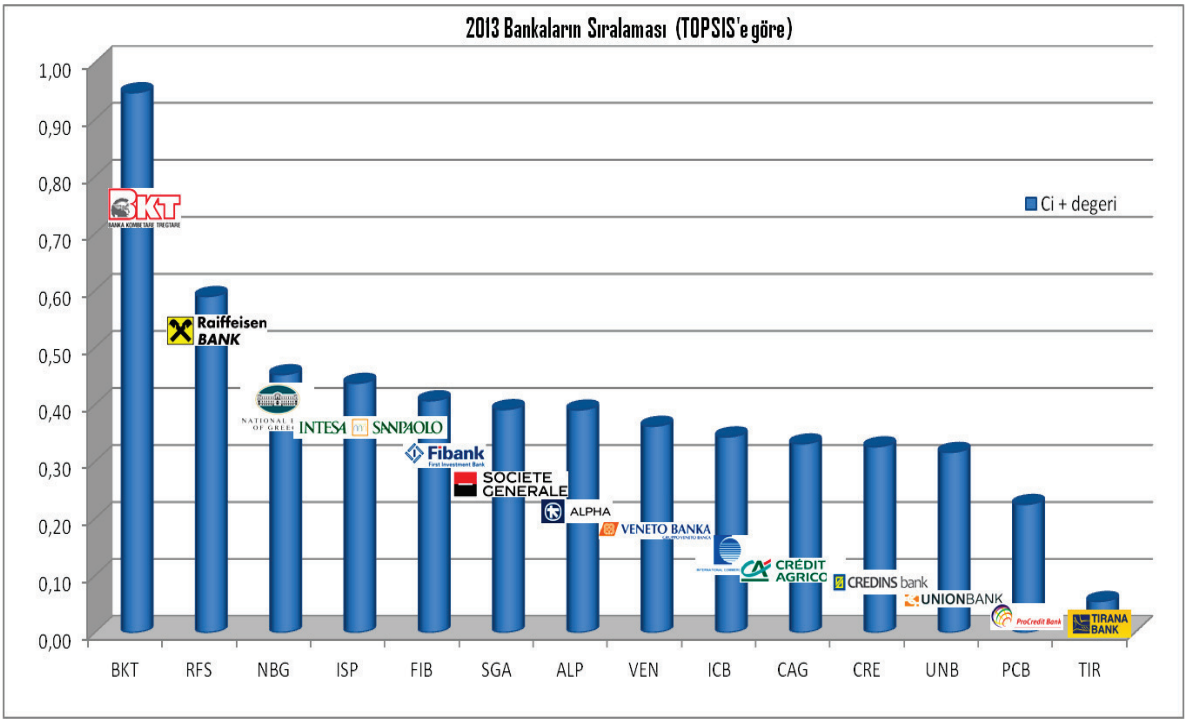
Kodlar	2012 Bankalar	Ci + degeri
01.ALP	Alpha Bank Albania	0,3179
02.BKT	Banka Kombëtare Tregtare	0,8584
03.CRE	Credins Bank	0,2425
04.CAG	Credit Agricole	0,2566
05.FIB	Fibank Albania	0,2848
06.ICB	International Commercial Bank	0,2023
07.ISP	Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,2582
08.NBG	NBG Bank Albania	0,3128
09.PCB	ProCredit Bank	0,1611
10.RFS	Raiffeisen Bank Albania	0,5109
11.SGA	Societe Generale Albania	0,2594
12.TIR	Tirana Bank	0,0996
13.UNB	Union Bank	0,1483
14.VEN	Veneto Banka	0,2512

Tablo 24: 2011 Yılın TOPSİS Ci+ Değeri

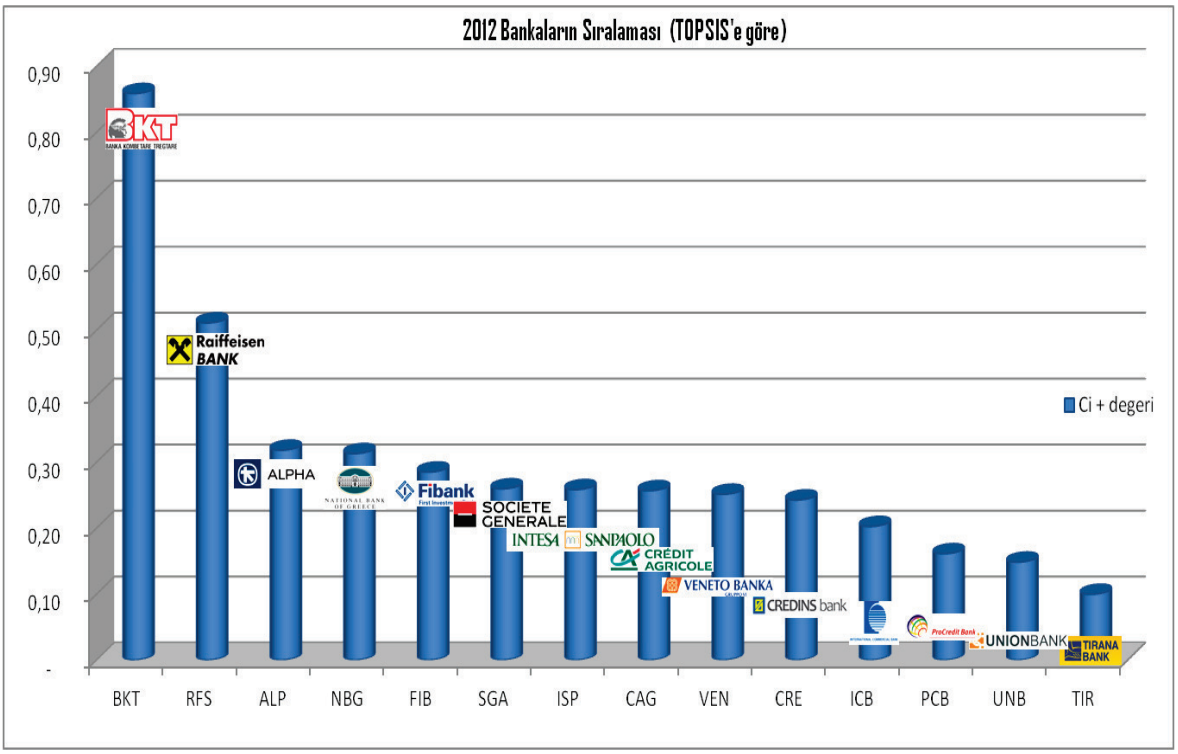
Kodlar	2011 Bankalar	Ci + degeri
01.ALP	Alpha Bank Albania	0,4802
02.BKT	Banka Kombëtare Tregtare	0,7647
03.CRE	Credins Bank	0,5271
04.CAG	Credit Agricole	0,2185
05.FIB	Fibank Albania	0,1079
06.ICB	International Commercial Bank	0,2769
07.ISP	Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,6693
08.NBG	NBG Bank Albania	0,5989
09.PCB	ProCredit Bank	0,2906
10.RFS	Raiffeisen Bank Albania	0,8079
11.SGA	Societe Generale Albania	0,3464
12.TIR	Tirana Bank	0,3385
13.UNB	Union Bank	0,3018
14.VEN	Veneto Banka	0,2094

TOPSİS yöntemine göre, bankaların sıralamaları ulaşmak amacıyla, Excel'de aşağıdaki grafikler (Grafik 11, Grafik 12 ve Grafik 12) çizilmiştir. Böylece, her yıl hangi banka hangi sırada olduğunu tespit etmiştir.

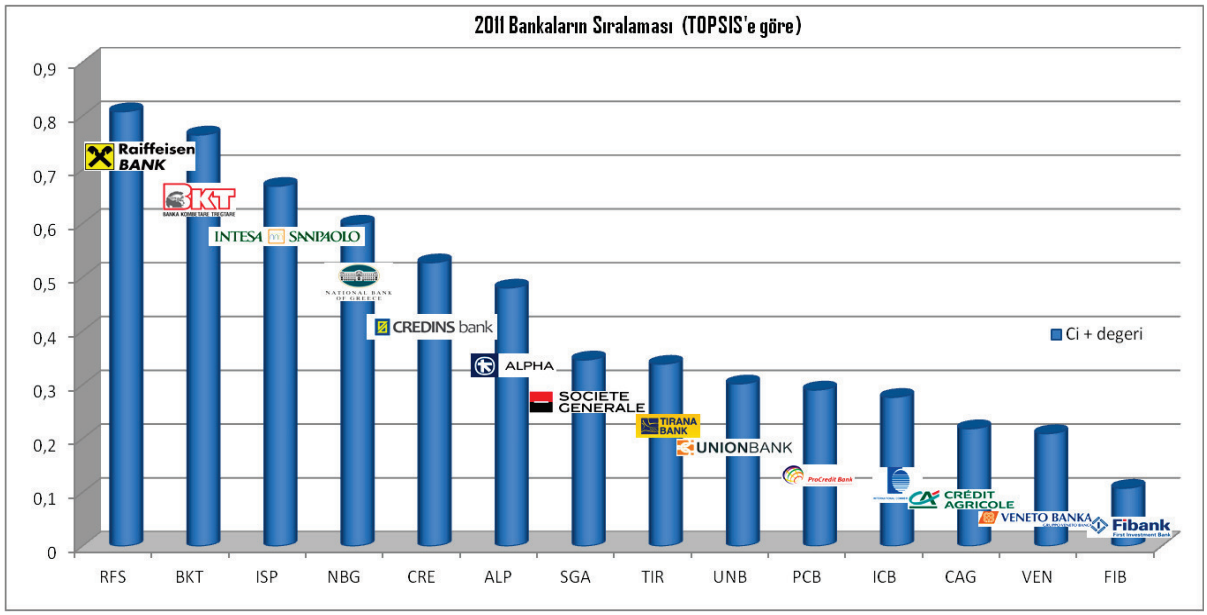
Grafik 11: TOPSİS'e Göre Bankaların Sıralaması 2013

Grafik 12: TOPSİS'e Göre Bankaların Sıralaması 2012

Grafik 13: TOPSİS'e Göre Bankaların Sıralaması 2011

Tablo 25: Çalışma Kapsamında Seçilen Bankaların Sırlaması (CAMEL ve TOPSİS'e göre)

Çalışma Kapsamında Seçilen Bankaların Sıralamaları (CAMEL ve AHP-TOPSIS'e göre)														
Bankanın Adı	2013		Sıralama		2012		Sıralama		2011		Sıralama			
	CAMEL Skorları	TOPSIS C+ degeri	CAMEL	TOPSIS	CAMEL Skorları	TOPSIS C+ degeri	CAMEL	TOPSIS	CAMEL Skorları	TOPSIS C+ degeri	CAMEL	TOPSIS		
Alpha Bank Albania	- 40	0,39	3	8	- 43	0,32	3	12	- 68	0,48	2	9		
Banka Kombëtare Tregtare	218	0,95	14	14	183	0,86	14	14	158	0,76	14	13		
Credins Bank	- 6	0,33	9	4	11	0,24	12	5	27	0,53	11	10		
Credit Agricole	- 90	0,33	1	5	- 97	0,26	1	7	- 89	0,22	1	3		
Fibank Albania	6	0,41	11	10	0	0,28	10	10	- 50	0,11	3	1		
International Commercial Bank	- 9	0,34	8	6	- 19	0,20	6	4	- 10	0,28	8	4		
Intesa Sanpaolo Bank Albania	20	0,44	12	11	8	0,26	11	8	39	0,67	12	12		
NBG Bank Albania	- 19	0,45	6	12	- 22	0,31	5	11	- 22	0,60	5	11		
ProCredit Bank	- 27	0,23	4	2	- 12	0,16	8	3	12	0,29	10	5		
Raiffeisen Bank Albania	71	0,59	13	13	83	0,51	13	13	62	0,81	13	14		
Societe Generale Albania	1	0,39	10	9	- 3	0,26	9	9	- 23	0,35	4	8		
Tirana Bank	- 87	0,05	2	1	- 43	0,10	2	1	4	0,34	9	7		
Union Bank	- 16	0,32	7	3	- 29	0,15	4	2	- 20	0,30	6	6		
Veneto Banka	- 22	0,36	5	7	- 17	0,25	7	6	- 19	0,21	7	2		

Tablo 25'e bakıldığında, C+ performans puanlarına ait TOPSİS sıralamasına göre, 2011'de ilk sıralarda Raiffeissen Banka, BKT ve Intesa San Paolo, son sıralarda ise Credit Agricole, Veneto Banka ve FİBANKA yer almaktadır. Bununla birlikte Credins Banka, Alpha Banka, Societe Generale ve Tirana Banka ise orta sıralarda yer almaktadır. Bazı bankalar performans puanlarında önemli dalgalanmalar gösterirken, diğerleri ise istikrarlı bir şekilde hemen hemen aynı sırada gelmektedir. Böylece BKT'nin ve Raiffeissen' in 2012 ve 2013'te yine ilk sıralarda geldiği tespit edilmiştir. FİBANKA ise 2011 yılında son sırada yer almasına karşın, 2012 ve 2013 yıllarında yükselerek beşinci sıraya gelmiştir. TOPSİS'e göre, Veneto Banka tarafından iyileşmeye yönelik gelişmeler gösterdiği fark edilmiştir. 2011'de son sıralardayken, 2012'de 6'ncı sıraya, 2013'te 7'nci sıraya çıkmıştır. Tirana Banka ise negatif bir trend sergileyerek, 2012 ve 2013'te en son sırada yer almıştır.

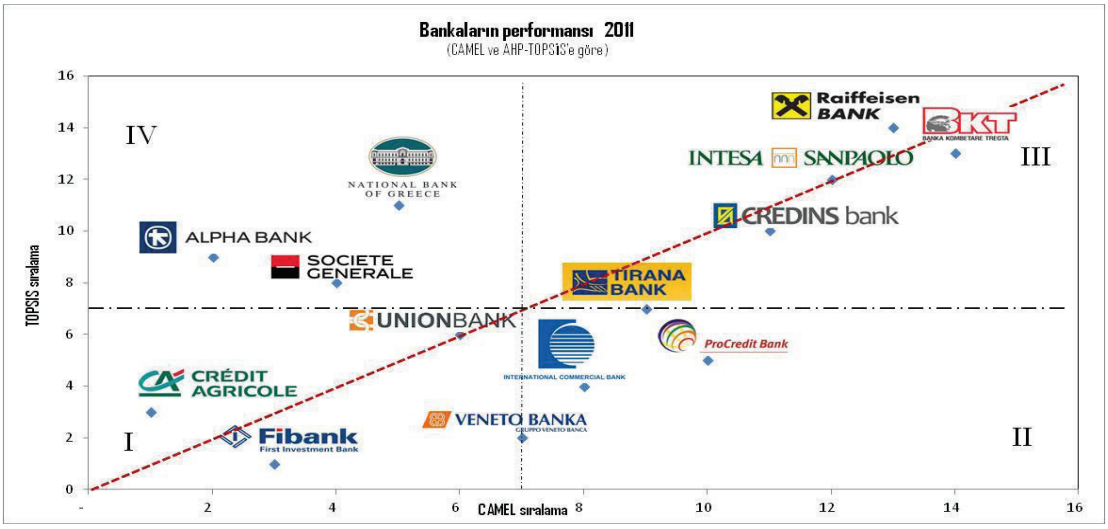
Dönemler itibariyle dalgalanmaları incelediğinde, Tirana Banka, Procredit Banka, Union Banka ve Credit Agricole Bankalarının performans puanlarında oldukça küçük değişimler ya da hiçbir değişiklik göstermeksizin, 2012'de ve 2013'te en son sıralarda geldiği görülmektedir. CAMEL sıralamasına göre, Credit Agricole ve Alpha Bankanın en kötü bankalar sıralamasında, TOPSİS'e göre ise Tirana Banka, Procredit Banka ve Union Banka en kötü bankalar sıralamasında olmayışı da dikkat çekici bir unsurdur. TOPSİS'e göre, Alpha Banka orta performans gösteren bir banka olarak gruplandırılabilir buna karşın CAMEL analizine göre ise Alpha Bankanın her yıl performans puanları oldukça düşük olduğundan, zayıf performans gösteren bir banka olarak nitelendirilir. En istikrarlı performans gösteren banka olan Raiffeissen, BKT ve Tirana Banka olduğu görülmektedir. İlk sıraya gelen BKT ve Raiffeissen Banka ile en son sıraya gelen Tirana Bankanın CAMEL ve TOPSİS sıralamalarının arasında hiçbir farklılık olmadığı görülmektedir.

Söz konusu sıralamada bazı bankaların sıralaması farklı olduğu için, söz konusu yıllara ait elde edilen sonuçların doğru olup olmadığıyla ilgili, aşağıdaki grafikler çizilmiştir. Grafiğin X ekseni CAMEL sıralamasını, Y ekseni ise TOPSİS sıralamasını gösterir. TOPSİS ve CAMEL sıralaması aynı olan bankalarda, elde edilen sonuçların doğru ve güvenilir olduğu anlamına gelmektedir. Örneğin: BKT banka 2013'te CAMEL'e göre ilk sırada gelip TOPSİS'e göre de ilk sırada geldiğine

göre, BKT yüksek bir performansa sahip ve bankalar arasında en iyi banka olduğu yüksek bir güvenle söylenilebilir. Tirana Banka 2013'te CAMEL'e göre sondan ikinci, TOPSİS'e göre ise en son sırada gelmesi, Tirana Bankanın performansının çok zayıf olduğunun göstergesi olarak söylenilebilir. Çizilmiş diyagramlar 4'e bölünmüştür. Bunun da bir anlamı vardır. Bölüm I'de CAMEL'in ve TOPSİS'in 1'den - 7'ye kadar sıralamasını, Bölüm II de ise CAMEL'in 7'den – 14'e ve TOPSİS'in ise 1'den-7'ye, Bölüm III'te ise CAMEL'in 7'den – 14'e kadar sıralamasını ve son bölüm olan Bölüm IV'te ise, CAMEL'in 1'den-7'ye ve TOPSİS'in 7'den-14'e kadar sıralamasını kapsamaktadır. Bu kapsamda, I ve III bölümlerinde bulunan bankaların sıralamalarının doğru ve güvenilir olduğu söylenilebilir. Çünkü bu bölümlerde hem CAMEL'in hem TOPSİS'in sıralama dizini aynıdır. Bölüm II ve IV'te ise CAMEL'in düşük sıralaması TOPSİS'in yüksek sıralaması (ya da tam tersini) kapsamaktadır. Dolayısıyla II'inci ve IV'üncü bölümlerde bulunan bankalara dayalı elde edilmiş sonuçların doğru olup olmadığıyla ilgili, güven içinde bir şey soylenilemez.

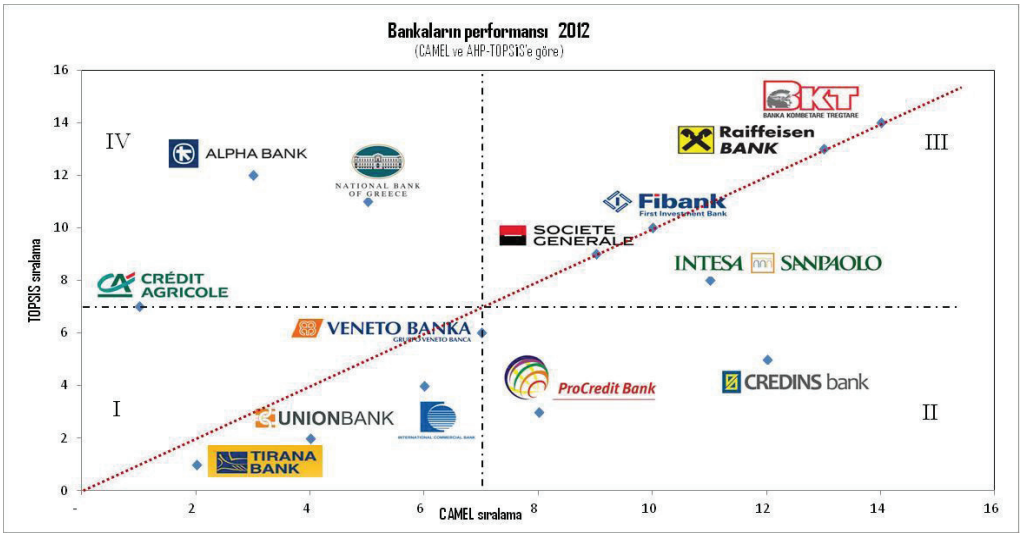
Bankaların elde ettikleri sıralamaların birbirlerine yakınlık ve uzaklıklarını grafik olarak ortaya koymak maksadıyla, aşağıdaki şekil hazırlanmıştır. Bu çalışmanın amaçlarından birisine geri dönecek olursak, bankaların iyi, kötü ve orta performans gösteren gruplarda farklı nitelendirmeler söz konusudur. Aşağıdaki grafikler (Şekil 6, 7 ve 8) bankaların sınıflandırma ve seçilmeleri konularında yardımcı olacaktır.

Şekil 6: CAMEL ve TOPSİS 2011 Sıralamalarının Grafik Gösterimi

Böylece 2011 yılındaki grafiğe bakarak, en kötü performans gösteren bankaların, Credit Agricole ve FİBANKA olduğu söylenilebilir. Union Banka ise orta performans gösteren bir bankadır. Tirana Banka da orta performans bir banka olmasına karşın, Union Bankaya göre, daha iyi bir performansa sahiptir. En iyi bankalara geçilirse, sırasıyla BKT, Raiffeissen, Intesa San Paolo ve Credins Banka olduğu söylenilebilir. Fakat Alpha Banka, Societe Generale, Veneto Bank, İCB ve NBG bankaları hakkında güven içerisinde bir yorum ve değerlendirme yapılamaz. Çünkü CAMEL'in ve TOPSİS sıralamasının arasında büyük bir fark vardır. Burada yine de TOPSİS yönteminin zayıflarını dikkate alıp, CAMEL sonuçlarına daha güvenmiş olursak, Alpha Bankayı kötü bir performans gösteren banka olarak, Veneto, Societe Generale ve NBG'yi ise orta performans bankalar olarak nitelendirir.

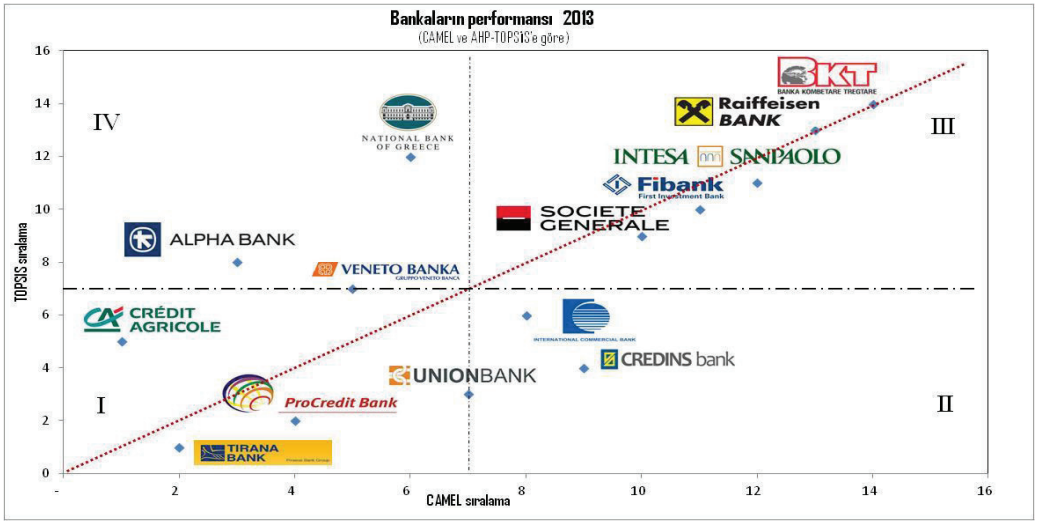
Şekil 7: CAMEL ve TOPSİS 2012 Sıralamalarının Grafik Gösterimi

Şekil 7'yi incelendiğinde, 2012 yılında ise en kötü performans gösteren bankalar Tirana Bank ve Union Bank, en iyi performans gösterenler ise BKT, Raiffeissen, Intesa San Paolo ve FİBANKA, orta performans gösteren bankalar ise Societe Generale, Veneto Bank ve İCB banka olduğu görülmektedir. Procredit Banka, Credins Banka, Alpha Banka ve NBG Banka, II. ve IV. bölümlerde yer aldığı için, onların sıralamalarının doğru olup olmadığı hakkında bir yorum yapamıyoruz. Fakat sadece CAMEL'in sıralamasını dikkate alarak, Alpha Banka'nın da zayıf

performans gösteren bir banka olarak, NBG'nin ise zayıfa yakın ama orta performans, Procredit'in ise orta performans, Credins Bankayı ise iyi bir performans gösteren bir banka olarak nitelendirir.

Şekil 8: CAMEL ve TOPSİS 2013 Sıralamalarının Grafik Gösterimi

Şekil 8'e bakıldığında, 2013 yılında en son sırada Tirana Banka ve Procredit Bankanın, ilk sırada ise BKT, Raiffeissen, Intesa San Paolo ve FİBANKA'nın olduğu görülmektedir. Societe Generale, ICB ve Veneto Bankanın ise orta performans banka olarak gruplandırırılsa, Credit Agricole, Alpha Banka, NBG, Union Banka ve Credins Bankalarının hakkında güvenilir sonuçların olmayışından dolayı, bir değerlendirme yapılamaz. Yalnız CAMEL'in performans puanları baz alınarak, Credit Agricole ve Alpha Bankanın kötü performans gösteren bankalar, NBG ve Credins Bankalarının ise orta performans gösteren bankalar olarak gruplandırır.

CAMEL ve TOPSİS yöntemlerinin karşılaştırılmasında ise, yöntemlerin birbiriyle benzer sonuçlar gösterdiği elde edilmiştir. Yılların karşılaştırılmasında, yöntemlerin benzer sonuçlar verdiği, küçük sapma yöntemlerinin kullanıldığı tekniklerden ötürü farklılıkların meydana gelebileceği değerlendirilmiştir. Grafikleri karşılaştırırsak, 2013'te dağılımın en küçük olduğu görülmektedir.

Tüm yıllar değerlendirildiğinde, Tirana Banka ve Alpha Banka'nın düşük performans puanlarının, Yunanistan'daki krizlerden kaynaklı olduğu söylenilebilir. 2009 yılından başlayan ve günümüze kadar kötüleşen Yunan bankalarının kötü durumu yansıtmalarıyla beraber, bu bankalarda yüksek bir seviyede Yunan kredilerinin bulunması, krizin bu bankalara bulaşıp kötü bir dönem yaşamalarına neden olmuştur. Raiffeissen Banka ve BKT'nin finansal durumu yıllar geçtikçe daha sağlam, sabit ve istikrarlı bir şekilde pozisyonlarını korumasına ve onların sermaye güçlendirme, likiditeyi artırma ve aktif kalitesi iyileştirmeye yönelik izledikleri politikaları, bu bankaların ilk sıraya yerleşmelerine yol açmıştır. Dikkat çekici unsurlardan bir tanesi olan FİBANKA'nın iyileşen performansı ise, büyüme stratejisi kapsamda bankanın aldığı eylemlere bağlanır. 2013 yılında FİBANKA büyüme açısından Arnavutluğun en başarılı banka olmuştur.

Son aşamada ise, yöntem performans sıralaması arasındaki standart sapmalar hesaplanmıştır. Bunun için rezidual karekök formülünden yararlanılmıştır. RSS formülüne göre, öncelikle CAMEL sıralama puanları ile TOPSİS sıralama puanları arasındaki farkların standart kare değerlerinin toplamı alınmış ve bu değer alternatif sayısına bölünerek ve karekök koyarak yöntemlerin arasında toplam sapma değeri elde edilmiştir. 2013'te aşağıdaki yapılan işlemler, 2011 ve 2012 yılları için tekrarlanmıştır. Bu işlemler aşağıda gösterilen (1.24) formüle göre gerçekleştirilmiştir.

$$RSS = \sqrt{\frac{\sum_i^n (Ci - Ti)^2}{n}} \qquad (1.24)$$

C_i = CAMEL'in i-nci alternatif için sıralama puanı

T_i = TOPSİS'in i-nci alternatif için sıralama puanı

n = bankaların sayısı

Sonuçlar Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26: 2011-2013 Yıla Ait Sapma Değerleri

	2011	2012	2013
Sapma Değeri	3.61	4.19	3.09

Performans sıralama puanlarından elde edilen RSS değerlerine göre, 2013'te 3.1, 2012'de 4 ve 2011 yılında ise 3.6 sapma değeri göstermiştir. Sıralamaların ve sapma değerlerin birbirine yakın olması, her yıl yöntemin neredeyse aynı güven seviyesinde sonuçlar verdiğini göstermektedir. Bununla birlikte 2013 yılında daha düşük sapma göstermesi, yöntemlerin bir adım öne çıkarttırılıp, daha doğru ve daha güvenilir sıralamanın 2013 yılında verildiği söylenilebilir.

SONUÇ

Bankalar, ekonominin ve finansal sistemin temel unsuru ve diğer sektörlerle önemli ölçüde bağlantılı olmaları nedeniyle çok önemli bir konuma sahiptirler. Ekonomik büyümenin istikrarlı bir şekilde gerçekleşmesi için kaynakların etkin bir şekilde kullanımına, sağlıklı ve gelişmiş bir finans sektörünün varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Finansal sistemde bir veya birkaç bankanın ödeme güçlüğüne düşmesi, performanslarında yaşanan gerilemeler, sektöre duyulan güveni azaltmaktadır. Banka krizlerine maruz kalındığında, bu krizlerin yol açtığı sorunların çözümlenmesi ve tekrar meydana gelmemesi için bazı önlemler alınmaktadır. Bu önlemlerin başında ise düzgün bir bankacılık sistemi için gerekli altyapının ve hukuki düzenlemelerin oluşturulması, etkin bir denetim-gözetim mekanizmasının kurulması ve sektörün performans ve kârlılığının sürekli izlenmesi gelmektedir.

Bankacılık sektörü özellikle son yıllarda finans piyasalarında çok önemli konuma gelmiştir ve bu nedenle finansal performansı sürekli olarak izlenmesi gerekmektedir. Özellikle bankacılık odaklı çıkan krizler bu sektörün izlenmesinin ne derece önemli olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır. Bankacılık sektörünün sık sık kriz dönemi yasaması nedeniyle, finansal analiz da finansal kararların alınmasında önem arz eden bir konudur. 2008-2009 yılındaki yasadığımız küresel finansal krizden sonra önemi giderek artan finansal analizi ve performans değerleme konusu ile ilgili, her ülkede her yıl düzenli olarak pek çok çalışma yapılmakta ve yayınlanmaktadır. Arnavutluk'ta ise banka performans değerlemesi ile ilgili çalışmalar çok yetersiz olduğu için, bu tez çalışmasında, Arnavutluk' ta faaliyet gösteren yerli ve özel sermayeli 14 ticari bankanın finansal performanslarını ölçerek karşılaştırmalı bir analiz yapmak ve bu analiz neticesinde bankaların sıralaması,

sınıflandırması ve bankaların seçimi hedeflenmektedir. Bu nedenle yatırımcılara, müşterilere ve toplumun diğer bireylerine bankacılık finansal performans konusunda ışık tutması beklenmektedir. Dolayısıyla, bu açıdan büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışma uygulamayla birlikte üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde ticari bankacılık, ikinci bölümde CAMEL analizi ve AHP-TOPSİS yöntemi anlatılmış olup üçüncü bölümde Arnavut bankacılık sektörünün finansal performansları karşılaştırılmış ve bu uygulamaya ait bulunan sonuçlara ait yorumlar yapılmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde; ticari bankacılık kavramının ne olduğu, özellikleri, türleri, fonksiyonları, ticari bankaların fon kaynak ve kullanımları, banka yönetimi, kaşıdıkları riskler, banka sistemin kırılganlığın neden olan etmenler ve bankaların denetim ve gözetime ihtiyacı gibi konularından bahsedilmiştir. Son olarak bu bölümünde Arnavutluk'taki ticari bankacılığının durumunun bir genel değerlendirme yapılmıştır.

Arnavutluk'ta bankacılık sektörü oldukça gelişmiş durumda ve finansal piyasasının can damarıdır. Arnavutluk banka sistemi mali sektörünün en büyük dinamiğidir. Mali sistemin % 90'ı sermaye varlıklarına sahiptir. Banka sisteminin ekonominin gelişmesi için mali aracılık katkısı, bölgedeki diğer ülkelere kıyasen çok düşüktür. Finansal sektöründeki piyasa payının en büyük kısmına ait olan ticari bankalardadır. Arnavutluk'ta çok sayıda ticari banka bulunmaktadır. Hatta Arnavutluk'ta katılım bankalardan faaliyet gösteren tek bir banka vardır: UBA katılım bankası. Geçmişten günümüze gelene kadar birkaç banka iflas ederek kapanmışken, diğeri birleşme ve devri yaparak ismini değiştirip piyasada faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir. 2008 yılı itibariyle Arnavutluk finans sektöründe, 16 ticari banka faaliyet göstermekte olup, söz konusu bankalarla ilgili düzenleme ve kontrol Arnavutluk Merkez Bankası tarafından yapılmaktadır.

Tüm bankaların aktiviteleri geniş çaplı, çok azı ziraat ve yatırım kredilerine yönelmişlerdir. Bankaların çoğu komşu ülkelerdekilerin (Yunanistan ve Italya) şubeleri veya destekleriyle oluşmuştur. Özellikle de banka sayısında Yunanistan'ın ağırlığı hissedilmektedir. Sadece BKT Bankası (% 100 hissesi Türklere aittir) ile Procredit (eskiden Alman Mali kurumların ve Geliştirme için Amerikan Fonu'nun,

artik ise % 100 hissesi Almanlara) doğrudan sermaye transferiyle oluşmuşlardır. Sistemdeki en büyük banka ise, banka sistemi sermayesinin toplamını % 42'sine sahip olan Raiffeissen Bankadır. Mevcut bankaların sadece ikisi Arnavut sermayesinden oluşmaktadır. BKT Banka ise mevduat büyüklüğünde sektördeki ikinci büyük banka olarak yer almaktadır. Aktiflere göre en büyük bankalar: Raiffeissen Banka, Banka Kombetare Tregtare (BKT), Intesa San Paolo Banka ve Credins Bankadır.

İkinci bölüm, ticari bankalarda çok kriterli performans değerlendirme yöntemlerinin teorik yönü üzerinde durmuştur. Bu bölümde rasyolar yardımıyla CAMEL performans analizinin gerçekleştirilmesi anlatılıp, AHP ve TOPSİS yöntemleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Son yirmi yılda dünya ekonomisindeki küreselleşme ve serbestleşmenin sonucu olarak bankacılık işlemleri daha riskli ve karmaşık bir hal almıştır. Özellikle finansal entegrasyon süreci ve beraberinde taşıdığı finansal liberalizasyön uygulamaları bankacılık sektörünü karmaşık bir yapıya sokmakta ve potansiyel olarak daha riskli yapmaktadır. Bu durum, banka denetçilerinin denetim süreçlerini planlamasında yeni zorlukların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bundan dolayı denetim elemanları bankaları sürekli bir şekilde izlemek ve değerlendirmek için yeni prosedür ve metotlar geliştirmişlerdir. Banka denetiminin amacı, bankaların güvenli ve sağlıklı olmalarını sürdürmektir. Bu denetim, vergi mükelleflerini mevduat sigortasından kaynaklanan yükümlülüklerden korumakta ve finansal istikrarın muhafazasına yardımcı olmaktadır. Bankacılık gözetim ve denetim uygulamaları ülkeden ülkeye farklılıklar göstermekle birlikte, temelde uygulanan iki sistem söz konusudur. Bu sistemler "yerinde denetim (on-site)" ve "uzaktan gözetim (off-site)" sistemleridir.

Küreselleşmeyle birlikte, bankacılık denetimiyle ilgili ana hususların anlaşılmasını kolaylaştırmak ve dünya çapında bankacılık denetiminin kalitesini iyileştirmek için 1974 yılında on üç ülkenin merkez bankaları ve bankacılık denetim otoriteleri tarafından Basel Komitesi kurulmuştur. Basel komitesi ulusal sermaye yeterliliği hesaplama yöntemlerini birbirleriyle uyumlu hale getirmek ve bu konuda

asgari bir standart oluşturmak amacıyla Basel I denilen sermaye anlaşmasını 1988 yılında yayımlamıştır. Sadece kredi risklerini dikkate alan Basel I Uzlaşısının ardından bankaların finansal yapılarında piyasa risklerinin de oldukça önemli bir rol üstlendiği fark edilmiş, sermaye ve risk anlamında çok önemli bir bağlantı kuran Basel I Kriteri' ne 1996 yılında faiz oranı, döviz kuru, hisse senedi ve mal fiyatlarındaki değişimin bütününü içine alan piyasa riski ile entegresi sağlanmış ve önemli bir eksiklik giderilmiştir.

Bu nedenle 26 Haziran 2004'de Basel Komitesi Basel II' yi yayımlamış ve 2006 yılından itibaren de Basel II uygulanmaya başlanmıştır. Basel II Kriterlerinin 3 temel dayanak noktası vardır: Minimum sermaye gereksinimi, denetim fonksiyonunun işleyişi ve piyasa disiplinidir.

2007 küresel krizi ile birlikte dünya genelinde yaygınlaşan banka iflasları, denetim açısından, Basel II 'nin yetersizliğini ortaya çıkarmış ve sorgulamalar başlamıştır. Basel III ile piyasalara getirilen bir yenilik finansal konjonktüre bağlı olarak meydana gelen risklerin önlenmesi adına bir sermaye tamponu kurulmasıdır. Basel III' deki diğer bir yenilik ise risk bazlı olmayan bir kaldıraç oranının belirlenmesidir. Öngörülen kaldıraç oranı kademeli olarak artış göstermesi hedeflenmekle birlikte kaldıraç oranının %36 olarak belirtilmiştir. Fakat Basel III düzenlemelerinin tam uyumunun sağlanması 2013-2019 arasındaki yıllarda gerçekleşmesi planlanmaktadır.

Bu çalışmanın ikinci bölümünde uygulama kısmında kullanılan CAMEL, AHP ve TOPSİS yöntemi anlatılmıştır. Bankacılık sektöründe önemli ve verimli bir etkinlik analiz yöntemi olan oran analizi ve bu kapsamda en çok kullanılan CAMELS oran analizi olmaktadır. CAMELS ticari bankaların risk bazlı denetimi sırasında genel durumunun belirlenmesinde ve uzaktan gözetim faaliyetlerinde kullanılan bir değerlendirme (reyting) sistemidir. CAMEL sistemi 1970'li yıllarda ABD'de Federal yasa düzenleme kurumu tarafından ortaya konmuştur. CAMELS ilk oluşumunda beş bileşenden oluşan bir sistem olarak tasarlanmıştır. Bu bileşenler, Sermaye Yeterliliği (Capital Adequacy), Varlık Kalitesi (Assets Quality), Yönetim Yeterliliği (Management Adequacy), Karlılık (Earnings) ve Likiditedir (Liquidity).

1996 yılı sonunda UFIRS, CAMEL modelini revize ederek modele bankanın piyasa riskine duyarlılığı (sensitivity to market risk) bileşenini de eklemiş ve model CAMELS halini almıştır. CAMELS sistemi bankaların mali pozisyonlarını altı kriter üzerine dayanan tek bir derece ile ifade etmektedir. Yapılan bu işlemde birçok finansal rasyo kullanılmakta olup, değerlendirme 1-5 arası ölçek üzerinden yapılmaktadır. Analiz sonucunun "1" olması ilgili bileşende en iyi performans gösteren bankayı, "5" olması ise ilgili bileşende en kötü performansı gösteren bankayı işaret etmektedir.

Finans literatüründe de çok sayıdaki analiz sonuçlarını bir tek göstergeye indirmek için çalışmalar yapılmıştır. Örneğin Du-Pont Analizi, Altman Z-Score, Veri zarflama analizi, Çok Kriterli Karar Alma Yöntemleri (AHP, TOPSİS, VİKOR, ELECTRE, PROMETHEE vb.) geliştirilen yöntemlerden birkaçıdır. Bu çalışmada, ÇKKV yöntemlerinden AHP ve TOPSİS yöntemi seçilmiştir. Analitik Hiyerarşi Prosesi ilk olarak 1968 yılında Myers ve Albert ikilisi tarafından ortaya konmuş ve 1977'de ise Thomas Saaty tarafından bir model olarak geliştirilip karar verme yöntemi olarak problem çözümünde kullanılır hale getirilmiştir. AHP; karmaşıklığın hiyerarşik yapılandırılması, ikili karşılaştırma, redundant yargılama, ağırlıkları türetmede özvektör (eigenvector) ve tutarlılığın ölçümü gibi daha önceden bilinen ayrık konsept ve teknikten oluşmaktadır. TOPSİS Yöntemi (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) ise Yoon ve Hwang tarafından 1980 yılında ELECTRE yöntemine bir seçenek olarak geliştirilmiştir ve çok ölçütlü karar verme yöntemleri arasında en yaygınlarından biri olarak kullanılmaktadır3. Metodun temel konsepti: seçilmiş alternatif bir nevi geometrik anlamda ideal çözüme en kısa mesafede ve negatif-ideal çözümden en uzak mesafede olmalıdır.

Üçüncü bölümde, Arnavutluk Bankacılık Birliğine, üye olan seçilmiş 14 ticari bankaların bir finansal performans analizi yapılmış ve değerlendirilmiştir. UBA katılım bankası olduğu için ve CBA da oldukça küçük ölçekli bir banka olduğundan, çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Seçilen bankaların 2011-2013 yılları arasındaki finansal oranları hesaplanmıştır. Söz konusu CAMEL modeli çerçevesinde 5 bileşen için toplam 20 adet finansal oran kullanılmıştır. Bu finansal göstergeler kullanılarak, öncelikle AHP ile finansal oranlar ağırlıklandırılmış ve

hiyerarşik bir model oluşturulmuştur. Bu ağırlıklandırma sonrasında bankaların sıralaması için, CAMEL yöntemi uygulanarak skorları belirlenmiştir. Bir sonraki aşamada, aynı AHP ağırlıkları TOPSİS yöntemi uygulanarak, bankaların TOPSİS performans puanları da hesaplanmıştır. Bu finansal performans değerlendirme sonucunda performans puanları aracıyla, bankalar sınıflandırılmıştır.

Çalışma sonucunda BKT, Raiffeissen Banka, Intesa San Paolo ve Credins Banka en iyi bankalar olduğu tespit etmiştir. En düşük performans skoruna sahip bankalar ise Tirana Banka ve Alpha Banka olduğu belirlenmiştir. Tirana Banka ve Alpha Banka'nın düşük performans puanlarının, Yunanistan'daki krizlerden kaynaklı olduğu söylenilebilir. 2009 yılından başlayan ve günümüze kadar kötüleşen Yunan bankalarının kötü durumu yansıtmalarıyla beraber, bu bankalarda yüksek bir seviyede Yunan kredilerinin bulunması, krizin bu bankalara bulaşıp kötü bir dönem yaşamalarına neden olmuştur. Raiffeissen Banka ve BKT'nin finansal durumu ise yıllar geçtikçe daha sağlam, sabit ve istikrarlı bir şekilde pozisyonlarını korumasına ve onların sermaye güçlendirme, likiditeyi artırma ve aktif kalitesi iyileştirmeye yönelik izledikleri politikaları, bu bankaların ilk sıraya yerleşmelerine yol açmıştır. Dikkat çekici unsurlardan bir tanesi olan FİBANKA'nın iyileşen performansını ise, bankanın aldığı eylemlere bağlamıştır. Son aşamada ise, yöntem performans sıralaması arasındaki standart sapmalar hesaplanmıştır. 2013 yılında daha düşük sapma göstermesi, yöntemlerin bir adım öne çıkarttırılıp, daha doğru ve daha güvenilir sıralamanın 2013 yılında verildiği söylenilebilir.

Genel olarak, Arnavut Bankacılık sistemi çok kırılgan ve birçok riske maruz kaldığı vurgulamıştır. Özellikle küresel krizden sonra, Arnavut bankacılık sektörünün çeşitli özellikleri şoklara karşı kırılganlığı artırmaktadır. Finansal sisteminde en büyük riskler: Kredi riski, likidite riski ve yayılma riskidir. 2007'de sorunlu kredilerin oranı % 3,4'u oluştururken, 2013'te önemli bir ölçüde artarak % 27'ya ulaşmıştır. Ayrıca döviz kredilerin yarısı hedge olmayan kredi alanlara aittir. Başka bir riski Arnavutluk bankacılık sektöründe yabancı ana bankalardan kaynaklanan yayılma riskidir. Ana ülkelerdeki mali zorlukların doğrudan etkisiyle, finansmanın sıkıştırılması ya da batik kredileri artırılması Arnavut kurumlarını etkileyebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Aytekin, S. ve Sakarya, Ş. (2013), 'BIST'deki mevduat bankalarının finansal performanslarının 2001 ve 2008 finansal krizleri çerçevesinde CAMELS derecelendirme sistemi ile değerlendirilmesi', *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 13, Sayı 2, s.25-58

Abdullayev, M. (2013), 'Türk Bankacılık sektöründe dezenflasyon sürecinde CAMELS analizi'', *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 37, s.97-112

Akgüç, Ö. (2011), "Ticaret Bankalarının Yönetimi", *Bankacılık Dizisi*, İstanbul, No.5, s.1

Akkaya, G. Kütay, N ve Tükenmez, M. (2010), "Kamu ve özel sermayeli ticari bankalarda CAMELS Performans Değerleme Modeli üzerine bir inceleme", *İktisat İşletme ve Finans Dergisi*, Cilt: 25, Sayı 293, s. 95-112

Aksoy, T. (2007), "Derecelendirme Süreci Işığında Basel II'nin KOBİ'lere Etkileri ve KOBİ'lerce Atılması Gereken Adımlar: Analitik Bir Bakış", *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı 84, s.71-101.

Altunbaş, Y. ve Molyneux, P., (1995), "Gümrük Birliğine Giriş Sürecinde Türk Bankacılık Sisteminin Değerlendirilmesi", *Uzman Gözüyle Bankacılık Dergisi*, Sayı 11.

Arslan, M. (2010),"Bulanık TOPSIS metodu ile Türk şeker fabrikalarının performansının değerlendirilmesi", Yayınlamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, FEN Bilimleri Enstitüsü, Konya

Aydin, N. Delikanlı, I. ve diğeri, (2012), "Bankacılık ve Sigortacılığına Giriş", *Anadolu Üniversitesi E-kitabı*, s.iv, http://ds.anadolu.edu.tr/eKitap/BSI101U.pdf (30.05.2015)

Aykut, C. (2008), "Basel II Standartları", Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Yayınları: *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, Sayı 30

Bağcı, H. ve Rençber, Ö. (2014), "Kamu bankaları ve halka açık özel bankaların Promethee yöntemi ile kârlılıklarının analizi", Aksaray Üniversitesi, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, s.39-47

Barbullushi, E. (2012),"Arnavut Bankacılık sisteminin verimliliği: VZA yönteminin bir uygulaması", *Dukagjini College Conference Proceedings*, ISSN 2232-8742, s.51-54

Barone, R. ve Porrini, D. (2010), "The role of foreign banks in the Albanian economic System", *Banks and Bank Systems*, Volume 5, Issue 2, s. 59-69,

BDDK, (2005), "10 Soruda Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı (Basel II)", *Basel II' ye Uyum Çalışmaları*, s.1–2.

BDDK, (2010), "Risk Bülteni", *Risk Yönetim Dairesi*, s.8

BDDK, (2010), "Sorularla Basel III", *Risk Yönetim Dairesi*, s.2

BDDK, (2010), "Sorularla Basel III", *Risk Yönetim Dairesi*, s.4

Blanca, S. (2005), "Multi-Criteria Decision Making An Application Study of ELECTRE & TOPSİS", http://wwwai.wu-wien.ac.at/~bernroid/lehre/seminare/ws04/A7-TOPSİS-0107503.pdf (30.05.2015)

Candan, H.(2008), "Kriz Sürecinde Basel II'de Öngörülen Değişiklikler", *Bankacılar Dergisi*, Sayı 65, Ankara, s.80-84.

Cani, Sh. ve Haderi, S. (2002), "Arnavut Finansal Sistemi: geçiş ilerleme yoksa kırılganlık altında?", *Arnavut Merkez Bankası Yayınları*, http://www.bankofalbania.org/web/pub/cani_haderi_ang_203_1.pdf (30.07.2015)

Hwang, Ch.L. Ve Yoon, K. P.(1981), "Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications", *Springer-Verlag*, New York

Cole, A. ve Gunther J. (1995), "A Camel Rating's Shelf Life", FRB of Dallas, *Financial Industry*, s.13-20

Çekrezi, A. (2015), "Arnavut ticari bankalarının kârlılığını etkileyen faktörleri", *The European Proceedings of Social & Behavioral Sciences*, ISSN: 2357-1330, s.4-13

Çinko, M. ve Avcı, E. (2008). "CAMELS Dereceleme Sistemi ve Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Başarısızlık Tahmini", *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar*, Cilt:2, Sayı 2. s.26

Çolak, F. ve Altan, S. (2002), "Toplam Etkinlik Ölçümü: Türkiye'deki Özel ve Kamu Bankaları için Bir Uygulama", *İşletme ve Finans*, Sayı 196, s.45-55.

Dash M. ve Das, A. (2009), "A CAMELS Analysis of the Indian Banking Industry", SSRN Papers, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm? abstract_id=1666900, s.1 (30.05.2015)

Demireli, E. (2010), "TOPSİS çok kriterli karar verme sistemi: Türkiye'deki kamu bankaları üzerine bir uygulama", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, s.101-112

Dinçer, H. ve Görener, A. (2011), 'Performans değerlendirmesinde AHP-VİKOR ve AHP-TOPSİS yaklaşımları: Hizmet sektöründe bir uygulama', *Mühendislik ve Fen Bilimleri Dergisi*, Sayı 29, s. 244-260

Drayer, R. vd. (1992), "Decision Support for Media Selection Using the Analytic Hierarchy Process", Journal of Advertising, Cilt 21, Sayı 1, s. 61

Duraj, B. ve Moci, E. (2015),"Banka'nın kârlılığına etkileyen faktörleri: Arnavutluk'ta ampirik bir çalışması", *Asian Economic and Financial Review*, 2015, Cilt 5, Sayı 3, s.483-494

Ertuğrul, İ. ve Karakaşoğlu, N. (2008), "Banka şube performanslarının VİKOR yöntemi ile değerlendirilmesi", *Endüstri Mühendisliği Dergisi*, Cilt 20, Sayı 1, s.19-28

Geylan, R. (1985),"Ticari Banka Yönetimi ve Türk Ticari Bankaların Temel Yönetim Sorunları", *Anadolu Üniversitesi Basımevi*, Eskişehir, s.3

Gremi, E. (2015), "Arnavut Bankacılık Sisteminde Rekabet ve Verimlilik", *The 3rd Global Virtual Conference Proceedings – Social Sciences: Economics and Business*, ISBN: 978-80-554-1003-6, s.45 – 49

Gülşen, A. (2008). "Banka Denetçileri Bankalara Mahsus Enformasyonu İfşa Etmeli midir?", *Maliye Dergisi*, Sayı:155, s.186 - 200, s.187

Günal, M. (2001), "Türk Bankacılık Sektörünün Sorunları ve Geleceği", Ankara, s.5

Hali, R. ve Baykara, V. (2012), "TOPSİS Yöntemi ile Katılım Bankalarının Etkinliği ve Verimliliği Üzerine Bir Uygulama", *Business and Economics Research Journal*, Cilt 3, Sayı 4, s.21-42

Hilbers, P. Krueger, R. ve Moretti, M. (2000), "New Tools for Assessing Financial System Soundness", *Finance and Development*, Vol. 37, No.3, s.1-6

Kandemir, T. ve Arıcı, N. (2013), ''Mevduat bankalarında CAMELS performans değerleme modeli üzerine karşılaştırmalı bir çalışma, Süleyman Demirel Üniversitesi *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 18, Sayı 1, s.61-87

Karsak, E.(2002), "Distance-Based Fuzzy MCMD Approach for Evaluating Flexible Manufacturing Systems Alternatives", *International Journal of Production Research*, Istanbul, s.3172.

Kaya, Y. (2001), "Türk Bankacılık Sektöründe CAMELS Analizi", *BDDK- MSPD Çalışma Raporları*, Sayı 6.

Kaya, Y. ve Kahraman, C. (2004), "Çok Amaçlı Karar Verme Yöntemlerinden TOPSIS ve ELECTRE Yöntemlerinin Karşılaştırılması", *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Enstitüsü*, İstanbul

Keçek, G. ve Yıldırım, E. (2010), "Kurumsal Kaynak Planlama Sisteminin Analitik hiyerarşi Süreci ile secimi: Otomotiv sektöründe bir uygulama", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, s.193-211, s.198

Kuruüzum, A. ve Atasan, N. (2001), "Analitik Hiyerarşi Yöntemi ve İşletmecilik Alanında Uygulamaları", *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, s.83 - 105, s.84

Levent, E. (2002), " Hava Kuvvetleri Komutanlığında Aday Seçiminde AHP ile Etkin KararVerme", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Naqellari, A. ve Pacukaj, S. ve Shahini, E. (2009), "Development Of The Banking Market In Albania", *European Journal of Sustainable Development* , Sayı 3, Cilt 3, s.329 - 344,

Omkarprasad, S. ve Kumar, S. (2006), "Analytic Hierarchy Process: An Overview of Applications", *European Journal of Operational Res*earch, Vol: 169, s.1

Ömürbek, N. ve diğerleri (2013),"Analitik Ağ Süreci ve TOPSIS Yöntemleri İle Bilim Dalı Seçimi", *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı 9, s.118 - 140, s.126

Parasız, I. (2011), "Türkiye'de ve Dünya'da Bankacılık", *Ezgi Kitabevi Yayınları*, s.136.

Saat, M. (2000), "Çok Amaçlı Karar Vermede Bir Yaklaşım: Analitik Hiyerarşi Yöntemi", *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Sayı: 2, s.149 - 162, s.150

Saaty, T. (1980), " How To Make A Decision: The Analytic Hierarchy Process", s.19 - 43

Saaty, T. (2001), "Deriving the AHP 1-9 Scale from First Principles", ISAHP, Berne, Switzerland, http://www.creativedecisions.net/papers , s.1 (23.04.2015)

Saaty, T. L. "The Analytic Hierarchy Process", *McGraw-Hill*, ABD, 1980, s.21.

Sahajwala, R. ve Bergh, P. (2000), "Supervisory Risk Assessment and Early Warning Systems", *Basel Committee on Banking Supervision Working Papers*, Basel, s.13

Sakarya, Ş. (2010), "CAMELS derecelendirme sistemine göre İMKB'deki yerli ve yabancı sermayeli bankaların karşılaştırmalı analizi", *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Prof. Dr. Alaeddin Yavaşça Özel Sayısı, s.7 - 21

Nişel S., Berber A., "Dönüşümsel Liderlik Perspektifinin Analitik Hiyerarşi Prosesi Tekniği İle Analizi", İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt 13, Sayı 1, s.7-30

Solak, S. (2010), "Türk Ticari Bankacılık Sektörünün 2001 Krizi öncesi ve sonrası Camels Analizi", Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi

Supçiler, A. ve Çapraz, O. (2011), "AHP-TOPSIS Yöntemine dayali tedarikçi secimi uygulmamasi", *Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, Sayı 13 (12. Uluslararası Ekonometri, Yöneylem Araştırması, İstatistik Sempozyumu Özel Sayısı), İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, s.1 - 22

Süleyman, T. (2009), "Bankacılık Sektöründe Hizmet Kalitesinin Değerlendirilmesi: Ahs-TOPSİS Yöntemi", *Bankacılar Dergisi*, Sayı 69, s.33 - 44

Triantaphyllou, E. (2000), "Multi – Criteria Decision Making Methods: A Comperative Study", *Kluwer Academic Publishers*, Dordrecht, 2000, s.3

Uygurtük, H. ve Korkmaz, T. (2012)," Finansal Performansın TOPSIS Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi ile Belirlemesi: Ana Metal Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi *İİBF Dergisi*, s.104-105

Uysal, M. (2010), "Türkiye'deki Mevduat Bankalarının Camels Performans Analizi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon

Varesi, L. (2015), "Parametrik olmayan yaklaşımı ile yabancı sermayeli bankaların verimliliğini ölçülmesi", *Journal of WEI Business and Economics*, Cilt 4, Sayı 1, s.28 - 53

Yaralıoğlu, K. (2001), "Performans Değerlemede Analitik Hiyerarşi Prosesi", Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,Cilt 16, Sayı 1, s.130

Yavuz, S. (2012), "Öğretmenlerin Otomobil Tercihlerinde Etkili Olan Faktörlerin Analitik Hiyerarşi Yöntemiyle Belirlenmesi", *Erzincan Üniversitesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 32, s. 32

Yolalan, R. (1996), "Türk Bankacılık Sektörü için Göreli Mali Performans Ölçümü", *TBB Bankacılar Dergisi*, Sayı 19.

Arnavut Bankalar Birliği - http://www.aab.al/en/ (Son erişim tarihi: 30.09.2015)

Arnavut Merkez Bankası - http://www.bankofalbania.org/ (30.09.2015)

Maliye Bakanlığı - http://www.financa.gov.al/ (30.09.2015)

İnternational Monetary Fund - http://www.imf.org/external/index.htm (30.09.2015)

Arnavut İstatistik Kurumu - http://www.instat.gov.al/al/home.aspx (30.09.2015)

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu - www.bddk.org.tr (30.09.2015)

Türk Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı - www.ekonomi.gov.tr/ (30.09.2015)

Dünya Bankası - www.worldbank.org/ (30.09.2015)

EKLER

EK 1: Arnavut Bankacılık Sektörün Aktifi ve Pasifi Haziran 2015

ARNAVUT BANKACILIK SEKTÖRÜN AKTİFİ VE PASİFİ															
Haziran 2015															
No.	BANKALAR (2.çeyreğe göre)	AKTİF								PASİF					
		Toplam varlıklar		Krediler		Menkul Değerler		Bankalardan alacaklar		Yükümlülükler		Mevduatlar		Özkaynaklar	
		LEK	%**	LEK	%	LEK	%	LEK	%	LEK	%	LEK	%	LEK	%
1	Alpha Bank Albania	75.023.028.484	5,6%	33.722.379.673	5,6%	25.050.194.731	5,95%	2.498.114.837	1,3%	63.420.674.352	5,2%	60.407.601.519	5,6%	11.602.354.132	7,5%
2	Banka Kombëtare Tregtare	336.787.987.965	25,0%	114.311.229.487	19,1%	147.126.972.015	34,97%	41.365.414.094	21,8%	303.147.711.489	24,9%	260.646.393.514	24,2%	33.640.276.476	21,9%
3	Credins Bank	144.208.086.795	10,7%	84.244.668.721	14,1%	19.708.924.131	4,68%	18.601.936.655	9,8%	128.216.774.715	10,6%	123.561.909.312	11,5%	11.124.951.667	7,2%
4	Credit Bank of Albania		0,0%		0,0%		0,00%		0,0%		0,0%		0,0%		0,0%
5	Credit Agricole	24.965.120.393	1,8%	14.904.570.448	2,5%	839.266.537	0,20%	-	0,0%	24.965.120.393	2,1%	20.134.218.001	1,9%	3.331.910.538	2,2%
6	Fibank Albania	17.806.805.363	1,3%	5.994.857.238	1,0%	7.812.537.049	1,86%	1.694.592.722	0,9%	16.176.345.196	1,3%	14.150.315.927	1,3%	1.630.460.167	1,1%
7	International Commercial Bank	9.387.145.521	0,7%	3.777.525.379	0,6%	3.425.819.122	0,81%	-	0,0%	7.764.195.483	0,6%	6.806.798.869	0,6%	1.622.950.189	1,1%
8	Intesa Sanpaolo Bank Albania	152.178.035.246	11,3%	45.047.181.827	7,5%	61.002.016.587	14,50%	37.176.214.009	19,6%	133.526.348.862	11,0%	117.550.046.488	10,9%	18.651.686.384	12,1%
9	NBG Bank Albania	41.047.010.000	3,0%	28.451.076.000	4,8%	7.257.632.000	1,72%	1.963.987.000	1,0%	41.047.010.000	3,4%	28.331.804.000	2,6%	8.146.347.000	5,3%
10	ProCredit Bank	36.548.448.594	2,7%	21.948.063.573	3,7%	2.639.260.993	0,63%	5.020.092.537	2,6%	31.552.968.563	2,6%	29.412.066.432	2,7%	4.995.480.032	3,2%
11	Raiffeisen Bank Albania	278.984.771.520	20,7%	129.899.163.074	21,7%	84.299.207.320	20,03%	71.775.716.542	37,8%	254.591.688.560	21,0%	234.264.133.863	21,7%	24.393.082.960	15,9%
12	Societe Generale Albania	71.546.342.553	5,3%	38.126.879.800	6,4%	20.511.991.938	4,87%	1.196.567.287	0,6%	71.546.342.553	5,9%	59.176.546.248	5,5%	8.412.759.968	5,5%
13	Tirana Bank	91.783.047.095	6,8%	42.626.076.056	7,1%	26.040.803.174	6,19%	3.020.964.898	1,6%	74.333.755.684	6,1%	69.032.744.352	6,4%	17.449.291.410	11,3%
14	Union Bank	36.144.289.417	2,7%	15.727.666.529	2,6%	13.194.032.291	3,14%	140.290.000	0,1%	33.133.761.338	2,7%	30.515.807.884	2,8%	3.010.528.079	2,0%
15	United Bank of Albania	6.829.072.960	0,5%	1.869.185.580	0,3%	730.870.530	0,17%	2.436.219.654	1,3%	5.300.814.397	0,4%	5.262.443.600	0,5%	1.528.258.563	1,0%
16	Veneto Banka	26.315.914.645	1,9%	17.919.646.664	3,0%	1.139.481.955	0,27%	2.812.862.507	1,5%	26.315.914.646	2,2%	19.698.055.392	1,8%	4.208.074.748	2,7%
TOPLAM		**1.349.555.106.552**	100,0%	**598.570.170.048**	100,0%	**420.779.010.374**	100,00%	**189.702.972.742**	100,0%	**1.215.039.426.231**	100,0%	**1.078.950.885.401**	100,0%	**153.748.412.315**	100,0%

Kaynak: Albanian Association of Banks, Statistics/ 2015/Unaudited Quarterly Reports/April-June, http://www.aab.al/en/statistics.php (30.07.2015)

EK 2: Arnavut Bankacılık Sektörün Aktifi ve Pasifi Aralık 2014

ARNAVUT BANKACILIK SEKTÖRÜN AKTİFİ VE PASİFİ															
Aralık 2014															
No.	BANKALAR*	AKTİF								PASİF					
		Toplam varlıklar		Krediler		Menkul Değerler		Bankalardan alacaklar		Yükümlülükler		Mevduatlar		Özkaynaklar	
	(4.çeyreğe göre)	LEK	%**	LEK	%	LEK	%	LEK	%	LEK	%	LEK	%	LEK	%
1	Alpha Bank Albania	78.999.569.998	5,9%	35.793.776.927	6,1%	34.200.364.630	7,86%	3.402.768.352	1,8%	68.050.964.113	5,6%	65.480.085.089	6,1%	10.948.605.885	7,1%
2	Banka Kombëtare Tregtare	317.184.471.298	23,7%	106.042.510.773	18,0%	140.630.416.948	32,32%	36.024.996.145	19,2%	288.764.745.009	23,9%	246.686.571.641	22,9%	28.419.726.289	18,5%
3	Credins Bank	131.973.087.353	9,9%	79.912.780.327	13,5%	15.454.142.537	3,55%	16.785.403.566	9,0%	121.665.124.782	10,1%	111.846.768.494	10,4%	10.307.962.930	6,7%
4	Credit Bank of Albania	1.949.797.626	0,1%	282.313.500	0,0%	102.922.864	0,02%	1.394.586.903	0,7%	1.949.797.626	0,2%	572.873.536	0,1%	1.111.302.768	0,7%
5	Credit Agricole	26.813.262.548	2,0%	17.664.422.385	3,0%	1.147.308.224	0,26%	2.166.584.376	1,2%	26.813.262.548	2,2%	20.631.331.666	1,9%	3.996.522.752	2,6%
6	Fibank Albania	15.948.617.091	1,2%	5.869.703.514	1,0%	5.134.370.608	1,18%	2.872.821.216	1,5%	14.452.556.593	1,2%	14.305.613.503	1,3%	1.496.060.498	1,0%
7	International Commercial Bank	8.930.278.000	0,7%	3.258.574.698	0,6%	3.553.504.888	0,82%	196.196.000	0,1%	7.322.074.000	0,6%	6.486.956.000	0,6%	1.608.204.000	1,0%
8	Intesa Sanpaolo Bank Albania	157.818.578.796	11,8%	47.188.236.966	8,0%	61.278.982.228	14,08%	40.233.989.634	21,5%	138.534.953.115	11,5%	121.279.675.316	11,3%	19.283.625.681	12,5%
9	NBG Bank Albania	44.349.728.000	3,3%	27.517.254.000	4,7%	8.515.350.000	1,96%	6.199.170.000	3,3%	44.349.728.000	3,7%	33.070.049.000	3,1%	8.106.364.000	5,3%
10	ProCredit Bank	36.803.466.587	2,8%	21.694.151.026	3,7%	3.301.693.563	0,76%	4.648.731.536	2,5%	31.959.963.576	2,6%	29.694.407.610	2,8%	4.843.503.012	3,1%
11	Raiffeisen Bank Albania	275.266.640.854	20,6%	125.499.493.414	21,3%	94.918.721.836	21,82%	58.166.448.765	31,1%	246.035.513.730	20,3%	233.869.236.023	21,7%	29.231.127.124	19,0%
12	Societe Generale Albania	71.583.087.767	5,3%	38.976.079.144	6,6%	20.514.692.758	4,71%	1.187.750.810	0,6%	71.583.087.767	5,9%	58.899.592.011	5,5%	8.182.930.357	5,3%
13	Tirana Bank	101.942.675.091	7,6%	46.299.985.267	7,8%	31.151.964.097	7,16%	8.213.103.661	4,4%	84.055.778.600	6,9%	78.285.725.280	7,3%	17.886.890.082	11,6%
14	Union Bank	35.414.741.319	2,6%	15.072.814.939	2,6%	12.100.414.738	2,78%	596.546.000	0,3%	32.541.557.098	2,7%	29.943.381.444	2,8%	2.873.184.221	1,9%
15	United Bank of Albania	6.267.161.720	0,5%	1.599.200.421	0,3%	955.604.468	0,22%	973.393.838	0,5%	4.793.726.512	0,4%	4.771.432.609	0,4%	1.473.435.208	1,0%
16	Veneto Banka	26.909.898.448	2,0%	17.269.403.701	2,9%	2.142.058.008	0,49%	4.203.966.762	2,2%	26.909.898.450	2,2%	21.929.694.233	2,0%	4.072.383.416	2,6%
TOPLAM		**1.338.155.062.496**	100%	**589.940.701.002**	100%	**435.102.512.395**	100%	**187.266.457.563**	100%	**1.209.782.731.519**	100%	**1.077.753.393.454**	100%	**153.841.828.223**	100%

Kaynak: Albanian Association of Banks, Statistics/ 2014/Unaudited Quarterly Reports/October December, http://www.aab.al/en/statistics.php (30.07.2015)

EK 3: Arnavut Bankacılık Sektörün Aktifi ve Pasifi Aralık 2013

ARNAVUT BANKACILIK SEKTÖRÜN AKTİFİ VE PASİFİ															
Aralık 2013															
No.	BANKALAR (4.çeyreğe göre)	AKTİF								PASİF					
		Toplam varlıklar		Krediler		Menkul Değerler		Bankalardan alacaklar		Yükümlülükler		Mevduatlar		Özkaynaklar	
		LEK	%**	LEK	%	LEK	%	LEK	%	LEK	%	LEK	%	LEK	%
1	Alpha Bank Albania	81.815.576.769	6,4%	34.709.045.546	6,2%	29.766.620.803	7,52%	7.652.964.670	3,9%	70.254.671.481	6,1%	67.500.602.573	6,5%	11.560.905.287	7,8%
2	Banka Kombëtare Tregtare	272.543.135.585	21,3%	90.268.578.168	16,1%	117.308.022.770	29,65%	32.893.725.180	16,7%	250.646.714.032	21,7%	219.433.473.260	21,3%	21.896.421.553	14,8%
3	Credins Bank	107.965.307.225	8,4%	67.469.849.196	12,0%	6.636.908.768	1,68%	15.039.467.168	7,6%	94.731.810.155	8,2%	91.965.129.083	8,9%	10.146.154.702	6,9%
5	Credit Agricole	30.510.552.156	2,4%	21.269.110.095	3,8%	983.609.058	0,25%	4.094.594.773	2,1%	30.510.552.156	2,6%	19.025.665.904	1,8%	4.412.010.825	3,0%
4	Credit Bank of Albania	1.762.794.807	0,1%	249.556.950	0,0%	106.792.245	0,03%	1.223.535.284	0,6%	1.767.210.383	0,2%	513.042.489	0,0%	1.014.128.920	0,7%
6	Fibank Albania	17.063.366.602	1,3%	6.508.548.500	1,2%	4.767.107.234	1,20%	3.955.771.106	2,0%	15.653.097.209	1,4%	15.406.564.174	1,5%	1.410.269.393	1,0%
7	International Commercial Bank	9.189.235.000	0,7%	2.842.526.863	0,5%	3.942.338.782	1,00%	244.248.255	0,1%	7.618.738.000	0,7%	6.820.555.141	0,7%	1.570.497.000	1,1%
8	Intesa Sanpaolo Bank Albania	149.399.151.563	11,7%	50.912.099.507	9,1%	58.526.165.440	14,79%	32.108.817.155	16,3%	131.399.639.815	11,4%	114.700.815.556	11,1%	17.999.511.747	12,2%
9	NBG Bank Albania	44.352.871.000	3,5%	24.369.812.000	4,3%	7.808.708.000	1,97%	6.353.945.000	3,2%	44.352.871.000	3,8%	33.625.230.000	3,3%	8.054.318.000	5,4%
10	ProCredit Bank	40.711.371.134	3,2%	23.006.420.117	4,1%	4.992.643.960	1,26%	5.023.982.647	2,6%	36.003.035.533	3,1%	32.442.105.635	3,1%	4.708.335.602	3,2%
11	Raiffeisen Bank Albania	290.561.006.130	22,7%	127.997.174.339	22,8%	109.766.059.776	27,74%	56.656.781.897	28,8%	260.742.958.476	22,6%	246.385.358.871	23,9%	29.818.047.654	20,2%
12	Societe Generale Albania	69.994.654.152	5,5%	37.620.752.701	6,7%	17.536.082.222	4,43%	1.711.388.347	0,9%	69.994.654.152	6,1%	56.688.821.885	5,5%	7.937.980.695	5,4%
13	Tirana Bank	101.580.177.554	7,9%	43.995.363.369	7,8%	20.789.132.099	5,25%	22.870.940.569	11,6%	82.822.550.458	7,2%	78.630.714.380	7,6%	18.757.627.096	12,7%
14	Union Bank	32.675.591.248	2,6%	14.246.270.808	2,5%	10.281.224.014	2,60%	850.180.000	0,4%	30.111.105.447	2,6%	27.235.990.220	2,6%	2.564.485.801	1,7%
15	United Bank of Albania	6.203.735.670	0,5%	1.489.724.710	0,3%	719.194.043	0,18%	1.943.154.569	1,0%	4.759.340.390	0,4%	4.728.286.620	0,5%	1.444.395.280	1,0%
16	Veneto Banka	22.517.293.405	1,8%	14.016.670.667	2,5%	1.768.266.560	0,45%	4.096.866.600	2,1%	22.517.293.405	2,0%	16.969.473.530	1,6%	4.602.931.245	3,1%
	TOPLAM	**1.278.845.820.000**	**100%**	**560.971.503.537**	**100%**	**395.698.875.775**	**100%**	**196.720.363.218**	**100%**	**1.153.886.242.092**	**100%**	**1.032.071.829.320**	**100%**	**147.898.020.800**	**100%**

Kaynak: Albanian Association of Banks, Statistics/ 2013/Unaudited Quarterly Reports/October December, http://www.aab.al/en/statistics.php (30.07.2015)

EK 4: Bankacılık Sektörün Karlılığı & Performansı Haziran 2015

No.	BANKALAR (2.çeyreğe göre)	KARLILIK & PERFORMANS Haziran 2015						
		Net Karı (LEK)			Aktif Kârlılığı-ROA	Özkaynak Kârlılığı-ROE	Çalışanların sayısı	Şubelerin sayısı
		Aralık 2014	Birikimli	%	%	%		
1	Alpha Bank Albania	(165.437.852)	100.223.211	1,5%	-0,88%	-5,60%	413	40
2	Banka Kombëtare Tregtare	481.011.533	3.068.128.213	45,8%	0,57%	5,75%	1301	88
3	Credins Bank	137.987.947	423.058.119	6,3%	0,38%	5,02%	690	52
4	Credit Bank of Albania			0,0%				
5	Credit Agricole	(791.024.634)	(960.809.205)	-14,3%	-12,71%	-79,61%	240	19
6	Fibank Albania	69.298.488	158.179.469	2,4%	1,56%	17,63%	126	10
7	International Commercial Bank	(51.317.947)	14.746.515	0,2%	-2,19%	-12,26%	85	6
8	Intesa Sanpaolo Bank Albania	702.890.566	1.419.097.870	21,2%	1,85%	15,62%	558	32
9	NBG Bank Albania	70.410.000	92.407.000	1,4%	0,69%	3,46%	294	27
10	ProCredit Bank	123.083.755	149.227.346	2,2%	1,35%	10,11%	327	22
11	Raiffeisen Bank Albania	440.159.781	2.108.355.081	31,5%	0,63%	6,49%	1396	89
12	Societe Generale Albania	(12.357.415)	272.435.196	4,1%	-0,07%	-0,59%	406	39
13	Tirana Bank	(412.345.653)	(481.553.804)	-7,2%	-1,80%	-9,24%	422	39
14	Union Bank	31.784.104	137.343.859	2,1%	0,35%	4,19%	332	30
15	United Bank of Albania	(39.931.817)	59.038.908	0,9%	-2,35%	-10,04%	73	6
16	Veneto Banka	85.933.302	137.981.881	2,1%	1,31%	8,34%	132	15
	TOPLAM	**670.144.160**	**6.697.859.660**	100%			**6.795**	**514**

EK 5: Bankacılık sektörün karlılığı & performansı Aralık 2014

No.	BANKALAR (4.çeyreğe göre)	KARLILIK & PERFORMANS Aralık 2014						
		Net Karı (LEK)			Aktif Kârlılığı-ROA	Özkaynak Kârlılığı- ROE	Çalışanların sayısı	Şubelerin sayısı
		Aralık 2014	Birikimli	%	%	%		
1	Alpha Bank Albania	104.222.977	385.742.693	3,2%	0,53%	3,72%	405	40
2	Banka Kombëtare Tregtare	1.669.723.056	5.062.157.192	41,6%	2,11%	25,10%	1.287	88
3	Credins Bank	255.743.801	518.437.391	4,3%	0,78%	10,17%	654	49
4	Credit Bank of Albania	34.872.813	97.173.848	0,8%	7,17%	12,96%	28	2
5	Credit Agricole	(318.184.709)	(565.094.740)	-4,6%	-4,76%	-30,03%	248	20
6	Fibank Albania	(115.803.872)	97.492.440	0,8%	-2,91%	-28,67%	122	9
7	International Commercial Bank	(11.358.827)	37.706.889	0,3%	-0,51%	-2,81%	85	6
8	Intesa Sanpaolo Bank Albania	46.413.789	2.054.916.533	16,9%	0,12%	0,96%	566	32
9	NBG Bank Albania	96.563.000	173.188.000	1,4%	0,87%	4,81%	284	27
10	ProCredit Bank	78.259.387	167.400.378	1,4%	0,85%	6,57%	341	25
11	Raiffeisen Bank Albania	823.181.560	4.710.711.049	38,7%	1,20%	11,29%	1.403	90
12	Societe Generale Albania	319.828.625	476.999.760	3,9%	1,79%	16,14%	400	42
13	Tirana Bank	105.886.329	(757.240.714)	-6,2%	0,42%	2,38%	448	47
14	Union Bank	191.385.001	210.509.565	1,7%	2,17%	28,55%	317	29
15	United Bank of Albania	(69.930.198)	29.040.527	0,2%	-4,48%	-18,12%	72	6
16	Veneto Banka	(575.241.895)	(516.665.556)	-4,2%	-8,57%	-49,49%	134	15
	TOPLAM	**2.635.560.836**	**12.182.475.255**	100%			**6.794**	**527**

EK 6: Bankacılık Sektörün Karlılığı & Performansı Aralık 2013

No.	BANKALAR (4.çeyreğe göre)	KARLILIK & PERFORMANS Aralık 2013						
		Net Karı (LEK)			Aktif Kârlılığı-ROA	Özkaynak Kârlılığı- ROE	Çalışanların sayısı	Şubelerin sayısı
		Aralık 2013	Birikimli	in %	%	%		
1	Alpha Bank Albania	945.595.936	208.995.110	2,4%	4,64%	8,62%	395	42
2	Banka Kombëtare Tregtare	1.108.365.369	4.005.614.454	45,4%	1,63%	20,73%	1.161	84
3	Credins Bank	182.460.095	608.271.460	6,9%	0,68%	7,55%	619	46
4	Credit Bank of Albania	(52.767.213)	(114.019.765)	-1,3%	-12,01%	-39,57%	29	2
5	Credit Agricole	(93.868.004)	(430.787.600)	-4,9%	-1,23%	-8,33%	259	20
6	Fibank Albania	25.772.511	118.394.104	1,3%	0,61%	7,44%	122	9
7	International Commercial Bank	33.499.241	47.638.000	0,5%	1,46%	8,91%	85	7
8	Intesa Sanpaolo Bank Albania	(362.257.240)	981.817.495	11,1%	-0,97%	-7,90%	533	31
9	NBG Bank Albania	(98.584.000)	84.358.000	1,0%	-0,89%	-4,84%	265	27
10	ProCredit Bank	36.301.539	(153.094.871)	-1,7%	0,36%	3,10%	452	30
11	Raiffeisen Bank Albania	218.626.230	4.455.760.716	50,5%	0,30%	2,95%	1.417	102
12	Societe Generale Albania	(50.895.601)	457.412.220	5,2%	-0,29%	-2,56%	399	43
13	Tirana Bank	(927.860.764)	(1.523.218.587)	-17,3%	-3,66%	-18,87%	466	56
14	Union Bank	(62.608.702)	60.448.284	0,7%	-0,77%	-9,61%	306	29
15	United Bank of Albania	(71.924.806)	(60.813.736)	-0,7%	-4,65%	-18,97%	75	6
16	Veneto Banka	(56.117.418)	75.659.536	0,9%	-1,00%	-4,81%	125	15
	TOPLAM	**773.737.172**	**8.822.434.819**	100%			**6.708**	**549**

Kaynak: Albanian Association of Banks, Statistics**,** http://www.aab.al/en/ (30.07.2015)

EK 7: Referans Değer Hesabı 2013

2013	Referans Değer Hesabı																			
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
Alpha Bank Albania	0,72	0,99	0,81	2,23	0,43	0,81	0,85	0,68	-0,01	0,94	0,09	0,09	0,48	-0,01	0,90	-0,07	-0,04	0,86	1,32	1,04
Banka Kombëtare Tregtare	0,82	1,06	1,53	0,27	1,19	0,71	0,72	1,33	12,40	4,72	13,12	13,12	6,72	12,16	1,81	5,96	6,02	1,22	1,38	0,70
Credins Bank	0,82	1,05	1,33	0,67	1,17	1,27	1,37	0,57	0,16	0,93	0,07	0,08	0,91	0,15	0,90	1,04	0,89	0,89	0,62	1,30
Credit Agricole	0,93	0,98	0,79	2,17	1,12	1,56	1,24	1,34	-0,61	0,52	0,05	0,04	0,55	-0,56	0,92	-5,20	-2,85	0,77	0,34	0,98
Fibank Albania	0,99	1,05	1,48	0,49	1,02	0,73	0,83	1,06	0,36	0,54	0,06	0,06	0,46	0,34	1,01	2,93	2,70	1,09	0,77	0,08
International Commercial Bank	1,73	0,95	0,65	0,66	0,49	0,72	0,68	1,41	0,21	0,48	0,04	0,04	0,26	0,18	0,90	2,04	0,96	1,44	1,44	0,98
Intesa Sanpaolo Bank Albania	1,18	1,00	0,90	1,38	1,33	0,65	0,68	0,72	0,67	1,10	0,11	0,11	0,89	0,82	1,06	2,77	1,72	1,53	1,35	0,69
NBG Bank Albania	1,02	0,94	0,60	1,53	1,10	1,26	1,22	1,26	0,12	0,50	0,07	0,06	0,58	0,08	1,09	0,75	0,32	0,60	0,76	0,94
ProCredit Bank	0,80	1,02	1,02	0,53	1,52	1,22	1,25	1,14	-0,14	0,56	0,04	0,04	0,49	-0,14	0,76	-1,58	-1,12	1,28	0,91	1,74
Raiffeisen Bank Albania	1,23	1,03	1,15	0,67	1,65	0,81	0,87	0,81	1,20	0,90	0,08	0,09	0,73	1,18	1,28	5,79	4,62	1,29	1,32	0,92
Societe Generale Albania	0,79	1,02	1,06	0,36	0,87	1,14	1,18	1,00	0,37	0,69	0,07	0,07	0,57	0,25	1,01	2,35	1,64	0,83	0,88	0,63
Tirana Bank	0,91	0,93	0,58	1,43	0,99	0,85	0,84	0,56	-1,02	0,95	0,09	0,09	0,46	-0,64	0,52	-4,98	-2,24	0,58	0,96	1,29
Union Bank	0,73	1,06	1,57	0,66	0,85	0,86	0,91	1,01	0,07	0,46	0,04	0,05	0,30	0,05	0,89	0,76	0,76	0,97	1,19	0,98
Veneto Banka	1,32	0,91	0,52	0,94	0,28	1,42	1,36	1,10	0,22	0,70	0,07	0,07	0,59	0,13	0,95	1,44	0,60	0,66	0,75	1,72

EK 8: Referans Değer Hesabı 2012

2012	Referans Değer Hesabı																			
Bankalar	S1	LE1	LE2	A1	A2	A3	A4	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	P1	P2	P3	P6	L11	L12
Alpha Bank Albania	0,77	0,98	0,78	2,73	0,32	0,82	0,88	0,71	0,04	0,91	0,09	0,10	0,54	0,03	0,83	0,15	0,09	0,92	1,25	0,77
Banka Kombëtare Tregtare	0,91	1,06	1,58	0,36	0,83	0,69	0,73	1,30	11,31	4,69	13,07	13,09	6,61	11,31	1,59	4,17	4,86	1,13	1,35	0,82
Credins Bank	0,90	1,04	1,27	0,63	1,27	1,22	1,35	0,54	0,43	0,98	0,07	0,07	0,85	0,43	0,95	2,15	2,06	1,03	0,53	1,06
Credit Agricole	1,06	0,98	0,77	2,00	1,29	1,73	1,19	1,21	-1,13	0,60	0,06	0,04	0,62	-1,05	1,02	-6,04	-3,94	0,90	0,37	1,30
Fibank Albania	1,05	1,04	1,32	0,37	1,12	0,73	0,86	1,24	0,37	0,47	0,06	0,06	0,38	0,30	1,01	2,47	2,08	0,94	0,70	0,18
International Commercial Bank	1,97	0,95	0,66	0,78	0,60	0,65	0,67	1,34	0,09	0,42	0,04	0,04	0,23	0,08	0,85	0,69	0,37	1,34	1,63	1,13
Intesa Sanpaolo Bank Albania	1,30	1,00	0,90	1,40	1,08	0,62	0,67	0,61	0,61	1,24	0,11	0,11	0,91	0,78	0,96	1,75	1,29	1,58	1,55	1,02
NBG Bank Albania	0,99	0,93	0,58	1,66	1,11	1,29	1,25	1,12	0,12	0,62	0,08	0,07	0,62	0,08	1,07	0,49	0,24	0,59	0,73	0,95
ProCredit Bank	0,86	1,02	1,09	0,56	1,20	1,08	1,13	1,10	0,04	0,50	0,03	0,03	0,40	0,05	0,84	0,42	0,35	1,39	0,87	1,59
Raiffeisen Bank Albania	1,00	1,04	1,25	0,46	2,58	0,66	0,78	0,99	1,51	0,79	0,10	0,11	0,78	1,57	1,35	4,68	4,45	1,17	1,46	0,90
Societe Generale Albania	0,85	1,01	1,01	0,40	0,81	1,02	1,10	1,01	0,47	0,67	0,07	0,08	0,51	0,31	0,98	2,11	1,68	0,82	0,90	0,51
Tirana Bank	0,47	0,95	0,66	1,44	0,58	1,05	1,03	0,50	-0,18	0,99	0,10	0,09	0,58	-0,11	0,77	-0,59	-0,30	0,76	0,91	1,28
Union Bank	0,80	1,05	1,50	0,67	0,73	0,83	0,93	1,10	0,02	0,46	0,05	0,05	0,29	0,01	0,82	0,13	0,13	0,84	1,18	0,81
Veneto Banka	1,08	0,94	0,62	0,54	0,47	1,60	1,43	1,23	0,30	0,67	0,08	0,06	0,67	0,20	0,95	1,42	0,64	0,59	0,58	1,68

EK 9: Referans Değer Hesabı 2011

2011	Referans Değer Hesabı																			
Bankalar	S1	LE1	LE2	A1	A2	A3	A4	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	P1	P2	P3	P6	L11	L12
Alpha Bank Albania	0,86	1,00	0,90	2,77	0,25	0,86	0,99	0,55	-0,54	1,17	0,11	0,10	0,57	-0,34	0,60	-1,52	-1,09	0,78	1,10	0,87
Banka Kombëtare Tregtare	0,74	1,06	1,66	0,31	0,96	0,67	0,79	1,27	9,90	5,01	12,93	13,03	6,41	9,51	1,49	3,17	3,67	1,13	1,38	0,91
Credins Bank	0,80	1,04	1,34	0,60	0,79	1,12	1,33	0,66	1,00	0,78	0,08	0,08	0,88	0,97	1,17	3,87	4,08	0,93	0,53	1,07
Credit Agricole	0,74	1,00	0,93	2,37	0,94	2,20	1,22	1,08	-1,16	0,68	0,07	0,03	0,62	-0,97	0,76	-4,65	-3,19	0,75	0,30	1,34
Fibank Albania	1,15	1,00	0,92	0,51	1,13	0,73	0,85	1,04	-0,23	0,58	0,05	0,05	0,30	-0,21	0,62	-1,57	-1,05	1,04	0,75	0,14
International Commercial Bank	2,07	0,96	0,67	0,80	0,88	0,53	0,52	1,05	0,13	0,50	0,06	0,05	0,19	0,10	0,84	0,69	0,33	1,58	1,83	1,18
Intesa Sanpaolo Bank Albania	1,10	1,02	1,05	1,20	1,10	0,60	0,70	0,97	1,62	0,81	0,13	0,13	1,01	2,06	1,36	3,58	2,90	1,39	1,50	0,62
NBG Bank Albania	0,86	0,95	0,64	1,63	1,06	1,27	1,28	1,34	0,20	0,58	0,09	0,08	0,71	0,14	1,27	0,60	0,34	0,66	0,56	1,16
ProCredit Bank	0,80	1,02	1,08	0,28	1,89	1,02	1,14	1,05	0,16	0,47	0,03	0,03	0,39	0,18	0,86	1,27	1,07	1,36	0,84	1,14
Raiffeisen Bank Albania	0,87	1,04	1,32	0,82	1,64	0,61	0,73	0,97	1,72	0,71	0,12	0,13	0,79	1,78	1,54	4,27	3,98	1,32	1,62	0,65
Societe Generale Albania	0,80	1,02	1,11	0,77	0,51	0,87	1,01	1,06	0,29	0,64	0,09	0,08	0,47	0,19	0,93	1,06	0,86	0,82	1,03	0,61
Tirana Bank	1,01	0,94	0,61	0,85	1,57	1,07	1,11	0,61	0,58	0,92	0,11	0,10	0,65	0,35	0,92	1,50	0,82	0,85	0,80	0,93
Union Bank	0,79	1,04	1,30	0,70	0,67	0,79	0,92	1,24	0,16	0,41	0,05	0,05	0,26	0,11	0,87	0,99	0,96	0,85	1,14	0,97
Veneto Banka	1,41	0,89	0,47	0,57	0,60	1,66	1,41	1,12	0,19	0,75	0,09	0,06	0,74	0,13	0,75	0,75	0,32	0,55	0,63	2,41

EK 10: Endeks Değer 2013

2013	Endeks Değer																		
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
Alpha Bank Albania	72	99	81	223	43	81	85	68	-1	94	9	9	48	-1	90	-7	-4	86	132	104
Banka Kombëtare Tregtare	82	106	153	27	119	71	72	133	1240	472	1312	1312	672	1216	181	596	602	122	138	70
Credins Bank	82	105	133	67	117	127	137	57	16	93	7	8	91	15	90	104	89	89	62	130
Credit Agricole	93	98	79	217	112	156	124	134	-61	52	5	4	55	-56	92	-520	-285	77	34	98
Fibank Albania	99	105	148	49	102	73	83	106	36	54	6	6	46	34	101	293	270	109	77	8
International Commercial Bank	173	95	65	66	49	72	68	141	21	48	4	4	26	18	90	204	96	144	144	98
Intesa Sanpaolo Bank Albania	118	100	90	138	133	65	68	72	67	110	11	11	89	82	106	277	172	153	135	69
NBG Bank Albania	102	94	60	153	110	126	122	126	12	50	7	6	58	8	109	75	32	60	76	94
ProCredit Bank	80	102	102	53	152	122	125	114	-14	56	4	4	49	-14	76	-158	-112	128	91	174
Raiffeisen Bank Albania	123	103	115	67	165	81	87	81	120	90	8	9	73	118	128	579	462	129	132	92
Societe Generale Albania	79	102	106	36	87	114	118	100	37	69	7	7	57	25	101	235	164	83	88	63
Tirana Bank	91	93	58	143	99	85	84	56	-102	95	9	9	46	-64	52	-498	-224	58	96	129
Union Bank	73	106	157	66	85	86	91	101	7	46	4	5	30	5	89	76	76	97	119	98
Veneto Banka	132	91	52	94	28	142	136	110	22	70	7	7	59	13	95	144	60	66	75	172

EK 11: Endeks Değer 2012

2012	Endeks Değer																		
Bankalar	S1	LE1	LE2	A1	A2	A3	A4	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	P1	P2	P3	P6	L11	L12
Alpha Bank Albania	77	98	78	273	32	82	88	71	4	91	9	10	54	3	83	15	9	92	125	77
Banka Kombëtare Tregtare	91	106	158	36	83	69	73	130	1131	469	1307	1309	661	1131	159	417	486	113	135	82
Credins Bank	90	104	127	63	127	122	135	54	43	98	7	7	85	43	95	215	206	103	53	106
Credit Agricole	106	98	77	200	129	173	119	121	-113	60	6	4	62	-105	102	-604	-394	90	37	130
Fibank Albania	105	104	132	37	112	73	86	124	37	47	6	6	38	30	101	247	208	94	70	18
International Commercial Bank	197	95	66	78	60	65	67	134	9	42	4	4	23	8	85	69	37	134	163	113
Intesa Sanpaolo Bank Albania	130	100	90	140	108	62	67	61	61	124	11	11	91	78	96	175	129	158	155	102
NBG Bank Albania	99	93	58	166	111	129	125	112	12	62	8	7	62	8	107	49	24	59	73	95
ProCredit Bank	86	102	109	56	120	108	113	110	4	50	3	3	40	5	84	42	35	139	87	159
Raiffeisen Bank Albania	100	104	125	46	258	66	78	99	151	79	10	11	78	157	135	468	445	117	146	90
Societe Generale Albania	85	101	101	40	81	102	110	101	47	67	7	8	51	31	98	211	168	82	90	51
Tirana Bank	47	95	66	144	58	105	103	50	-18	99	10	9	58	-11	77	-59	-30	76	91	128
Union Bank	80	105	150	67	73	83	93	110	2	46	5	5	29	1	82	13	13	84	118	81
Veneto Banka	108	94	62	54	47	160	143	123	30	67	8	6	67	20	95	142	64	59	58	168

EK 12: Endeks Değer 2011

2011	Endeks Değer																		
Bankalar	S1	LE1	LE2	A1	A2	A3	A4	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	P1	P2	P3	P6	L11	L12
Alpha Bank Albania	86	100	90	277	25	86	99	55	-54	117	11	10	57	-34	60	-152	-109	78	110	87
Banka Kombëtare Tregtare	74	106	166	31	96	67	79	127	990	501	1293	1303	641	951	149	317	367	113	138	91
Credins Bank	80	104	134	60	79	112	133	66	100	78	8	8	88	97	117	387	408	93	53	107
Credit Agricole	74	100	93	237	94	220	122	108	-116	68	7	3	62	-97	76	-465	-319	75	30	134
Fibank Albania	115	100	92	51	113	73	85	104	-23	58	5	5	30	-21	62	-157	-105	104	75	14
International Commercial Bank	207	96	67	80	88	53	52	105	13	50	6	5	19	10	84	69	33	158	183	118
Intesa Sanpaolo Bank Albania	110	102	105	120	110	60	70	97	162	81	13	13	101	206	136	358	290	139	150	62
NBG Bank Albania	86	95	64	163	106	127	128	134	20	58	9	8	71	14	127	60	34	66	56	116
ProCredit Bank	80	102	108	28	189	102	114	105	16	47	3	3	39	18	86	127	107	136	84	114
Raiffeisen Bank Albania	87	104	132	82	164	61	73	97	172	71	12	13	79	178	154	427	398	132	162	65
Societe Generale Albania	80	102	111	77	51	87	101	106	29	64	9	8	47	19	93	106	86	82	103	61
Tirana Bank	101	94	61	65	157	107	111	61	58	92	11	10	65	35	92	150	82	85	80	93
Union Bank	79	104	130	70	67	79	92	124	16	41	5	5	26	11	87	99	96	85	114	97
Veneto Banka	141	89	47	57	60	166	141	112	19	75	9	6	74	13	75	75	32	55	63	241

EK 13: Sapma Değeri 2013

2013	Sapma Değeri																				
	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2	
Alpha Bank Albania	-28	-1	-19	-123	-57	-19	-15	32	-101	6	-91	-91	-52	-101	-10	-107	-104	-14	32	4	
Banka Kombëtare Tregtare	-18	6	53	73	19	-29	-28	-33	1140	-372	1212	1212	572	1116	81	496	502	22	38	-30	
Credins Bank	-18	5	33	33	17	27	37	43	-84	7	-93	-92	-9	-85	-10	4	-11	-11	-38	30	
Credit Agricole	-7	-2	-21	-117	12	56	24	-34	-161	48	-95	-96	-45	-156	-8	-620	-385	-23	-66	-2	
Fibank Albania	-1	5	48	51	2	-27	-17	-6	-64	46	-94	-94	-54	-66	1	193	170	9	-23	-92	
International Commercial Bank	73	-5	-35	34	-51	-28	-32	-41	-79	52	-96	-96	-74	-82	-10	104	-4	44	44	-2	
Intesa Sanpaolo Bank Albania	18	0	-10	-38	33	-35	-32	28	-33	-10	-89	-89	-11	-18	6	177	72	53	35	-31	
NBG Bank Albania	2	-6	-40	-53	10	26	22	-26	-88	50	-93	-94	-42	-92	9	-25	-68	-40	-24	-6	
ProCredit Bank	-20	2	2	47	52	22	25	-14	-114	44	-96	-96	-51	-114	-24	-258	-212	28	-9	74	
Raiffeisen Bank Albania	23	3	15	33	65	-19	-13	19	20	10	-92	-91	-27	18	28	479	362	29	32	-8	
Societe Generale Albania	-21	2	6	64	-13	14	18	0	-63	31	-93	-93	-43	-75	1	135	64	-17	-12	-37	
Tirana Bank	-9	-7	-42	-43	-1	-15	-16	44	-202	5	-91	-91	-54	-164	-48	-598	-324	-42	-4	29	
Union Bank	-27	6	57	34	-15	-14	-9	-1	-93	54	-96	-95	-70	-95	-11	-24	-24	-3	19	-2	
Veneto Banka	32	-9	-48	6	-72	42	36	-10	-78	30	-93	-93	-41	-87	-5	44	-40	-34	-25	72	
Ağırlıkları	3.00%	0.60%	1.10%	20.20%	9.30%	5.90%	2.50%	1.50%	2.80%	2.40%	6.90%	3.70%	7.80%	4.60%	1.40%	1.90%	0.70%	3.70%	5.00%	15.00%	

EK 14: Sapma Değeri 2012

2012	Sapma Değeri																				
	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bankalar	S1	LE1	LE2	A1	A2	A3	A4	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	P1	P2	P3	P6	L11	L12	
Alpha Bank Albania	-23	-2	-22	-173	-68	-18	-12	29	-96	9	-91	-90	-46	-97	-17	-85	-91	-8	25	-23	
Banka Kombëtare Tregtare	-9	6	58	64	-17	-31	-27	-30	1031	-369	1207	1209	561	1031	59	317	386	13	35	-18	
Credins Bank	-10	4	27	37	27	22	35	46	-57	2	-93	-93	-15	-57	-5	115	106	3	-47	6	
Credit Agricole	6	-2	-23	-100	29	73	19	-21	-213	40	-94	-96	-38	-205	2	-704	-494	-10	-63	30	
Fibank Albania	5	4	32	63	12	-27	-14	-24	-63	53	-94	-94	-62	-70	1	147	108	-6	-30	-82	
International Commercial Bank	97	-5	-34	22	-40	-35	-33	-34	-91	58	-96	-96	-77	-92	-15	-31	-63	34	63	13	
Intesa Sanpaolo Bank Albania	30	0	-10	-40	8	-38	-33	39	-39	-24	-89	-89	-9	-22	-4	75	29	58	55	2	
NBG Bank Albania	-1	-7	-42	-66	11	29	25	-12	-88	38	-92	-93	-38	-92	7	-51	-76	-41	-27	-5	
ProCredit Bank	-14	2	9	44	20	8	13	-10	-96	50	-97	-97	-60	-95	-16	-58	-65	39	-13	59	
Raiffeisen Bank Albania	0	4	25	54	158	-34	-22	1	51	21	-90	-89	-22	57	35	368	345	17	46	-10	
Societe Generale Albania	-15	1	1	60	-19	2	10	-1	-53	33	-93	-92	-49	-69	-2	111	68	-18	-10	-49	
Tirana Bank	-53	-5	-34	-44	-42	5	3	50	-118	1	-90	-91	-42	-111	-23	-159	-130	-24	-9	28	
Union Bank	-20	5	50	33	-27	-17	-7	-10	-98	54	-95	-95	-71	-99	-18	-87	-87	-16	18	-19	
Veneto Banka	8	-6	-38	46	-53	60	43	-23	-70	33	-92	-94	-33	-80	-5	42	-36	-41	-42	68	
Ağırlıkları	3.00%	0.60%	1.10%	20.20%	9.30%	5.90%	2.50%	1.50%	2.80%	2.40%	6.90%	3.70%	7.80%	4.60%	1.40%	1.90%	0.70%	3.70%	5.00%	15.00%	

EK 15: Sapma Değeri 2011

2011	Sapma Değeri																				
	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bankalar	S1	LE1	LE2	A1	A2	A3	A4	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	P1	P2	P3	P6	L11	L12	
Alpha Bank Albania	-14	0	-10	-177	-75	-14	-1	45	-154	-17	-89	-90	-43	-134	-40	-252	-209	-22	10	-13	
Banka Kombëtare Tregtare	-26	6	66	69	-4	-33	-21	-27	890	-401	1193	1203	541	851	49	217	267	13	38	-9	
Credins Bank	-20	4	34	40	-21	12	33	34	0	22	-92	-92	-12	-3	17	287	308	-7	-47	7	
Credit Agricole	-26	0	-7	-137	-6	120	22	-8	-216	32	-93	-97	-38	-197	-24	-565	-419	-25	-70	34	
Fibank Albania	15	0	-8	49	13	-27	-15	-4	-123	42	-95	-95	-70	-121	-38	-257	-205	4	-25	-86	
International Commercial Bank	107	-4	-33	20	-12	-47	-48	-5	-87	50	-94	-95	-81	-90	-16	-31	-67	58	83	18	
Intesa Sanpaolo Bank Albania	10	2	5	-20	10	-40	-30	3	62	19	-87	-87	1	106	36	258	190	39	50	-38	
NBG Bank Albania	-14	-5	-36	-63	6	27	28	-34	-80	42	-91	-92	-29	-86	27	-40	-66	-34	-44	16	
ProCredit Bank	-20	2	8	72	89	2	14	-5	-84	53	-97	-97	-61	-82	-14	27	7	36	-16	14	
Raiffeisen Bank Albania	-13	4	32	18	64	-39	-27	3	72	29	-88	-87	-21	78	54	327	298	32	62	-35	
Societe Generale Albania	-20	2	11	23	-49	-13	1	-6	-71	36	-91	-92	-53	-81	-7	6	-14	-18	3	-39	
Tirana Bank	1	-6	-39	35	57	7	11	39	-42	8	-89	-90	-35	-65	-8	50	-18	-15	-20	-7	
Union Bank	-21	4	30	30	-33	-21	-8	-24	-84	59	-95	-95	-74	-89	-13	-1	-4	-15	14	-3	
Veneto Banka	41	-11	-53	43	-40	66	41	-12	-81	25	-91	-94	-26	-87	-25	-25	-68	-45	-37	141	
Ağırlıkları	3.00%	0.60%	1.10%	20.20%	9.30%	5.90%	2.50%	1.50%	2.80%	2.40%	6.90%	3.70%	7.80%	4.60%	1.40%	1.90%	0.70%	3.70%	5.00%	15.00%	

EK 16: CAMEL puanları 2013

2013	CAMEL puanları																									
	+	+	+		-	+	+	+		-	+	-	+	+	+	+		+	+	+	+		+	+		
Bankalar	C1	C2	C3	**C**	A1	A2	A3	A4	**A**	M	M2	M3	M4	M5	M6	M7	**M**	E1	E2	E3	E4	**E**	L1	L2	**L**	**Toplam puanları**
Alpha Bank Albania	-0,40	-0,02	-0,13	**-0,55**	-4,56	-11,61	-1,75	-0,87	**-18,79**	0,81	-0,61	0,07	-1,37	-2,56	-1,24	-6,96	**-11,87**	-0,38	-8,33	-4,77	-0,69	**-14,18**	4,84	0,13	**4,97**	-40,41
Banka Kombëtare Tregtare	-0,25	0,11	0,37	**0,23**	2,70	3,90	-2,72	-1,63	**2,26**	-0,83	6,84	-4,09	18,17	33,94	13,72	76,98	**144,72**	2,99	38,71	23,07	1,09	**65,86**	5,68	-0,89	**4,79**	217,87
Credins Bank	-0,25	0,09	0,23	**0,07**	1,21	3,48	2,48	2,18	**9,34**	1,07	-0,50	0,07	-1,39	-2,59	-0,21	-5,86	**-9,41**	-0,35	0,33	-0,48	-0,54	**-1,05**	-5,67	0,89	**-4,78**	-5,83
Credit Agricole	-0,10	-0,03	-0,15	**-0,27**	-4,34	2,32	5,25	1,43	**4,66**	-0,85	-0,97	0,53	-1,43	-2,69	-1,08	-10,76	**-17,25**	-0,31	-48,38	-17,69	-1,14	**-67,52**	-9,89	-0,05	**-9,94**	-90,33
Fibank Albania	-0,01	0,10	0,34	**0,43**	1,87	0,42	-2,55	-0,98	**-1,23**	-0,15	-0,39	0,50	-1,41	-2,62	-1,29	-4,54	**-9,91**	0,05	15,09	7,84	0,43	**23,41**	-3,44	-2,77	**-6,21**	6,50
International Commercial Bank	1,02	-0,09	-0,25	**0,69**	1,25	-10,39	-2,64	-1,91	**-13,68**	-1,02	-0,48	0,57	-1,43	-2,69	-1,78	-5,68	**-12,51**	-0,36	8,12	-0,17	2,19	**9,77**	6,64	-0,05	**6,59**	-9,13
Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,25	0,00	-0,07	**0,18**	-1,40	6,61	-3,25	-1,87	**0,09**	0,70	-0,20	-0,11	-1,34	-2,49	-0,26	-1,22	**-4,92**	0,22	13,84	3,31	2,64	**20,01**	5,32	-0,92	**4,40**	19,76
NBG Bank Albania	0,03	-0,11	-0,28	**-0,36**	-1,94	1,97	2,45	1,29	**3,77**	-0,66	-0,53	0,54	-1,40	-2,62	-1,00	-6,34	**-12,00**	0,34	-1,98	-3,11	-2,00	**-6,75**	-3,55	-0,19	**-3,74**	-19,08
ProCredit Bank	-0,28	0,03	0,01	**-0,23**	1,74	10,45	2,03	1,45	**15,67**	-0,34	-0,68	0,49	-1,44	-2,70	-1,23	-7,90	**-13,81**	-0,88	-20,15	-9,75	1,40	**-29,39**	-1,37	2,21	**0,84**	-26,91
Raiffeisen Bank Albania	0,33	0,06	0,11	**0,49**	1,22	13,07	-1,75	-0,75	**11,78**	0,47	0,12	0,11	-1,37	-2,55	-0,66	1,27	**-2,62**	1,02	37,34	16,67	1,43	**56,46**	4,81	-0,25	**4,57**	70,68
Societe Generale Albania	-0,29	0,04	0,04	**-0,21**	2,37	-2,53	1,31	1,04	**2,19**	0,00	-0,38	0,35	-1,39	-2,60	-1,03	-5,16	**-10,20**	0,02	10,52	2,95	-0,86	**12,63**	-1,84	-1,11	**-2,96**	1,45
Tirana Bank	-0,13	-0,12	-0,29	**-0,55**	-1,58	-0,28	-1,43	-0,97	**-4,26**	1,10	-1,21	0,06	-1,37	-2,56	-1,28	-11,31	**-16,57**	-1,79	-46,65	-14,89	-2,08	**-65,41**	-0,62	0,86	**0,24**	-86,56
Union Bank	-0,38	0,11	0,40	**0,13**	1,25	-2,94	-1,34	-0,54	**-3,57**	-0,02	-0,56	0,60	-1,43	-2,67	-1,69	-6,53	**-12,30**	-0,40	-1,90	-1,12	-0,14	**-3,56**	2,86	-0,05	**2,81**	-16,48
Veneto Banka	0,45	-0,16	-0,34	**-0,05**	0,21	-14,49	3,91	2,14	**-8,23**	-0,25	-0,47	0,33	-1,39	-2,61	-0,97	-5,99	**-11,36**	-0,18	3,46	-1,84	-1,72	**-0,28**	-3,76	2,17	**-1,59**	-21,51

EK 17: CAMEL puanları 2012

2012	CAMEL puanları																									
	+	+	+		-	+	+	+		-	+	-	+	+	+	+		+	+	+	+		+	+		
Bankalar	C1	C2	C3	**C**	A1	A2	A3	A4	**A**	M	M2	M3	M4	M5	M6	M7	**M**	E1	E2	E3	E4	**E**	L1	L2	**L**	**Toplam puanları**
Alpha Bank Albania	-0,33	-0,04	-0,15	**-0,52**	-6,41	-13,69	-1,66	-0,72	**-22,47**	0,72	-0,57	0,10	-1,36	-2,53	-1,11	-6,70	**-11,46**	-0,61	-6,67	-4,17	-0,39	**-11,83**	3,77	-0,68	3,09	-43,19
Banka Kombëtare Tregtare	-0,13	0,11	0,41	**0,39**	2,37	-3,44	-2,91	-1,62	**-5,59**	-0,75	6,19	-4,06	18,11	33,85	13,46	71,17	**137,96**	2,20	24,70	17,77	0,64	**45,30**	5,20	-0,53	4,67	182,73
Credins Bank	-0,14	0,07	0,19	**0,12**	1,39	5,43	2,00	2,05	**10,86**	1,15	-0,34	0,03	-1,40	-2,61	-0,36	-3,91	**-7,44**	-0,19	9,00	4,88	0,17	**13,86**	-7,02	0,17	-6,85	10,55
Credit Agricole	0,08	-0,04	-0,16	**-0,12**	-3,71	5,82	6,77	1,11	**9,99**	-0,51	-1,28	0,44	-1,41	-2,69	-0,90	-14,16	**-20,53**	0,06	-54,92	-22,74	-0,49	**-78,10**	-9,48	0,89	-8,59	-97,35
Fibank Albania	0,07	0,08	0,22	**0,38**	2,34	2,48	-2,50	-0,82	**1,50**	-0,59	-0,38	0,58	-1,42	-2,63	-1,49	-4,81	**-10,73**	0,05	11,46	4,98	-0,28	**16,21**	-4,54	-2,45	-6,99	0,37
International Commercial Bank	1,36	-0,09	-0,24	**1,03**	0,82	-8,16	-3,23	-1,97	**-12,55**	-0,86	-0,55	0,64	-1,44	-2,89	-1,85	-6,35	**-13,09**	-0,54	-2,44	-2,91	1,68	**-4,20**	9,52	0,40	9,92	-18,89
Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,42	0,00	-0,07	**0,35**	-1,48	1,60	-3,51	-1,92	**-5,30**	0,97	-0,23	-0,26	-1,33	-2,48	-0,21	-1,50	**-5,05**	-0,16	5,82	1,32	2,90	**9,88**	8,27	0,05	8,32	8,19
NBG Bank Albania	-0,01	-0,13	-0,29	**-0,44**	-2,45	2,25	2,66	1,48	**3,94**	-0,30	-0,53	0,42	-1,39	-2,61	-0,90	-6,33	**-11,63**	0,25	-3,98	-3,48	-2,04	**-9,26**	-4,08	-0,15	-4,22	-21,61
ProCredit Bank	-0,20	0,04	0,06	**-0,10**	1,62	3,99	0,79	0,78	**7,17**	-0,26	-0,57	0,55	-1,45	-2,71	-1,45	-6,56	**-12,45**	-0,61	-4,49	-3,01	1,93	**-6,17**	-1,98	1,77	-0,22	-11,77
Raiffeisen Bank Albania	0,01	0,07	0,18	**0,25**	2,00	32,01	-3,12	-1,32	**29,57**	0,04	0,31	0,24	-1,35	-2,49	-0,54	3,90	**0,11**	1,31	28,74	15,86	0,85	**46,75**	6,85	-0,30	6,56	83,25
Societe Generale Albania	-0,21	0,03	0,01	**-0,18**	2,20	-3,85	0,17	0,60	**-0,87**	-0,02	-0,32	0,36	-1,39	-2,59	-1,16	-4,74	**-9,87**	-0,07	8,67	3,12	-0,91	**10,81**	-1,51	-1,47	-2,98	-3,07
Tirana Bank	-0,74	-0,09	-0,24	**-1,07**	-1,62	-8,42	0,50	0,19	**-9,35**	1,24	-0,71	0,02	-1,35	-2,55	-1,01	-7,64	**-11,99**	-0,86	-12,37	-5,98	-1,19	**-20,41**	-1,31	0,83	-0,48	-43,30
Union Bank	-0,28	0,10	0,35	**0,17**	1,23	-5,37	-1,56	-0,40	**-6,10**	-0,26	-0,59	0,60	-1,43	-2,67	-1,70	-6,82	**-12,87**	-0,65	-6,82	-4,01	-0,81	**-12,28**	2,66	-0,56	2,10	-28,98
Veneto Banka	0,11	-0,11	-0,27	**-0,27**	1,69	-10,65	5,59	2,56	**-0,80**	-0,58	-0,42	0,36	-1,39	-2,62	-0,79	-5,53	**-10,96**	-0,17	3,30	-1,63	-2,07	**-0,57**	-6,36	2,03	-4,33	-16,92

EK 18: CAMEL puanları 2011

2011	CAMEL puanları																									
	+	+	+		-	+	+	+		-	+	-	+	+	+	+		+	+	+	+		+	+		
Bankalar	C1	C2	C3	**C**	A1	A2	A3	A4	**A**	M	M2	M3	M4	M5	M6	M7	**M**	E1	E2	E3	E4	**E**	L1	L2	**L**	**Toplam puanları**
Alpha Bank Albania	-0,20	0,00	-0,07	**-0,27**	-6,56	-15,21	-1,31	-0,03	**-23,12**	1,13	-0,93	-0,18	-1,34	-2,51	-1,04	-9,23	**-14,10**	-1,47	-19,64	-9,62	-1,12	**-31,86**	1,55	-0,40	**1,15**	-68,20
Banka Kombëtare Tregtare	-0,37	0,12	0,46	**0,22**	2,55	-0,86	-3,06	-1,21	**-2,59**	-0,67	5,34	-4,41	17,90	33,69	12,99	58,70	**123,54**	1,80	16,89	12,30	0,64	**31,63**	5,73	-0,28	**5,45**	158,24
Credins Bank	-0,29	0,08	0,23	**0,03**	1,50	-4,17	1,11	1,92	**0,35**	0,86	0,00	0,25	-1,38	-2,58	-0,29	-0,18	**-3,32**	0,64	22,36	14,17	-0,37	**36,80**	-7,11	0,22	**-6,89**	26,96
Credit Agricole	-0,36	0,01	-0,05	**-0,41**	-5,07	-1,15	11,16	1,29	**6,23**	-0,19	-1,29	0,35	-1,39	-2,71	-0,90	-13,59	**-19,72**	-0,87	-44,08	-19,30	-1,26	**-65,51**	-10,43	1,01	**-9,43**	-88,84
Fibank Albania	0,22	0,01	-0,05	**0,17**	1,82	2,60	-2,47	-0,91	**1,04**	-0,11	-0,74	0,47	-1,43	-2,67	-1,68	-8,36	**-14,52**	-1,42	-20,03	-9,41	0,22	**-30,63**	-3,81	-2,57	**-6,39**	-50,34
International Commercial Bank	1,50	-0,08	-0,23	**1,19**	0,74	-2,51	-4,41	-2,84	**-9,02**	-0,13	-0,52	0,55	-1,42	-2,67	-1,93	-6,23	**-12,36**	-0,59	-2,46	-3,07	2,91	**-3,20**	12,38	0,55	**12,93**	-10,46
Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,14	0,03	0,03	**0,21**	-0,75	2,12	-3,69	-1,77	**-4,10**	0,08	0,37	0,21	-1,30	-2,44	0,02	7,30	**4,24**	1,34	20,13	8,75	1,96	**32,18**	7,45	-1,13	**6,32**	38,85
NBG Bank Albania	-0,20	-0,09	-0,25	**-0,54**	-2,34	1,31	2,54	1,62	**3,13**	-0,84	-0,48	0,46	-1,36	-2,58	-0,71	-5,93	**-11,45**	0,99	-3,15	-3,05	-1,69	**-6,90**	-6,61	0,48	**-6,13**	-21,89
ProCredit Bank	-0,27	0,04	0,06	**-0,18**	2,65	17,98	0,15	0,82	**21,60**	-0,12	-0,51	0,58	-1,45	-2,71	-1,46	-5,65	**-11,30**	-0,52	2,08	0,30	1,78	**3,64**	-2,38	0,43	**-1,94**	11,82
Raiffeisen Bank Albania	-0,19	0,08	0,23	**0,12**	0,68	12,95	-3,65	-1,58	**8,39**	0,07	0,43	0,32	-1,32	-2,45	-0,49	5,37	**1,93**	2,01	25,53	13,72	1,60	**42,87**	9,33	-1,05	**8,28**	61,60
Societe Generale Albania	-0,28	0,05	0,07	**-0,16**	0,84	-9,83	-1,19	0,07	**-10,11**	-0,15	-0,43	0,39	-1,37	-2,57	-1,26	-5,62	**-11,00**	-0,25	0,46	-0,65	-0,89	**-1,32**	0,39	-1,16	**-0,78**	-23,37
Tirana Bank	0,02	-0,11	-0,27	**-0,37**	1,29	11,56	0,63	0,67	**14,16**	0,98	-0,25	0,08	-1,33	-2,52	-0,85	-4,46	**-8,37**	-0,29	3,94	-0,83	-0,76	**2,06**	-2,99	-0,22	**-3,21**	4,27
Union Bank	-0,29	0,08	0,21	**0,00**	1,10	-6,65	-1,95	-0,46	**-7,96**	-0,60	-0,50	0,65	-1,43	-2,67	-1,78	-6,14	**-12,48**	-0,47	-0,05	-0,19	-0,76	**-1,47**	2,10	-0,09	**2,00**	-19,91
Veneto Banka	0,57	-0,20	-0,37	**-0,01**	1,58	-8,14	6,15	2,40	**1,99**	-0,29	-0,49	0,27	-1,37	-2,63	-0,62	-5,98	**-11,10**	-0,92	-1,97	-3,12	-2,26	**-8,27**	-5,59	4,23	**-1,36**	-18,75

EK 19: Standart Karar Matrisi 2013

2013	Standart Karar Matrisi																			
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
01.ALP	0,0162	0,7375	36,9872	0,2980	0,0268	0,2232	0,1516	0,0405	1.335,8562	54.862.074	42.902.026.213	29.145.849.147	575.455.645.374	118.156	1,1480	0,00000	0,0000	0,0039	0,2482	0,0266
02.BKT	0,0213	0,8458	131,0404	0,0044	0,2112	0,1692	0,1097	0,1570	1.145.991.785,4081	1.382.614.754	1.014.682.048.599.800	657.718.168.424.467	111.303.107.128.209	218.920.974.118	4,6612	0,00002	0,0024	0,0079	0,2695	0,0122
03.CRE	0,0215	0,8260	99,3727	0,0272	0,2038	0,5424	0,3916	0,0289	194.766,0802	54.161.515	30.222.292.415	21.818.360.073	2.052.800.364.041	33.783.054	1,1657	0,00000	0,0001	0,0042	0,0548	0,0412
04.CAG	0,0275	0,7317	34,9912	0,2827	0,1844	0,8283	0,3221	0,1586	2.766.480,8358	16.815.921	13.877.160.200	5.396.102.723	749.549.900.990	463.945.752	1,1946	0,00001	0,0005	0,0032	0,0164	0,0237
05.FIB	0,0311	0,8415	123,1957	0,0146	0,1545	0,1785	0,1455	0,0995	941.774,7934	18.369.585	19.561.846.782	15.947.474.757	522.977.902.289	173.054.025	1,4626	0,00000	0,0005	0,0062	0,0842	0,0001
06.ICB	0,0948	0,6874	23,5338	0,0261	0,0350	0,1737	0,0957	0,1754	314.100,9057	14.230.203	11.687.479.569	6.438.750.243	164.897.021.646	46.313.858	1,1627	0,00000	0,0001	0,0110	0,2951	0,0237
07.ISP	0,0439	0,7581	45,3328	0,1136	0,2612	0,1434	0,0974	0,0460	3.393.178,2698	74.948.879	68.196.041.751	46.310.406.918	1.962.838.239.661	1.003.084.934	1,5984	0,00000	0,0002	0,0124	0,2601	0,0118
08.NBG	0,0331	0,6696	20,2839	0,1391	0,1786	0,5400	0,3107	0,1411	101.335,3103	15.813.918	27.982.386.302	16.100.478.356	837.522.028.562	9.761.690	1,7002	0,00000	0,0000	0,0019	0,0826	0,0215
09.PCB	0,0204	0,7809	57,7296	0,0168	0,3415	0,5022	0,3245	0,1138	137.004,7988	19.339.174	7.973.110.651	5.151.589.013	587.260.391.684	31.100.698	0,8282	0,00000	0,0001	0,0087	0,1171	0,0738
10.RFS	0,0481	0,8028	74,2097	0,0269	0,4023	0,2229	0,1590	0,0583	10.753.595,1167	50.324.536	42.405.346.864	30.248.489.693	1.301.072.313.229	2.075.358.069	2,3176	0,00001	0,0014	0,0088	0,2474	0,0206
11.SGA	0,0199	0,7876	62,2284	0,0077	0,1136	0,4404	0,2889	0,0879	1.044.770,8969	29.197.663	30.774.901.406	20.185.944.433	802.336.157.055	94.290.573	1,4396	0,00000	0,0002	0,0036	0,1091	0,0097
12.TIR	0,0260	0,6607	18,8635	0,1218	0,1443	0,2421	0,1457	0,0278	7.812.168,9492	55.738.112	47.328.955.803	28.484.187.179	533.186.501.516	603.937.117	0,3802	0,00001	0,0003	0,0018	0,1303	0,0404
13.UNB	0,0168	0,8492	137,8645	0,0262	0,1083	0,2479	0,1721	0,0897	39.024,3240	13.009.412	11.402.605.599	7.918.243.567	218.536.357.522	4.344.925	1,1299	0,00000	0,0000	0,0050	0,2010	0,0237
14.VEN	0,0550	0,6327	15,1157	0,0531	0,0119	0,6823	0,3881	0,1071	361.210,5397	30.629.197	31.883.945.692	18.138.262.020	873.186.959.654	25.487.016	1,2849	0,00000	0,0000	0,0023	0,0796	0,0728
Toplam	0,4757	10,6116	880,7491	1,1583	2,3775	5,1364	3,1026	1,3314	1.173.852.532,0847	1.830.054.942	1.015.068.246.699.050	657.969.452.562.590	122.484.726.911.434	223.485.553.985	21,4740	0,00007	0,0059	0,0809	2,1955	0,4019
Karekök	0,6897	3,2575	29,6774	1,0762	1,5419	2,2664	1,7614	1,1539	34.261,5314	42.779	31.860.136	25.650.915	11.067.282	472.743	4,6340	0,00815	0,0766	0,2844	1,4817	0,6339

EK 20: Standart Karar Matrisi 2012

2012	Standart Karar Matrisi																		
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
Alpha Bank Albania	0,0146	0,726	33,243	0,3783	0,01	0,294	0,195	0,044	10202	47716036	44498197638	27590327566	6990023352 82	879665	1,055	0,000000	0,000001	0,0047	0,1877	0,0133
Banka Kombëtare Tregtare	0,0204	0,849	136,466	0,0065	0,08	0,205	0,134	0,146	740955932	12676938 78	7930086479 39998	5157210920 16850	1059128534 51536	1385568232 74	3,847	0,000014	0,002295	0,0070	0,2173	0,0151
Credins Bank	0,0200	0,817	87,956	0,0198	0,19	0,642	0,460	0,025	1069316	54769745	20142339737	14427862739	1755074970747	202637042	1,366	0,000004	0,000412	0,0059	0,0339	0,0247
Credit Agricole	0,0280	0,724	32,556	0,2034	0,20	1,298	0,358	0,126	7439063	20840663	16332626665	4501875329	942372259474	1199846465	1,563	0,000028	0,001509	0,0045	0,0163	0,0372
Fibank Albania	0,0276	0,823	95,257	0,0069	0,15	0,233	0,188	0,132	778877	12895027	14518897872	1172621236 3	348485966929	99454745	1,552	0,000005	0,000421	0,0049	0,0583	0,0007
International Commercial Bank	0,0966	0,689	23,873	0,0308	0,04	0,185	0,113	0,156	46518	10160649	7799701288	4742354148	129006411244	6838879	1,104	0,000000	0,000013	0,0098	0,3202	0,0284
Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,0420	0,757	44,690	0,0992	0,14	0,169	0,115	0,033	2150951	88412364	5704728965 9	3899350 93386	2024520022911	662376565	1,385	0,000002	0,000161	0,0137	0,2884	0,0229
NBG Bank Albania	0,0244	0,657	18,299	0,1403	0,15	0,719	0,397	0,109	80603	21912051	2612056 4599	1441699 8502	946866954803	7359766	1,728	0,000000	0,000006	0,0019	0,0636	0,0200
ProCredit Bank	0,0183	0,791	64,397	0,0160	0,17	0,512	0,325	0,106	11054	14253677	4936929178	3130299254	378882770598	2614252	1,059	0,000000	0,000012	0,0106	0,0902	0,0559
Raiffeisen Bank Albania	0,0251	0,815	85,843	0,0107	0,79	0,192	0,153	0,084	13242346	35496064	4784589827 3	3804796 1037	146284842 2736	2653417128	2,772	0,000017	0,001920	0,0075	0,2544	0,0180
Societe Generale Albania	0,0179	0,778	56,202	0,0083	0,08	0,451	0,308	0,088	1283133	26152551	2522357 7933	1721044 6354	642154293559	106093354	1,460	0,000003	0,000273	0,0037	0,0970	0,0057
Tirana Bank	0,0055	0,688	23,679	0,1050	0,04	0,483	0,270	0,022	179678	5594812 1	4376300 6819	2445222 9900	818356 696921	12441996	0,890	0,000000	0,000009	0,0032	0,0998	0,0362
Union Bank	0,0159	0,841	123,043	0,0226	0,06	0,301	0,220	0,105	1567	11993495	9439809422	6914813874	206661160000	155644	1,028	0,000000	0,000002	0,0039	0,1662	0,0147
Veneto Banka	0,0288	0,674	20,996	0,0149	0,03	1,115	0,522	0,131	533146	25813237	2638932 5376	1235521 7949	109482 7395600	42388780	1,378	0,000002	0,000040	0,0019	0,0397	0,0624
Toplam	0,3852	10,628	846,499	1,0626	2,12	6,798	3,756	1,307	7677 82385	16940 57559	7933 497 06104457	5159 396 02125251	1173 619 13112340	1435 533 27556	22,188	0,000076	0,007072	0,0830	1,9330	0,3553
Karekök	0,6206	3,260	29,095	1,0308	1,46	2,607	1,938	1,143	27709	41159	28166464	22714304	10833370	378884	4,710	0,008706	0,084096	0,2881	1,3903	0,5961

EK 21: Standart Karar Matrisi 2011

2011	Standart Karar Matrisi																		
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
Alpha Bank Albania	0,0225	0,759	45,55	0,2523	0,01	0,397	0,273	0,029	2313031	68608347	36720489125	2521923620 0	737331151582	170188839	0,64448	0,000004	0,000290	0,0034	0,1268	0,0133
Banka Kombëtare Tregtare	0,0167	0,857	156,15	0,0032	0,12	0,242	0,174	0,152	771498307	12673091575	5432913263542 87	3907061393223 15	945910237054 99	135190733337	3,92886	0,000019	0,003279	0,0072	0,1990	0,0145
Credins Bank	0,0194	0,827	100,76	0,0116	0,08	0,674	0,485	0,041	7906953	30366667	204442451 02	146928790 71	17756589751 22	14168842 33	2,44202	0,000028	0,004047	0,0048	0,0288	0,0204
Credit Agricole	0,0168	0,765	48,67	0,1844	0,12	2,607	0,410	0,109	10537104	23205310	163838276 54	25747709 41	89467779 5853	14045698 20	1,03668	0,000041	0,002480	0,0032	0,0097	0,0316
Fibank Albania	0,0408	0,764	48,27	0,0085	0,17	0,290	0,198	0,103	431532	16700212	6844341540	4660208966	2093656275 44	66828808	0,67721	0,000005	0,000265	0,0061	0,0580	0,0004
International Commercial Bank	0,1316	0,697	25,50	0,0210	0,10	0,149	0,074	0,105	123623	12741036	1041186 1485	5182380550	87264852539	13955828	1,25711	0,000001	0,000027	0,0141	0,3472	0,0247
Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,0372	0,787	61,82	0,0475	0,16	0,196	0,135	0,089	20645827	33179149	5646833 1990	3897368 0577	2341256 55760	6334444864	3,28957	0,000024	0,002046	0,0109	0,2333	0,0069
NBG Bank Albania	0,0225	0,687	23,51	0,0875	0,15	0,873	0,448	0,169	3104971	16853194	2651911 5912	1361632 8005	1145340 089691	29378006	2,85428	0,000001	0,000028	0,0025	0,0326	0,0239
ProCredit Bank	0,0198	0,793	66,13	0,0026	0,46	0,556	0,358	0,104	193074	11162824	387711 9941	249413 5318	354998 910379	49426876	1,31189	0,000003	0,000276	0,0104	0,0738	0,0232
Raiffeisen Bank Albania	0,0230	0,826	99,04	0,0219	0,35	0,199	0,148	0,089	23294971	25571223	4836832 3087	3599539 7532	1452288 988891	4731946557	4,23678	0,000035	0,003854	0,0098	0,2742	0,0075
Societe Generale Albania	0,0195	0,797	69,02	0,0196	0,03	0,410	0,282	0,106	666363	20827678	2351009 2215	1618280 1489	514810 315841	51714333	1,54742	0,000002	0,000180	0,0038	0,1096	0,0067
Tirana Bank	0,0314	0,674	21,02	0,0139	0,32	0,614	0,342	0,035	2659083	43076523	3984998 7395	2221438 8508	957085 354919	186509747	1,51290	0,000004	0,000163	0,0040	0,0668	0,0152
Union Bank	0,0192	0,823	95,79	0,0163	0,06	0,337	0,235	0,146	197751	8288558	719788 8308	501665 2290	152905 404767	17911867	1,35765	0,000002	0,000223	0,0040	0,1354	0,0166
Veneto Banka	0,0605	0,606	12,38	0,0108	0,05	1,487	0,546	0,118	276891	28646823	2429670 7419	892486 2165	1268599 495628	26472168	1,00420	0,000001	0,000025	0,0017	0,0410	0,1030
Toplam	0,4809	10,662	873,62	0,7012	2,17	9,031	4,107	1,394	84104 9480	16065 29119	5436122 18685458	3909018 87043927	1064824 76324016	14969096 5883	27,10106	0,000171	0,017183	0,0860	1,7363	0,3078
Square	0,6935	3,265	29,56	0,8374	1,47	3,005	2,027	1,181	29001	40082	23315493	19771239	10319035	3868 99	5,20587	0,013076	0,131085	0,2932	1,3177	0,5548

EK 22: Ağırlıklı Standart Karar Matrisi 2013

2013	Ağırlıklı Standart Karar Matrisi																		
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
01.ALP	0,1846	0,2636	0,2049	0,5072	0,1062	0,2085	0,2211	0,1745	-0,0011	0,1731	0,0065	0,0067	0,0685	-0,0007	0,2312	-0,0055	-0,0040	0,2205	0,3362	0,2571
02.BKT	0,2117	0,2823	0,3857	0,0613	0,2980	0,1815	0,1880	0,3434	0,9881	0,8692	0,9998	0,9998	0,9533	0,9897	0,4659	0,4809	0,6426	0,3117	0,3504	0,1739
03.CRE	0,2124	0,2790	0,3359	0,1531	0,2928	0,3250	0,3553	0,1472	0,0129	0,1720	0,0055	0,0058	0,1295	0,0123	0,2330	0,0840	0,0956	0,2283	0,1580	0,3203
04.CAG	0,2403	0,2626	0,1993	0,4941	0,2785	0,4016	0,3222	0,3452	-0,0485	0,0959	0,0037	0,0029	0,0782	-0,0456	0,2359	-0,4196	-0,3039	0,1975	0,0865	0,2429
05.FIB	0,2558	0,2816	0,3740	0,1121	0,2550	0,1864	0,2166	0,2733	0,0283	0,1002	0,0044	0,0049	0,0653	0,0278	0,2610	0,2367	0,2888	0,2779	0,1959	0,0190
06.ICB	0,4464	0,2545	0,1635	0,1502	0,1213	0,1839	0,1756	0,3629	0,0164	0,0882	0,0034	0,0031	0,0367	0,0144	0,2327	0,1646	0,1028	0,3681	0,3666	0,2428
07.ISP	0,3038	0,2673	0,2269	0,3131	0,3315	0,1671	0,1771	0,1858	0,0538	0,2024	0,0082	0,0084	0,1266	0,0670	0,2728	0,2238	0,1836	0,3913	0,3442	0,1714
08.NBG	0,2639	0,2512	0,1518	0,3466	0,2741	0,3242	0,3165	0,3255	0,0093	0,0930	0,0053	0,0049	0,0827	0,0066	0,2814	0,0602	0,0345	0,1537	0,1940	0,2313
09.PCB	0,2069	0,2713	0,2560	0,1205	0,3790	0,3127	0,3234	0,2923	-0,0108	0,1028	0,0028	0,0028	0,0692	-0,0118	0,1964	-0,1277	-0,1197	0,3278	0,2309	0,4287
10.RFS	0,3180	0,2751	0,2903	0,1524	0,4114	0,2083	0,2264	0,2093	0,0957	0,1658	0,0065	0,0068	0,1031	0,0964	0,3285	0,4667	0,4939	0,3294	0,3357	0,2266
11.SGA	0,2047	0,2724	0,2658	0,0818	0,2185	0,2928	0,3051	0,2569	0,0298	0,1263	0,0055	0,0055	0,0809	0,0205	0,2589	0,1894	0,1753	0,2122	0,2229	0,1553
12.TIR	0,2340	0,2495	0,1463	0,3243	0,2463	0,2171	0,2167	0,1445	-0,0816	0,1745	0,0068	0,0066	0,0660	-0,0520	0,1331	-0,4018	-0,2389	0,1494	0,2437	0,3172
13.UNB	0,1882	0,2829	0,3956	0,1504	0,2135	0,2197	0,2355	0,2596	0,0058	0,0843	0,0034	0,0035	0,0422	0,0044	0,2294	0,0610	0,0808	0,2491	0,3025	0,2430
14.VEN	0,3400	0,2442	0,1310	0,2142	0,0706	0,3645	0,3537	0,2836	0,0175	0,1294	0,0056	0,0053	0,0844	0,0107	0,2446	0,1165	0,0641	0,1679	0,1904	0,4256
Toplam (A)	3,6107	3,7375	3,5271	3,1814	3,4968	3,5932	3,6332	3,6040	1,1155	2,5771	1,0673	1,0669	1,9867	1,1398	3,6047	1,1292	1,4954	3,5850	3,5579	3,4548
A'nın Toplamı	54,164																			
Ağırlık	6,67E-02	6,90E-02	6,51E-02	5,87E-02	6,46E-02	6,63E-02	6,71E-02	6,65E-02	2,06E-02	4,76E-02	1,97E-02	1,97E-02	3,67E-02	2,10E-02	6,66E-02	2,08E-02	2,76E-02	6,62E-02	6,57E-02	6,38E-02
Ağırlık vektörü (w i)	0,0300	0,0060	0,0110	0,2020	0,0930	0,0590	0,0250	0,0150	0,0280	0,0240	0,0690	0,0370	0,0780	0,0460	0,0140	0,0190	0,0070	0,0370	0,0500	0,1500
Son Ağırlık	0,0020	0,0004	0,0007	0,0119	0,0060	0,0039	0,0017	0,0010	0,0006	0,0011	0,0014	0,0007	0,0029	0,0010	0,0009	0,0004	0,0002	0,0024	0,0033	0,0096

EK 23: Ağırlıklı Standart Karar Matrisi 2012

2012	Ağırlıklı Standart Karar Matrisi																		
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
Alpha Bank Albania	0,194810	0,261405	0,198169	0,596645	0,076037	0,207895	0,228044	0,182894	0,003645	0,167829	0,007232	0,007313	0,077175	0,002475	0,218046	0,014746	0,011002	0,237268	0,311617	0,193173
Banka Kombëtare Tregtare	0,230420	0,282556	0,401512	0,078383	0,195864	0,173806	0,188558	0,334717	0,982375	0,865054	0,999785	0,999788	0,949972	0,982443	0,416390	0,422256	0,569641	0,290010	0,335293	0,265910
Credins Bank	0,228003	0,277188	0,322344	0,136588	0,299469	0,307283	0,349862	0,138607	0,037319	0,179807	0,005039	0,005288	0,122288	0,037571	0,248154	0,218264	0,241414	0,265922	0,132486	0,263680
Credit Agricole	0,269575	0,261000	0,196110	0,437548	0,304084	0,436928	0,308595	0,310275	-0,098433	0,110915	0,004537	0,002954	0,089608	-0,091423	0,265428	-0,612352	-0,461937	0,231838	0,091692	0,323506
Fibank Albania	0,267481	0,278236	0,335456	0,080426	0,265008	0,185027	0,223696	0,318019	0,031850	0,087246	0,004278	0,004767	0,054492	0,026321	0,264471	0,250302	0,243878	0,242994	0,173659	0,045868
International Commercial Bank	0,500801	0,254629	0,167934	0,170250	0,140649	0,164978	0,173059	0,345488	0,007784	0,077446	0,003135	0,003032	0,033154	0,006902	0,223044	0,089693	0,043055	0,343810	0,407014	0,282903
Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,330161	0,266829	0,229768	0,305578	0,254768	0,157480	0,175152	0,157789	0,052929	0,228451	0,008480	0,008694	0,131340	0,067928	0,249821	0,176934	0,150753	0,406448	0,386235	0,253898
NBG Bank Albania	0,251851	0,248624	0,147030	0,363303	0,262292	0,325274	0,325093	0,288204	0,010246	0,113731	0,005738	0,005286	0,089822	0,007160	0,279074	0,049576	0,028503	0,152099	0,181341	0,237529
ProCredit Bank	0,218174	0,272754	0,275816	0,122863	0,282613	0,274377	0,293916	0,284277	0,003794	0,091727	0,002495	0,002463	0,056818	0,004267	0,218490	0,043038	0,040448	0,356538	0,216050	0,396793
Raiffeisen Bank Albania	0,255235	0,276861	0,318448	0,100131	0,610092	0,168001	0,201543	0,253816	0,131330	0,144752	0,007766	0,008587	0,111644	0,135955	0,353475	0,474787	0,521003	0,300821	0,362771	0,225069
Societe Generale Albania	0,215757	0,270642	0,257669	0,088278	0,191029	0,257640	0,286298	0,259885	0,040881	0,124249	0,005639	0,005776	0,073970	0,027186	0,256534	0,214055	0,196468	0,210477	0,224009	0,127155
Tirana Bank	0,119561	0,254452	0,167250	0,314308	0,137643	0,266632	0,268120	0,129295	-0,015298	0,181731	0,007427	0,006884	0,083504	-0,009310	0,200298	-0,059360	-0,035181	0,195840	0,227217	0,319245
Union Bank	0,202866	0,281377	0,381255	0,145691	0,173250	0,210396	0,242247	0,284119	0,000429	0,084141	0,003449	0,003661	0,041963	0,001041	0,215226	0,012760	0,015141	0,215715	0,293230	0,203073
Veneto Banka	0,273443	0,251793	0,157491	0,118388	0,111608	0,404896	0,372706	0,316794	0,026351	0,123440	0,005767	0,004894	0,096585	0,017184	0,249243	0,144279	0,075537	0,150832	0,143394	0,419112
Toplam (A)	3,558138	3,738346	3,556252	3,058380	3,304405	3,540815	3,636889	3,604178	1,216203	2,580520	1,070768	1,069387	2,012335	1,215701	3,657695	1,418977	1,639723	3,600611	3,486008	3,496914
A'nın Toplamı	54,5																			
Ağırlık	6,5332E-02	6,8641E-02	6,5298E-02	5,6156E-02	6,0674E-02	6,5011E-02	6,6778E-02	6,6178E-02	2,2331E-02	4,7382E-02	1,9661E-02	1,9635E-02	3,6949E-02	2,2322E-02	6,7160E-02	2,6054E-02	3,0108E-02	6,6112E-02	6,4008E-02	6,4208E-02
Ağırlık vektörü (w i)	0,030	0,006	0,011	0,202	0,093	0,059	0,025	0,015	0,028	0,024	0,069	0,037	0,078	0,046	0,014	0,019	0,007	0,037	0,050	0,150
Son Ağırlık	0,00196	0,00041	0,00072	0,01134	0,00564	0,00384	0,00167	0,00099	0,00063	0,00114	0,00136	0,00073	0,00288	0,00103	0,00094	0,00050	0,00021	0,00245	0,00320	0,00963

EK 24: Ağırlıklı Standart Karar Matrisi 2011

2011	Ağırlıklı Standart Karar Matrisi																		
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
Alpha Bank Albania	0,210097	0,265660	0,228311	0,599902	0,000033	0,203654	0,257027	0,130877	-0,052424	0,206311	0,008219	0,008032	0,083206	-0,033703	0,151945	-0,155307	-0,129794	0,195537	0,237680	0,035763
Banka Kombëtare Tregtare	0,180983	0,282423	0,422740	0,067354	0,000127	0,158965	0,205298	0,302004	0,957427	0,886595	0,999702	0,999749	0,942430	0,949886	0,375156	0,323730	0,436559	0,284619	0,297697	0,037360
Credins Bank	0,194840	0,277389	0,339574	0,128856	0,000105	0,265317	0,342538	0,155973	0,096927	0,137257	0,006133	0,006131	0,129123	0,097245	0,295770	0,395423	0,485009	0,233594	0,113311	0,044239
Credit Agricole	0,181403	0,266783	0,236011	0,512758	0,000125	0,521621	0,314914	0,256004	-0,111892	0,119985	0,005490	0,002566	0,091655	-0,096821	0,192708	-0,475738	-0,379668	0,188697	0,065567	0,055134
Fibank Albania	0,282603	0,266644	0,235032	0,110072	0,000150	0,174011	0,218669	0,248493	-0,022644	0,110788	0,003548	0,003453	0,044338	-0,021119	0,155754	-0,160320	-0,124192	0,263214	0,160658	0,005854
International Commercial Bank	0,507817	0,254605	0,170832	0,173161	0,000116	0,124775	0,134061	0,250464	0,012120	0,088907	0,004376	0,003641	0,028625	0,009651	0,212210	0,070070	0,039423	0,399180	0,393239	0,048755
Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,270145	0,270607	0,265994	0,260339	0,000147	0,142952	0,180862	0,230532	0,156623	0,143472	0,010192	0,009385	0,148264	0,205614	0,343280	0,366266	0,344856	0,351190	0,322374	0,025713
NBG Bank Albania	0,209957	0,252869	0,164020	0,353219	0,000141	0,301896	0,329445	0,318308	0,019036	0,102253	0,006984	0,005902	0,103703	0,014003	0,319763	0,060994	0,040057	0,166821	0,120506	0,047889
ProCredit Bank	0,197080	0,271623	0,275114	0,061369	0,000251	0,240899	0,294249	0,249268	0,015146	0,083219	0,002671	0,002526	0,057735	0,018163	0,216785	0,129538	0,126616	0,342219	0,181309	0,047208
Raiffeisen Bank Albania	0,212057	0,277172	0,336668	0,176658	0,000218	0,143985	0,189162	0,231432	0,166368	0,125953	0,009433	0,009596	0,116775	0,177713	0,389580	0,437057	0,473290	0,333079	0,349485	0,026795
Societe Generale Albania	0,195260	0,272253	0,281053	0,167309	0,000068	0,206846	0,261349	0,251821	0,028138	0,113672	0,006576	0,006434	0,069526	0,018578	0,235442	0,108257	0,102147	0,207541	0,220963	0,025290
Tirana Bank	0,248030	0,250406	0,155098	0,140917	0,000209	0,253207	0,287908	0,145057	0,056209	0,163476	0,008562	0,007538	0,094798	0,035282	0,232800	0,153897	0,097296	0,213842	0,172466	0,038185
Union Bank	0,193861	0,276748	0,331104	0,152244	0,000089	0,187411	0,238273	0,295366	0,015328	0,071709	0,003639	0,003582	0,037891	0,010934	0,220533	0,101630	0,113880	0,213745	0,245539	0,033951
Veneto Banka	0,344330	0,237518	0,119030	0,124153	0,000079	0,393934	0,363601	0,265845	0,018138	0,133313	0,006685	0,004778	0,109141	0,013292	0,189666	0,076384	0,038814	0,138065	0,135135	0,099464
Toplam (A)	3,428463	3,722701	3,560580	3,028309	0,001857	3,319471	3,617356	3,331445	1,354499	2,478011	1,082210	1,073915	2,057210	1,398717	3,531333	1,431879	1,663791	3,531343	3,015910	0,577601
A'nın Toplamı	47																			
Ağırlık	7,2627E-02	7,8860E-02	7,5425E-02	6,4150E-02	3,9332E-05	7,0318E-02	7,6628E-02	7,0571E-02	2,8693E-02	5,2493E-02	2,2925E-02	2,2749E-02	4,3579E-02	2,9630E-02	7,4807E-02	3,0332E-02	3,5245E-02	7,4806E-02	6,3887E-02	1,2236E-02
Ağırlık vektörü (w i)	0,030	0,006	0,011	0,202	0,093	0,059	0,025	0,015	0,028	0,024	0,069	0,037	0,078	0,046	0,014	0,019	0,007	0,037	0,050	0,150
Son Ağırlık	2,1788E-03	4,7316E-04	8,2968E-04	1,2958E-02	3,6579E-06	4,1488E-03	1,9157E-03	1,0586E-03	8,0340E-04	1,2598E-03	1,5818E-03	8,4172E-04	3,3991E-03	1,3630E-03	1,0473E-03	5,7631E-04	2,4671E-04	2,7678E-03	3,1944E-03	1,8353E-03

EK 25: Ağırlıklandırılmış Normalize Matrisi 2013

2013	Ağırlıklandırılmış Normalize Matrisi Vij																		
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
01.ALP	0,000369	0,000109	0,000147	0,006018	0,000638	0,000816	0,000371	0,000174	-0,000001	0,000198	0,000009	0,000005	0,000196	-0,000001	0,000215	-0,000002	-0,000001	0,000540	0,001104	0,002460
02.BKT	0,000423	0,000117	0,000276	0,005528	0,002797	0,001824	0,000781	0,000465	0,000269	0,000532	0,000633	0,000340	0,001333	0,000451	0,000434	0,000185	0,000090	0,001141	0,001530	0,004458
03.CRE	0,000425	0,000116	0,000241	0,002764	0,001399	0,000912	0,000391	0,000233	0,000134	0,000266	0,000317	0,000170	0,000667	0,000226	0,000217	0,000092	0,000045	0,000571	0,000765	0,002229
04.CAG	0,000480	0,000109	0,000143	0,002798	0,001416	0,000923	0,000396	0,000235	0,000136	0,000269	0,000321	0,000172	0,000675	0,000228	0,000220	0,000093	0,000046	0,000578	0,000775	0,002257
05.FB	0,000512	0,000117	0,000268	0,003097	0,001567	0,001021	0,000438	0,000260	0,000151	0,000298	0,000355	0,000190	0,000747	0,000253	0,000243	0,000103	0,000050	0,000639	0,000857	0,002497
06.ICB	0,000893	0,000105	0,000117	0,002761	0,001397	0,000911	0,000390	0,000232	0,000134	0,000266	0,000316	0,000170	0,000666	0,000225	0,000217	0,000092	0,000045	0,000570	0,000764	0,002226
07.ISP	0,000607	0,000111	0,000163	0,003237	0,001638	0,001068	0,000458	0,000272	0,000157	0,000312	0,000371	0,000199	0,000781	0,000264	0,000254	0,000108	0,000053	0,000668	0,000896	0,002610
08.NBG	0,000528	0,000104	0,000109	0,003339	0,001689	0,001101	0,000472	0,000281	0,000162	0,000321	0,000383	0,000205	0,000805	0,000272	0,000262	0,000111	0,000054	0,000689	0,000924	0,002692
09.PCB	0,000414	0,000112	0,000183	0,002330	0,001179	0,000769	0,000329	0,000196	0,000113	0,000224	0,000267	0,000143	0,000562	0,000190	0,000183	0,000078	0,000038	0,000481	0,000645	0,001879
10.RFS	0,000636	0,000114	0,000208	0,003898	0,001972	0,001286	0,000551	0,000328	0,000189	0,000375	0,000447	0,000239	0,000940	0,000318	0,000306	0,000130	0,000063	0,000805	0,001079	0,003143
11.SGA	0,000409	0,000113	0,000190	0,003072	0,001555	0,001013	0,000434	0,000258	0,000149	0,000296	0,000352	0,000189	0,000741	0,000251	0,000241	0,000103	0,000050	0,000634	0,000850	0,002477
12.TIR	0,000468	0,000103	0,000105	0,001579	0,000799	0,000521	0,000223	0,000133	0,000077	0,000152	0,000181	0,000097	0,000381	0,000129	0,000124	0,000053	0,000026	0,000326	0,000437	0,001273
13.UNB	0,000376	0,000117	0,000283	0,002722	0,001377	0,000898	0,000385	0,000229	0,000132	0,000262	0,000312	0,000167	0,000656	0,000222	0,000214	0,000091	0,000044	0,000562	0,000753	0,002195
14.VEN	0,000680	0,000101	0,000094	0,002902	0,001469	0,000957	0,000410	0,000244	0,000141	0,000279	0,000333	0,000178	0,000700	0,000237	0,000228	0,000097	0,000047	0,000599	0,000803	0,002340
A+ (Max.)	0,000893	0,000117	0,000283	0,006018	0,002797	0,001824	0,000781	0,000465	0,000269	0,000532	0,000633	0,000340	0,001333	0,000451	0,000434	0,000185	0,000090	0,001141	0,001530	0,004458
A-(Min.)	0,000369	0,000101	0,000094	0,001579	0,000638	0,000521	0,000223	0,000133	-0,000001	0,000152	0,000009	0,000005	0,000196	-0,000001	0,000124	-0,000002	-0,000001	0,000326	0,000437	0,001273

EK 26: Ağırlıklandırılmış Normalize Matrisi 2012

2012	Ağırlıklandırılmış Normalize Matrisi Vij																		
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
Alpha Bank Albania	0,000382	0,000108	0,000142	0,006768	0,000429	0,000797	0,000381	0,000182	0,000002	0,000191	0,000010	0,000005	0,000222	0,000003	0,000205	0,000007	0,000002	0,000580	0,000997	0,001860
Banka Kombëtare Tregtare	0,000452	0,000171	0,000299	0,004723	0,002350	0,001597	0,000695	0,000332	0,000614	0,000474	0,000565	0,000726	0,002738	0,000428	0,000392	0,000209	0,000120	0,001019	0,001333	0,004010
Credins Bank	0,000447	0,000102	0,000178	0,002815	0,001400	0,000952	0,000414	0,000138	0,000023	0,000282	0,000337	0,000004	0,000352	0,000255	0,000233	0,000108	0,000051	0,000607	0,000794	0,002390
Credit Agricole	0,000528	0,000109	0,000191	0,003011	0,001498	0,001018	0,000443	0,000308	-0,000062	0,000302	0,000360	0,000002	0,000258	0,000273	0,000250	-0,000303	-0,000097	0,000649	0,000849	0,002556
Fibank Albania	0,000524	0,000109	0,000190	0,003000	0,001492	0,001014	0,000442	0,000316	0,000020	0,000301	0,000359	0,000003	0,000157	0,000272	0,000249	0,000124	0,000051	0,000647	0,000846	0,002547
International Commercial Bank	0,000982	0,000092	0,000160	0,002530	0,001259	0,000856	0,000372	0,000343	0,000005	0,000254	0,000303	0,000002	0,000096	0,000229	0,000210	0,000035	0,000009	0,000546	0,000714	0,002148
Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,000647	0,000103	0,000179	0,002834	0,001410	0,000958	0,000417	0,000157	0,000033	0,000284	0,000339	0,000006	0,000379	0,000257	0,000235	0,000088	0,000032	0,000611	0,000800	0,002406
NBG Bank Albania	0,000494	0,000115	0,000200	0,003166	0,001575	0,001070	0,000466	0,000286	0,000006	0,000317	0,000379	0,000004	0,000259	0,000287	0,000262	0,000025	0,000006	0,000683	0,000833	0,002688
ProCredit Bank	0,000428	0,000090	0,000157	0,002478	0,001233	0,000838	0,000365	0,000282	0,000002	0,000248	0,000296	0,000002	0,000164	0,000224	0,000205	0,000021	0,000009	0,000534	0,000699	0,002104
Raiffeisen Bank Albania	0,000500	0,000146	0,000254	0,004010	0,001995	0,001356	0,000590	0,000252	0,000082	0,000402	0,000480	0,000006	0,000322	0,000363	0,000332	0,000235	0,000110	0,000865	0,001131	0,003404
Societe Generale Albania	0,000423	0,000106	0,000184	0,002910	0,001448	0,000984	0,000428	0,000258	0,000026	0,000292	0,000348	0,000004	0,000213	0,000263	0,000241	0,000106	0,000041	0,000628	0,000821	0,002471
Tirana Bank	0,000234	0,000082	0,000144	0,002272	0,001130	0,000768	0,000334	0,000128	-0,000010	0,000228	0,000272	0,000005	0,000241	0,000206	0,000188	-0,000029	-0,000007	0,000490	0,000641	0,001929
Union Bank	0,000398	0,000089	0,000155	0,002441	0,001214	0,000826	0,000359	0,000282	0,000001	0,000245	0,000292	0,000003	0,000121	0,000221	0,000202	0,000006	0,000003	0,000526	0,000689	0,002073
Veneto Banka	0,000536	0,000103	0,000179	0,002827	0,001406	0,000956	0,000416	0,000314	0,000016	0,000283	0,000338	0,000004	0,000278	0,000256	0,000234	0,000071	0,000016	0,000610	0,000798	0,002401
A+ (Max.)	0,000982	0,000171	0,000299	0,006768	0,002350	0,001597	0,000695	0,000343	0,000614	0,000474	0,000565	0,000726	0,002738	0,000428	0,000392	0,000235	0,000120	0,001019	0,001333	0,004010
A-(Min.)	0,000234	0,000082	0,000142	0,002272	0,000429	0,000768	0,000334	0,000128	-0,000062	0,000191	0,000010	0,000002	0,000096	0,000003	0,000188	-0,000303	-0,000097	0,000490	0,000641	0,001860

EK 27: Ağırlıklandırılmış Normalize Matrisi 2011

2011	Ağırlıklandırılmış Normalize Matrisi Vij																			
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2
Alpha Bank Albania	0,000458	0,000126	0,000189	0,007774	0,000000	0,000845	0,000492	0,000139	-0,000042	0,000260	0,000013	0,000007	0,000283	-0,000046	0,000159	-0,000090	-0,000032	0,000541	0,000759	0,000066
Banka Kombëtare Tregtare	0,000817	0,000178	0,000311	0,004861	0,000001	0,001556	0,000719	0,000397	0,000301	0,000473	0,000593	0,000316	0,001275	0,000511	0,000333	0,000216	0,000093	0,001038	0,001198	0,000689
Credins Bank	0,000644	0,000140	0,000245	0,003833	0,000001	0,001227	0,000567	0,000313	0,000238	0,000373	0,000468	0,000249	0,001005	0,000403	0,000310	0,000170	0,000073	0,000819	0,000945	0,000543
Credit Agricole	0,000420	0,000091	0,000160	0,002497	0,000001	0,000799	0,000369	0,000204	0,000155	0,000243	0,000305	0,000162	0,000655	0,000263	0,000202	0,000111	0,000048	0,000533	0,000616	0,000354
Fibank Albania	0,000339	0,000074	0,000129	0,002018	0,000001	0,000646	0,000298	0,000165	0,000125	0,000196	0,000246	0,000131	0,000529	0,000212	0,000163	0,000090	0,000038	0,000431	0,000498	0,000286
International Commercial Bank	0,000462	0,000100	0,000176	0,002750	0,000001	0,000880	0,000407	0,000225	0,000170	0,000267	0,000336	0,000179	0,000721	0,000289	0,000222	0,000122	0,000052	0,000587	0,000678	0,000389
Intesa Sanpaolo Bank Albania	0,000748	0,000162	0,000285	0,004448	0,000001	0,001424	0,000658	0,000363	0,000276	0,000432	0,000543	0,000289	0,001167	0,000468	0,000360	0,000198	0,000085	0,000950	0,001097	0,000630
NBG Bank Albania	0,000697	0,000151	0,000265	0,004144	0,000001	0,001327	0,000613	0,000338	0,000257	0,000403	0,000506	0,000269	0,001087	0,000436	0,000335	0,000184	0,000079	0,000885	0,001021	0,000587
ProCredit Bank	0,000472	0,000103	0,000180	0,002809	0,000001	0,000899	0,000415	0,000229	0,000174	0,000273	0,000343	0,000182	0,000737	0,000295	0,000227	0,000125	0,000053	0,000600	0,000692	0,000398
Raiffeisen Bank Albania	0,000849	0,000184	0,000323	0,005048	0,000001	0,001616	0,000746	0,000412	0,000313	0,000491	0,000616	0,000328	0,001324	0,000531	0,000408	0,000225	0,000096	0,001078	0,001244	0,000715
Societe Generale Albania	0,000513	0,000111	0,000195	0,003051	0,000001	0,000977	0,000451	0,000249	0,000189	0,000297	0,000372	0,000198	0,000800	0,000321	0,000247	0,000136	0,000058	0,000652	0,000752	0,000432
Tirana Bank	0,000507	0,000110	0,000193	0,003017	0,000001	0,000966	0,000446	0,000246	0,000187	0,000293	0,000368	0,000196	0,000791	0,000317	0,000244	0,000134	0,000057	0,000644	0,000744	0,000427
Union Bank	0,000480	0,000104	0,000183	0,002858	0,000001	0,000915	0,000422	0,000233	0,000177	0,000278	0,000349	0,000186	0,000750	0,000301	0,000231	0,000127	0,000054	0,000610	0,000704	0,000405
Veneto Banka	0,000413	0,000090	0,000157	0,002458	0,000001	0,000787	0,000363	0,000201	0,000152	0,000239	0,000300	0,000160	0,000645	0,000259	0,000199	0,000109	0,000047	0,000525	0,000606	0,000348
A+ (Max.)	0,000849	0,000184	0,000323	0,007774	0,000001	0,001616	0,000746	0,000412	0,000313	0,000491	0,000616	0,000328	0,001324	0,000531	0,000408	0,000225	0,000096	0,001078	0,001244	0,000715
A-(Min.)	0,000339	0,000074	0,000129	0,002018	0,000000	0,000646	0,000298	0,000139	-0,000042	0,000196	0,000013	0,000007	0,000283	-0,000046	0,000159	-0,000090	-0,000032	0,000431	0,000498	0,000066

EK 28: S+ Matris Tablosu 2013

2013	S+ matriks tablosu (Vij-Vi+)																					
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2	Toplam	Kare	Si+
01.AIP	-0,000524	-0,000008	-0,000137	0,000000	-0,002160	-0,001008	-0,000411	-0,000291	-0,000269	-0,000334	-0,000625	-0,000335	-0,001137	-0,000452	-0,000219	-0,000187	-0,000191	-0,000601	-0,000426	-0,001997	-0,011208	0,000126	0,011208
02.BKT	-0,000469	0,000000	-0,000007	-0,000490	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	-0,000957	0,000001	0,000957
03.CRE	-0,000468	-0,000002	-0,000043	-0,003254	-0,001398	-0,000912	-0,000391	-0,000232	-0,000134	-0,000266	-0,000317	-0,000170	-0,000666	-0,000225	-0,000217	-0,000092	-0,000045	-0,000570	-0,000765	-0,002228	-0,012395	0,000154	0,012395
04.CAG	-0,000412	-0,000008	-0,000141	-0,003220	-0,001381	-0,000900	-0,000386	-0,000230	-0,000133	-0,000263	-0,000313	-0,000168	-0,000658	-0,000223	-0,000214	-0,000091	-0,000044	-0,000563	-0,000756	-0,002201	-0,012304	0,000151	0,012304
05.FIB	-0,000381	-0,000001	-0,000016	-0,002922	-0,001230	-0,000802	-0,000344	-0,000205	-0,000118	-0,000234	-0,000279	-0,000149	-0,000586	-0,000198	-0,000191	-0,000081	-0,000040	-0,000502	-0,000673	-0,001961	-0,010911	0,000119	0,010911
06.ICB	0,000000	-0,000012	-0,000166	-0,003257	-0,001400	-0,000913	-0,000391	-0,000233	-0,000134	-0,000266	-0,000317	-0,000170	-0,000667	-0,000226	-0,000217	-0,000092	-0,000045	-0,000571	-0,000766	-0,002231	-0,012076	0,000146	0,012076
07.ISP	-0,000285	-0,000006	-0,000121	-0,002781	-0,001159	-0,000756	-0,000324	-0,000193	-0,000111	-0,000220	-0,000263	-0,000141	-0,000552	-0,000187	-0,000180	-0,000076	-0,000037	-0,000473	-0,000634	-0,001847	-0,010347	0,000107	0,010347
08.NBG	-0,000365	-0,000013	-0,000175	-0,002679	-0,001108	-0,000722	-0,000309	-0,000184	-0,000106	-0,000211	-0,000251	-0,000134	-0,000528	-0,000179	-0,000172	-0,000073	-0,000036	-0,000452	-0,000606	-0,001765	-0,010069	0,000101	0,010069
09.PCB	-0,000479	-0,000005	-0,000100	-0,003688	-0,001618	-0,001055	-0,000452	-0,000269	-0,000155	-0,000308	-0,000366	-0,000196	-0,000771	-0,000261	-0,000251	-0,000107	-0,000052	-0,000660	-0,000885	-0,002579	-0,014257	0,000203	0,014257
10.PFS	-0,000257	-0,000003	-0,000075	-0,002120	-0,000825	-0,000538	-0,000230	-0,000137	-0,000079	-0,000157	-0,000187	-0,000100	-0,000393	-0,000133	-0,000128	-0,000054	-0,000027	-0,000336	-0,000451	-0,001314	-0,007546	0,000057	0,007546
11.SGA	-0,000483	-0,000004	-0,000093	-0,002946	-0,001243	-0,000810	-0,000347	-0,000207	-0,000119	-0,000236	-0,000281	-0,000151	-0,000592	-0,000200	-0,000193	-0,000082	-0,000040	-0,000507	-0,000680	-0,001980	-0,011195	0,000125	0,011195
12.TIR	-0,000425	-0,000014	-0,000179	-0,004439	-0,001998	-0,001303	-0,000558	-0,000332	-0,000192	-0,000380	-0,000453	-0,000243	-0,000952	-0,000322	-0,000310	-0,000132	-0,000064	-0,000815	-0,001093	-0,003184	-0,017388	0,000302	0,017388
13.UNB	-0,000516	0,000000	0,000000	-0,003296	-0,001420	-0,000926	-0,000397	-0,000236	-0,000136	-0,000270	-0,000322	-0,000172	-0,000677	-0,000229	-0,000220	-0,000094	-0,000046	-0,000579	-0,000777	-0,002263	-0,012576	0,000158	0,012576
14.VEN	-0,000213	-0,000016	-0,000190	-0,003116	-0,001329	-0,000866	-0,000371	-0,000221	-0,000128	-0,000253	-0,000301	-0,000161	-0,000633	-0,000214	-0,000206	-0,000088	-0,000043	-0,000542	-0,000727	-0,002117	-0,011733	0,000138	0,011733

EK 29: S+ Matris Tablosu 2012

2012	S+ matriks tablosu (Vij-Vi+)																					
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	B	E2	E3	E4	L1	L2	Toplam	Kare	Si+
01.ALP	-0,000600	-0,000064	-0,000057	0,000000	-0,001920	-0,000800	-0,000314	-0,000161	-0,000612	-0,000283	-0,000555	-0,000721	-0,002515	-0,000425	-0,000086	-0,000228	-0,000118	-0,000438	-0,000335	-0,002150	-0,012583	0,000158	0,012583
02.BKT	-0,000530	0,000000	0,000000	-0,002045	0,000000	0,000000	0,000000	-0,000011	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	-0,000026	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	-0,002611	0,000007	0,002611
03.CRE	-0,000535	-0,000069	-0,000121	-0,003953	-0,000949	-0,000645	-0,000281	-0,000205	-0,000591	-0,000191	-0,000228	-0,000723	-0,002385	-0,000173	-0,000058	-0,000127	-0,000069	-0,000412	-0,000538	-0,001620	-0,013975	0,000195	0,013975
04.CAG	-0,000453	-0,000062	-0,000108	-0,003757	-0,000852	-0,000579	-0,000252	-0,000035	-0,000676	-0,000172	-0,000205	-0,000724	-0,002480	-0,000155	-0,000042	-0,000538	-0,000217	-0,000369	-0,000483	-0,001454	-0,013714	0,000188	0,013714
05.FIB	-0,000457	-0,000063	-0,000109	-0,003788	-0,000857	-0,000583	-0,000254	-0,000027	-0,000594	-0,000173	-0,000206	-0,000723	-0,002581	-0,000156	-0,000043	-0,000111	-0,000069	-0,000372	-0,000486	-0,001463	-0,013194	0,000174	0,013194
06.ICB	0,000000	-0,000080	-0,000139	-0,004238	-0,001091	-0,000742	-0,000323	0,000000	-0,000609	-0,000220	-0,000262	-0,000724	-0,002642	-0,000199	-0,000082	-0,000201	-0,000111	-0,000473	-0,000619	-0,001862	-0,014716	0,000217	0,014716
07.ISP	-0,000334	-0,000069	-0,000120	-0,003934	-0,000940	-0,000639	-0,000278	-0,000186	-0,000581	-0,000189	-0,000226	-0,000720	-0,002359	-0,000171	-0,000057	-0,000147	-0,000088	-0,000407	-0,000533	-0,001604	-0,013684	0,000187	0,013684
08.NBG	-0,000488	-0,000057	-0,000099	-0,003602	-0,000775	-0,000527	-0,000229	-0,000057	-0,000608	-0,000156	-0,000186	-0,000723	-0,002479	-0,000141	-0,000129	-0,000210	-0,000114	-0,000336	-0,000439	-0,001323	-0,012677	0,000161	0,012677
09.PCB	-0,000554	-0,000082	-0,000142	-0,004290	-0,001117	-0,000759	-0,000330	-0,000061	-0,000612	-0,000225	-0,000268	-0,000725	-0,002574	-0,000203	-0,000186	-0,000214	-0,000112	-0,000484	-0,000633	-0,001906	-0,015476	0,000240	0,015476
10.RFS	-0,000481	-0,000026	-0,000045	-0,002758	-0,000355	-0,000241	-0,000105	-0,000091	-0,000532	-0,000072	-0,000085	-0,000720	-0,002416	-0,000065	-0,000059	0,000000	-0,000010	-0,000154	-0,000201	-0,000606	-0,009024	0,000081	0,009024
11.SGA	-0,000559	-0,000066	-0,000115	-0,003858	-0,000902	-0,000613	-0,000267	-0,000085	-0,000589	-0,000182	-0,000217	-0,000722	-0,002525	-0,000164	-0,000150	-0,000129	-0,000079	-0,000391	-0,000512	-0,001540	-0,013663	0,000187	0,013663
12.TIR	-0,000747	-0,000089	-0,000155	-0,004496	-0,001219	-0,000829	-0,000361	-0,000215	-0,000624	-0,000246	-0,000293	-0,000721	-0,002497	-0,000222	-0,000203	-0,000264	-0,000127	-0,000529	-0,000692	-0,002081	-0,016611	0,000276	0,016611
13.UNB	-0,000584	-0,000083	-0,000144	-0,004327	-0,001135	-0,000772	-0,000336	-0,000061	-0,000613	-0,000229	-0,000273	-0,000724	-0,002617	-0,000207	-0,000189	-0,000229	-0,000117	-0,000492	-0,000644	-0,001937	-0,015712	0,000247	0,015712
14.VEN	-0,000446	-0,000069	-0,000120	-0,003941	-0,000943	-0,000641	-0,000279	-0,000028	-0,000598	-0,000190	-0,000227	-0,000723	-0,002460	-0,000172	-0,000157	-0,000164	-0,000104	-0,000409	-0,000535	-0,001610	-0,013814	0,000191	0,013814

EK 30: S+ Matris Tablosu 2011

2011	S+ matriks tablosu (Vij-Vi+)																					
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2	Toplam	Kare	Si+
01.ALP	-0,000391	-0,000059	-0,000134	0,000000	-0,000001	-0,000771	-0,000254	-0,000274	-0,000355	-0,000231	-0,000603	-0,000321	-0,001041	-0,000577	-0,000249	-0,000314	-0,000128	-0,000537	-0,000485	-0,000649	-0,007376	0,000054	0,007376
02.BKT	-0,000031	-0,000007	-0,000012	-0,002912	0,000000	-0,000060	-0,000028	-0,000015	-0,000012	-0,000018	-0,000023	-0,000012	-0,000049	-0,000020	-0,000015	-0,000008	-0,000004	-0,000040	-0,000046	-0,000026	-0,003338	0,000011	0,003338
03.CRE	-0,000204	-0,000044	-0,000078	-0,003941	0,000000	-0,000389	-0,000180	-0,000099	-0,000075	-0,000118	-0,000048	-0,000079	-0,000319	-0,000128	-0,000098	-0,000054	-0,000023	-0,000260	-0,000300	-0,000172	-0,006711	0,000045	0,006711
04.CAG	-0,000429	-0,000093	-0,000163	-0,005277	-0,000001	-0,000817	-0,000377	-0,000208	-0,000158	-0,000248	-0,000311	-0,000166	-0,000669	-0,000268	-0,000206	-0,000113	-0,000049	-0,000545	-0,000629	-0,000361	-0,011089	0,000123	0,011089
05.FIB	-0,000509	-0,000111	-0,000194	-0,005755	-0,000001	-0,000970	-0,000448	-0,000248	-0,000188	-0,000295	-0,000370	-0,000197	-0,000795	-0,000319	-0,000245	-0,000135	-0,000058	-0,000647	-0,000747	-0,000429	-0,012659	0,000160	0,012659
06.ICB	-0,000386	-0,000084	-0,000147	-0,005024	-0,000001	-0,000736	-0,000340	-0,000188	-0,000142	-0,000223	-0,000281	-0,000149	-0,000603	-0,000242	-0,000186	-0,000102	-0,000044	-0,000491	-0,000567	-0,000326	-0,010261	0,000105	0,010261
07.ISP	-0,000101	-0,000022	-0,000038	-0,003325	0,000000	-0,000192	-0,000089	-0,000049	-0,000037	-0,000058	-0,000073	-0,000039	-0,000157	-0,000063	-0,000048	-0,000027	-0,000011	-0,000128	-0,000148	-0,000085	-0,004692	0,000022	0,004692
08.NBG	-0,000152	-0,000033	-0,000058	-0,003630	0,000000	-0,000290	-0,000134	-0,000074	-0,000056	-0,000088	-0,000110	-0,000059	-0,000237	-0,000095	-0,000073	-0,000040	-0,000017	-0,000193	-0,000223	-0,000128	-0,005692	0,000032	0,005692
09.PCB	-0,000376	-0,000082	-0,000143	-0,004965	-0,000001	-0,000717	-0,000331	-0,000183	-0,000139	-0,000218	-0,000273	-0,000145	-0,000587	-0,000236	-0,000181	-0,000100	-0,000043	-0,000478	-0,000552	-0,000317	-0,010066	0,000101	0,010066
10.RFS	0,000000	0,000000	0,000000	-0,002725	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	-0,002725	0,000007	0,002725
11.SGA	-0,000336	-0,000073	-0,000128	-0,004723	-0,000001	-0,000639	-0,000295	-0,000163	-0,000124	-0,000194	-0,000244	-0,000130	-0,000524	-0,000210	-0,000161	-0,000089	-0,000038	-0,000427	-0,000492	-0,000283	-0,009274	0,000086	0,009274
12.TIR	-0,000342	-0,000074	-0,000130	-0,004757	-0,000001	-0,000650	-0,000300	-0,000166	-0,000126	-0,000198	-0,000248	-0,000132	-0,000533	-0,000214	-0,000164	-0,000090	-0,000039	-0,000434	-0,000501	-0,000288	-0,009386	0,000088	0,009386
13.UNB	-0,000368	-0,000080	-0,000140	-0,004916	-0,000001	-0,000701	-0,000324	-0,000179	-0,000136	-0,000213	-0,000267	-0,000142	-0,000575	-0,000230	-0,000177	-0,000097	-0,000042	-0,000468	-0,000540	-0,000310	-0,009907	0,000098	0,009907
14.VEN	-0,000436	-0,000095	-0,000166	-0,005316	-0,000001	-0,000829	-0,000383	-0,000212	-0,000161	-0,000252	-0,000316	-0,000168	-0,000680	-0,000272	-0,000209	-0,000115	-0,000049	-0,000553	-0,000639	-0,000367	-0,011218	0,000126	0,011218

EK 31: S- Matris Tablosu 2013

2013	S- matriks tablosu (Vij-Vi-)																					
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	E1	E2	E3	E4	L1	L2	Toplam	Kare	Si-
01.ALP	0,00000	0,00001	0,00005	0,00444	0,00000	0,00030	0,00015	0,00004	0,00000	0,00005	0,00000	0,00000	0,00000	0,00000	0,00009	0,00000	0,00000	0,00021	0,00067	0,00119	0,00719	0,00005	0,00719
02.BKT	0,00005	0,00002	0,00018	0,00395	0,00216	0,00130	0,00056	0,00033	0,00027	0,00038	0,00062	0,00033	0,00114	0,00045	0,00031	0,00019	0,00009	0,00082	0,00109	0,00318	0,01743	0,00030	0,01743
03.CRE	0,00006	0,00001	0,00015	0,00119	0,00076	0,00039	0,00017	0,00010	0,00013	0,00011	0,00031	0,00016	0,00047	0,00023	0,00009	0,00009	0,00005	0,00024	0,00033	0,00096	0,00600	0,00004	0,00600
04.CAG	0,00011	0,00001	0,00005	0,00122	0,00078	0,00040	0,00017	0,00010	0,00014	0,00012	0,00031	0,00017	0,00048	0,00023	0,00010	0,00010	0,00005	0,00025	0,00034	0,00098	0,00609	0,00004	0,00609
05.RB	0,00014	0,00002	0,00017	0,00152	0,00093	0,00050	0,00021	0,00013	0,00015	0,00015	0,00035	0,00019	0,00055	0,00025	0,00012	0,00011	0,00005	0,00031	0,00042	0,00122	0,00749	0,00006	0,00749
06.ICB	0,00052	0,00000	0,00002	0,00118	0,00076	0,00039	0,00017	0,00010	0,00013	0,00011	0,00031	0,00016	0,00047	0,00023	0,00009	0,00009	0,00005	0,00024	0,00033	0,00095	0,00632	0,00004	0,00632
07.ISP	0,00024	0,00001	0,00007	0,00166	0,00100	0,00055	0,00023	0,00014	0,00016	0,00016	0,00036	0,00019	0,00058	0,00026	0,00013	0,00011	0,00005	0,00034	0,00046	0,00134	0,00805	0,00006	0,00805
08.NBG	0,00016	0,00000	0,00001	0,00176	0,00105	0,00058	0,00025	0,00015	0,00016	0,00017	0,00037	0,00020	0,00061	0,00027	0,00014	0,00011	0,00006	0,00036	0,00049	0,00142	0,00833	0,00007	0,00833
09.PCB	0,00004	0,00001	0,00009	0,00075	0,00054	0,00025	0,00011	0,00006	0,00011	0,00007	0,00026	0,00014	0,00037	0,00019	0,00006	0,00008	0,00004	0,00016	0,00021	0,00061	0,00414	0,00002	0,00414
10.RFS	0,00027	0,00001	0,00011	0,00232	0,00133	0,00077	0,00033	0,00020	0,00019	0,00022	0,00044	0,00023	0,00074	0,00032	0,00018	0,00013	0,00006	0,00048	0,00064	0,00187	0,01085	0,00012	0,01085
11.SGA	0,00004	0,00001	0,00010	0,00149	0,00092	0,00049	0,00021	0,00013	0,00015	0,00014	0,00034	0,00018	0,00054	0,00025	0,00012	0,00010	0,00005	0,00031	0,00041	0,00120	0,00720	0,00005	0,00720
12.TIR	0,00010	0,00000	0,00001	0,00000	0,00016	0,00000	0,00000	0,00000	0,00008	0,00000	0,00017	0,00009	0,00018	0,00013	0,00000	0,00005	0,00003	0,00000	0,00000	0,00000	0,00101	0,00000	0,00101
13.UNB	0,00001	0,00002	0,00019	0,00114	0,00074	0,00038	0,00016	0,00010	0,00013	0,00011	0,00030	0,00016	0,00046	0,00022	0,00009	0,00009	0,00005	0,00024	0,00032	0,00092	0,00582	0,00003	0,00582
14.VEN	0,00031	0,00000	0,00000	0,00132	0,00083	0,00044	0,00019	0,00011	0,00014	0,00013	0,00032	0,00017	0,00050	0,00024	0,00010	0,00010	0,00005	0,00027	0,00037	0,00107	0,00667	0,00004	0,00667

EK 33: S- Matris Tablosu 2012

2012	S- matriks tablosu (Vij-Vi-)																					
Bankalar	S1	LE1	LE2	A1	A2	A3	A4	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	P1	P2	P3	P6	L11	L12	Toplam	Kare	Si-
01.ALP	0,000047	0,000025	0,000000	0,004496	0,000000	0,000029	0,000046	0,000053	0,000064	0,000000	0,000000	0,000004	0,000127	0,000000	0,000017	0,000310	0,000100	0,000090	0,000356	0,000000	0,005865	0,000034	0,005865
02.BKT	0,000217	0,000089	0,000157	0,002451	0,001920	0,000829	0,000361	0,000204	0,000676	0,000283	0,000555	0,000725	0,002642	0,000425	0,000203	0,000512	0,000217	0,000529	0,000692	0,002150	0,015836	0,000251	0,015836
03.CRE	0,000213	0,000020	0,000036	0,000543	0,000971	0,000184	0,000080	0,000009	0,000085	0,000091	0,000327	0,000002	0,000257	0,000252	0,000045	0,000411	0,000148	0,000117	0,000153	0,000530	0,004473	0,000020	0,004473
04.CAG	0,000294	0,000027	0,000048	0,000739	0,001069	0,000250	0,000109	0,000180	0,000000	0,000111	0,000350	0,000000	0,000163	0,000270	0,000061	0,000000	0,000000	0,000159	0,000208	0,000696	0,004734	0,000022	0,004734
05.AB	0,000290	0,000026	0,000048	0,000728	0,001063	0,000246	0,000107	0,000187	0,000081	0,000110	0,000349	0,000002	0,000061	0,000269	0,000060	0,000427	0,000149	0,000157	0,000205	0,000687	0,005254	0,000028	0,005254
06.ICB	0,000747	0,000009	0,000018	0,000258	0,000830	0,000087	0,000038	0,000215	0,000066	0,000063	0,000293	0,000000	0,000000	0,000226	0,000021	0,000338	0,000106	0,000056	0,000073	0,000288	0,003732	0,000014	0,003732
07.ISP	0,000413	0,000020	0,000037	0,000562	0,000981	0,000190	0,000083	0,000028	0,000095	0,000093	0,000329	0,000005	0,000283	0,000254	0,000047	0,000391	0,000129	0,000121	0,000158	0,000546	0,004764	0,000023	0,004764
08.NBG	0,000259	0,000032	0,000058	0,000894	0,001146	0,000302	0,000132	0,000158	0,000068	0,000127	0,000369	0,000002	0,000163	0,000284	0,000074	0,000328	0,000103	0,000193	0,000252	0,000827	0,005770	0,000033	0,005770
09.PCB	0,000193	0,000007	0,000015	0,000206	0,000804	0,000070	0,000030	0,000154	0,000064	0,000058	0,000287	0,000000	0,000068	0,000222	0,000017	0,000324	0,000106	0,000045	0,000058	0,000244	0,002972	0,000009	0,002972
10.RFS	0,000266	0,000063	0,000112	0,001738	0,001565	0,000588	0,000256	0,000124	0,000144	0,000211	0,000470	0,000004	0,000226	0,000360	0,000144	0,000538	0,000207	0,000375	0,000490	0,001544	0,009424	0,000089	0,009424
11.SGA	0,000189	0,000023	0,000042	0,000638	0,001018	0,000216	0,000094	0,000130	0,000087	0,000101	0,000338	0,000002	0,000118	0,000261	0,000053	0,000409	0,000139	0,000138	0,000180	0,000610	0,004785	0,000023	0,004785
12.TIR	0,000000	0,000000	0,000002	0,000000	0,000701	0,000000	0,000000	0,000000	0,000052	0,000037	0,000262	0,000003	0,000145	0,000203	0,000000	0,000274	0,000090	0,000000	0,000000	0,000069	0,001837	0,000003	0,001837
13.UNB	0,000163	0,000006	0,000012	0,000169	0,000785	0,000057	0,000025	0,000154	0,000062	0,000054	0,000282	0,000001	0,000025	0,000218	0,000014	0,000309	0,000101	0,000037	0,000048	0,000212	0,002736	0,000007	0,002736
14.VEN	0,000302	0,000020	0,000037	0,000555	0,000977	0,000188	0,000082	0,000186	0,000078	0,000093	0,000328	0,000002	0,000183	0,000253	0,000046	0,000375	0,000113	0,000120	0,000157	0,000540	0,004634	0,000021	0,004634

EK 32: S- Matris Tablosu 2011

2011	S- matriks tablosu (Vij-Vi-)																					
Bankalar	C1	C2	C3	A1	A2	A3	A4	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	B	E2	E3	E4	L1	L2	Toplam	Kare	Si-
01.ALP	0,000118	0,000052	0,000060	0,005755	0,000000	0,000199	0,000134	0,000000	0,000000	0,000064	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000110	0,000262	0,000000	0,006814	0,000046	0,006814
02.BKT	0,000478	0,000104	0,000182	0,002843	0,000001	0,000910	0,000420	0,000259	0,000344	0,000276	0,000580	0,000309	0,000992	0,000557	0,000234	0,000306	0,000125	0,000607	0,000701	0,000623	0,010852	0,000118	0,010852
03.ORE	0,000305	0,000066	0,000116	0,001814	0,000001	0,000581	0,000268	0,000175	0,000280	0,000176	0,000455	0,000242	0,000723	0,000449	0,000151	0,000260	0,000105	0,000388	0,000447	0,000477	0,007479	0,000056	0,007479
04.CAG	0,000081	0,000017	0,000031	0,000479	0,000001	0,000153	0,000071	0,000065	0,000197	0,000047	0,000292	0,000155	0,000372	0,000309	0,000043	0,000201	0,000080	0,000102	0,000118	0,000288	0,003101	0,000010	0,003101
05.FIB	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000	0,000001	0,000000	0,000000	0,000026	0,000167	0,000000	0,000233	0,000124	0,000247	0,000258	0,000004	0,000179	0,000070	0,000000	0,000000	0,000220	0,001531	0,000002	0,001531
06.ICB	0,000123	0,000027	0,000047	0,000732	0,000001	0,000234	0,000108	0,000086	0,000213	0,000071	0,000323	0,000172	0,000439	0,000335	0,000063	0,000212	0,000084	0,000156	0,000180	0,000324	0,003929	0,000015	0,003929
07.ISP	0,000409	0,000089	0,000156	0,002430	0,000001	0,000778	0,000359	0,000225	0,000318	0,000236	0,000530	0,000282	0,000884	0,000514	0,000200	0,000287	0,000117	0,000519	0,000599	0,000564	0,009497	0,000090	0,009497
08.NBG	0,000357	0,000078	0,000136	0,002125	0,000001	0,000680	0,000314	0,000200	0,000299	0,000207	0,000493	0,000262	0,000804	0,000482	0,000176	0,000274	0,000111	0,000454	0,000524	0,000521	0,008498	0,000072	0,008498
09.PCB	0,000133	0,000029	0,000051	0,000791	0,000001	0,000253	0,000117	0,000091	0,000216	0,000077	0,000330	0,000176	0,000454	0,000341	0,000068	0,000214	0,000086	0,000169	0,000195	0,000332	0,004123	0,000017	0,004123
10.RFS	0,000509	0,000111	0,000194	0,003030	0,000001	0,000970	0,000448	0,000274	0,000355	0,000295	0,000603	0,000321	0,001041	0,000577	0,000249	0,000314	0,000128	0,000647	0,000747	0,000649	0,011464	0,000131	0,011464
11.SGA	0,000174	0,000038	0,000066	0,001033	0,000001	0,000331	0,000153	0,000111	0,000231	0,000100	0,000359	0,000191	0,000517	0,000357	0,000087	0,000225	0,000090	0,000221	0,000255	0,000366	0,004916	0,000024	0,004916
12.TIR	0,000168	0,000036	0,000064	0,000998	0,000001	0,000320	0,000148	0,000108	0,000229	0,000097	0,000355	0,000189	0,000508	0,000363	0,000085	0,000224	0,000089	0,000213	0,000246	0,000362	0,004804	0,000023	0,004804
13.UNB	0,000141	0,000031	0,000054	0,000839	0,000001	0,000269	0,000124	0,000095	0,000219	0,000082	0,000336	0,000179	0,000467	0,000347	0,000072	0,000217	0,000086	0,000179	0,000207	0,000339	0,004283	0,000018	0,004283
14.VEN	0,000074	0,000016	0,000028	0,000439	0,000001	0,000141	0,000065	0,000062	0,000194	0,000043	0,000287	0,000153	0,000362	0,000304	0,000040	0,000199	0,000079	0,000194	0,000108	0,000282	0,002971	0,000009	0,002971